هذا كتاب شرف الانسان بعون الله تعالى

بسم الله الرحمن الرحيم فاتحهٔ گنج کلام قدیم هذا کتابنا ینطق علیکم
بالحق انا کنا نستنسخ ما کنتم تعملون اجناس سپاس خورشید اقتباس و گردون
اساس و انجم قیاس که تعداد عقول حواس جن و ناسدن خارجدر شول خلاق
عالم و رزاق بنی آدم که ذرهٔ خاک کثیفه خمرت طینة آدم بیدی اربعین صباحا مقتضا
سنجه عین عنایتله نظر قلوب قطب دوران و مدار عالم ایلدی مؤلفه چون رقم صورت
آدم زد او سکه بنام او را آدم زد او وقطرهٔ ماء ضعیفه که ثم انشاناه خلقا
آخر معنا سنجه صدف ارحامده تربیت ایدوب زبدهٔ کون و مکان و خلاصهٔ بنی
آدم ایلدی مؤلفه از صدف رحم بیکی قطرهٔ آب داد جهانرا گهر بی حساب لقد
خلقنا الانسان فی احسن تقویم کارخانه سنده قلم قدرتله آفتاب عالمتاب و آسمان
شرف نصاب گبی چهره سن منور و حلیه سن مطهر ایلیوب ارواح قدسیه سردار و اشباح
انسیه سپهسالار ایلدی ولقد کرمنا بنی آدم خزانه سندن باشنه تاج کرامت اوروب
قامتنه خلعت استقامت کیدوروب سریر عزتده شهریار و مسند رفعتده خسرو شهر دیار

ایلدی فالحمد لله الذی خلق الانسان علی صورته وخصه من بین الخلایق بسر تربیته
بیت کل فی نعت ذاته الالسن حار فی نور وجهه الاعین نثر وصفایح فؤاد
پاک اعتقادی و صحایف جان روشن نهادی صیقل انوار ایمان و مهرهٔ اسرار عرفانله
تابناک و مجلی ایدوب جام جهان نمای ملک و ملکوت قلدی الا له الخلق والامر تبارک
الله رب العالمین و دماغ سماسیانی و عقل قدسی صفاتین اشعهٔ ذات و صفاتله
و انعکاس پرتو تجلیاتله مرآت عوالم لاهوت و جبروت ایلدی فتبارک الله
احسن الخالقین نظم مظهری کرد و کلی جامع ز ذات و صفات ازو لایح مصحفی
کرد جامع آیات هستیش غایت همه غایات بر سماوات و ارض و ما فی البین
قد عرضنا الامانة فابین لیس فی الکون کاینا ما کان کاقبل حملها سوی الانسان
الم تر ان الله سخر لکم ما فی السموات و ما فی الارض و اسبغ علیکم نعمه ظاهرة و باطنة
حکمنجه درج وجود انسانیده اون سکز بیک عالمی درج ایدوب اول قدر تشریفات
و تکریمات احسان ایلدی که ما لا عین رأت ولا اذن سمعت ولا خطر علی قلب بشر
والحاصل اول انعام و اکرامک بیکده بری و عشر عشیری زبان قلمله تحریره قلم زبانله
تقریر اولور فسبحان من جعل خلیفته من خلیفته و شرفها بانواع الاحسان و
الجود فی مراتب الکون و اطوار الوجود حتی خضعت لتکریمه الملائکة بالسجود

برعليم دركه علم قديمي جزو كلي محيط وبركريم دركه نوش داروي عالميان ولذت لبناني

آدميان اولور وبرعظيم دركه كرم لخيفك دهاني آبندن اولدكلو حرير صافي ايدركه تا

بودنبخ وبرنيان وسرمايهٔ خواجكان جهان اولور **نظم** زخون مشك درناف آهو كند

لعاب مگس نوش دارو كند زابر كهر بارش قطره را دراجواف اصداف لولو كند

فسبحان من اعطى كل شئ خلقه هدى وليس عطاء اليوم مانعه غدا **اتحيات نا**

ميات ونسليمات ساميات لسيد كائنات ودسته بهزار كلدستهٔ تحيات ناميات ونسليمات

سابيات كرشته خلوص دل وجان واوتار ايمانه بسته در وعلاقه وپيوندي الى الانقطاع

بسلسلهٔ زمان وانقطاع حبائل الدوران غير كسسته در رسول روح مقدسك مشهد منورنه

واول كالبدبي دنسك مرقد مرمه نثار اولسون كه كمال جامعيته اوتيت بجوامع

الكلم كلام جامعدر **لو لمعه** اوست اندر وجودي الواقع مظهر كل ونسخهٔ جامع **نثر**

ورفعت مقام علم ومعرفته نص قاطع در وعلمك مالم تكن تعلم برهان ساطع در

بيت لوح تعليم ناكرفته ببر همه زاسرار لوح داده خبر **نثر** نور وجود سايه سي وذا

تشريف فلك پايه سي ثمرهٔ شجرهٔ وجود وشجرهٔ ثمرهٔ احسان وجود در نعم قال من قال

من لسانه في علو شانه **بيت** واني وان كنت ابن آدم صورة فلي فيه معنا شاهد

بابوتي بابال شفيق بردو عالم فرزند خلف ترين آدم مفتاح كنج خانهٔ وجود اوست

مصباح آسمان وجود اوست هو النور الساطع المشهور الذي ليس له في هو المظهر الجامع

المنثور في نور من ليس كمثله شئ درٌ عمان اصطفى ودري آسمان صفا وكوهر كان وفا

حضرت محمد مصطفى عليه الصلوة والسلام **بيت** ليت اهدي سوى الصلوة اليه يا مغيض الجود

صل عليه **نثر** ذات شريفي وعنصر لطيفي مجمع اخلاق الهي ومخزن اسرار نامتناهي اولدوغنه

بعثت لاتمم مكارم اخلاق حجت يتر **لو لمعه** انولكيم وصف خلقي اوله قرآن اني

خلق جهان اولملك ذاامكان **نثر** وعند الله مقام محبوبيتده وبين الخلائق منزل مطلو

علو قربتنه وسمو رتبتنه ان كنتم تحبون الله فاتبعوني يحببكم الله برهان رفعت بر

نظم فاين الخلق بالهدى والعون شاه لولاك ما خلقت الكون نقد يثرب

سلالهٔ بطحا امي لوح خوان ما اوحى فيض ام الكتاب پرورش لقب امي خدا ازان

كردش **بيت** فهو الحبيب الذي ترجى شفاعته في كل هول من الاهوال مقتحم

وعلى الخلود درود سعادت وروديكه ورد مورود بزم اصحاب شهود در وعقد

مقصود جزم ارباب وجود در انوك اولاد طيبهٔ طيبه سي واحفاد دينيهٔ صابيهٔ

واصحاب خياري واحباب كباري اوزرنه اولسون كه خير البريه واناس بشريه

عترتيه دريه لر اولئك كتب في قلوبهم الايمان وايدهم بروح منه طهارت ازليه

وابديه ايله مخصوص لردر وتمهيد اساس دين وبنيان قواعد يقين ده بنيان

مرصوص لردر ونجوم چرخ برين هدايت ورجوم شياطين غوايتدر اصحابي كا
النجوم بايهم اقتديتم اهتديتم هم قوم اقبل سبحانه عليهم بلطفه وجذبهم
عز وجل اليه بعطفه سبقت لهم منه الحسنى والزمهم كلمة التقوى حرف الجف
انوارهم وجال حول العرش اسرارهم **نظم دري** لايح از رويشان فروغ صفا فايح از
خويشان شميم وفا دورق همت است منزلشان حاصل دولت است محملشان رويشان
افتاب روز افروز روشنايي فزاي ظلمت وسوز حب ايشان دليل صدق ووفا بغض
ايشان نشان كفر ونفاق قربشان پايهٔ علو جلالت بعدشان مايهٔ غو وضلالت
كر به برسد ز آسمان بالعرض سايلي من خيار اهل الارض بزبان ملايك وانجم هيچ
لفظي نيايد الا ايهم هم غيوث الندا اذا وهبوا هم ليوث الندى اذا نهبوا **نثر**
رضوان الله عليهم اجمعين الى يوم الدين امين يا معين **مناجات** الهي شول كوكله
باديهٔ عشق ومحبت تشنه لريني بادهٔ رأفت جان پرورگله وزلال عاطفت صفا
كستركله سيراب وشاداب ايديسن الهي اول دمكه هاويهٔ درد وكربت جكرسوز
لريني نسيم عنايت روح افزا كله وتسنيم حمايت دلكشا كله تسلي وتشفي ويره سين
اوش بو حسرت وفراق اودنه يانمش خاكسار وباد پيمانوك وحيرت واشتياق
دودنه بويانمش سيه روزكار وخود نمانوك جان بي فتوحنه وسينهٔ مجروحنه

نبهات

قطرات رحمت بي نهايت كله ونبهات مرحمت پر موهبتكله روح وراحت وفتح وافاضت
عطا ايله **نظم** بجوار خودم ره بنما در حريم خودم دري بكشا دارهانم ز تنگ اين تنگي
بر سانم بر تنك يكرنكي **نثر** بو نشأه اولى ده توفيقكي رفيق وتحقيقكي مرشد طريق ايليوب
سجن سجيت وطبيعت طارلغندن خلاص ايدوب وقيد شهوت وغفلت كرفتارلغندن
نجات ويروب ونشأه اخرى ده محض فضل وكرمنكله ومزيد لطف مغفرتكله هواي
فضاي قدسك طايرلرندن وفناي سراي انسك زايرلرندن ايليوب تشريف عطا و
حضور وخلعت صفا وسرور ارزاني قيله سن **نظم** غايب از من مرا حضور ببخش بسرو
رسان ونور ببخش رحمت در دار ملك دينيم ده جايي در كشور يقينم ده **نثر**
اكر بو بنده بي مقدارك دامان لباس عصمت وعفتي بي پاكلكدن الايش ذلتله
آلوده ونا پاك ايلديسه اول ذات مقدسك وصفات بي دنسك حرمتنه مغفر
يويوب منور ومطهر وكنش كبي آينه منظر ايله **بيت** كرمن آلوده دامنم چه زيان
همه عالم كواه عصمت اوست **نثر** واكر بو بنده خاكسارك كريبان پلاس طاعت و
كستاخلقدن دست غفلت ايله چاك ايلديسه سن شول فضل تاجك واحسان
عاملك عزتنه عين عنايتكله نظر قلوب جامهٔ افلاك درست وپاكيزه كوبه
ايله **لو لغه** اوكيم عباسينه قلدوك نظر ايدر خلعت بر نيادن كذر **نثر** بو بر

تاج ابيات بلاغت سمات في المناجات الى قاضي الحاجات كه ختن الرسول وزوج البتول

حضرت علي المرتضى رضي الله عنه وارضى يه نسبت اولنور بطريق التبرك والتيمن

ايراد قلندي **قصيده** الهي لئن جلت وجمت خطيئتي ﴿ فعفوك عن ذنبي اجل واوسع

الهي لئن اعطيت نفسي سؤلها ﴿ فها انا في روض الندامة ارتع ﴿ الهي ترى حالي وفقري وفاقتي

وانت مناجاتي الخفية تسمع ﴿ الهي اجرني من عذابك انني ﴿ اسير ذليل خائف لك اخضع

الهي لئن عذبتني الف حجة ﴿ فحبل رجائي منك لا تقطع ﴿ الهي فانسني بتلقين حجتي

اذا كان في القبر مثوى ومضجع ﴿ الهي اذقني طعم عفوك يوم لا ﴿ بنون ولا مال هنالك ينفع

الهي اذا لم تعف عني كنت ضايعا ﴿ وان كنت ترعاني فلست اضيع ﴿ الهي تلمذ انلني منك روحا ورحمة

ولست سوى باب فضلك اقرع ﴿ الهي لئن جنبتني او طردتني ﴿ فما حيلتي يا رب ام كيف اصنع

الهي بحق الهاشمي وآله ﴿ وحرمة ابرارهم لك خشع ﴿ الهي فانشرني على دين احمد

منيبا تقيا قانتا لك اخضع ﴿ ولا تحرمني يا الهي وسيدي ﴿ شفاعته الكبرى فذاك المشفع

رباعي يارب دل من بنور خود دانا كن ﴿ چشم بجمال مصطفى بينا كن ﴿ روزى كه چو

لاله سر برارم از خاك ﴿ در روضهٔ مصطفى مرا ماوى كن **دعاى پادشاه اسلام**

اخيار دين وابرار يقين يا انلر رضوان الله عليهم اجمعين براهين عقل برله مبرهن

ودلائل نقلى ايله معين اولمشدر كه بنيان دين اسلام وايوان نظام وانتظام چهار

ركن اربعه يعني قوايم اربع اوزرنه اولمشدر اول توحيد خدايه اعتقاد وثاني

نبوت انبيايه انقياد وثالث ارتكاب اوامر واجتناب نواهي ورابع دعاى دولت

پادشاهي در كه سايهٔ حمايتنده وكنف سعادتنده سپاه ورعايا وكافهٔ برايا آسوده و

حال وغنوده ومرفه البال در وجود شريفي وعنصر لطيفي جهانك روحي وسعادتلرو كه

فتوحي در خلاصهٔ كارخانهٔ ايجاد وتكوين وسرمايهٔ دولت دنيا ودين در آستانهٔ سيادت

وسدهٔ سعادت كاشانه سي ملاذ ملهوفين وملجاء مظلومين دركه السلطان ظل الله في

ارضه ياوي اليه كل مظلوم **بيت** هميشه قاعدهٔ دين كردگار جليل ﴿ بتمشيت

بشمشير شهريار اصيل **نثر** على الخصوص شول شهريار معظم وجهاندار مفخم كه ملك وملت

ودين ودولت نقطهٔ مدار وسبب سكون وقرار اولمشدر ونه ابا سلطنت شعار

يادكار ومفخر سلاطين روزكار اولمشدر ذات ملك صفاتي وشان فلك سماتي

الاسلام والمسلمين وكهف اصحاب العلم واليقين در **بيت** ابكى واضحك خصمه ووليه

بالسيف والقلم الضحوك والباكي ﴿ الدر والدرة خافا جوده ﴿ فتحصنا بالبحر والاكي

نثر الا هو السلطان ابن السلطان وارث تخت سليمان مفخر آل عثمان صاحب قران زمان

قهرمان كون ومكان رافع رايات عدل واحسان قامع بنيان كفر وطغيان حضرت

سلطان سليمان بن سليم خان بن بايزيد خان بن محمد خان بن مراد خان بن محمد خان

مراد

بن بايزيد خان بن محمد خان بن اورخان بن عثمان خان خلد الله ملكه وسلطانه وادام
على العالمين برّه واحسانه هميشه ايام دولتنده وهنگام صولتنده اعلام غوايت ورايات
نگونسار وشاخ ظلم وعدوان واغصان بغي وخذلان بي برگ وبار اولا عروق شرك وفساد
واصول جور وعناد منقطع وبنيان عدل وداد وايوان فضل وسداد مرتفع ممالك شهر و
٥ ديار وممالك صحاري وكوهسار مفاسد مترصدانوك آفتندن مصون ومكايد متجددانوك
مخافندن مأمون اوله غبار اختلال وكدر اعتلالدن جهره اماني وآمال وطلعت
واقوال پاك وپاكيزه اولب مطالب صادر ووارد ومآرب موحد ومعاهد برله حصول
بوله وابواب بر ورافت دور ونزديكه گشاده واصحاب قدر وعزت ترك وتاجيكه
آماده اولوب چشمه سار نوال واقبالدن آب زلال عدل وافضال وضايع احسان
١٠ انعامدن سيلاب جود واجلال بر مقتضاي هنيئا ومريئا جنان جنان احرار وعبيد
ومزارع ضماير قريب وبعيده سيراب وشاداب اليه وانعام عام كامل شاهي و
بي امتنان كافل پادشاهي عفوا وصفحا حال جان اهل جهاني وجهه معاش قوم كون
ومكاني پرتاب وشرف نصاب ايده وشول طايفه شريفه كه خلعت خلقتلري طراز
علماء امتي كانبياء بني اسرائيل برله معلم اولمشدر بيت قومنلر عرفه يول آيين لرند
١٥ اولر پاكيزه دلدر دينلرنده نثر برزمانده عنايت سلطانيدن جلّه اكرامله

حظ وافر ونصاب رعايت خاقانيدن تشريف انعام برله نصيب مواسيقي اوله وانلركه اصحاب
صدق ويقين ومجاهد ارباب خلوت وتمكين ومشاهده دركه نص الا انّ اولياء الله لا
خوف عليهم ولاهم يحزنون انلروك حقنده مسلّمدر لمؤلفه يوريوب دلدن غبار
ماسوايي طوتدلر الله جام حق نمائي نثر شهريار كامكارم وقتده انلروك اقتباس انوار
٥ سعادتندن والتماس آثار ارادتندن خالي اوليوب غنايم صلاتله جناب حقيقت مآب
لرنه وباب طريقت آيابلرنه مراجعت گستره وانلركه زمره مجاهدين وغزات وثغور
بلاد مسلمينه حماتدر آيت انّ الله اشترى من المؤمنين انفسهم واموالهم بانّ لهم
الجنة يقاتلون في سبيل الله فيقتلون ويقتلون انلروك شاننده منزلدر لمؤلفه
اورر لرشصت كف چون قبضه دست تيغ اولورلر خون اعدا برله سرمست نثر دايما
١٠ سحايب الطاف سلطانيدن ورعايت اعطاف خاقانيدن بهره مند ومغتنم وشهر
بند ومحترم اوله لر وانلركم ارباب مكسبت حلال واصحاب موهبت نوال دركافه
برايا ايچنده بهر بره الكاسب حبيب الله فضيلتي ايله مفضلدر لمؤلفه دور شوب
روز وشب كسب حلاله تا ايدرلر شكر يزدان جمله حاله نثر آسوده ويرحضور وآرام
وموفور السرور اوله لر لمؤلفه چو بو درد كل اولا حق رعايت تا شهكدر ظاهر وباطن
١٥ ولايت نثر بحمد الله والمنة ظهور اشعه مهر توفيق وحضور آثار هدايت طريق على

المرام برقرار ومساعددر واسباب عزت واستعلا وشرائط غلبت واستيلا بالتمام
پايدار وقوت ساعددر اكثر اصحاب ميسره وميمنه در واكثر سدنه ملائك ديدنه در
واكثر جوش وخروش جيوشى پرطعنه در واكثر قلاع وبقاع محضه دركمال نظام وانتظام
بولنمده ومحسود سلاطين دوران ومغبوط اهل زمين وآسمان اولمشدر تا بو چنين پادشاه
جناب حقدن متوقعدر واول وهاب مطلقدن متضرعدر كه بو موائد متواتره وعوايد
متوافره نك مقابله سنده حضرت شهريار سكندردر وفريدون فر صاحب قران ربع
مسكون وهفت كشوره شكر بردوام وسپاسى بى انفصام ميسر ايدوب ولئن
شكرتم لازيدنكم موجبنجه غايت سلطنت دنيا وعقبى ونهايت رياست اولى
واخرى به دك تره قيلر عطا ايليه وجزاء بما كانوا يعملون حكمنجه بو سلسلهٔ سيادت
نمونك علاقه وپيوندينى بالصاد والنون والقلم وما يسطرون دامن آخر الزمانه دك
شرف اقبال الله معمور ونمايان ايده **بيت** فهذا دعاء لايرد جوابه ۞ دعاء الاصناف البرية شامل
نظم چنين كه من بدعا دست برفراشته ام ۞ قرين سوز دل وناله سحرگاهى ۞ عجب ندارم
از الطاف حضرت دادار ۞ كه زير حكم تو آرد زماه تا ماهى **سبب تسطير اين مقاله ونموجب**
تحرير اين رساله تاريخ سنه ثلث وثلثين وتسعمايه كه مدت عمر گرانمايه پنجاه وپنجه
وعطايا حقدن وهدايا جواد مطلقدن بو دنيايه سنج ده ميزان طبيعت كوهر

سنج اولوب هزار گنج بى رنج ارشدى يعنى تجب الغرف المختال عند ارباب
الوهم والخيال بين الاقران والامثال شول قيل وقالدن فضل وكمال عدادندكه طرز اعمال
نثرى چون نثرنش ونظمى چون نظم پروين الديرمشدرك الجنون فنون والفنون جنون
مقتضاسنجه هر زمانده تزيين قيل وقاله وتعيين فكر وخياله اشتغال كوستروب حوراء
انشاء براعت افشانوك كوش وگردنن درر غرر تضمين وتلميح وجواهر زواهر توشيح
وتمليح برله پيراسته وعذار ابكار اشعار بلاغت شعارك حله وجامه سن طراز عكس و
تبديل وطوق تكميل وتذييل برله آراسته ايدوب **مؤلفه** كيجه كوندز جان ودل
سوز عروسى زينى ايچون زر دوزار ۞ قطعهٔ زلفندن اوروب خاكه رو ۞ مصرع ابرولرندن
سرفرو ۞ خدنك كلكونسى خون جكر ۞ نقطهٔ خالى سواد چشم تر ۞ سرو قدندن كوكل حيران
چشمسار آيين قصايدخوان اولوب ۞ وادىٔ محنتده سركردان وزار ۞ باديهٔ خاكسارىده قرار
نثر كاه صنايع جمع تفريقى منقلب الاحوال وكاه بدايع القا وتعليقده مضطرب البال
كاه اول شكر گفتارك فكر نوشى لبندن سرمست ومدهوش وكاه شول قمر رخسارك
ذكر چاه غبغبندن پر جوش وخروش **مؤلفه** مدح زلفندن كه آنوك بسته دل ۞ فكر چشمندن
كه بونك كمى خسته دل ۞ كه انوك دردى شلرى نظمندن زار ۞ كه بونك لعل دهننده شرمسار **نثر**
مكس كبى عنكبوت خيالك اوتار دام كرداريله گرفتار وشهد كلامك عصيده شكر اطوارنده

اسیروزار عقد مصاحبت قصد ایدوب نکتهٔ ازدواج ومشاکله وایما وایهام ومقابله

ایله دائم معامله ومجاهله واحکام بنیان محبت فکرینی ایلیوب جوامع تاکید وقافیه

ومصانع تکریر وتجنیس ایله ارسال منشآت ونامه لمؤلفه اوتجروب هردم هوسی اودین هو

حاصلم خاک ایلمش عمرم هبا اگرچه رقم زدهٔ خامه یعنی رسائل ونامه مانند ساعات

لیل ونهار بیست وچهار اولمش رسائل نثر شواهد النبوة نفحات الانس رساله تصوف

مناظرات بهار وشتا شرح دیباچهٔ گلستان نشأه مکاتب حل معما امیر حسین رساله

عروض مناقب اویس القرنی عبرت نامه مقاوله نظم مولد رسول علیه السلام مقتل الحسین

سلامانک اونیاک شمع وپروانه گوی وچوگان فرهادنامه وامق وعذرا قصهٔ اولاد

جابر لیلی منظوم رساله فال شهرانگیز دیوان اشعار دریغا زحمت بر وبیابان ومحنت

خار مغیلان چکلمش وناقهٔ طبیعت بی زاد وآب بوراه پرتابه کرم وسرد وگرد و

چکوب ره نورد لک ایلمش وبی خدنگ یوب وجت وجوی کوستروب وبی نهایت

مراحل وطی منازل قلمش سعید قصور وطلبده فتور قومامش نظم گهی بجد و

مدیح ووعظ حکم گرفته پیش بنظم قصیر راه دراز گهی بوصف غزالان شوخ چشم شهد

به بزم عشق جگر خستگان غزل پرداز گهی زفرد ورباعی وقطعه بنموده بکام حسن بلاغت

طریقهٔ ایجاز گهی زپردهٔ مثنانی مثنوی کرده ترانهای خوش ولحنهای دلکش ساز

نثر اتمانه فایده واول مشتقلردن نه عایده که نه کعبهٔ مقصوده یوزسورلمش ونه طیبه

مراده ایرلمش عزیمت اندوکی راه کرچه تنامش ویوزاوروب کندوکی صوب ترک ایتمش

لمؤلفه دریغا خواجه ایدوب همت عزمی برابر سودا ایدی فکر وخیالی قورندی دردنو

سودا ایله جانی چورندی بحر ضلالده جلالی القصه هردم بوا ولمازهوا الرایله مانند

تشنه گرداب فکر وخیاله سرگشته هوا وهمیشه بیکانه صفت آشنالرده لجهٔ دریای

اشنا اولنوب بر زمانه غرقه بحر تحیر وهرآنده گرفتار امواج تفکر ایدم میدان گفت و

کوی کردار سرگران وبی حاصل ودشت عبارات واستعاراتده صولجان وار حیران ولا یعقل

ایدم ونه ماه تحلل الادوار کبی ایکی کون برحال اوزرینه قرار ونه فلک سهکار وبی اختیار

کبی بر ساعت آرام واصطبار مع قلب منقلب وخاطر مضطرب فی اللیل والنهار کذرة فی

جو الهوا وکشمعة فی کرة النار کرد باد کبی صحارئ نظم وبراری نثرده رقص زنان تکو

پوی وسهیل تیره نهاد کبی وادی تألیف بوادی تصنیفده دوان وروان وجست

ایردم لمؤلفه بیت دل اولمش قوافی بر تنکی صحن جان طولمش رواد بر لسنکی

غارت ایتمش خاطر اقلیمین خیالی جان فکرت الدی پایمال نثر بس روزکار گذشته تلهف

واعمار برکشته تأسف ایدوب ایتدم نظم کیف لی بعین ترئ بها سواها

وما ظهرتها بالمدامع نثر بوحال برملال ودرد یوزدن هزار فکر وخیالک برکچه اد

نفحات نفثات

ودیده رمد دیده مکل یوزینه باب خوابی شد ایچون دموع خونینمدن آب اورمش

ایدم ویقین بلدمکه بو نفثات روحانیه محض الهامات ربانیه‌دن وارد رس والشبو

مبادیء حدسیه مجرد تاییدات قدسیه‌دن عاید درکه قیاس محکم الاساسک خفقلک یاتنده

اعتراض وانتقاض ونه ترتیبنده احتیاج رد خلق وافتراض وار هر جوابی فصل الخطاب

وهر سوالی ممتنع الجواب قلابدن بو شوریده تلخ کام ونی آرام اولوب بونی اوقوردم

نظم تا کی آخر چو بنفشه سر غفلت در پیش حیف باشد که تو در خوابی ونرگس بیدار

این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود هر که فکرت نکند نقش بود بر دیوار نثر بس

نفس بدکردار پریشان روزکار افعال قبیحه و احوال فضیحه سیله قهرانکیز سرزنش ایلدم

وخیال محال وبد فعاله افکار فاسد سیله رنج آمیز سوزلر سویلدم وایتدم که ای مسکین

ندر بو نخوه کبر و عجب وکین وای بد آیین فانی نهمت وهمت یقین بیت دشمنی کیو

بروی تو گفت نه بهتر ازان دوست که غیبت نهفت نثر چشمه خورشید جهان تابدن لمعه

شرابه ونغمه چنگ وربابدن بانک ذبابه قانع اولوب هر زمان غلیان صفرا ایله مخموم

وهر آینده هذیان سودا ایله مهموم سین لمؤلفه دمدمه در شب کند ازجان خروس صبح زند

خنده زراه فسوس نثر هر جمعیت صوریه‌دن حاصلک تفرقه باطن در وهر صحبتک آخری

کاروک وداع یاران در نظم صحبت کیتی که تمنا کند با که وفا کرد که با ما کند خاک شد آنکس که برین

محال

حیله

ومواطن جمع وطن

خاک زمینست خاک چه داند که درین خاک چیست هر ورقی چهره ازاده ایست هر قدمی

فرق ملک زاده ایست همت درین دایره‌ها جو هر دست مرتبه مرد بمقدار مرد بحر بصد رود

شد آرام کیر جوی بیک سیل برارد نفیر نثر والحاصل الکرم بو محادثه ومناقشه غیرتم ار

توردی اما یوز اولقدر جان ودلدن حیرتم ارتوردی چاره وناچار باالعجز واضطرار العجز

آخر حیلة الانسان موجبنجه بیت پای بد ازین بی به تنز تکیه بدیوار توکل زدم نثر

ایدوب بلبل لین فریاد غمناک لباسم ایلدم کل کبی صد چاک نثر زیرا بو معانی دیله

بصیرت برله شاهد قلدم ودلایل عقلی ونقلی برله تعیین بلدم که نظم ازنظر هر کهنه

تازه حاصل من نیست جز آوازه کر بنی هنکامه وزر هیچ نه رحمت بار ار و دکر هیچ

نثر الفقیر بن بو در دله مست ومدهوش ودروندن خم کبی پر جوش وخروش

ایدم وشمع وش غرق دمع مهراق وزبانه‌دن نار ندامتله پر احتراق ایدم نقصان و

وفقدان استعدادمه اعتراف ایتدم لجه فضل حقدن ودریای عاطفت جواد مطلقدن

اعتراف ایلدم لمؤلفه بو سوزلر ایلیوب نفسی دکرکون اقیتدم یاش یرینه دیله‌دن

دیکر ایدوب جانیله ترک اعتسافی کلوب انصافه قلدم اعترافی اولوب دریای

مدد جوشه روان طراغه اوردم صو کبی روشه همان ساعت همان آن وهمان دم دل

غم بوبوزدن اولدی ملهم نثر یعنی هاتف غیبک سروشی عبیدره وصدقه مقالی

استقامت حال بی ریب دُر درون جان وکنبد دماغی پر صدادن زار ایلدیکم لمؤلفه

لامعیا چند ازین کفت وکوی معرکه کیری بدم هاي وهو دعوی فضل وهنر هش

کنی عهد قدیم ازچه فراموش کنی باده دادند ترا پیش ازین رشیه او بودیه

عقل ودین چونکه ازین باده صهبا زدی شور درین کنبد مینا زدی شمع فروزینه

شدی همچو ماه نیر نکردی فلک از دود آه مرده دلی همچو زکال این زمان شعله کجا

سر زند از زیت جان دولتی ناکاه بجان یافتی من چکنم رویت ازان تافتی چونکه

رعونت بدماغت رسید باد خشونت بچراغت رسید روز بهم روز ورق ساده کن

از دو جهان خاطرت آزاده کن چون سحر از نور برارد علم بر رقم ظلمت شب کش قلم

در دلت از مهر خدا نقش بند حاصل همین است ره نقش بند نقش ونکار است ره اهل چین

۱۰ رو تو جلا کن تن وجان را همین پرده بکیل سو چو شو از میان نسخه مانی شوی چون رو میان

از همه خط ساده کنی چون ورق سبق کنی زین دو جهان چون سبق حضرت حق هرکه بخواهد بجان

کو که کند بندکی خواجکان در دو غم ومحنتشان شادی است در درشان بندکی آزادی است

فتح شد بر رخشان باب حق در کهشان مرجع ارباب حق من چه دهم از ره ایشان نشان

بی صفتی شد صفت ذاتشان لیک ترا امید هم آکاهی تا نه کنم شرط نکو خواهی

۱۵ پیر بخاری که ترا پیر بود جان ودلش از دو جهان سیر بود شمس خدا بود نه شمس سما

بران

نور رخش آینهٔ حق نما طایر قدسی روحش مدام سدره نشین باشد وطوبی مقام

هرچه بتو موده عمل کن بدان تاکه شوی در دو جهان کامران سوم صفت دور شو از الکبین

کریه کنان سوختکی را کزین بکذر ازین تفرقه هاي وهوی مهر بزن بر دهن کفت وکوی

همت خواها چو خوارج دمار کیر ز لا همچو علی ذو الفقار صفحه دلت پاک کن از ما سوی

۵ تاکه نظرکه شود آن شاه را در دو جهان جان ترا او بس است خاتمت کار ترا هو بس است

یار شوی چون زدل وجان بهوش خواه بکو خواه بنشین خموش نثر القصه چون اول شب

غیبتی بو پند سودمندی کوش اندم جان ودلدن یونا ولقدر جوش ایتدم لمؤلفه

منکه چو یك غرقه ظنون آمدم همچو کل از پوست برون آمدم بس جان مستمند خطاب

ودل دردمنده عتاب ایدم شب ایتدم لمؤلفه همین رسید از نفس دلنواز شاخ صفت

۱۰ زجان جلوه ساز نثر ان فی ایام دهرکم نفحات الا فتعرضوا لها نظم

امشب اکر بار سلامت شوی هم نفس صبح قیامت شوی روشنی امشب چون آفتاب

جو یم وبسیار نه بینم بخواب روز سفید این نه شب داج بود بود شب اما شب معراج بود

ماه که بر اصل فلک کان کند در غم این شب همه شب جان کند روز که شب دشمنش مذهب است

هم بتمنا چنین یك شب است نثر همان جام بر صفانك نشوه سندن دفع خمار اندم وکار و

۱۵ بار فکر واندیشه تار ومار ایتدم نظم من که درین غمکده دین شدم مست هم از جام نخستین شدم

نثر اول نفحهٔ جان پرورك نسیماتندن گلزار جنانم تازه طراوت بولدی و اول زلال
صفا گوسترك رشحاتندن روضهٔ جانم جدید نضارت حاصل ایتدی هوش خواب آلوده
سنه غفلتندن اویاندی و درون پردودم ده ماه صفت قندیل هدایت یاندی
ایستدوم كه بو یوزدن دخی فكر و رای اورم و سر و سامان عقل نا فرجامه پشت پای
اورم لمؤلفه هاتف غیبم دكر آواز داد وام چنان كن كه توان باز داد راه دراز ٥
است پس آهسته رو مرحله دورات نصیحت شنو تند مپو تا كه نیفتی زپای تیز مرو
تا نشوی دست خای ناقه صفت هر كه بلنكی دود از سفنی چرخ فرون تر رود خاص كه
در جان و دل است این سفر نی سفر آب و گل است این سفر در وطن است این سفر سو
عازم این ره نشود شهربند خلوت در انجمن است این طریق در یم دل غرقه شوند ای رفیق
از ره پنهان بحرم رفتن است صحن دل آرخار وخسك رفتن است سالكا را چه زیان از ١٠
چون نبود در دل وی حب از آن آب درونی ضرر كشتی است آب كه در زیر و دلشتی است
با تو چه حاجت سخن بیش و كم هوش بدم كن نظر اندر قدم شعله نهان كن كه ایان آست
جهد زنو موهبت از كردكار نثر چونكم اول مرشد راه و دلیل بی اشتباه دن بو رشحه
اشارت و بشارت اولدی جان و دل سرور و سلوت برله طولدی بلی نظم تلقین درس اهل
نظر یك اشارت است كردم اشارتی و مكرر نمیكنم نثر پس توسن طبع سركشیه نعل ١٥

بازكونه اورب جان كشورنه سفر ایتدم و صورت حرامیلری نشان رفتارندن از
ره زنلك ایله لر دیو حذر ایتدم و دیلدم كه ختم خاتمه كی دار و مهر جریله نثر و اشعار
اولنسون ایچون بر مدینهٔ بیان آبادایدم و بر سفینهٔ تبیان بنیاد ایلیم ابنی فضا
انسانیدن و معارف دل و جانیدن سالك ره زن و قیود و ردودمحن اولنلر و ك آفت
مخافتنه اشارت اوله و سالكان راه حقه انوك تنبیهاتندن بشارت اوله حقیقتده ٥
اول نكته لری دائما همدم جان و تذكرهٔ دوستان ایلیم علی الخصوص كه زمانمزده و
اركان و اعیانمزده كمال میل و رغبت شطارت و ندامته دره كمال فضل و كرامته
بیت نوركیتی فروز چشمه خور در نیاید بچشم موشك كور نثر لاجرم اظهار
و ایثار كهردن بن دخی ندامته یوز طوتدم كه من بعد نظم و نثردن بر حرف دیمیم و
بد سرشت و بد خوی محضر ایله نثار آب روی ایدوب دنیا غمین یمیم مصرع بشهر خود ١٠
روم و شهریار خود باشم نثر و ارباب لاف و دروغ و اصحاب كذافی بی فروغ ایله
شركتدن خلاص كلی بولم و اعتراض اهل اعراضیدن و انتقاص قوم امراضدن
نجات ایتی اولم نظم مرغك خانكی كوشه بر هوس شاه باز كش در سر موری با تو
زنا دانی میكند دعوی سلیمانی خرك پیر لنك خار فروش كفت بارخش همدوم
هم كوش دادازین جاهلان بی انصاف كه ندانند غیر لاف و كذاف نثر ١٥

جناب واهب الآمالدن متضرع وحضرت ذو الجلال والنجا لدن متوقع درکه اول رساله‌نك
مقاله قیود اعتبار واضافت گرفتارلرینه وسجن اغترار وظرافت دلفکارلرینه سبب خلاص
ونجات وموجب علو درجات ایدوب بو فقیر حقیرك واسیر بی توقیرك اعنی اخوج الناس
محمود بن عثمان بن الیاس غفر الله له ولوالدیه واحسن الله الیهم والیه مؤلفه غرامت
شهرنکی رسوای عامی ملامت کوینك بی ننك ونامی حریف وحیله جوی ودزد وچالاك
طریق ونکته کوی ورند وبی باك فقیر وبی نوادر وکیش حیران حقیر وبیر بلادلرنك بی جان
دلی بی لمعه حق لامعی نام مه اساتین خاطر طالعی شام هنرورلرینك خاك پاسی
کمالات اهلنك کمتر گداسی وفا اصحابنك کلب حقیری صفا اربابنك عبد ضریری
نثر اعنی بو دل بسته ذلیل ودلخسته علیلك احیانا دعای خیر ایله یاد ودل غمکینین
شاد وجان حزینین آباد ایده‌لر الحق مقصود کلی وغرض جملی بو عبارات پر استعاراتك
اولدرکه مرادی اهل نظر وهر مردی صاحب کهر استعداد اصلی وصلاحیت جبلیسی
کمال قدرت وقوت انسانیدن خبردار اوله ومراتب علیه بشریه‌نه وقوف بوله
تا واسطه بصیرت ورابطه سیرت وسریرت وضابطه علم ومعرفت ایله علم الیقینی
وعین الیقینه ترقی ایلیه وحل حق الیقینده معاینه ومشاهده قیله که ذرایر عالمدن
هیچ بر ذره‌یه خاصیت فرزند آدم ویرلمامشدر ومراتب صوریه ومعنویه کما ینبغی کما

انسانه ایرلمامشدر جان وجهان همه عالم وی است انکه نکنجد بجهان هم وی است
از ازلش کوهر پاك آمده کوهر وی زیور خاك آمده شد ز ره وصورت ومعنی بهم مجمع بحرین
حدوث وقدم جان ودلش مخزن اسرار حق چشم ورخش مطلع انوار حق نثر اول سببدن
که آدم لطف وقهر مظهری وفضل وعدل منظری ولمشدر اکر اعلای علیین در واکر اسفل
السافلین انوك سیر وسلوکیدن بر روایتدر وحال متعامندن بر آیتدر وانتم الاعلون والله
معکم اندروك علو مرتبلرینه اشارت در ثم رددناه اسفل السافلین سنجیین طبیعت لرندن
عبارت درکاه همت ونردبان علم ومعرفتله حضیض حیوانیتندن خروج ایدوب اوج
روحانیته عروج ایدرلر اولئك هم الفائزون وکاه تلوث لذات شهوانیت وسلاسل
اغلال جسمانیت ایله گرفتار شقا وشقاوت اولوب هاویه کفر ونفاقه دوشدیلر
اولئك ینادون من مکان بعید واولئك هم الخاسرون القصه بو طایفه شریفه چون
ظلمت آباد عدم تکنی شیامندن کورادن صحرای وجوده کلدیلر افر عقللا نا جدار وبراق نفس
سوار اولوب فوج فوج وموج موج قرنا بعد قرن وزمانا بعد زمان بو نجه عوالمدن
وشهرستان شهر معالمدن دار الملك دنیایه نزول قلدیلر پس بونلره سرمایه عقل وایمان
متاع علم وعرفان ایله برقاج کون بو بازار فناده وسوق عناده تجارت اتسونلر ایچون
میدان ویریلوب ارخاء عنان ایتدیلر حقیقتده بونلر وك نقود عهودینی که الست

برنیکم خزانه سندن استخراج اتمشلردر ولنبلونکم حتی نعلم المجاهدین منکم والصابرین
محکنه اوروب خلوص عیارلرین امتحان ایلدیلر شونلرکه بو مزخرف بازارک های
هوینه ولعبت وکوینه الدندیلر و بو فانی بر ایک عیش ونوشنه وجوش وخروشنه وذوق
صفاسنه وسیر وتماشاسنه قالدیلر انما الحیوة الدنیا لعب ولهو وزینة قضیه سندن غافل
اولدیلر یعلمون ظاهرا من الحیوة الدنیا موجبنجه زین للناس حب الشهوات تهدیله ٥
ممکورا اولدیلر ودواعی غوایل لذات بهیمی برله مغرور دوشدیلر پس دمرک لخشنده
لری وشهرک شهر بند برکزیده لری چون اول خاکسارلری اشغردان وبادیمای کوردیلر
وهوادارلق کوستروب سوسن کبی آغزلرنه دل صوقدیلر وباد صبا کبی کوکللرینه
کیردیلر وشبنم صفت بربی سعادتلرینه در وجواهر ساچدیلر وکوللر یوزلر کوستروب
وهم نرکس کبی بوزلرین آچدیلر وشیرین کار لغله چرب زبانلق ایلیوب غنچه کبی ١٠
دهانلرین آرادیلر وخورده لر ساچوب نسرین کبی اللرندن زرلرین چکدیلر وبنفشه
کبی یانلرنجه بویونلرین اکوب آخر برا ولمازیرده اکدیلر وهمرازودمسازلق لر
کوستروب بونی اوقدیلر **بیت** رازت بمیان آر که ما محرم رازیم تا بکذر زبر ناز که ما
اهل نیازیم **نثر** واصحاب ذوق وصفا وارباب تاج ورد اصفا جبتندن منع
ایدوب بونی دیدلرکه **لوکته** رخک برآتن ای آینه رخسار تا اوصورت اوغرسندن ١٥

صقلدر زنهار **نثر** القصه اول هوا پرستلر واول جام غروردن سرمستلر قمارخانه هوا و
هوسنده رأس المال جلدردیلر ووسواس شیطانی وهواجس نفسانی کیسه برلرینه
سرمایه نقدی الدردیلر فما ربحت تجارتهم وما کانوا مهتدین اولئك الذین خسروا انفسهم
وضل عنهم ما کانوا یفترون عاقبت مفلس مدبور ومدیون بی حضور برزمان
مجلس محنت وعناده محبوس واشبو قفس حیرت وبلاده بخاتدن مایوس اولوب ٥
قلدیلر چون میخانه دنیاده پیمانه هوا بی نوش ایتدیلر عقللرین حیران ودللرین
ایتدیلر اولکه وطن اصلی ومسکن وصلی در تمام فراموش اتدیلر نسوا الله فنسیهم و
اول فرقه علیه که طالب بقاء ابد وعاشق لقاء سرمد اولدیلر بو لذات فانی نک افتنی
وتسویلات نفسانینک مخافتنی بلدیلر بو بازارکاهک قلاشلرندن وقماربازلرندن
وبو کذرکاهک اوباشلرندن وافسون سازلرندن دائم الاوقات حذر ایلیوب ١٠
معامله لرین خواجکان شهر ودیار وملوک التجار ایله قلدیلر پس بشارت تتنزل علیهم
الملائکة ان لا تخافوا ولا تحزنوا برله مسرور اولدیلر شرفلر وسعادتلر تحصیل ایدوب
بی حد فایده لر وبی عد عایده لر بولدیلر وهر مسکنده عزیمت وهر سفره که نیت اتدیلر
جاهدوا فی الله حق جهاده حکمنجه اقدام همتله اقدام وسعی تمام بر اهتمام ایلدیلر
وبی دلیل ورهبر مرکز بوله کتمدیلر وبی مشاوره واستخاره بر عمل اتمدیلر قافله ١٥

شام وحجازله وراحلۀ شوق ونیازله ناقۀ نفس ملهمیه سوار اولوب جان ودلدن
صوب مقصوده یوریدیلر اصحاب خبرت وارباب تجارت ایله ارتباط واختلاط ایدوب
بو طریقك منازل ومراحلنی ومراتع ومناهلنده کمال احتیاط کوستردیلر فلابد دیلۀ
عبرت دیدیلرندن علت عمای غفلت کوترلوب سنزلرنده بصیرت وحفرلرنده حس
سیرت اوزره اولدیلر وبراری مجاهده وصحاری مجاسبده مشقت جوع وعطش ٥
وسموم وهموم چون آتش مصابرت ایلیوب فان مع العسر یسرا امو جبنجه مرارت
حلاوت شکر شکره ایردیلر پس ذوق روحانی وشوق یزدانی درونلرندن جوش واول
محنت ومشقت سر جمله فراموش اتدیلر بر دیارده که اغادیلر خریدارلری قرشولوب
بازارلرا ایلدیلر مس لرینی زره وجهه لرینی کهره دکشدیلر خاکی نافیه وخاروخا
نیفیه ویردیلر جواهردن یوکلر باغلیوب خواجۀ جهان وعزیز دوران اولدیلر نظم ١٠
دلا چون خاك باش از بردباری اگر خواهی که لعل از کان برآری در این کارش قدم چون
ازان با آهل معنی یارغار است نثر والحاصل چون بو راه بر خطر ده والشبو شکل سر
زمام اعتقادی بر ساعت آمال وامانی الته ویرمدیلر وجنب اعتمادی بر لحظه
مضجع استراحت فانیه قومدیلر پس بو راه بی پایان پایانه یعنی قطع بیابان دل و
جانی سرحد منزل جانانه ایرشدردیلر اشبو تنکنای ظلمات عالم ناسوتدن ١٥

14

قورتولوب خیمه لرینی فضای انوار آلوده قوردیلر وبو مجازی وجودلرینی کلیا
احتراق ایچون پروانه وار اوزلرینی شمع جمال احدیته اوردیلر بلوغه اوده یانوب
جمله نور اولدیلر بیت درد وغمدن سر بسر دور اولدیلر نثر یعنی علایق ماسوادن و
بوایق من ومادن بالتمام خلاص اولدیلر تسلیات حق وتجلیات جمال مطلق برله بقای
ابد وصفای سرمد بولدیلر ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء والله ذو الفضل العظیم من ٥
یشاء الله یضلله ومن یشاء یجعله علی صراط مستقیم رباعی م معجون است نفس ادنی زاد
کز وهم درد وهم درمان توان یافت بیت از وهم زهر قاتل میتوان ساخت بیت درو هم عین
حیوان میتوان یافت نثر پس بو مقدمات فلك سمادن یقینا معلوم وتحقیقا مفهوم
اولدی که بنی آدمك فضل وشرف رتبتی سایر مخلوقات اوزرینه مزیتی شکل وصورتی
وبو های وهوی مفاخرت ایله دکلمش انلرکیم بو احوال ظاهری ایله تجبر واحکام ١٠
ایله تفاخر کوسترلر مکر کیم بو ذکر اولان خصوص برنصوصدن غافللردر وباب
بیان وبرهان بنیانه جاهللردر یوم تبلی السرائر که کشف جمیع ضمایر اولور و
حساب وسوال وجواب وخطاب وعتاب محض حقیقت الحال وحب حقیقة المآل
اوزره اولورلر در تمویهات مجازی وتصویرات صورت بازی ایله دکلدر بیت
کوئینا باور عمیدارند روز داوری کین همه قلب دغل در کار داور میکند نثر اول وقت ١٥

كه آفتاب عالمتاب حقيقت افق آسمان تحقيق وسحاب عوارضدن مبرا وحجاب نقابدن
منزا طلوع ايليه بو نقش ونكار وصورت وزيب وزينت پر شهرت سرجمله نجوم صفت
افول وغروب ايدر سر در رباعي هر صورت دلكش كه ترا روی نمود خواهد فلكش
زود زچشم تو ربود رو دل بيكي دل كه در اطوار وجود بود تست وهميشه با تو خواهد بود
نثر بيمين غايت مسئول ونهايت مأمول اولدركه سالكان راه وطالبان آگاه بو بيابان
بيركاه وقوف واگاه وانتباه اوزرنه اولالر اگر بو محلده سوال واستفسار حال واقع
اولورسه كه چون مقصود كلي وغرض اصلي بو رسالهنك تأليفندن واشبو مقالهنك
تصنيفندن انسانك فضيلتي وشرف حريتي نه نه ايله اولدوغين تنبيه واعلام وتعيين
افهام در پس بو تكلفات عبارات وتعقيدات استعارات نه در مع هذا سن كه دريايي
انصافدن مغترف سين وبونك آفت راه وذي الاشتباه اولدوغنه مقر ومعترف
نه كيم بياني وبومعنانك برهاني مقالهء مناظره ايله كلمه كركدر اعتذار اولدركه
انسانك صورت ومعني ايله تركيب اولمشدر پس بو حالتينك احدهماسي غالب
ايكي قسم در بر قسمي تقييد صورتله نازك مزاج ومشكل العلاج در اروی تلخي
شهد وشكر ويي ترتيبه مشكل وعسر تناول ايدرلر وبر قسمي اطلاق عنانله عاشق
نهاد ودريادل ومستانه طبع وديوانه خصال درشول سببدنكه زحمت وجفا ايله

تحمل در ودارو تلخ وطعمهء زشت انوك يانينده شهد وشكر در مؤلفه شوجان كم عشقدن
اوله الا قوت در صونرسه في المثل زهر هلاهل سو ايچه در اولور فان ايچه يا قوت
در صونرسه في المثل زهر هلاهل در آلوب نوش ايليه ترياك اولور
بيت مثنوی مولوی چونكه لعل در تو ميگردد گهر در دم مزن چندانكه بتواني بجو
چونكه معنيء ياكو اكردي بليد در قفل زن بر خلق وبنهان كن كليد نثر بو سببدندر
كه قدماء اهل انشاء تكلفات زايد الوصف وتعمقات فكرت طيفله وتزئينات
خارج الاعتدال الله واندازهدن بيرون خط وخالدن چهره آرالق وخود نمالق
نتكم سخن شاطرلري ديمشلردر بيت بر رخش از غاليه مشكساي در خوب بود
خال ولي يكدو جاي در خال كه از قاعده بيرون فتد در بر رخ معشوقه نه موزون فتد
١٠ خال جمالش بنمايي كشد در روی سفيدش بسياهي كشد نثر پس روشن ودلپذير
تعبير وتقريرله بو كتاب حكمت نصابك وبو فصل الخطاب مستطابك فوايدني تعميم
وعوايدني تتميم ايچون افسون افسانيله ترتيب ومعجون بيمانيله تركيب ايلدك
تا كم عزت ونياز اصحابي واجتناب واحتراز اربابي دانشده كامكار وبهانيله
كامكار وبرخوردار اولالر شعر وها انا شرعت الي المقصود در متوكلا علي
١٥ الصمد المعبود در نعم المولي ونعم النصير در واليه المرجع والمصير در بسم الله الرحمن الرحيم

نامهٔ فتح است زشاه عظیم . منور خان بلاغت علم که خامهٔ زبان علّم بالقلم ببرلیه
منشیان جریدهٔ ما لم تکن تعلّم در بوبلده یازمشلردرکه اول زمان که نه زمان وار
نه مکان ونه بسیط بساط غبرا ونه قبهٔ ایوان مینادن نشان یوغیدی انجم شدی کوک
شفقدن لاله لر سنچمشدی آکه انجم ژاله لر نثر داخی سرکشلک یوغدی آتشه
کلمامشدی بویه باد دمکشه یوغیدی جانب بحر اضطراب اوبو یوردی خوش فناد شسته
سجده ایچون اورمشدی خاک روی مرغ وماهی دن یوغیدی کفت وکوی جلوهٔ نار ایلیر
کل هنوز قلمامشدی نالهٔ بلبل لاله ایدوب فنا جای خراب نرکس ایلیردی عدم بزمنده
قلماشدی بوغلی خون انار داخی ایو اولمشدی رزدوزار عصر الذین اعلمزدی
کان عنب انمشدی سینه سن بریان رطب حسن نارندن اونیماشدی شمع عشق آتش
دیده دن ساچمزدی دمع غمزه لر قلمازدی چشم فروش اولمشدی داخی رندان
دردنوش شمع لر روشن ایدوب کاشانه لر یغمارشدی عشق اودی پروانه یی
لروک جانی طلوب بادهوا ایلمزدی درودن آه وواه کلمامشدی جوش امواج
بحر انوار حق ایدی بر سکون ایلیوب دمکشلک آخر بحر ذات کلدی موج اولدی اوردی
سراسر کائنات نثر یعنی کارخانهٔ ایجاد قورلدی واون سکز بیک عالمه بنیاد
اولدی مهندسان قضا وقدر بو طقوز ایوانی ترتیب و نقاشان اشکال وصور جو

بلبل

جوهری ترکیب ایدوب عرش ابداعله وفرش اختراعله نقوش بدیعه وغریبه
واوضاع صنیعه وعجیبه ظهوره ابتدی القصه انا کل شیء خلقناه بقدر حکمیجه افرادکا
هرفرد واحاد ممکناتدن هر احدی شانته لایق خلعت صورتله معین وحالته موافق بر
لباس کرامتله مزین اولدی اول وجهله که عالم ازلی اقتضا ایلدی بر مخلوقک عنوان
وجودنه حکم لم یزلی امضا ایلدی هر موجودک تفصیل احوالی وقصهٔ اعمالی فهرست
وجودنده ودیباجهٔ خلقتنده درج اولدی نظم روضهٔ جان بخش جهان آفرین باغچهٔ کون
ومکان آفرین کرد زشاخ کل ونبرک خار جلوهٔ از حسن دکر آشکار حسن زهر جای براورد
عشق شد از جای دکر جلوه کر نثر پس کوس انی جاعلک خلیفة فی الارض درکاه ملاء
لاعلی ده ومابین اهل آسمانده اورلدی قوم ملایکه واصحاب ارایکه ایچنه ولوله وغلغله
دوشدی بر طرفدن اتجعل فیها من یفسد فیها ویسفک الدماء ونحن نسبح بحمدک ونقدس لک
نداسی کون ومکانه وزمین واسمانه طولدی جناب عزت عزت اسماؤه وجلت کبریا
دن جواب انی اعلم ما لا تعلمون وارد اولدی بیان تصویر آدم علیه السلام والحاصل
عاقبت کار مهر اختیا مله قالب آدم سکه دار اولوب تاج کرامتله سرافراز وخلعت خلا
اعزاز قلندی نظم کشور اسماء الهی کرفت مملکت نامتناهی کرفت آینه شد کبر
جشم کس چون نظر انداخت خدا دید وبس بلکه نبود از دل ظلمت زدای شاهد ومشهود

دروج خراب   دل پاک مخزن اسرار نامتناهی وجهه تابناکی مظهر انوار الهی
اولدی وعلم آدم الاسماء کلها برله معلم اولوب ارواح واشباح ایچنده مزید عرفانله
وکمال احسانله امتیاز بولدی بر وجهله انوار سعادت جبهه سنده تابان وآثار سیادت ناصیه سنده
فروزان و اطوار نجابت نهادنده ظاهر واقدار نقابت اوضاعنده باهر اولدی که ارواح
قدس فریفته سی واشباح انس شیفته سی اولدی بیت ای حسن تو روزافزون آخر چه جمالست ٥
این چه در وصف تو جان حیران آخر چه کمالست این نثر استقامت قامتی واستهامت هامتی
واستنارت باصره سی واستدارت حاصره سی و هر بر بندنده که اشکال هندسیه سی وهم
احساس ملمسی ویاقوت دهاننک دهرته ویریه و لعل پاره زباننک حل تعبیری
و در دشلرنک سلک انتظامی وعقد گهر گبی منثور ومنظوم کلامی وشاخ پر برگ وبار
گبی ایکی بازوی طراوت فزاسی وقلم گوهربار گبی ایکی پای عالم پیماسی وسینه بی کینه سی ١٠
پرجوشی وعقل وفکر فراست وهوشی ورای جهان آراسی وتدبیر مشکل گشاسی
وطلسمات بنیادی وفلزات نهادی بر مرتبه ظهور اتدیکه ملکلر حیرانی وفلکلر
سرگردانی اولدی نظم همیشه زعالم امرست جان رحمانی همیشه زعالم خلقست جسم مقداری
ستارهاش قوی چرخهاست اعضائش بجسم خاکی وآبی وبادی وناری نثر فلابد
کعبه وجودینی ملکلر قبله ایدوب سجده ایلدیلر فلکلر جامع آوازه تکبیر وتهلیل ١٥

وطلسمات

ایده طوغلدی بیت جز سر فرقت زدگان مرحم بوده جهه بنجاک ره آن پاک سود نثر واولکه
وجود آدمده انوار قدمک مشاهده سندن محروم اولدی سجده دن سرکشلک ایدوب مرحوملکن
تا ابد مرجوم اولدی پس دیوان خانه جنان وجود خلیفه رحمانله شرف بلسون ایچون و قبایل
حور وغلمان انک خدمت سیادتی بخشندن مغتنم اولسون ایچون یا آدم اسکن انت و
زوجک الجنة فکلا منها رغدا حیث شئتما نداسیله جناب حقدن واول حضرت مطلقدن خطاب ٥
مستطاب ایردی هشت بهشت آدمک جمال باکمالیندن نیوز اولدقلو منور اولدی ونه ایوا
آسمان دبدبه سلطنت آدمله طولدی چون عهد بلادن قلم اعلا لوح تقویمه بونیله یازه
آدم صفی واول نور مجتبی نظم آن بکهر همکدر و همصفی همحکل وهم زرو هم صیرفی
علم ادم صفت پاک اوست بیت خم طینت شرف خاک اوست بیت آن بخلاف علم آراسته
چون علم افتاده برخاسته نثر سرای دنیاده واشبو دار بلاده اوغل بالی لذتندن که طتلو ١٠
بلادر شهد کام اولسون ایچون وشکر عشق ومحبت شربتندن که هم شکر بخش وعقل افزا در
برکام اولسون ایچون پس شمع جمال پر انوارنده دخان عصیان ظاهر اولدی بر مدت یانوب
یاقلسون ایچون قصب وجودی عنب واربو جنیدی عناده عصرالندن برزمان صیرب
صقلسون ایچون اهبطوا منها جمیعا حکمیله خلعت کرمنا یله مکرم ونعمت علمنا یله مغتنم
ایکن بیت گشته گل افشان وی ازهشت باغ بر همه گلبرگ وبر ابلیس داغ نثر فازلهما ١٥

الشيطان عنهما موجبنجه اليف وانيسي وقريني وجليسي حضرت حوا ايله اول عتو بالادن
بومغو بلايه نزول واول كلشن صفادن بو كلخن جفايه دخول ايلدي بيت مرحبدو
فردوس داده جلد درين خجره نه در درنهاد نظم فقدت الزمان الوصل والمرء جاهل
بقدر لذيذ العيش قبل المصائب نثر يعني اول كعبه لاهوتدن بو مصطبه ناسوته
٥ كلدي وسير ارواح قدس ايدركن دير اشباح انسه سايه صلدي انهار بر صفاي جناندن
مكدر ال يويب بو منهل مكدر جهانه يوز اوردي اقداح بر افراح نوردن شراب طهور نوش
ايتمشو در دخون آلود و در محنته دوشدي بيت كشي مغرور اولور علمله ايكن قدر
بلنمز الله ايكن نه بلور قيمتن حضورك اول يا ايشكنده كي سرورك اول نثر
الحق آدم وحوا مدت مديد وروزكار بعيد هجران وفرقتله ودل جاندن حرقتله صحار
١٠ وبوادي ده كوهسار ووادي ده ربنا ظلمنا نداسيله منادي وان لم تغفر لنا وترحمنا
انفسنا اداسي برله نادي اولوب بي حد وبي عد محنت وكربت وحسرت وغربت
چكديلر بيت بسختي شود بخته مرد هنر كه بآتش مصفي شود سيم وزر نثر لكن
دولت وصلت ميسر وانس وسلوت وجمع خلوت مقرر اولوب توالد وتناسل
تداول وتسلسل ال ويردي الشيء ماتنثي الا وقد تثلث پس اصحاب يمين وارباب
١٥ كزين روي زمين ده وجوده كلدي شيطان دخي هوا ايله تزوج ايليوب ومابينلرنده

مكر وشهوت تهيج ايدب اصحاب شمال وارباب ضلال دربالين تموج ايتدي وقتي كه اولاد آدم
عالمده ظهور ايدوب وذريات بشر مانند ذرات وشرر جنبش كوستردي اطراف جهانه
واكناف كون ومكانه كدر واقاليم بحر وبره وممالك خشك وتره نظر قلدي مناهل سهل وجبل
كه منازل جدي وحمل ده ايدي مراتع ضباع ومضاجع سباع اولمش كوردي مشارب سيحون
٥ وفرات كه عين عذب الحياتدن اصفي وشربت شهد ونباتدن اجلي ايدي عقارب وحياتله
طولمش ور بهمار اولمش بولدي صحن چمن مساكن شر ژيان وصحن نود من مواطن فيل دمان اولب
روي صحرا ايي درندهلر وجهه زميني برتنهلر دوتمش كه هر برنك اينابلة اظفاري حراب آبدار
وسيوف تابدار بكزر بيت ارنلر جو ميداندن اوله خالي بيلنك اولمش كورينمش هر شغالي
كوش چونكم بو التسلدو تايوز جر جرشور پر كياده كوكه بلدز نثر والحاصل
١٠ ازدحام ددو دامدن وانضمام هوام وسوامدن وجوش وخروش جيوش وحوشدن
حيتان دريا زهره پوش وسكان سماوات ومدهوش اولمش ايدي لاجرم ذريات آدم
عليه السلام الفرار مما لا يطاق من سنن المرسلين مقتضاسنجه بو وحشتي قياس
خشيت وهراسيله قلال وجبالي مسكن وشعاب صعاب وطن ايدنوب كوشه
بي توشه وبيشه لرده بي انديشه فالمشلردي بيت چون ولايتده حاكم اوله شرار
١٥ كوشه لر اختيار ايدر ابهم اخيار كلبه كن برا ايشه مور بيل وپرك ايچنه دوش هر شور

بود اتفاق

بيت مورچكانرا چو بود اتفاق شير ژيانرا بدرانند پوست نثر پس بر مدت
بني آدم بو اذيته مصابرت و تحمل و سياحت عالمده مجانبت و توكل كوستروب بزرك
درختيله پوشش و قوت لا يموت ايله قناعت و كوشش اتديلر بيت قناعت در فراغت مرد دارد
زمهر و مه كلاه ترك دارد نثر اكادكه اولاد و احفاد آدم كالازهار و الاثمار و كعدد
الاوراق و الاشجار حد حسابدن بيرون و تعداددن افزون ضباع و سباع مختلفة
الطباعيله دفاع و نزاع و مقابله و مقاتله ايليوب دشت و قاعه و اطراف بقاعه متفرق
اولدلر عرصه زمين ده رسم عمارت و آيين زراعت و كسب اموال تجارت و نقل و سفارته
بنياد اوردلر تهذيب بقاع رفيعه و ترتيب قلاع منيعه ايلديلر و قبايل وحوش
و طيوردن و طوايف مار و موردن مانع حضور اولنلرك بعضين كمين دام تزويرله
صيد و بعضين حسن تدبيرله قيد و بعضين جبرا و قهرا كشته و مقتول ضربا و عنفا خسته و
معلول ايلديلر بيت داند انكه اهل تدبيراست و هوش فتح را مفتاح راى انورات
نثر فلابد طايفه طيوردن اولكه زيرك و دانا ايدي اذا ضاقت بكم الارض ففيحوا
مقتضاسنجه دور و دراز مغاره لره پرواز اتديلر و قبيله بهايمدن انلركه قادر و توانا
ايدي من نجا براسه فقد ربح مقتضاسنجه بعيد و مديد مغاوف لره كتديلر يعني
بني آدمك نهيب و شكوهندن و لشكر انبوهندن حيواناتدن بر كروه قلل كوهه

توانا

19

وطن و برجسي بو غم و انديشه دن بيشه لرده مسكن طوتدلر و غوغالريندن وهاي و
هويلريندن فرار ايدوب دريالره دوشديلر و بعضيسي بين الخوف و الرجا شويله
حيران و مبتلا ذريات آدمك تحت يدندن مغلوب و محكوم قالديلر طوعا و كرها انك
جور و جفاسنه و قهر و اذاسنه تحمل كوستروب مغموم و مهموم اولدلر بيت كس نيك
افتاده آن زلف دوتا نيست در ره كذر كيست كه دام بلا نيست نثر و انلركه بني آدمك
شهامت و رهايي و صنعتي و حصافت و ذكاي طبيعتي ديده بصيرت و عين عبرتله مشاهده
قلدي سمعا و طاعة سمعنا و اطعنا ديوب جان و دلدن ربقه اطاعته بوين ويردلر
و خط انقياد و طاعته باش اندردلر لاجرم ديوار فراغته ارقه ويروب كنف
حمايت انسانيده و پناه رعايت سلطانيده حضور ايلديلر سلطنت كيومرث
از بني آدم براي نظام و انتظام عالم وقتي كه بو حال اوزره بر مدت روزكار
و ليل و نهار مرور اتدي قوافل نفوس آدمي كنتم ازواجا ثلثة حكمنجه اوج
فريق اولدلر فمنهم ظالم لنفسه و منهم مقتصد و منهم سابق بالخيرات كروه
اول فريفته دنيا اولوب ان النفس لامارة بالسوء موجبنجه كريبان عصمتلرين
و دامان عفتلرين نفس امارهلرندن پاره پاره ايدوب شيطان و هوايه متابعت
اتديلر كروه ثاني عزلت كلي و فراغت جلي اختيار ايدوب كار و بار دنيا و ما

فيها دن ال چكديلر بيت زين ميان خاطر آسوده كسي راست كه او نه داش كرفتاست و
كناره دارد نثر وشر وشور عالمدن وفتور ونفور بني آدمدن بالكلية كوز يومدلر
وبو ايكي بيتي اورادصبح وشام ايلديلر بيت عرضه كردم دو جهان بر دل كار افتاده
بجز از عشق تو باقي همه فاني دانست نثر وكروه ثالث بو اوزنده عاجز وحيران مضطرب و
وسركردان قالديلر پس ناخلفلر طرف طرف باش قالدروب بي دست وپاي ضعيفلره
ظلم وتعدي اتمكه باشلديلر وبي اصلر بربر توجيه بي وجهله رفيع القدر لائق اصل لر
صدرا ولنلره تمدعي قلمغه يوزطوتدلر معتبر ذركه دون ودنينك امري شحم
حنظل دن امر وتيرو تبر دن بتر دير پس فرقه ثانينك عقلاي اولي الابصا
وفضلاي ذوي الافكاري بربره جمع اولدي نظام بني آدم وانتظام عالم بابنده
مشاوره ومحاوره ايدوب يكي لسان ويكي سمع اولدي آخر كار راي زرين لري اكا
مؤثر وفكر متين لري شوكا منجر اولديكه كندولره برصاحب فرهنگ وامير وسردار
وبر اهل نام وننگ وكار آزموده سپهسالار ارايه لر تاكم رقاب كردن كشاني ربقه
عهد وپيمانه وطوق عبوديت وفرمانه چكوب جناب عدل واحسانني پير وجوان وهر قوي وناتوانه بسط ايليه بيت ولايتي صفت درشاه اكا جان
تن بي جانه اولمز رونق اي جان نثر عاقبت كار بو فضائل ايله آراسته وحسن

وشمائل ايله پيراسته حبيب ونسيب لبيب واديب ذو الاحترام والاكرام كيومرث
نام برذات ملك الصفات وبركوهر عنصر فلك السمات بولدلر ومابين لرنده حاكم
ايلديلر بيت الرقيمتي كوهري غم مدار نظم كه ضايع نكرداندت روزگار نثر وحل
وعقد اموري ورتق وفتق مصالح جمهوري انك ضمير ضمائر كشا سنه وراي عالم آرا
سنه مفوض قلديلر اگرچه كم معما كشايان قصص الاخبار ومورخان حكايات وآثار
كيومرث حقنده بي حد اختلاف وبي عد اعتساف ايلمشلردر بر بجه سي
مهلائيل دن در وبعضيلر اولاد نوح نبي دن در ديمشلردر عليه السلام الي يوم القيام
الساعة وساعة القيام وبر بجه سي بو آدمدن اول بر آدم دخي خلق اولمشدي
انوك نسلندندر وبعضيسي جان ابن جان اصلندندر ديديلر وبوني دخي يازدلركه
استرنكه بيروح الصنم وسراج القطراب درلر آدم وضعيفندن براو تدر بعض
ولايتده بتواول وجهله يردن بتوب حضرت خلاق وجناب محي الرميم اكا
اعطاء روح واحسان فضائل وفتوح ايلدي نتكم احمدي اسكندرنامه ده ذكر
ايلمشدر بيت بتدي يردن بكز يوب بير وجه اول نظم برزماندن قابل اولدي روح
القصه اهل تاريخك ابتداء ظهور بني آدم ده سلسله سلطنتي باالنظام والا
الي هذا الزمان بغير انفصال وانفصام ايراد ايتدكلري كيومرث بعد الطواف

اولمیین استر لکن اول قصه لروک چوغی مخترع اصحاب حکایات و مبدع ارباب
روایات در پس بو بابده اعتمادہ اعتقاده اقرب و مانی الکتابده اولنلردن صدق و
انتقاده اثبت روایت امام همام حجة الاسلام محمد الغزالی علیه الرحمة الباری در که
کیومرث مقدم شاهان عجم و نخستین پادشاهان بنی آدم در شیث نبی نك علیه من التسلیمات
اصفاها و من الصلوة اوفاها برادری ایدی و زماننك بهتری و بهتری و صاحب حکمت دلاور ری
ایدی کیاسته وحید و فراسته فرید ایدی صفت معدلت بنیاد بلیت زنا ایدی برتر
نهاده کلاه زتوفیق در بر کرفته قبا . چونکم لغت سریانیده کیومرث حی ناطق ایدی
کاجرم اول بر پادشاه ایدیکم اسم مسماسینه مطابق ایدی یعنی چون سلطنت تختنده
قرار بولدی کلام و عدل و حکمتله نکته کذار اولدی عدل ساعة کفارة سنة
برله عامل اولوب ملك عالمه نظام و ذریات آدمه انتظام ویردی بیت
چو عاقل اوله شهریار دیار طوتر ملك و دولت نظام و قرار ذات انلرکه ارای فاسد
و اهواء کاسده ایله اصقاع ملکت و ارباع مملکتده متفرق و مختلق اولمشدی
انوکده نور معدلتلرندن و شمول مکرمتندن و لطف استمالتندن جادهٔ استقامت
اوزرنه اولوب متفق و موتلف اولدلر عواطف لطف سایه سنده اسوده باك
مرفه الحال اولدلر و عواصف عنف صدمتندن ظالملر بناء ضعف الاساس درخت

برادری

لاتیاس کبی دوشوب خاکه یوز اوردیلر بیت از وکشت پیدا سخا کوستری
رعیت نوازی و دین پروری بداد و دهش خلق را و علی داده بجود و سخا دست احسان
کشاده نثر اما ذاته زیاده شکار دوست و شیر افکن و عدوبند و صف شکن و جدیو
دیوکش و خداوند علم و هش ایدی بو سببدن اکثر اوقات کوه و دشته کشت ایدوب
صحرا ابروزن جانور قاندن بلنك و سیوف آبدار و حراب تابدارك نوك الماس
کرداری لعل رنك ایدردی و صعاب مشارب تلال و شعاب شوامخ جبال ده یاتوب
قالوردی ملك قلندری یا به از مملکت سکندری دیوب ذل غربتی و هوان کربتی
عز سریر سلطنت و مسند چهار بالش دولت اوزرنه راجح دوتردی بلی بیت جهان
فانی و ملك و دولت بلاست که پادشاه است و ناشر کدا است دیکر سعدیا قدری
بدارد طمطراق خسروی چون کهر در سنك زی چون کنج در ویرانه باش لمؤلفه
هرکه غم کنجنده بلجه رفراغت کنجی بزای اول کدادن اشته همت کم جهان سلطاندر
القصه کیومرث پاك اعتقاد عدل و داد و سلاح و سداد له ملك عالمه و ذریات
آدم بر رسم رونق ویردیکه جهاندن رسوم شرور و فساد منعدم و قواعد
فجور و عناد منهدم اولدی و مراسم دین و دولت و معالم آیین و ملت تازه طراوت
بولدی بیت ازغصه خون کرفت چوی ظلم راجکر وز خنده بازماند چو کل غنچه را دهان

سیاست شهریاری وسیاغ جهانداری بر وجهله جاری اولدیکه کبک پرسوز وساز و دراج پرناز ونیاز شهباز بلند پروازک دیل سنده آشیانه ایدندی وکنجشک حیرت مآب وبغایت ضجرت ایاب عقاب عالی جنابک سری اوزره مکان قلدی وغزال خوش خصال شیر بدفعاله قرین ومیش دلریش کرکک بداندیشله همنشین اولدی بیت آرام یافت درحرم امن وحش وطیر آسوده کشت درکنف انس انس وجان نثر اما هر زمان عزم عزلت وجزم فراغت ۵
کیومرث صاحب فرهنکک ضمیرنده مدغم وکوکلنده محکم ایدی ترک سلطنته بر بهانه واختیار خلوته بر فسانه ایستردی انقلاب باله واضطراب حال ایله روزکارین کچوردی ولی عهد
کردن کیومرث شاه هوشنک را ویدن خویش سیامک را صفت پیری اتفاقا
سحر کیومرث بو فکرله خوابکاهندن دوروب مسوده سننه وبیاض محاسننه
نظر ایدر کوره سکه کشته زار جوانیله برف پیریدن اثر وجهره روز زندکانی ده شبا ۱۰
هنکام ضعف وناتوانیدن کدر وار شعر ظهور صباح الشیب فوق مفارق بان نذیر
لیل الشباب مفارق نثر همانده کلیاسنه غفلتدن اویانوب ونارنده امتله شعله
سی نه یانوب بو برنجنک معناسی حب وحال ومرجع فکر وخیال ایدندی لموالفه
اوردیا چوای بر سکارعشه دست آیغک الوب سرک ایله شکست اولدی جهو سیلدن
جوکوزک شیشه وار ایلمه جان جنچین امل برله چار باشکی قلدر مغریق قدرتک ۱۵

کشته زار

22

بو بنیک الکوب خلق ندر حیرتک قدد وتا لام والف درعصا نفی وجود اعکیچون اولدی لا روزیده یوق دوتمغه جانکله فرح قلبکی عقد ایلمش امساک زر بو رنکلک اقرصوکبی لری تاک وار
قطع هوا درسکاد رمان کار قلدی جو درج دهنکی بی کهر کیسه پر ایلدی دوت سیم وزر
آهن ایکن اولدی کلبدک چو موم فتح طلسمانه یتر قیل هجوم سنکه عصا بیله ایدرسن قیام
مردیه ویره یی صنوبرسین قوام جون عدد سالکی عقد ایدی نشت بلکه سکا مرک بزرک اوردی دست ۵
یا قدوکه ایله سر شکلک کرش تیری نشانه الدی کور درویش نثر القصه کیومرث صاحب
هوش ساقی دوران الندن بو شرابی نوش ایدوب دریالین بو اضطرابله دروندن
جوش وخروش ایدوب ایام کذشته سینه تاسف وعمر تلف کشته سینه تلهف کوستروب
ایدی نظم بر سرای کهنه دلکیر دنیا دلمنه رخت جان بر دار و بار دل درین منزل منه
ساحل دریای جان آشوب مرکت این سرا هان بترس از موج دریا رخت در ساحل منه در جهان ۱۰
اندیشه بنیاد کردن باطل است هیچ بنیادی براین اندیشه باطل منه نثر پس مزارا دالهما
النجات فعلیه بترک الشهوات دیوب اعیان مملکتنی واجملن ارکان سلطنتنی جمع
ایلدی قرة العینی وسلوة روحی وقوة الظهری وعمدة فتوحی سرمایه شادمانیسی ونصاب
زندکانیسی اعنی جکرکوشه سی سیامک شاهی که دلیر ومردانه وکاردان فرزانه عالی
همت واهل فتوت ایدی جود وسخاده ابرکبی سراسر لطف ایدی وتبرد وغاده ۱۵

بير صفت پر عنق ايدي خلعت عنايت ازلي وكسوت هدايت لم يزلي انوك خصال
ذاتي وفضايل صفاتي برله معلّم ومطرّز ايدي **بيت** شهرياري جامه برقامت او دوخته
پادشاهي آيتي در شان او منزل شده **بيت** بس طبع غيب دان وراي ملك آراي او
مشكل غيبي وراز آسماني حل شده **نثر** اوراق رسايل اخلاق واطباق حمايل اشفاق
انوك الطاف حسن سيرتي واعطاف لطف سريرتي برله محكم ومشتر **نظم** درخور از
غيرت فيض كرمش روي سحاب در كل از طيبهٔ خاك قدمش پاي زلال در معاني كه نهد
خنك فلك سيرش نعل ماه نو جاي ندارد بجز از صف نعال كبندوزنه ولي عهد
وقايم مقامي كافهٔ انام اولمغي عرض ايلديلر **مؤلفه** جهان اجره مجد وشرف در تمام
كشينك كا اولا اوغلي قايم مقام **نثر** وايتديلر كه اي جهانك گزيده لري و دورانك بسنديده لري
سلطنت بنياننك بنيادي ودين ودولت ايواننك عمادي سزلرسز جهان بانلق كشورنك
رونقي سزكره اي منير كونلردر وصاحب قرانلق طغرانك آبروي سزكه دار وكير كوز ايلدلر
سعادت هماسي سيزوك قناد كوزله پرواز وسيادت ورقاسي سزك فقد كوزله
اعزاز در بلور سزكه بيرلكدن الف قامتم داله وبدر طلعتم هلاله دونمشدر **مؤلفه**
بيلوم دوران بكوب مانند پركار عصا بيله قدم در لام الف وار ايدر بو لابقا نفسين
چو بالذات بو فانيدن كم ايلديل لذات قچنكم قامت اوله حلقه كردار درخلوت

سراي عيش اولور طارم بحمد الله كه او علم نوجواندر خردمند ودلير وپهلواندر نكم وار
در امور پادشاهي انوك ذاتنده كون كيبي كماهي **نثر** اكر بني حذمت سلطنتدن
معذور واني قبول شهريارلغيله مسرور دوتا بزنشكل بيقدر كه خاطر ويرانمي معمور ودل
غمكينمي پر نور ايدن بزغايت تمام ونهايت رجام اولدركه **مؤلفه** انك اولب مسلّم باد
شاهلق خلايق اوستنه كشوركشالق شب وروز ايليوب شهلقده قوللق بكا
ايله اتالق هم اوغللق ظهير مدر نوله بارم كتورسون كلمدرز اهدن خارم كتر دشسون
ذ بيرك كيم اوله اوغلي جوان سال اوتترسون تحجره سنده فارغ البال **نثر** وقتي كه شاه جهان
ما في الضميرني بيان ايلدي سر جملهٔ اركان واعيان سمعا وطاعة ديوب راي عالم آراي خداونده
آفرين وشكل كشاي شهرياره تحسين ايليوب بنده فرمان برز وكمينه وچاكرنر ديدلر زيرا ايدي
سيامك شاه بين الرعية والسپاه عدل وبخشش ايله موصوف وداد ودهش ايله معروف
چونكم شهريارلق سيامك شاهه مقرّر اولدي ناچار اتا سنك فرماننه اطاعت كوستروب
جهاندارلق حذمتنده مضطر اولدي **مؤلفه** چو فرزند اوله مقبل وبخت يار نديمه پدر
ايدر آنو كلا كار **نثر** پس ولد عزيزنك سيرتني اجرا وسنتني احيا ايدوب همیشه مملكتده عدل و داد
پيشه وروز وشب رعايانك احوالني انديشه ايديا **بيت** كسي خفتد آسوده در زير گل
كه خسبند ازو مردم آسوده دل **نثر** ليكن سيامك شاه پدري كبي محبت خلوت وعاشق عزلت

ايدي كه من اشبه اباه فما ظلم ومن اعرض عن الحق ندم فلاجرم ايام فرصت وهنگام رخصت
دوشدكجه برزاويه غاريه وكهف كوهساريه بولوب برنجه كون انده اقامت وطاعت و
عبادت مداومت ايدردي كندوزلر صائم وكيجه‌لر قائم اولوب ونهادي دعا وزاري ايله
كچوردردي بيت يارب آن ابروچه محرابست كزسوداي آن درزوايايي فلك پيوسته يارب يارب است
اولوقت جهانده شوكم عزوناز اهليدر بو درگهده اوتوق نياز اهلي در نثر الا دل كم جان ٥
كوشتني كار رياستدن تمام سير وجذبه محبت حق گريبان گير اولدي اتفاق بر كيجه بو (تقليب)
احوال فكر ترك آمال برله بر كنج تاغار تارده بي يار وغمگسار زار وبي قرار وخسته ودلفكار
اوتورردي ودينه اشكبار وچهره خاكسار ايله سر فرو ايدوب دست نياز افتقاري اول
داد ارا آمرزگاردن يكا الكتورمشدي حضرت ملك العلامدن قلبنه الهام وبو نوز
دن اعلام اولدي كه دردحت كش ده وخوان اعنايت آماده در برته مرحله‌دا مراد (فتنه) ١٠
مقبول ونشانه حصوله محصولدر بيت رو بر در دل نشين كان دلبر خر كاهي يا وقت
سحر آيد يانيم شبي باشد نثر پس سينه بي كينه سندن بر آه آتش تاب چكوب ملكلر حركا
رتيني سوزان ودينه غم ديده سندن سيلاب خوناب دكوب خاك سجده كاهي
غرقه طوفان ايلدي بماندم تراب مذلتده عبوديت چهره سن سوروب وباب مسكنته
خدمت جبهه سن اوروب درد ونياز وسوز وگداز ايله ايندي رباعي يارب دل پاك و ١٥

مراد ادنسه

جان
آگاهم ده آه شب ونالهٔ سحرگاهم ده در راه خود اول بخودم بيخود كن وانگه بي
خود بخود راهم ده (زخود) شعر الهي خلصنا من الاشتغال بالملاهي وكن معينا للنا
وقت الدواهي وارنا حقايق الاشيا كما هي كبريا وحيا (ميدان) محبت وميلي باديه سي
دم بسته لرينك تاب سينه سي حرمنه وسكر فنا ميخانه سنك دردنوش لري ذوقنه
وشوق وصفا پيمانه سنك مست ومدهوشلري عشقنه بو نفس وهوا صحراسنده سرگشته ٥
محنت هدايتنه ايدوب احسان نجات ايله واشبو شهوت وعنا بيمارخانه سنده دلخسته
حيرت عناده قلوب عطايه شربت حيات ايله فضل كارسازكله ديله دلدن بيرده
غفلت وپنداري رفع ايت ولطف بنده نوازكله جان ناتوانيدن زشته سكرو
خماري دفع ايت بو يلده ايودندشلرك دستگيري سن سين ومبتلاي جرم و
عصيان اولنلرك عذر پذيري سنسن رباعي يارب زدو كون بي نيازم كردان ١٠
وازافسر فقر سرفرازم كردان در راه طلب محرم رازم كردان زان ره كه نه سوي (تست)
بازم كردان نثر اشبو شهرستان فنا ودار الملك دنيا هر كوشه سنده بيك ديو و (شيطان)
خفيه در وهر گوشه سنده يوز غول وثعبان خفيه در غناسي عنا وفضاسي (قضا)
منتجي محنت وراحتي جراحت دسمي سم نعمي غم مالي مار ودينار نار در نظم ديوار غم
اساس بلا عرش وفرشي درغم محنت سراي دنيي عجب كارخانه در نثر انده اقامتدن ١٥

منجي محب

کوکلمه انابت و الامقارسیدن جانه مجابت دوشدی اَنبتّ عمّا عملتُ وتبتُ عمّا ...
تیر قیود سلاسل سود او اغلال وحبایل غوغا ایله مقید ایلدک کرم بی علتکدن متفرع
وجود بی منتکدن متوقعدر که بلبل جانی قید مجلس بدندن آزاد ایدوب گلستان عدل
انسک فضالرنده طیران ایتدوره سن وطوطی روانی حبس قفس تندن خلاص ایلیوب
شکرستان صحن مهد قدسک هوالرنده سیران قلدوره سن والحاصل اول زاد و دلفکار ٥
نیاز تضرعین واهتزاز وتفجعین هنوز تمام اتمامشدی که نفحات الطاف سبحانی بر
مقتضای اِنّی اُجیبُ دعوةَ الدّاعی اذا دعانی هبوب ایدب تیر دعاسی هدف اجابته
ومرغ رجاسی اوج رغبته ارشدی بیت برناوک دعاکه نیدا اهل رازه ازباب زوب
نیاز.. همه برهدف رسد نشر اخلاصدن اولا مرغ دعانک که بری وار بروازنه کوز ازتر
آنک اوجسه تردار تهدد کشتن سیاملک شاه درذت دیوان کمراه ارباب درایت ١٠
واصحاب حکایت بویله روایت ایدیلرکه اول زمان که ابنای آدم مسارح عالمی و زوارح
حرمی طوتدی وروز بروز امداد امتداد نصرت فرمان روای متزاید واقواد
خشمت جهان کشایی متأکد اولدی صولت قهرمانی بیعتی دولت انابی اطراف جهان
واکناف کون ومکان قپلدی لمولفه کشی یه جویو زدوته اقبال وجاه نه ملک
جاکر اولور فلک خاک راه نه چو طالع بلند اولا اختر سعید کشینک شب قدر اولور روز عید ١٥

نشر جانورلر وادیلره وبیشه لره وجنشلره غارلره وکوشلره قچدیلر و طایفه جن
دخی بوهوی وهایه وغوغای جهان فرسایه تحمل ایمیوب عیاری فیوب جزایره قرار
ایدیلر ومعامره ومحاجردن محجوب مشاجر ومقابرده قرار طوتدیلر مغاوره براریده مسکن
وبوادیه وصحاریده وطن ایدندیلر وبعضی حجب سحبده اختفا ایدب مرجوم شهب اولدی
لاجرم بس بوا شلردن و بو محنت انکیز جنبشلردن نهاد بر عنادلرنده حسد آدمی زاد
زیاده ظهور ایتدی وسینه بر کینه لرنده علاوت دیرینه تازه لندی بیت بیمیر تا برکی
حسود کین رنجیست که ازمشقت آن جز بمرک نتوان رست رباعی جهان ای خردمند چشو کیم اهل
اوده دوشمشن بناداهه جانور حینده دوسر دولاشوب بوبینه صقمش بو غارانه حسد
بوبنده جنک من مسدرر نشر مکرر ره طغات طواغیت وفرقه بغات عفاریت
دن مختلفة الاکوان ومتخالفة الاشکال والالوان برطایفه ناخایف که طبیعتلرنده ١٠
بغی وعداوت مرکوز وجبلتلرنده غی وشقاوت محروز ایدی روزبروز دللرنده رحم
وشفقت دور وجانلرندن رفق ولینت مهجور بلکه لحوانی عتو ونفور اول شهر یار
دین ودولتک واول تاجدار ملک وملتک بر زمان دربایجه اولب هنکام فرصتی نکاه ورصدکاه
کوه ودشتی پناه ایدوبن مترقب ومترصد اولدیلر پس من قرع بابا ولج ولج ومن
قلب شیئا وجد وجد مقتضاسنجه اول تیر دعا هدف اجابته ایردکیه اول ١٥

ملتنک

كلاب ذي اينياب بي ديندن بزبولك شبا طين لعين فرصت و مجال بولب سيامك صحب
جال ملك خصالك سر وقتنه كيروب بعدلر هماندم طاعون و وبا كبي اوزيرنه قونيوب
اولت ه مظلوم و پادشاه همومي غريم بي محابا كيبي يقاسندن و موت مفاجات كبي
بغازندن دوتب في الحال مبارك باشني كسديلر **لمؤلفه** روزكار كه عجيب دراطواري كلشني
نيك درويني برزاري كي بلبلر سه نازو نعمتله **تا** خون ايدر بغرين آه و محنتله **م** بوسفه كركه
حواله ايدر **م** يونسي حوتة كه نواله ايدر **م** آه الندن بو چرخ بدمهرك **م** داد الندن بو دردمهر
نثر القصه جان جهانك و مردمك ديدهء دورانك نه آه سحاب آيينه چهاقلدلر و
اشك مهراق خونينندن ابا اتديلر نه سوز دروننده افسرده دللري بيندي و نه برتو صبح
طلعتندن مرده دللري اويانديلر جلادلر كين و زباني بي دين كبي همام لحظه امرين عام
اتدلر و تن تاپاك و بدن پاكين اول غدارنارده خون وخاك آلوده قيوب كتديلر **لمؤلفه**
بزور زشتي منبندكين زال **تا** شنيدستي كه با دستان چه كردست **تا** بزيرپا نظركن تا ببيني
كه دوران باز بردستان چه كردست **نثر** وقتي كم بو فسادك اوزرنه بر نچه ليل و نهار مرور و بر
مقداري روزكار عبور ايلدي سيامكدن خير و شر خبر و اثر بلنمادي خدمتكارلري بر
ملك رلق اتديلر بولنمادي كيومرث بو احوال پرملالي استماع ايدنجك زياده مضطرب
و منقلب الحال اولوب امرايلديكه سرا سر لشكر انجم شرف طرف طرف اول ماهي طلبده بيكل وار

بويان اولدلر **بيت** كه معتكف دير و كه ساكن مسجد **تا** يعني كه ترا ميطلبم خانه بخانه
صوت مصيبت آخر الامر سيامك شهيد كه بر بريله سن وتن افسرده سن صحرا ضمننده
كوه نابدار و دريا قوللتفتش در شاهوار كبي بر غارتار اچنده غرقه انوار اولمش بولديلر
لمؤلفه كوردوب قان اچره مستغرق او ماهي **تا** يراهلينك رشيدي كوكه آهي **تا** سحاب
آيين توتولر چرخه اغدي **تا** سيوق طلمتكل خون سداندي راهي **نثر** بو حالت پرملالتك
اقشعارندن بدنلري هر مو برخاره دونوب كل كبي جامه لرين چاك و بلبل كبي آه و دردنا
ك ايلديلر و بو مصيبت با هيبتك استنفارندن ديده لرندن سيلاب خوناب اقدوب
كبي باشلرين طاشه اوردیلر و پاشلرين قانلره بودلر **بيت** آنتي دررزدجان سركش كه
مردم را بسوخت **ع** جز لبان و ديدهء شان هيچ خشك و تر نماند **نثر** بو منهل بلاده برزلالت
كه شوايب كدورتدن صافي اوله كيمه ميسر اولدي و بو روضهء عناده بر نهالي عالي قچان
نشو و نما بولدي كه در دبر دله خاكه برابر اولمدي **بيت** در حيز وجود همانا نيامدست
آن شيشه كز خدنك مصايب فكار نيست **نثر** صحبتنك غايتي تب و دولتنك نهايتي
مصرع نقشي نباخت چرخ كه آنرا دغا نكرد **نثر** بس كيومرث آدم صالوب بو واقعهء اليمي
و حادثهء عظيمي اعلام اتدلر هماندم جان اتوب اول معركه كيرود اره و اول غارتنك تيره
تارلردي نكونه سه اولكه سينه بي كينه سنده جكر كوشه سي و عمرنك توشه سي ايدي

ودیدهٔ عالم دیدهسنی نور بینایی و کوهر روشنایی ایدی لعل پرتاب وکل سیراب
کبی برخاره ضمننده غرق خون ناپاکی همدم خار وخاشاک اولوب یاتور همان تنور جکر
دن بر دخان آتش شرر شقیف دماغنه چقوب لرشک مصیبتدن عالمی طوفان اتدی واه
وحیرتدن صحن آسمانی تیره جان ایلدی **بیت** آسمان از جبههٔ الکلیل ماتم درگرفت ۞ ترک
کردون اندرین ماتم کلاه از سر گرفت ۞ زهره همچون جنگل گیسوهای شکین باز کرد ۞ پس بناخن ٥
چهره بخراشید وزاری در گرفت **نثر** چون کوره دیکم کوکل دارنی وجان دیارنی شام
ماتم وظلام غم قبلدی پس خورشید انور کبی افسر بین سرانده خاکه صلدی وشب تیره
کبی سرتاپا آتشکدهٔ درونندن چقان دود سودا ایله واه دخان اسا اییله سیاهلر کردی
ویقین بلدیکه بو روز پرسوز وساز و بو شب آتش انداز وجانکداز دوده و دراز اولمز
همانده مانند صبح درین کفن شاه لغی خلعتن از جیب تا بدامن چکوب چاک اتدی وشام ١٠
خونین چهره کبی بغرنی تیغ هلاکله قهر قانلره یویوب جان ودلدن آه آتشناک ایلدی
لمؤلفه ماتم فرزنده بکذر ماتم اولمز حق بلور ۞ سلطنت چرخنده مهر آیین خصوصا شاه
اوله ۞ سیل غمدن یر یدن غرق انسه دهری اوبیدر ۞ باغ امیده چو قهر اودیله خال راه اوله
نثر پس باقی رعایا ولشکر وانده حاضر اولن اهل کشوره شاهلرندن چون بو حالی حال
پرتبایی و پادشاه لرندن بو آه وواهی کورهدیلر شب ظلم کبی سیاه جوللر کیوب ١٥

وانجم صفت اوذکره یانوب وشفق مثال قانلره بویانوب کندولرین یرلردن یرلره
یره اوردیلر فریاد وناله وافغان وعلالة ایله دهر ایچن طولدیردیلر **بیت** زسوز دود وهای
بر اضطراب ۞ جکر سوخته ماهیان را در آب ۞ در افتاد مرغ از هوا بر زمین ۞ ز لبس دود واه از
آتشین **نثر** وبو حادثهٔ قهر آمیز اخیار واشرارک وکبار وصغارک دیدهلرین خوناب فشان
لرن کباب ایلدی **بیت** نه اندیشهٔ خواب ماند نه خور ۞ نه ماند بر حالت خود نه خور **نثر** ٥
آخر کار چون بو واقعهٔ هائلک وحادثهٔ جان کسلک چارهسنی قضایه رضادن غیری ومغفرت
حضرت خدایه رجادن غیری بولمادیلر زیرا صبر وتحمل نتیجهٔ ثنا اهل مصائب وصوفنک شکر
نوابیدر اجرثوابی نه عقد انامله معقود ونه میزان متاع الله معدود ونه مکیال رساییله محدود
اولور کما قال الله تعالی اِنَّمَا یُوَفَّی الصَّابِرُونَ اَجْرَهُمْ بِغَیْرِ حِسَابٍ چونکه هر طلوعک افولی
وهر صعودک نزولی مقرر در وهر شرفک وبالی وهر دولتک انتقالی مقدر در **شعر** ١٠
الا کل شیء ما خلا الله باطل ۞ وکل نعیم لا محالة زائل ۞ پس انا لله وانا الیه راجعون
له الحکم والیه ترجعون دیوب اول شهید سعیدک تجهیز وتکفین وآتش سینه لرین آب
تسکین اندلر **نظم** آسمانش تختهٔ تابوت از مینا بساخت ۞ آفتابش سایهٔ صندوق در کوهر گرفت
نثر ونعش غریبن هزار تعظیم وتقدیم وترتیب وترغیب ایله بردوش ایلیوب سراندیبه
ومرقد آدم صفیهٔ واول نور مختفیه قریب بر ده مشهد منورین ومرقد مطهرین خاک وسنکله ١٥

استوار ایدوب کتدلر بیت کودیلر و دو دست که چو ز اصف شوند ٭ کاتام همچو نعش
زهم شان جدا نکرد شعر وکنا کالثریا فی اجتماع ٭ فصیرنا الزمان بنات نعش نثر اما چون
نائرهٔ انتقام و کینهٔ قانون سپهرهٔ پر ضرام ادب و نار غیظ و غضب بوته قلب پر شعله
السهام ایدی فلابد صمصام انتقام اله و شمشیر آتش ضرام ایله دماء خصمای اراقت و
دنیایی بی اعدای اضافت ایچون تجهیز لشکر و ترتیب عسکر ایدوب مؤلفه اشتدم خلقه
برکوهی کوجانی ٭ اقوربونی دلده یانه یانه ٭ صوت ماز سینه مظلومی برق آب ٭
عروقانی قواجسون قانه قانه لشکر کشیدن کیومرث فرشته آیین بر طایفهٔ
عفاریت ملاعین و طواغیت بی دین بر وقت سحر که عالم منور و سعادت یاور
و طوطی چهر وفلک زر صفا کوثر ایدی سلطان کشور سپهر یعنی مهر شتر پیر مهر مانند
تابنده چهره جهان گیرلک قصدینه رخش آتش کرد فلک نورد نه سوار اولوب مردانه
عزیمت ایدی و عدودن سرانداز لک نیتنه همای سما پرواز کبی لوای اوج سرافراز
ایدوب عنقای رستم مصاف کبی قلهٔ قاف کردون مطاف اوزرینه دکدی بیت کیومرث
کیتی ستان مثال رستم دستان مصرع بساعتی که سعادت بر او ازو اختر نثر دولت رخشنده
بنوب لشکر انبوه و بی کران و عسکر پر شکوه و بی پایان بر له جگر گوشه دلبندنک و فرزند
سعادتمندنک قانن الموق ایچون دعوت و مفاجات کبی عدونک جاننه عزیم بی محابا

دار برج

سعادته

کبی دشمنک

کبی دشمننک خان و مان الموق ایچون نه بر ساعت قرار و نه بر آن اصطبار مصرع بطالبی کرتولا
برو کرد تقویم بیت کیجه وکندوز قنوب یبره وکوک کتوردز سپاه اله پوردی غبار مثال
بای مرا کبدن و کرد جهان کرد هوی و کیب و هاله مواکبدن فلک لرجه چرخ بن پوردی بیت سپاهی
جو مور و ملخ بی شمار ٭ دلیران جنگی و مردان کار ٭ یلان دلاور که در رزم گاه ٭ به پیش ستاند از
چرخ ماه ٭ بتوک سنان بی خبر در نبرد ٭ سیاهی ربایند از چشم مرد نثر مرور روزکار و عبور
نهارله واول خیل چون سیله کوه فلک شکوهک زیلنه ار دیکه قلال بلندنه و تلال آسمان
پیوندنه طایر فکرت سالها پرواز اتسه از مزدی استکبارله سمکدن سماکه و خاکدان افلاکه
سرکشیده قلوب بوینی و مزدی مؤلفه دیدهٔ اندیشه کیبی راهی تنک ٭ پای وهم اولور کزر
کاهنده لنک ٭ اژدها کردار جلکش چرخ ضرب ٭ دیوه بکزر چهره سی بی نور فر ٭ صانکه راس الغولدر
بر قلعه سنک ٭ کلب اکبر له قلوردی کوکله جنک نثر سواد ظلمت نهاد چهره سند فطرت
تیره عبوساً قمطریرا برلمش و غاره تار نک حجاره سنده تیغ قضا و قدر له ذو قوا
سقر قزلمش بیت باد شی دم سرد دره مندان ٭ باراتش سر اشک مستمندان نثر کیومرث
خورشید رای چون اول جبل آسمان سیمایی کوردی عنان کشیده قلوب بر زمان تفکر کنان
دره دهر الهام ربانی و سروش یزدانی ضمیر منیر پاکنه و خاطر عاطر تابناکنه القا قلوب الملوک
خزائن الله فی ارضه موجبنجه بو یله القا ایلدی که سیامک بختیارک قانلو لری بو دامن

كشاده قلان بيشه زارده در اكرسوار در اكرپياده سرجمله فارغ وآزاده موارد
مرابتي ومصاهد شواهقي بغليوب عيش وعشرت بزم صحبته مشغول اولوب
اوترمشلردر نهيبلرندن دد ودام وهوام وسوام اول جانبه كذر ايدمز و
لرندن طيور شكاري ومرغان كوهساري اول طرفه پر آچماز تحليبي مجربان
ومتصدان ملك وديارنه خوش ديمشلردر **نظم** چوكردي باكلوخ انداز پيكار سرخود
بناداني شكستي ت جو تير انداختي بر روي دشمن ت حذر كن كاندر آماجش نشستي **نثر**
پس كيومرث دلير كه شعلهٔ آتش غيظ وكينه كه كانون سينه سنده اشتعال آتش ايدتي
بشارت سبحاني وهواي اشارت يزداني برله التهاب وهيجان كوستردي همان دم
دفع اغتمام وقصد انتقام ايچون جان ودلدن حقه اعتصام وتجهيز جيوش
درياجوشنه همت تام وترتيب صفوف آتشين سيوفنه بالتمام اهتمام ايدوب عسكر
شعارنه ولشكر غيرت دثارنه **انا جند الله الغالب في المشارق والمغارب**
املايدي كه اول بيشه زاره آتش محنت كذاركبي هجوم ايده لر واول شياطين ملاعيني
واول عفاريت بي ديني شهاب سهام وآتش حسام ايله طرفة العين اچنده رجوم ايده لر
نظم بتو مود شاه سپهر اختشام ت كه لشكر بجنبش در آيد تمام ت بجنبيد لشكر سراسر زجاي
بتومان سلطان كشوركشاي **نثر** وقتي كم هاي وهوي خشم خشمت مآب وكثرت كوس

خدم ملمت نصاب وصيت صداي درياي خيول سيول كردار ودمدمهٔ صدمهٔ
صور ناوكوس قيامت آثار اول طغات شيطنت پيشه نك وبغات مفسدت انديشه
ناكاه سمع جمع وكوش وهوشنه دوقندي صور اسرافيل اورلوب قيامت قپندي و
يغلوب طاغلر بري برنه مصادمه وملاطمه ايدي واهل زمين وآسمان وقوم كون و
سرجمله اياغ اوزرنه طوروب بري بري ايله مقاطعه ومخاصمه ايلدي صاندلر **نيت** سراسيمه
ازان ترس وبيم ت دل جمله از خوف ميشد دو نيم ت چنان آتش رعب بالا كرفت ت كه زان
شعلها در ثريا كرفت **نثر** شول بخار كبر وغرور كه اول ديولرك دماغلرنده متمكن ايدي
سبب صرع ودوار وسرسام اولدي واول دخان بغي وشرور كه اول عفريتلرك جنا
نلرنده متراحم ايدي علت غش وخفقان وآلام اولدي پس **كأنهم حمر مستنفرة**
فرت من قسورة او **كأنهم جراد منتشر** دللري خوف وهراس ايله طوتلوب
اول حملهٔ مغلوب ومهروب اولوب همان دم اطراف بيشه زاره داغلوب زهرهٔ
چاك وسرجمله هلاك اولمغه قريب اولدي **مصرع** چرا كاري كند عاقل كه بازآرد پشيماني
نثر ناچار مضمون **من نجا برأسه فقد ربح** ديو خاسر نادم وحاير وهايم
فراره يوز طوتدي نهر نكا كه كريز ايده لر هدف تير وطعمهٔ شمشير اولدلر ومنكوشه كه
التجا ايلدلر كرفتار قيد وبند اسير اولدلر چون نامه بختلري **فقد خبر خبرنا بينا**

معنون ايدي فلا بد وبدا لهم سيئات ما عملوا وحاق بهم ما كانوا به يستهزؤن
موجبنجه اولجبارنلري سراسر خسارته مبدل اولدي وچون جامه شوكتلري فقد
ضل ضلالا بعيدا برله معلم ايدي فلا جرم اعد الله لهم عذابا اليما مقتضا
شول فساد وعناد اوزرنه اولكن اضرارلري كندي وجودلرنك اضرارنه باعث اولدي
لمولفه دوحه زقوم چون بارآورد ٭ برگ شوكت زهر وشوكت ادبار آورد نثر ٥
عساكر گردون جناب اول اشجاربي برگ وبارك اطرافني حوالي كوه دار شويله قيتمشلر دي
كه هوادن قوش اوچوزمزلردي وسپاه انجم حساب اول بيشه زار پر خار و مارك ايچنه
مانند سور اسوار ايله بند اتمشلر ديكه اول ارادن مار ومور كيچورمزلردي بيت
زهر كوشه اوين شي سخت بود ٭ سر و كار با گردش بخت بود نثر بالقصوره اول
طايفه طغيان عناد واول شرذمه خذلان وفساد كه جبهه لري نور لري ختام لعنت له ١٠
مختوم وجبهه پر فتورلري داغ شقاوتله موسوم ايدي كريزه مجال بولمايجق
بر بيهوده اول كرازلر جنگ وستيزه ونبرد ومحنت انگيزه اقدام ايتدلر وحمله بر بيني كلوب
غلوي عام ايتدلر بيت وقت ضرورت چو نماند گريز ٭ دست بگير د سر شمشير تيز نثر
كمي صورت فيل وخنزير بردده خرطوم كمند كرد ارله وكمي شكل پلنك وشير ده اينياب چون
تيغ آبدارله وكمي هيكل عقاب وغرابده چنگل اظفارله عسكر شهريارك اوزرنه ١٥

يوروديلر هر وجهه كه غبار قدمدن وبخار دمدن جهره آسماني مانند سحاب ظلماني
بلور دلر ضربه صنوفدن كه وزلزلوا زلزالا شديدا حالي ظاهر اولمشيدي منك ز حكمي
بركاتي هوايه انتقال ايلدي وضربه سيوفدن كه وانزلنا الحديد فيه باسا
شديدا نكته سي باهر اولمشدي جوهوا آتش كبي اشتعال ايتدي بيت الوب الوب
كوكلر سكز ير التي قلدي ٭ عدو ير نهين ير آلتي قلدي نثر پس جنود بر سعود مثاله ٥
اسود واژدر صعود اول طايفه كنود وعنودك باشنه صيحه عاد وثمود قوباروب
كمان وتير وكرز وشمشير ال اوردبلر لمولفه صنلد وشدي بيشه زار ايچنه اوده
آتش قلدن ارشدي چرخه دود ٭ ديولردن سينه اولدقجه چاك ٭ آچلوردي صان جهنمدن
مغاك ٭ تيغلر ايكي نيم اولدقجه سر ٭ شكل جوزا كوستر ديدي شهرلر ٭ يري يا روب نونه ارديلر سيل خون تف
١٠ قافدن كردونه اردي سيل خون نثر القصه تنور كارزارك تف وتابندن آفتاب عالم تاب
آتشين طاسه دوندي ودما مهر افكن سيلابندن چهره آسمان قانه بوندي نظم تيغ چون فلك
وشوسه عشق در افتاد بدل ٭ تير چون شعشعه نور در آمد به بصر ٭ كرز خاينك شدن
يارك ديوان سندان ٭ كوه آور دشر كارك اهنكر نثر پس نصر من الله وفتح قريب
وبشر المؤمنين وكذلك نجزي المحسنين برده سندن ان جندنا لهم الغالبون
١٥ وانتم الاعلى بشارت ظاهر اولب اول ديوبي حدك وامارمن بي عددك سجال

بخت نكون سارلرنه خويلٌ للكافرين من عذاب شديد آيتي چلدي تكانوا كهشيم
المحتضر چاروناچار اول مژده مردار وقرع باب اشتياق واستماعدن غيري يوقدر
مبرم چاره ودرمان بولمدلر واول عنده خونخوار تشبث اذيال استغفار واستعفا دن
آيروق خلاص سر وجان بولمدلر خواه وناخواه عصيان وكناهلرنه شفيع اولسون ايچون
انلركه شيامل ناهدارك قاتلري اديب بو فتنه وفسادك عامللري سراسر قيد وبند وگرفتار ٥
لكنداي ودبه هر برنك علي ساقه قيد وعلي جيده غل يعني اغلال آهنين وانقال
اژدر آئين برله اولكلر نجه مدنيلر افمن يمشي مكبا علي وجهه اهدي امن يمشي سويا
علي صراط مستقيم ديوب حضور شهريار كامكاره ونظر جهاندار بختياره كتوروب عرضه
قلدلر وخاك مذلته چهره لر سوروب وپاي پادشاه معدلت شعاره باشلر اوروب
ايتديلركه انلركه ايقاظ فساد وفتن واغلاظ عناد ومحن ايدلر دولت قاهره سلطاني ١٠
وعنايت باهره خاقاني يه استظهار ايدوب تفتيش وتفحص اولنوب بلهدي اوشته
هر جلد دست وكردن بسته وسروپا شكسته عز حضور موفور السرور وفايض النور
اولنوب كلنديكي پادشاه عالم پناهك دولتنده هر بري يدي بشلو اژدر آهنين دمار كن
حاليا نيجه مژده سوراخ مار ومحصره كيرمش سوغمار بي مقدار دوغمش وشاه معدلت دستگاه
هك يمنيده هر بري خلقتنده جبلة وصورتنده جبلة اكن ستم التحيا طدن كچمش تابره دوغش در ١٥

بوندن بويله يده هر نكم جز الريد راو لونسون واو لكم سز الريدن قلنسون فرمان قضا
جريان سلطاني برله كركسه ميدان سياستده هر بري بر دار وعقابي نار اولسون كركسه
عرصه عقوبتده هر جهلة سنكسار ومار صفت سركوفته وزار اولسون بحمد الله وللّه كه شهريار
مؤيدكه عهدنده قواعد عدل وداد مشيّد ومباني صلاح وسداد مؤكد دهر ودركاه عالم
پناه وسده حضرت ظل الله مدار فضل ومكرمت وملجا ارباب معدلتدر ولا ٥
تزر وازرة وزر اخرى مقتضاسنجه كناه عمرو ايچون بكره عقوبت واقع
اولمز ايچون بر غيره سياست امر اولنمز حضرت حق تعالى الله بويا دركه بو بابده بنيه
بيچاره ودردمند وبيكناه سوز وزبر پاي حكومت سلطانه خاك راه اوز ظلم
خسروپرست كرد الكرز زبيردست بدين آستان همچو خاك رهيم كمربسته حكم
شاهنشه ايم لو عفو كر سياست امرادرسك لوشنه تيغ واشته سر كر عنايت ايدوب فضل شاه ١٠
دريغ اشتباه فمن عفي واصلح فاجره علي الله صاحب قران زمان قهرمان
انس وجان كيومرث دني بو نيه وفطرت جاندن شادمان واشبو حصول امنيه
كوكلدن مسرور وخندان لوتب جناب حقه واول وهاب مطلقه شكر فراوان وحمد بي
پايان ايليوب امر ايلديكه اول جهنمي اهرمنلري جزاء بما كانوا يعملون آتش
سوزانده چكلرلرين قان ونعولرين بريان ايدلر القصه انواع عذاب اليم واصناف عقاب ١٥

عظيم ايله سرحدسين هلاك وكرد فتنه وفساددن صحن عالي سراسر پاك ايلدلر بعد الاحراق
وجود آتش نهادلرونك آتش مادني تندباد انتقامله دريالره صلدلر سايرامم منلر اول
سياست عظمايي كوروب عبرت الدلر مؤلف ايدوب طالع عنايت بخت ياري عدودن
انتقام الملق نه خوشدر ايجوب مي كيني جانن بادة ياده جهاندن يعني قان المق نه خوشدر
بيت وقتي كم اول بلاعين بي دينك وشياطين بركينك قانلر ايله كيومرث كزينك
سوزدل بريانته برمقدار تسكين واضطراب جزينه في الجمله تسلي ولكن حاصل اولدي
برمقتضاء عدل وداد ساير امم منلري آزاد ايدوب خوش فرخنايي وكر پادشاهي برله
تختگاهنده قرار ودار السعادت سنده اوتوروب صبر وسكوني اختيار ايدي ومحنت روزكار
ستمكاره البلية اذا عمت طابت مقتضاسنجه رضا كوستروب يد عباد اللهك
رعايتنه وبلاد اللهك حمايتنه مشغول اولالدي جمعيت ومشورت قبايل حيوان
وعزيمت ديوان سليمان عليه الصلوة الرحمن بنيان حكايت و
تبيان روايت بويدر كه چونكم كيومرث شاه فريدون فر سكندر در عون باري ياري
ايليوب بخت ودولت مدد كار ايدوب منصور ومظفر اولدي وصيت وصداي
صاحب قراني وهيبت وهاي قهرماني وشوكت صدمت انساني برله عرصه كون ومكان وصحن
زمين وآسمان طولدي قبايل ديو وپري داني اقاصي جهانه وجزاير عمانه وبراري و

وشواهق عاليه واماكن وحشت آباده ومسكن عزلت نهاده قرار ايدوب بني آدمدن
كمال واحتراز واجتناب ومزيد انقطاع واحتجاب اوزره اولدلر اما ذريات بشردن وحشت
فاعدرو اطراف بقاعده ددودام وهوام وسوام وقورد وقوشدن يعني طيور ووحوشدن
مرتفقني كه بولدلر يلمان حسام وپيكان سهام ايله علي الدوام انتقام كوستروب ضرب و
حربه اقدام ايدلر شول سببدن كه لشكر كيومرث ايله مقابله ومقاتله ايدن عفاريتك
صورت فيل وخنزيرده وكي پيكر ببر وشيرده وهيكل شهباز وعقابده وكي شكل زاغ
وغرابده ايدي القصه سرجمله اول ديولر صورت حيوانات ذوات الاظفار والانيابده
وشكل صواحب المخاليم والانيابده ايدي بيت بدانستي كه كاوي در علوفزار بيايد
همكاوان دهرا نيش جاروناچار حيوانات بواذيته وبلايه اصطبار واشبو زحمت عنايه
تحمل اختيار ايدوب دردومحنتله ليل ونهار روزكارلرين كيجورلردي زيرا هيچ بر
دياره وصحرا وكوهساره امكان استعانت ومجال استغاثت الوربر ديار
يوغدي وعرض شكايت واعلام كفايت ايچك انساندن غيري برشهريار صاحب اقتدار
يوغدي پس قبايل حيوانات الليلة الحبلي ديوب بورردد آخر برزمان وآلامي
اذا جاوز حدته انعكس ضده فكرين ايدوب بو عقوبته عاقبت پايان اولميه
درلردي الحاصل كيم نوبت ملك ودولت ودولم حكم وحكومت موذود حضرت ملك

الصّلوة و

الودود جناب نبوت مآب سليمان بن داوده تحويل ايلدى عليهما السلام الى
قيام الساعة وساعة القيام ممالك عالمده وطوايف آدمده اولن فسق وفساد صلاح و
وسداده وبغى وعناد فلاح ورشاده تبديل اولدى منشور سلطنت وطغراى غراى
وآتيناه الملك برله محلى ولواى قدر وتبجيل نرفع درجات من نشاء نيله
معلى اولوب ذات مكارم آياتى الطاف نامتناهى الهى برله وصفات روشن ٥
بينات محض خير ونيكل خواهى ايله قدر عالى وعنوان جلى بولديغه حضرت سليمان بن
داود عليه السلام بيت در احكام هفت اختر آمد بديد كه دنيا بدو ميداد خواهد
كليد نيت نو ديوان قضا جريانده رب هب لى ملكا لا ينبغى لاحد كوبسى اورلدى
وجناب عرفان نهادينه وعلمناه منطق الطير انعاميله شرف ويرلديكى يوزدن انس و
جن صاحب هوش وطيور وبهايم ووحوش سر جمله فرماننه رام منقاد اولدلر ربع مسكون ١٠
وهفت اقليم سراسر آنلرك معدلت ايله وانوار عاطفتيله معمور وآباد اولدى بر بتيله
رابطه كبراسى ووظيفه انعامى خاص وعامه وهوام وسوايمه وطوايف دد ودامه
بوزور بش ارشدى نظم مه خوش دلى كز اهل جهان فوت كشته بود آنرا بيكى لطيفه
آدا كرد روزكار محتاج بوده ملك بهمه پيرايه چنين آخر از ملك ادا كرد روزكار نثر
جماعت حيوانانك كه محنت جاننه ويجاق ايه تخوانه ارشتديا وجور واذيت ١٥

33

بنى آدمدن اكثر اطراف عالمه قرار ايتمشدى وملاذ منيع وقلال رفيعده ولجه
صحرا وصخره صمّا قولتقلرنده قرار ايتمشلردى چون حضرت سليمان نبى عليه السلامك
معدلتلرندن وفتوحات مكرمتلرندن نسيم انس وسلوت ورايحه روح وراحت
دماغلرنه ارشدى بلكه افراد معدن ونبات وعناصر مجرداته حكمنك جريانى و امرنك
سريانى بلندى وآوازه عدل ودادنى وصيت وصداى رشاد وسدادنى كوش ايدلر ٥
مرطرفدن انهار متفرقه كبى آقوب آقوب كلوب درياسن جوش ايدلر لموتفه
بغى وطغيان نشو ابليسيدر عدل واحسان خلوة مقناطيسيدر نثر اكر حكم سلف انبياده
ومقدمين اصفياده بطريق الوحى والالهام احكام نظام وانتظام ووفرت شفقت
رحمت وكماهى بهجت وعنايت مشاهده ايتمشلردى اما وسعت ملك وسلطنت
حكم وحكومت سياست فهم ايتمشلردى وملوك ماضيه وامراء سالفهده بر قانون ١٠
فراست وكياست قدر سياست وقوت رياست اكلا ايتمشلردى لكن مرتبه نبوت
دبدبه رسالتدن خالى لردى ضرورى فصبر جميل والله المستعان ذنوب
لعل الله يحدث بعد ذلك امرا رجا سيدر روزكارلرين كچورلردى لموتفه
اكر تلخ اولور صبر كه اغاجى يميشى ليك شيرين درده آجى نظم مراشلد خوب ام لور
صبر ايلكوتا آنى كم اولور مرك دل بروراجى نثر التانى من الرحمن والعجلة ١٥

من عمل الشيطان وقتيكم آفتاب عالمتاب دولت سليمان مطلع ملك نبوتدن سر
عاليانه طالع اولديسه وانوار ازهار شوكت صاحب قراني سدرهٔ روضهٔ رسالتدن
ثمرات بخش طالع اولديسه وبيه مولود دوجهان اتمهالندن حكم وحكومتي نفوذ اتديسه
وهفت اقليم وشش جهاتنده پنج نوبت كوس عزتيچون دولتي اوردبسه وبو معدار كوكبه
دبدبه وجيوش بر وخوش بي شمار وسپاه خيل مصلحت كذاردن كه عداد اوراق اشجار
قطرات امطاردن زياده ايدي بر كمسيه بغير استحقاق في معمورة الآفاق بر ذره
شدت وزحمت ومقدار ذره كلفت ومشقت ارمدوكين كوردلرسه بيت
نه خاكي بخون كس آغشته شد نه يك مور در زير پا كشته شد پس حيوانات بريده جمع
اولب ايتديلر ديمدر كه عجز وصبر تموزي واسان الندن ايرنا وحين ضجر تموزي
حضور سليمانيده وحضرت عدالت مآب صاحب قرانيده عرض ايده وز ماموله
ومسئولدر كه عين عاطفت شامله سيله ملحوظ وحسن مرحمت كامله سندن شرجله
محظوظ اولاوز وبو ظلم واذيتدن وجور وبليتدن خلاص كلي بولاوز ومن
بعد زمام اختيار وعنان اقتدار كندو دستمزده اوله نه اسباب معاشمزه
اختلال وه اطوار واوضاعمزه اعتلال يول بوله بيت شه چو عادل بود زجور مثال
عدل سلطان بتر فراخي مال من آتيه الله مالا وجمالا وشرفا وسلطانا فواسا

جهانده

معدلت

34

من ماله وعف في جماله وتواضع في شرفه وعدل في سلطانه كتب الله تعالى في
خالص ديوان الابرار پس بو نيت وعزيمت اوزره اول كيجه قرار وصبحه دك سكون
واصطبار كوستردلر آمدن شترمرغ از طرف بيابان وضع كردن حيوانات را از
عزيمت حضرت سليمان عليه الصلوة الرحمن لمؤلفه چون سحر ورديا جهان با غنيه
قر خوابكاهندن كونش قلدردي سر غرق ايكن كردون لباس ماتمه نوردن
كوكلك كيردي عالمه انجمك قان ياشني سلدي روان كل كبي آچلدي آسمان
آنو كيچون كلدي بلكه دهر كاو تلدي شب سنبلين آهنو قيلمشدي بيضه
جرخي غراب دوغدي اندن بر هما عنقا جناب آشيان زاغ ايكن صحن جهان اولدي
شهباز سفيد آشيان نظم پس قبايل وحوش طيوردن وطوايف ماروموردن برجم
غفير وجمع كثير مجتمع اولوب قصد اتدلركه ديوان سليماني ومحضر معدلت آستانيه
واروب عرض احوال پرملال واعلام ما في البال ايدوب ذريات آدمدن شكو
وحقلرنده دعوا ايليه لر ناكاه بر شترمرغ صاحب سلوك دل غمكين وجان آتشين بر
لنكه لوك باديه طرفندن چقه كلدي چونكم بونلرك قصد ونيتنه وفكر ورويتنه
نظر صالدي ايتدي اي ياران وفا واي كامكار صفا مرادكه تقديم تأني وتأمل شرط
لازمدر وشاورهم في الامر موجبنجه اولوا الابصار بيرله مشاوره وذوي

صبح

الافكار روشن ضميرلرله محاوره ايلمك سنّت انبيا وسيرت اوليادر شعر شاوره
صديقك في الخفي المشكل واقبل نصيحة ناصح متفضل والله قد اوصى
بذلك نبيّه في قوله شاورهم وتوكّل نثر كه دوخه استعجالك باري خار
ندامتدر وبيضهء استقلالك نتيجه سي مار غرامتدر نظم هركه جهل خود انكار نكرد
جز بتدبير و بند كار نكرد خود مرادي دليل بي خرديست عاقل اين مذهب اختيار نكرد
هيچ ايچون كوزده نه روشن ضمير وما بينلكوزر ده بر مرد صاحب تدبير كوريجك ذاتك
گفتاري صوابنه اعتماد والتجا اولنه وخطابي مطابقه عمل ايليوب جناب حقدن
فوز سعادت رجا قلنه بيت جز راي اهل فضل سعادت كمان مبر آيينه كه چهره عابد
درو نظر نثر وفتيكم حيوانات شترمرغك خلقت غريبي وهيئات عجيبي سيّر
ايدلرينه كورنسلر بر جانوردركه بنيه سي باشدن اياغه بكزر وحليه سي طاير نعما
فركبي سراسر بالك وفر مصرع كوه پيكر ناقه پاي واسپ سر نثر كردني قوس عرب كبي
اوزلمش قدر شرفلو سهم اعلاسي واربدني طلسم مغربي كبي اورلمش فتوح عرفاندن
خط منتهاسي واردي حكمت ديله سي يا قوت احمر وتابنده اختر و فروزنده
اخكره بكزر وچهره سعادت بهره سي آيينه اسكندره وصفحهء مهر خاوره ويدر انوره
بكزر كويا كه تناول آتشدن خاطري كنش وانوك انواري عكسندن جمالي مهوش

ذلك

اولمشدر پس اول حيوانات جمله سي شترمرغه اقبال ايدوب سمع رضا ايله نصيحتي اصغا
ايلدلر وكوش وهوشله تلقين پر حكمتني دكلدلر هماناكه هاتف غيب وسروش لاريب
اول طايفه نك قلوب پر اضطرابنه بو بيتي اوقدي بيت اطرق كري اطرق كري
فان النعامة في القرى بغاثكم في ارضنا ماستنسري ماستنسر نثر همان اول
كلوب انقياد واطاعت واتباع ومطاوعت سربي نعامه نك قدمنه قودلر و
نصح وپندني جان ودلدن پسند ايدوب تقصير وغفلتلرينه اعتراف ولجه ا
اعتذارندن اعتراف ايدوب ايتديلر اي شيخ صاحب وقار واي پير نامدار
بز شكسته بال وخسته حالك راي پر قصوريني معذور بيورركه تحمل تكليفات
آدمدن سراسيمه ومشقت ابدا اذيت ذريات بشردن ادراك وخرد حكمتندن بي نصيب
اولمشز دركار رموزده تعجيلمز ضرورتمزدن ايدي وحالمزده تحويلمز ضجرت
وحيرتمزدن ايدي كه راي العليل عليل شمديكه بحمد الله ولمنة نعمت صحبتكله
مغتنم واشارت پر بشارتكله شاد وخرم اولدك الامر اليك فانظر ماذا تري
نظم بيش مارا طاقت اين غم نماند نيم جاني داشتيم آن هم نماند باكه كويم اينكه باما
ميرود زانكه در عالم يكي همدم نماند از وجود ما دلي بي درد دل بر نيايد كه يكي محرم نماند
نثر شترمرغ ايتدي قولكم حق وكلامكم صدق هر نكم ديوسز حسب وحالدر وهر نكم

در درد دل

سویلرسز دردما في البالدر بن داني بو قضیهٔ غیر مرضیه ده سبز کلمه ابنازم و
قصهٔ پرغصه پرسوز و سازم بنم دخی جکرم انسان الذن پرخوندر و محنت لرندن
تن و جانم زبوندر اما اصحاب سدادیا نتر باب پندده بندانمکی معقول دکلدر
ارباب رشادقاتنده جوبی نصیحتی سدایلمک معقول دکلدر وما علینا الا
البلاغ خصوصا که کندو عشایر و قبایلنه و اصحاب منازله اولخزینهٔ سینهٔ اهل ٥
دلکه جواهر زواهر حکمتله مملودر و همیان جنان قوم خرد که دردغرر معتبر قیله
طلودر هر زمانده محتاجینه ایثار ده و مضطربینه نثار ده کرکدر بیت نصیحت کوش
کن ازجان دوستر دارند جوانان سعادتمند پندپیر دانارا نثر زیرا انلرکه آشفته
دلدر و درد و محنتله مست ولایعقل در هر نه رای کیم اوررلر سعیدر و هر نه تدبیر
کیم ایدرلر عقیمدر بیت چو خالی کرد از کوهر خزینه بیا فوتی زشیند آبکینه ١٠
نثر هر شجاعت که بی تدبیر و رای در صاحبنه درد و محنت و آب در شعر
الرای قبل شجاعة الشجعان هو اول و هي محل الثاني فاذا هما اجتمعا لنفس حرة
بلغت من العلیا کل مکان بیت برای لشکری را بشکنی پشت بشمشیری یکی تا صد تولن
نثر هر زمانده شمع منیر شمشیر و تیر انارت و اضائت پرتو آفتاب عالم تاب تدبیردن
اولور و هر روزکارده اشجار پربرکه بار روضهٔ ملک و دیار نضارت و طراوتی ١٥

36

نشو آب حیات تاب رای و افکاردن بولور بیت بهنکام آشوب یک رای نیک به از صد
سپاه چو دریای ریک نثر سرلشکر بهار انکیچون شکوفه منیردر که معنیلر جوان خرم دل و صورتده
پیر روشن ضمیردر پس انده حاضر اولن حیوانات برجمله دعاده اتن آجوب جزاک الله خیرا دیوب
رای صحیح و حکم صریح هر نه ایسه بیوردلر شتر مرغ ایتدی اکر پندی کزندی کوش ایدر سکوز
سزی بر ناصح امین و صالح کزینک رای رزیننه و فکر متیننه ارشاد ایده یم و خاطرکوزی ٥
بند غمدن و قید المدن آزاد و شاد ایلیم آکاه اولک که کوه دماونده بر کلاغ صاحب فراغ
واردر که حالی بر انتبا هی شب سیاه ایچنده صان روشن چراغدر غایتده پیر و معمر در و اهل
تدبیر منور در اسرار اطوار عالمدن و اغوار آثار بنی آدمدن زیاده باخبر در شربت شداید
ایامی بی حد چشیده و ضربت مکاید انامی بی عدد کشیده در اکرچه قوم ماتم و اهل فنای
پرغم کبی سیاهلر کرمشدر و سایه صفت چهره سن خاکسار و سینه سن پر غبار اتمشدر اما ١٠
التنور في السواد حکمتجه و علیکم بالسواد الاعظم و فقنجه کالبدر منیر غایتده روشن ضمیر
و کالنجم الکبیر تابنده و مستنیر در و ظاهرنک رنک مغبرن نظر بر آیینهٔ منور و تیکریده
کردکن زلکدر بر چشمهٔ مطهردر لمؤلفه اکرچه صورتا بی حد غمی وار ولی باطنده اوز اعالی وار
ایدوب عنقا صفت عزلت جهانده نه غمخوار و نه یار و همدمی وار قناعت کشورینک شهریاری
دل مسرور و جان خرمی وار هوا اوجنده قلمش دوده بکزر کم آغزنی اجسه آتشدن دیمی وار ١٥

زمان قابلیت بری مقبول جهان و معلوم انس وجان اولمشدر روزکار مز قابلیتلری انکی
داننده کار و مدبر دیار اولدغن کوروب تحریری اعجزت ان اکون مثل هذا الغراب
آیتن اقورلر و ریاضت وقناعتله و عزلت و رهبانیتله چوق نورانیت تحصیل ایتمشدر
دور طوفاندن بری طواف شهر و دیار و صراف نقد روزکار اولوب شب چراغ دیده سی
٥ انجم تابنده کبی شب تار اچنده شعله دار و خزینهٔ سینه سی پر در شهوار در و حضرت خضرله
ظلمات کیروب سرچشمهٔ حیاتدن بهره دار و کامکار اولمشدر بو سببدن خاطر خرم برله عمر
دراز دن برخوردار اولمشدر حکیم ذو فنون و علیم رهنمون در هر زمانه وردزبانده سورهٔ
دخان در و هر پرده فکر نهانی نکتهٔ قرآن در حقیقتده سیمرغ قاف قربت و عنقاء کوه
عزلت در همای لامکان و شهباز عرش آشیاندر زهاد ریاضت پیشه و عباد عبادت اندیشه
١٠ کبی کیجه‌لر قایم و کوندزلر صایم در **مولفه** زاهدی در کسوت اهل فنا عابدی در خدمت آل عبا
نه‌جو دریا سینه‌سی او بر خروش زآتش دل جان او هر دم بجوش بسته دل بر شهپرش املاکیات
خضر جان از سیر وطیرش خالیات **نثر** سورهٔ واللیل اذا یغشی یه کیجه‌لری خورد و خواب
اولوب شمع شب افروز کبی بر تفسیر منور یازمشدر و آیهٔ لیلة القدر خیر من الف شهره
سنه‌لر سنهٔ غفلتی کندویه حرام ایدوب معراج الدرایه بر کتاب بر عبر تحریر ایتمشدر دنیا
١٥ وما فیهانظر نده بر جیفه در صحرای فناده ملقا **مولفه** مبارک فالدر فرخنده دیدار

34

همایون بالدر تابنده کردار لکنچون اولدوی عباسی لباس اول کرشکل چیندن التمش
اقتباس اول بولب فخر حقیقی برله عکسین اولبرد اهل حال ایچنده مساکین بلا و درد و
غم اوذینه ییمش وجود زهد و آهندن بوینمش بسواد دیده کبی جان روشن نهادی باغ
جنت کبی کلشن **نثر** القصه شتر مرغک اشارت بشارتی موجبنجه طایفهٔ حیواندن انلر
٥ که یابان غربت دیار انه متمکن واردی کوه دماوندده عزیمت ایدلر **كل طير يطير بجناحيه**
والمرء يهمته **بيت** همت تر ایکنکرهٔ کبریا کشد ابن شعقف را **نوبهار** ازین نزد ویان
بخواه **نثر** چونکم زمانده کوه دنیا وندن کلدلر فی اول جبل بلند ایردلرنه کوررسلر که اهل من
ضعف و عزیت جبورت بر طاغدر کو یاذر فنده قبقه یا غتش طاغدر فرق فرقدندا
ابرسیاه مانند شب کلاه و ذیل هامون اساسنده عرصهٔ قیامت مثال غبار راه شیخ صاحب
١٠ تمکین کبی پای ثباتی دامن فراغته دوتمش و زاهد عزلت کزین کبی صحرالرین کور یاشلرله
دولتش **مولفه** ذ ارش صان زحل پایینه باشی نکت اتمش محکی جاینه طاشی اقر
نمر کوشنده بیکی چشم رخشان بری اولچشمکی مهر درخشان **نثر** القصه اول کوه فلک
شکوه عالی سرا سر کنبت ایکیوب کلاغ صاحب فراغی بر دوحه سدره قیام وطوبی خرامک
بوداغنده قبولرلر **مولفه** که کورسه جنتها قدینی سدره کوکلدن دیرایدی طوبی زیبی قدر
١٥ **نثر** رتثن پیر اغ اچنده غبارلره کرش زاهد نهاد دشیکل فواد و محترق الاکباد کبی فارغ

الغراب

زبان

حیله

مهك

لك

البالده اسوده حال اولوب اوتورمش ملوكه هوا اوجنه دولمش دوده بکزر کا دمی مادن
فررش اوده بکزر بس اول دوحه نخل حرم کبی یدی کز طواف ایدب دللو دلنیچ نیاز
وزاری وطلب عنایت ویاری قلوب زمین حزمته بوسلر اوزدلی وصورت حال پر ملال
لرین تعبیر ودوذمانی البالدرین تقریر وقطیر تصویر ایلدیلر کلاغ مسکین دخی بودا علمه
موسوم وبو درد ومحنتله مغموم ومهموم ایدی که بنی آدم الندن کرانتله هدف تیر بلا و ترا نکه
کرفتار دام عنا اولمشدی و بهزار حیله وتدویر ومکر وتدبیرله اللرندن خلاص اولمشدی
وقید وبندلرندن ودام وکمندلرندن نجات بلمشدی کاه جچاها نلمان لرهدن جانی قیا
کلوب تنکتر بال ایدی وکاه سنک فلاخندنی تنی مجروح اولوب خسته حال ایدی چونکم
بونلرک شکایتنی دکلدی درون دلدن طوتوبنی کبی اکلدی تاب سینه بیانه
واب دیده ایله زبانه کلوب ایتدی ای فرزندان دلبند وای درد مندان مستمند اولدن
بروکا آدم خلافت تختنه اوتوردی بز طایفه ایچون حضور وراحت عالمدن کتوردی
بو روزکار بی شمار درکه ذریات آدم دست ظلم بزه دراز اتمشدر وجور وعناد وشرور
فساد طریقنه کتمشدر حالیا اظهار شکایت وحکایت واستمداد عنایت وحمایت وقتی
دکلدر بر مدت دخی مصابرتی پیشه ومصادرتی اندیشه ایدوب دست رضا دامن تسلیمه
اورمق وحدارا ومواسا اسلوبنی مرعی دوتب توکل وتحمل مقامنده ثابت قدم

38

اولوب اوتورمق کرکدر وبو راز سربسته الی حیث ما یشاء کمسه یه افشا اتمک یکرکدر
کل سر جاوز الاثنین شاع کل امر شاع فی الآفاق ضاع کون کبی روشن و
فلک کبی معیّن درکه کل خندان که الدن اله دوشه تیز پژمرده اولور و هر شمع فروزان که
معدم انفاسی باد اوله فی الحال فسرده اولور الحق سخن کفته نیز جسته در دراز شکفته تار لنسته در
احکم که خالصتر اچنه خفیه اولمه سالم وخفیه اولوب وچون اشتعال ایدوب مینقاد دن
تجاوز ایلیه پر آشوب وآشفته اولور کچون شمع پرسوز وکداز کبی اوتاینه کله محنت ساز و
سرانداز ودرد وبلالره انباز اولور دیو خوش دیمشلر درکه قلوب الاحرار قبور الاسرار
الکثر احتیاط اولدرکه شکوه کورنمموع ودعوی کورمطبوع دوشمن بنی آدمله
عداوتکورنمشدر وخصومتکور ممداولنمیکم دیمشلر در بیت دزبیم حال صبر باید کرد
که بباد ابتلا بنتو کرددنبی زیرا ذریات آدم بری برینه ظهیر ومعین ونصیر درکه الجنس
الی الجنس عیلز وسلیمان بن داود دخی علیهما الصلوة والسلام اکرچه جماهیر
انبیانک مشاهیرندندر وکروه اصفیانک نامدبهیر وردشن ضمیرندندر وحالیا حل وعقد
مملکت وقبض وبسط حکم وحکومت هر جهدا کا مفوضدر وجهانده امری جان کبی بدنلره ساری
وکون ومکانده حکمی تمان کبی تنده جاری در نظم جهان قلماغه جانی اکا تسلیم یدی صنف
لشکر اولمش یدی اقلیم قپوسنده ملازمدر شب وروز بولودر برکه نوبت یلده نور وز

انوک وصلینه قربان اتمکه جان ٭ کلورهر یلده برکز عید وقربان **نثر** وزماننده افعال

خدع وبدع خلق جهاندن مرفوع ودورانده اقوال مخترع ومبتدع انس وجاندن مدفوعدر

لمؤلفه بوکون دورنده یتدر بند وزندان ٭ مکر خوبانده زلفیله زنخدان ٭ بو یتمز کو ز کز

برمظلومک آهی ٭ مکر کم عاشقک دود سیاهی ٭ دراز اتمز کمسنه جنک ایچوندلت ٭ مکر

کم غمزه ساقی سرمست **نثر** ظاهر بودر که انوک حضوریله یغمز مراجعت ومنیغه مرافعت سبز کک ٥

تعلل احال عذابکزه سبب تحقیق ورود درد نهاد کوته مایه تلطیف اولور اما صحف در اسمان

وکتب سجانیده بویله دورور که خیل انبیادن خیلی صاحب وجود واهل شهود

کمسنه مبعوث اولسه کرکدر وهر بینک آوازه سیده کون ومکان وکنبد آسمان طوتسه

کرکدر وسلیمان نبیدن صکره علیه الصلوة والسلام انبیا ما بیننده بی حد اختلاف و

ملت اچره چوق نزلوا حتیاف ظهور ایدسر در هر طایفه بر مذهبه وهر قبیله بر ١٠

مهره یوز طوتیسر در وزمان جاهلیت اولوب هرکشی رایینک استبداد وهر تخص

فکرینه اعتماد ایلیوب عالم هرج ومرج وشور وشره بربریله اچره درج بولعلا رعلم عمل

لرده خرج اولمشدر واحکام واحوالده تغییر وتبدیل واوضاع واطوارده تقلیب وتحویل

بولنمشدر شکل دکلدر که سیزوک دنی اولیدر ماندره حکم وقانونکوز منسوخ وباطل و

واسلوب وآیینکوز مطروح ومعطل اولور پس آدم سیزه انتقام قصدین ایدوب ١٥

اوبار

39

دنی بتر خوار وذلیل وحقیر وعلیل اولورسز مصلحت همین بودر که دواسی صبر و

توکل واشبو بلانک شفاسی فراغ وتحمل در **فاصبروا حتی یحکم الله بیننا**

مصرع علاج واقعه پیش از وقوف باید کرد **بیت** بچشم خویش دیدم در بیابان ٭ که آهسته سبک

برد از شتابان **نثر** الکنی خصوص بودر که هنوز بیزوم طالعمزده نحوست وادبار وطا یفه

انسانک دماغنده رعونت واستکبار واردر وبیزوم دولتمز کوندن کونه تنزل ٥

وتدنیده وانلروک شوکتی یوما فیوما ترفع وترقیده شمدی جاهه کار جهان مدارایله در معا

معارضه ومعانده شول سر لطایف خفیه که تقدیرات الهی ضمننده مضمردر عقول

عالمیان آنک حکمتی فهمنده قاصر وبی خبر در حالیا میدان فرصتده چوکان قدرت انلرک

الندهدر وبیلمشدر هرجان که آنک حافظ عنایت ربانی اوله آسیب روزکار زورکاردن اکا کزند

ارشمز وهر طایرکه پرواز آسمانی اوله اکا دام مکر وحیله پای بند اولمز **بیت** اکر تیغ عالم ١٠

بجنبد زجای ٭ نبرد رکی تا نخواهد خدای **شعر** اما اذا تم امر دنی نقصه موجبنجه هر کمال

بر زوالی وهر دولتک بر انتقالی وهر طالعک بر افولی وهر ناصرک بر زبولی اولور

فرازا فرح **تؤتی الملک من تشاء** نک یتی ردیف نشیب خفیض **وتنزع الملک**

ممن تشاء در هر کلزار لطیف ودلنوازک بر خار قهر دلدوزی اولور **مصرع** کنج وماروکل و

خار وغم وشادی بهم اند **نثر** بودنی مقرردر وحکمت الهی بو اسلوبله مقرردر که عنایت ١٥

لک

بي علت هر كيمه دولت ونعمت عطا ايلديه حُفَّتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ مبادي
احوالنده انواع بلا واصناف عنا كوسترركه بعد عسر يسرا اچون دولت انساني بلند
رباني مضطرب اوله واحوال بشر بحكم قضا وقدر منقلب اوله كه إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا
مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ بيزدي اول وقت وار قوت بازويه وبور ازسر بتر رويه
ومقداري هنري ترازويه وبو دعوا وشكوايي وكنت وكويه كتوره وز بيت باشتا
دشتن بيند در روزكاره بس بكام دشمنان مغرورش برار نثر حضرت حق تعالى عَسَى أَنْ
تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ موجبنجه حلاوت شفائي مرارت دواده وآسايش
صورت بلاده قودي تا كم عاقل وكامل وهر عالم وعامل تمسك وسايط اسبابدن
وتعلق روابط احبابدن انسابدن بالكليه ال چكوب دامن فضل كردكاره وذيل
برور دكاره محكم يابيشا بيت خداي عز وجل كه غمي بمرد كند لطيفه ايست كه ازان جر
نبود نثر اوچنچي اولدركه بنزه بو خصوص ايچون حكم وقاضي نه زمره انساندن نه
طايفه حيواندن كركدر تا بي ميل ومحابا فصل قضايا ايليه اكر ذره ريات اديدن اولكه
آخر الزمان پيغامبري محمد المصطفى زماننده كركدر صلى الله عليه السلام كه سر خيل انبيا و
اصفيا ودر درياي اصطفا ودري سپهر اجتبادر ونتيجه مقدمات كون ومكان
وخلاصه محصول زمين وآسمان وناسخ ملك وادیان وقامع جميع كفر وطغيان در

40

خلايقه كوندرلمشدر لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ بيت اوديت
مفتاح كنج خانه جوده اوديت مصباح آسمان وجوده نثر نَبِيٌّ أَتَانَا بَعْدَ يَأْسٍ وَفَتْرَةٍ
مِنَ الدِّينِ وَالْأَوْثَانُ فِي الْأَرْضِ تُعْبَدُ نثر وجودي شريفي رحمة للعالمين ولقبي منيفي
هادي وسراج وامين در بر طوطي سخن سراي حكم المنتهي دركه عنوان بياني وَمَا يَنْطِقُ
عَنِ الْهَوَى در وبر بلبل بستان سراي اسرار نامتناهي دركه وصف رتبت وشاني سُبْحَانَ
الَّذِي أَسْرَى در نظم سبب آفرينش عالمه منبع جود ومعدن الطافه شرف دودمان ال قصي
نافه سر مهر عبد منافه نزد بانش فلك شب معراجه ديده باتش ملك بروز مصاف نثر وشر جمله
ال واصحاب معتداي دين ودولتلر وجميع اتباع احباب پادشاه ملك وملت در رضوان
الله عليهم اجمعين الى يوم الدين يَا لَيْتَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا حاليا
بركز مراجعت ايدوب مكانلو مكانلرنده قرار وآشيانلو آشيانلرنده اصطبار
فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ وقتيلم كلاغ صاحب فراغ بر مقتضاي وَمَا عَلَى
الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وعظ ونصيحتي تمام ايلدي وشفقت ومرحمت يوزلرندن
لرين سويلدي حيوانلرك جوش وخروشي زميندن آسمانه پيوسته اولدي وتيغ
ياس جكرلرين عرق اقدامه اهتمام كسته اولدي رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا ديوب
مايوس ومحروم ومغموم ومهموم اول كلاغه بر رود اتدلر داغ درون وسينه بر

خونده دونوب كتديلر برقرار سابق بني آدمك جور وجفاسنه ومحنت وبلاسنه جبر و
تحمّل والطاف خفيّات حقّه توكّل وتوسّل كوسترديلر سخن كفتن حيوانات شكسته
خواطر وخبر يافتن از ملك جنيّان ذوي المفاخر **بيت** كل بروايِ ناي دمكش
قل فغان كم دمكدن دللر آلوده بوي جان يان جكردن عود مشكيندم كبي اكله دلدن بلبل
برغم كبي كم هواي عشق ادبدرجاني اود دود آهكدن فلكلر دركبود هر نفس بي دللر وك دمساز ٥
سين دمبدم عشق اهلنك همرازسين تيغ محنتدن دلنشردلك سينه لر شرحين قلور بلبل دلك
سوزلرك هردم رموز عشقدر آه ونالك جمله سوز عشقدر پرده لر چاك اندورر هر دل سنك
بنجه آتش اولدي برورد كلسنك عرش طاوس صفيرك دام ايدر جرخ ققنوس نغيرك دام ايدر
مجر الزدن هر نفس كونيكلوسين محنت اودندن دمادم يوكلوسين سير ايدرسن اول سكز باغ عالمي
يتمش ايكي دلدن اورسين دمي منطق الطير سليمان سنده در نطقه كل كاسرار قران سنده در ١٠
نغمه كل رقاص دردون كون فلك ناله كل مشتاقدر حور وملك انس وجاني نكي سرجاني سين بو كون
كائناتك همزباني سين بو كون سيرادوار حقايق درد مك اورك در غشقيله دون كون عالملك
آتشكدن سينه لر بريان اولور ديده لر كريان جكرلر قان اولور عشقدن بر درد دلك غمدن تهي
جانك اسرار جهانك آكهي بند بند اولمشدر جانكده عشق اسماندن يوجه دريا نكده عشق
مرشد راه طريقتدر ازول منشد حقيقتدر سزوك لب بلب يار يله همدم سين مدام ١٥

شيفتكدر نطوقه كلسك خاص وعام **نثر** وقتيكم حيوانات مضطرب البال ومنقلب الحال
كلاغ برداغك نصيحتي ايله مقام لوحقامنه عزيمت وقصد فراغت اتدلرسه هر بري
اولاد واتباعنه واحفاد واشياعنه كلوب كلاغك قصه پر غصه سن تقرير ايدلر و
بوماجرايي تذكرة وقت حال اولنسون ايچون خون دل وديده ايله طومارلرده تحرير
ايلدلر القصه برنيچه سي **مصرع** درين اميد بسرشد دريغ عمر عزيز **نثر** ديوب انتظار ٥
محنت وابر وحسرت ايله هلاك اولدلر وبرنيچه سي **نتربّص بهم ريب المنون**
مقتضاسنجه مترصد امر موعود ومترقب حكم معهود اولب خرّم خاطر وخورشيد دل
بكجندلر الا ادك كيم رسول آخر الزمان سلطان دار ملك امن وامان آفتاب عالمتاب سپهر
رسالت ماهتاب حرم جناب دين ودولت صدر جريدهٔ اصفيا وسر حلقهٔ قلادهٔ انبيا
محمد مصطفي عليه من التسليمات اوفاها ومن التحيّات اصفاها آيات نبوّة و ١٠
بيّنات رسالت ايله مبعوث اولدي **بيت** سلطان رسل سراج ملت هادي سبل شفيع امت
خورشيد سپهر قاب قوسين برهان خدا امام كونين باباي شفيق هر دو عالم
فرزند خلف نزين آدم شد ذروهٔ لامكان مكانش جواج ملايك آستانش
نثر خاتم خاتميله شرع مبين احكام دينه الي يوم القيام خلود ودوام مهرين اوردي
ومهر نبوتندن نكين زمين وآسمان وشمعهٔ دل وجانه پذيراي نقش تابيد وتاييد اولدي ١٥

نظم در خاک ارادت اولین کشت ٭ در کاخ نبوت آخرین خشت ٭ این کار زهیچ آفرینده
یک خشت چو قالبش ندیده ٭ باری ز دگرکسان چه حاصل ٭ او خشت زرست و دیکران گل نثر
اقاضی ربع مسکونده نفوذ احکام قضا نمونلرین نکته اِنَّ الْاَرْضَ یَرِثُهَا عِبَادِیَ الصَّالِحُونَ
کون کبی ظهور ایدیب لطف عمیم و خلق عظیمنده و آثار عدل و داد و اطوار صلاح و رشادندن
خلایق جهان حضور ایلدیلر چون شرع سعادت کرداری برخلود و دوام و دعوت شرافت ٥
آثاری جمله مخلوقاته عام بلدیلر لاجرم هر طرفدن اکر قبایل انس و جان در و اکر طوایف سایر
حیوانلر حضرت شریفنه مسارعت و دعوت منیفنه اطاعت ایلدیلر و دیار بعیده دن
عبید وجود عالم پناهنی طواف ایچون حرم محترمنه احرام حرمت شعارله متوجه اولدیلر
فرقه انعامدن و زمرهٔ هوام و سواملردن اول انعام و احسان تامه حاضر اولب نیجه‌سی
شرف ایمانله و غنایم احسانله مشرف اولدیلر و شول حیوانات که آبای کرام و اجداد عظامندن ١٠
کلاغ وصیتنی استماع ایدوب قدوم خاتم الانبیایه انتظار و اذیت بنی آدم اصطبار
کتوردشلردی چونکه اول سلطان انبیا و برهان اصفیانک شش جهات و هفت اقلیمده
بنج وقت نوبت سلطنتی و چهار اصل و سه مولودده شمول دعوتنی اشتدیلر برابکی
دیو مانندیکی بویان لبنک زبان با درد و نیاز دور و دراز یوللره دوشوب
حضرت سعادت بخشه عزیمت ایتدیلر تا کیم تشریف ایمان و تکریم احسانله مغتنم اولدیلر ١٥

42

لرندن صکره دست انساندن ایوین بیدادلرین و قصه پرغصه نهادلرین عرض ایلیه‌لر
لکن لِلّٰهِ الْاَمْرُ بِیَدِ اللّٰهِ هر برنه برحادثه واقع و بر علت مانع اولب او سعادتلرینی
مساعدت ایتدی کعدو غبنی و ایدوضنبح و مسایله کچندلر شرف صحبت سید المرسلین علیه
الصلوة والسلام الی یوم الدین و زمان شوکت خلفاء الراشدین رضوان الله علیهم اجمعین
فوت اولدی هر طرفدن فتنه و فساد و هر محکمده جور و عناد بینه استداد بولدی فلابد ٥
طوایف حیوانک ینه درونلری ظلم بیداد انساندن خونله طولدی آنلرده که باری قدرت
و یارای عظیمت واردی منزلتنه و بیچارکی و محنت و آوارکی برله هر بری جانه طلب فرار ایدوب
دشتلرکبی دشت و بیابان و آشفته رای اولوب تمام حیرتله و مسکن زجرتده متحیر قلدیلر
زیرا صیت و صدای اشراری عالمدن و هوی و های بنی آدمدن صفحهٔ جهانده اذا زلزلت
الارض زلزالها سورسی مرقوم اولمشدی بلکه بو طوفان بلانک بردوکا اورمکیل ١٠
جانده اودکبی سرایت ایلمشدی و بریق حسام و نهیب سنان و سهام انساندن
دیده دورانده یَکَادُ الْبَرْقُ یَخْطَفُ اَبْصَارَهُمْ صورتی مرسوم اولمشدی مکر
بو طغیان و عنادک کردی سپهر چرخ برینک چهره‌سنی دود کبی قیلمشدی و الحاصل
اشبو بر دفتنه کرد آدمدن صحن عالم طولمشدی مصرع آری باتفاق جهان میتوان
نثر شول شرار شرارت که کانون اندرون نفس انسانیده افروخته ایدی اژدهاکردار ١٥

روزنه دچانلرندن زبانه اوروب تعمه بنلمشدي ونفوس شريرانك اداني مشغول شرب

شراب اولب دريا وار سيول خيول شر وشور عالمده روانه اولمغه آغاز ايلدي شعر

الرّاح كالرّيح ان مرّت على عطرٍ طابت وتخبثت ان مرّت على الجيف نثر لاجرم

حيواناتدن آسوده حال وفارغ البال اولنلرينه كرفتار بلا واسير درد وعنا اولدلر

نظم سپهر تندرا امت اين چنين كيش * نمايد راحت ورنج اودر پيش نثر اتفاقا بو ٥

اثناده طايفهٔ جندن بر چنفر كه تنها مكره استماع قران ايدوب فآمنّا به ولن نشرك بربّنا

احدا ديوب ايمان كتورمشلر ايدي وانّه تعالى جدّ ربّنا ما اتّخذ صاحبة ولا ولدا ديو

متابعت شرع وسنّته اشتغال ايدب جزاير بحر محيطدن بر جزيرهٔ خرّم نهادي ملاذ وملجا

وبر خطّهٔ بهشت آبادي مسكن ومأوى ايلمشلردي كه سپهر مينا رنكك آينوك سبزه سي

سيرنده حيران ودنكا ايدي ارباب نظر سيراننده حيران وتماشاسنده سركردان او ١٠

درلردي صفت جزيره لمؤلّفه جنّت عدنه بدلدر بو مقام * صويي كوثر آغجي سدره قيام

يللر يدر نفس نكر رحماني * كه ويرر تنلره جان جانه قوام * اي در جعدت اومان جانه فتوح

ادخلوها بروح وسلام * لامعي وش يوزي دمساز دل اول * كه بو درزمرهٔ عشاق مقام

نثر زيب وزينتده وطراوت ولطافتده كويا نسخهٔ ارژنكدي يا امثال طاوس مزار

رنك ايدي كثرت اشجار وعذوبت انهارله معروف وغرابت اثمار وزهرت ازهارله ١٥

46

موصوف ايدي لمؤلّفه صولري دلجو هواسي معتدل * قلبنه يللري سيرطوبمازجان ودل *

اوتلري سر جمله داروى حيات * خاك پاكي آب روى كاينات * قوشلري بلبل صفت دمسازجان

كوزحزيش نوبهاري مهرجان * خضردن خضراي انواع نبات * چشمه سي جان بخش اولور آب حيات

ميوه لري مهردر لو دوا ايچون * كوه ووادي لرينك پر صفا صفت شهريار بر شهريار ملك الصفا

وبر جهاندار فلك التّمات مقبول خاص وعام ملك داد بخش نام اول طايفه يه پادشاه اولمشدي ٥

كه حسن وادبله آراسته وشرف انسابله پيراسته ايدي فنون علم وحكمتده كامل وصنوف رعايا

وعامه برايايه لطفي شامل ايدي لمؤلّفه منبع احسان ايدي درياي جود * لطف واديبدن

مصتور اول وجود * مملكت دورنده خوش حاليدي هپ * ذاتي ايدي مجمع الطاف رب نثر

ونر دملردن بر طايفه اول شاه كردون پناهك حمايتي واسطه سيله واول پادشاه

سعادت دستكاهك رعايتي رابطه سيله خورده حكومتده آرام وخطّهٔ معدلتنده مقام ١٠

ايلمشلردي واول جزيره نك بر طرفنده كنار درياده بر حرم آراده بر حصار نامدار وبر

حصن رصين زمين مدار وفلك وقار واردي كه طوفان نوحدن صكره عليه السّلام اوغلي

سام بنياد اتمشدي آدي شهر جم آباد درلردي حصانت ومتانتي سببندن الله

خلق انبوه جمع اولب هر زمانده جنّت عليا كبي خرّم نهاد وآباد ايدي زير اسوار استوارده

ودر ودیوار دورال مداري قلعهٔ آسمان كيبي آهنين بنياد ايدي كويا ارم ذات ١٥

رعايا

العماد التي لم يخلق مثلها في البلاد انوك شاننده منزل ایدی خوش الحان قمریلر
اول قلعه‌نك اطرافنده بو یوزدن ترنّم ادرلردی وشکربیان طوطیلر اول حصارك
کنکره‌لرنده بو رسمه تکلّم قلورلردی **نظم** رصدگاه ملایکدر بو بارو ٭ که لورش پایگاه
عرشه خوش رو ٭ یاپلمش قلعه چرخ بنیه‌مسر ٭ نشیمن قلسه طلمکدر طکیدر ملکلر ٭ دوشوب
پایینه صحرا دنك ومدهوش ٭ کجوب قرشوسنه دریا هدا درجوش **نثر** بنزر عالم وجمع بنی
آدم ایدی خواجکان هفت اقلیم احمال اثقال انده حل ایلردی وتاجران ربع مسکون متاع
دبارینی انده بغلردی واعتدال شمال وصبا سندن وطیب نسیم خوش هواسندن اول
دیارك بی دیارلرنده خیل جانوردن خیلی نفوس وطن دوتمشدی وکوهسارنك شعاب
وتلالنده وصعاب قلالنده وحوش وطیوردن ومار ومور دن چوق کمسنه مسکن اتمشدی
اما بحکم عادت قدیم وبرموجب بلیه عمیم بنی آدمك قتل وصیدندن وحبس وقیدندن ١٠
هر برینی تسخیم ایدی وبرنجه سنك خوف وخشیتدن مجازیتن ده ومناقدع وقذله
خون روان یخ کبی بسته ومعقود اولمشدی وبرنجه سنك هیبت ومهابتندن تجاویف
عظام ومخازن دماغنده مغز سمین وسنخ کبی خشك وکبود اولمشدی نیجه‌نك الف
کبی قامتی ایکی بوکلوب داله دونمش ایدی نیجه‌نك آی کبی طلعتی زرد وبزار اولوب خیالی
بکزمشدی تن پر استخوانلری خشك آغجدن چاتلمش خانه ادی وبدن ناتوانلری خار وخس ١٥

حسندن یاپلمش لانه ایدی بهلولری ابرولری کبی طاشره دن بربر صایلوردی
وبر ایکی قدم رفتار اتسلر خیز سرلکدن کوزلری قرارب بایلوردی **نظم** اولوب
هر بری بر محنته لاغر ٭ تمام اولمشدی نور وطاقت فر ٭ عقاب جان ستان صانوب زبانی
قمو ترك اتمشیدی خورد وخوابی ٭ الم دن شویله قلمشلردی بی تاب ٭ که بار محنت ایدی نور مهتاب
کورنلره بربینك نور حسینی تحملك ٭ صنوردی رنج ودرد وغم طلسمین **نثر** القصه قدرت رب ٥
العالمین با هزار درد وانین بر وقت سحر بربوزکردن بسته وبرکاو قرن شکسته وبرماهی
نیم وبرمار خسته جسم خسته لغون ناتوان وشکسته لکدن بی درمان اولوب الجنسیة
علة الضم مقتضاسنجه اول پادشاه عادلك دیارنده برحوض دلجو کنارنده ملاقات
اتدلر وهر بری بنی آدم الندن چکدوکی درد ومحنت وبلا وشدتی اورتیه کتوردیلر
١٠ **شکایت کاو** **بیت قطعه** دریغا محنت آباد جهانده ٭ ابد راحت یوزینی کورمدم بن
کوزمده قلدی اولنعلر خیالی ٭ بجی ساعت صفالرین سورمدم بن ٭ عجب قلدیمی بو محنت جهانده
که بو نیمدون کون آکا اورمدم بن ٭ کهی کردونه چکدم بار محنت ٭ بوراهی غایته ارکورمدم بن
کهی سرکشته ایدوب چرخ دولاب ٭ بو دوران اجره دندم دورمدم بن **نثر** هر کون زبان صورتش
وجلاد سیرت بر شخص بی شفقت وبر حریف بی مرحمت بن مستمند وبیچاره ودردمند
١٥ آواره‌نك بوینینه مانند کمند بر ریسمان بسلیده بیوند طقوب بندایلروجان

نا بتواغه بیکل درلوکنزند ایدوب بن زار دلفکاری اتن بند ایلر مثنوی ابن طرفه

کلی نکرمارا بشکفتن دم بنی رنک توانی نمودونی بیوشی نهفتن نثر اکر بر لحظه کردن کشکل

ایلیوب الداعنزن سرچکم چوب مختله تنی خسته ودلت وپایی شکسته قلورا اکلادی

قوغیوب بن مسکینی بلاو شقوقت اودیده شیشلره جودیر وسینه مختله بورکی دکوب

برآهنین حلقه کچودیر والحاصل جهان سبزه زارندن بدوکوم نعمتلرین سراسر بورغدن ٥

... بکادنیانک اذالرینی وعالمک بلالرینی ایدر ویرسنان جان ستانله وتیر محنت پیکانله

هر زمان اردم دوشب هابره دیوب بکا یرلر بر ترودب سرتاپای وجودی زخم دار و

جانی دلفکار ایلر لمؤلفه کمان ایدوب فلکی شاخ سرمدن بنی تیر غمه اندین نشانه

بلااوقی اولب اردمجه دون کون تنم دوندی هلال آیین کمانه تنهابنم دکل

سرجمله سوری مانند دانس وخلجان ایکن بونلر دکل جور وقهری الندن خاک صفت ١٠

پایمال اولدی کاه بو درد له یوزین دوکب زارا اولور وکاه هفته لرنی زاد و

تکوب عاجز وبیمارا اولورز لمؤلفه ویرب ادبار طالع بار محنت دم اولور

بکل ازتوق یوزلت نثر هیچ دهقان چرخ جوعدار دانس مه نوایله بوعیش و عشرت

مزرعین بچه صاغمازرشم وکیانرد وزکار جفا کار بو حضور وسرور خرمنین کیدلحق

اولیچه دیمازرشم وطحان لیل ونهار عمر حاصلین آسیاب محنتده دانه دانه اوکلر ١٥

سوراخ

چقر

اورب

نا کلمز مشم آه کم بهارم سبزه زارنی جفا دغم زرد دوترار اتدی وجیاتم کلشنی زار کبی

جو جوباده بکندی بو کون بر فرصتله اول ظالمک النذن خلاص اولدم وقید وبنددن

نجات بولدم انما اشکوا بثی وحزنی الی الله دیوب بر کوشه یی توشه ده بر زمان

آخر ایدرادا ؛ وافوض امری الی الله دیودک بو مقامده دک جان اتدم لمؤلفه بلمزم

ویکتی وبعورون کار زور کاره جسم وجانم ایدوبن دردیله دافی زرد وزاره نجسه اول ظالم ٥

بنی ناتوان خسته دل باشی تنحله نی جیالیدوب قلابی خاکسار شکایت یوز

وقتیلکم کادهیر سوز سوزینی آخر ایلدی یوزیخسه روزکفتار ایلکلوب حال پر تباه

بو یوزدن سویلدی لمؤلفه دریغا نه یوزدن ایدم جانه جبر نه کفتاره طاقت

کتمیته جبر کم ایلر بو کردون برکینه کین که بر قهر ایچون کوستردبیک کین پلنکل

قولمذن بوز ز بیچه سن قلور شیرده دنیانک اشکنجه سن بو قهری بکا ایلدی حص ١٠

وآز بو محنت بکا چوق دکل بلکه آز یهیدر ایدرایدلت وپا عیده بند که برکس کل اتکل

دکل سودمند نثر زمان اوایلده بنی بیچاره وکرفتار وآوازه دلفکار کاه اول

کوهسار کردون مداردده وکاه بشولبیشه زار بیر برکرده باده فارغ وآزاده وکدورت

الندن صاف وساده یاران همکار وعمخواران محبت شعارله کنره وکارو دممدم و روزو

شب غمکار وعالمده ایدم ناکاه بر ستمکار روزکارک الندن کرفتار و دردو بلالر یله یارا ولدم ١٥

وجودي قيد بندن چكوب بني خانه لرنه التديلر وجان ناتوانمه دنيانك محنت وعذابن
اتدلر سياست رياضتله جانمي زبون وترحم بتله جرمي خون ايلديلر شدت مجاهده دن
كه جانمه كار ايتدي قريب اولديكه حياتم چشمه سارندن ال يويم وحدت مناهده دن
كه بن مسكين دلفكاره ايتدي آز قلديكه اجل شهريارنك پاينه باش قويم شول طاقت
جبلي وقوت كلي كه بدر تابان كبي وجودمده كماله ارمشدي هلال آيين كوندن
كونه نقصان پديد اولدي واول حركات وسكنات ذاتي كه نهادمده قوت تحويله تمكندن
سكون ووقاره تبديل بولدي القصه بن مستمندي بو حاله بر ملاالله دخي قوب
كاه آهوي بيري رفتار كبي وكاه شول كوكرزن طيارك ارديجه صلدلربني زار ناتوان
بو ضعيف تن وجانله بر نكم شكار ايلدم بيله المدن الديلر لولو قنني بر دردم ديم
بن مستمند وبي نوا غ حسرتا دردا اكر چو درده بولمز سم دوا نيز والحاصل بخت
كران خوابم بني آشفته دماغي مرض سباته دوشردي وانكسار دست وپايم بني
خسته جانك پاشنه محنت ذباب لرين اوشردي لولو بودم بيچاره وزار واسيرم
مجاعت محنتنده جانه سيرم غ سراسر صيد عالمدن چكوب ال غ بوكون دلخسته بوي بنيرم
اتفاق بر كون بيله اول ستمكاري دين وجفا كار ظلم آيين آرزوي نواله قلدي بس
عادت قديمي ومحنت عظيمي موجبنجه بن زبون وبي طاقتي بر جانورك صيدينه قتي

حواله قلدي بيلديكه اندن بكا نصيب لقمه وبهره طعمه يقدر مهمان باشم اله الوب كريز
ايچون آيق كتوردم وجان شيريني بيك جد وجهدله خلاص ايدوب بني ناتوانى
بو مقامه يتردم لولو بيلمزم چرخ كل بنمله داني واردر كينه سي غ بخشه قانم اچمنجه
صونمزمي سينه سي غ كورمدم عالمده بر كون چهره مقصود بن غ دودا همين كه مكر مستعملروك
دونلدي چرخ آيينه سي شكايت طوطي چونكم سر انجام يوز بر سوز پايانه اردي
دود آه پر شراري زميندن آسمانه ارديكه مكركم بر طوطي خضر لقا اول چشمه سار بر صفايه
حواله بر درخت سبزك اوزرنه وبر شاخسار بر بركك بارك سرنده اوترمشدي بونلرك
قصه پر غصه لرين وحكايت با شكايتين قولاغ اوروب دكلدي ناي دمساز كبي
درونندن طوتب الكلدي وقتيكم بونلري كندونك دردينه هم انباز ونالسنه
دمساز بولدي في الحال سر شاخساردن پرواز اوروب پايانلرنه كلدي وسوز درون
درون دلدن آوازويني آدمدن شكايت آغاز ايلدي لولو بيلمزم كمدن قلم
بن بي سر وسامانكله غ اوغردم فارغ بيورر كن بر دواسز جشكله غ شهد كفتارم بني ايدوب
اسير مردوزن غ دوشدم ايكي آيغمدن طوتولب الدن اله غ سبزه لرده بزم ايدو
العيش اخضر ديردم غ سير اندر سير ايدي نغمم قچان كلسم دله غ پسته وبادام كوردم
غافل اولدم دامدن غ حرص وغفلت كوزرنه اشلر اشلدي بني بي دله غ قمري دكسون

كوزياشين بلبل بنجون اكلسون تا باكه دركرچه بوكون يارين كه دركم بيله نثر اي ياران
عزيزواي غمخواران صاحب تميز بن مستمندوني چاره ووردمند آوره بر مرغ دم تماما
بزوار وامنيت حلايقدن بي نياز رياض مينولو وحياض دلجو كنارنده عيش وعشرت
وبزم صحبت ايدردم منابر اشجارده خطيب خوش بيان ومناره شاخسارده صاحب اذان
ايدم وجوامع دور زمانده قاري قرآن ايدم سبزه پوشان ملك ملك رنك پر بنير نكمده شيفته
ايدي وخضراي مزرع فلك طراوت ونضارتمده فريفته ايدي بر بوستانده كه نغمه ورلكي
اتسم وبر كلستانده كه نوحه كرلك كوسترسم نهال سرو ياسمين وشاخسار كل ونسترن
بن شيرين شهد زباني الداوزرلرنده طوتردي بلكه هنكام نواده بر طرفدن ناله هوادار
اولوب تاج دولت وافسر عزت كبي باشلري اوزره كوتررلردي وهر زمانده عالم
ايچون دوران بني شهد وشكر ومغز بادام ترله بسلردي دلكش ترانه لرله مستم نغمه
داران وسكر بيانه مقبول اهل انجانه دم فن ادواركه مصنفلري بني كبي برحرمه بر
بصه مزلردي وعلم اشعارك مؤلفلري كلام موزونم اوزرنه صنعت آصه مزلردي ديدارم
حضرتنه بغشلردي كفتارم دني عيسى اشين اشلردي بر نفس بهم زبان وبهم حال
ياران سبزپوش وخرم بالله فارغ البال شراب شوق وذوقله كوز قيزدوروب اوج هواده
طيران وكوه وصحراده سيران ايدردم سپهر سيه كاسه نك مكر والندن وچرخ بدمهر كبود پوش

خيالندن عاقبت زرد وزار واسير وكرفتار اولجاغم صنمردم فكر ايلمزدم كه نعمت دنيا
دون ظل زايل وفرصت كردون بوقلمون ضعيف راحله ايمش شعر الا كل شيء ما
خلا الله باطل وكل نعيم لا محالة زائل نثر بركون بنه غفلت وغرور وسلوت وسرور
وشوق وهواي نغمه وذوق وصفا ايله سير كوه ودشت وبر چمن صحننده كلكشت ايدردم
مثنوي بغفلت در چمن كردم خرامي مكر در زير پايم بود دامي بناكاه از قضا كشتم كرفتار
بناكامي طپيدم كرچه بسيار ولي بند كرفتاري بتر شد مرا حاصل ازان خون جكر شد
نثر المدني نه كلور بيت فرياد رسي كردم وفرياد رسي نيست كويا كه درين كنبد فيروزه كسي نيست
نثر والمدني يكدرده خلاص اولور چاره نا چارده حضرت حقه يوز اوردم وچهره مي
طپراغه سوردم اني كوردم كه بر حريف كهنه پوش وبي قدر وبر شخص كم هوش
بر غدر يكيندن صحره يوب طاشه كلدي همين جان آتوب كندوزيني اوزرمه صلدي
بني كرفتار وبي كس اول مرد پر هوس فرياد رس اولا ظن اتدم اول خود مثال عسس
بر مرد عبس وبر مظلم دل وبي قبس ايمش مانند جرس فرياد وفغانم هر كز كلاغنه
كرمدي وبر نقش كفتاره مجال وبرمدي بيت نه فهم ايلر دكل دردو دلمندن طبانچه محض
بيمين دوران الندن نثر جلاد وعسس كبي بهمان بن بيچاره طوتوب اسير مخلس
قفس ايلدي خانه دلكيرنه وكلبه وحشت آبادي تشويرنه ايلتوب رياضت مجاعتله

وسیاست قناعتله دیده‌یمدن خوابمی وسینه‌مدن تابمی الدیلر ده جهله کرفتار محنت
ومحنت ویاران یوزنه حسرت الدمکه روی همدمی خوابده وطلعت محرمی آیینهٔ
پرتابده کوردردم واشتیاق یاران محرمدن وفراق غمخواران همدمدن دروں سینه‌مده
جکرم داغلندی ونای کلوعیده نغمه بغلندی بلی بیت هر که او از هم زبانی شد جدا
بی زبان شد کرچه دارد صد صدا نثر چاره‌ناچار امر خیالده سیر مثال وفکر محال ایله آشفته ٥
بال وپرکشته حال اولوب کجنوردم وضرورت خیال یاریله هم زبان اولوب قیل وقال اظهار
دردمافی البال ایدردم خیر عمدن هر نوایی باصدا که قولاغمه دوقنردی بو آیینه پر صفا
که همدمک صانوردم وضجرعمدن هر کلام خوش که خارج قفسدن اوقنوردم اول جام جهان
نماکه محرمک ظن ایدردم بیت این جهان کوهست وفعل ماندا سوی ما آید نداها را صدا
نثر بن دخی توانایی اول فریاده دوزوب کاه شکرآمیز زمزمه‌لر ایله تقلید کویالق ایدردم ١٠
وکاه اول حبس خانه جانه کلوب ماتم انکیز دمدمه‌لر ایله خلاصم جوبالغ ایلردم
لمؤلفه وه که دهرک سوزی عمدر قندی زهر کونده بیک یوز کوستره مرآت دهر
جهره سن هرک بو غمدر زرد ادن بو کدر دره دلن پر کیر ایدن بو بلادر اکلدرت بلبللرین
بو هوا در صولدورن سنبللرین عصر الندن خون ایدوب بوتن عنب
دمبدم قان اغله اولمز عجب بی قرار ایدن دل آبی بو درد اوده یاقن جهان مهتابی ١٥

نثر آخر بن مستمندی طوطی کویا ومطرب خوش نوا اردیوب بازاره التدیلر شهروک
صغار وکبارینه ودهرک عیار وطرارینه باشمه اوشوب بنی سویلتدلر یادشره دیوب
بهام اجون صحتهلر عرض اتدیلر والحاصل الدن اله دوشدم شمع صفت زبانمدن طوتشدم
که اللسان صغیر جرمه وکبیر جرمه موجبنجه زبانم بکا زیان اتدوکن بلدم
پس نجه زمان من صمت نجا ومن سکت سلم بحدیثیله عمل قلدم کوردمکه اللرندن ٥
آنکله دخی خلاص اولمزم ومحبس لربنه بو بنده‌لیه دخی نجات بولمزم آخر الامر لطف
سبحانی وفضل رحمانی خاطرشکسته‌مه بونی الهام والقا ودرون دلخسته‌مه بو خصوصی
اعلام وانها ایلدیکه موتوا قبل ان تموتوا مقتضاسنجه اولمیا کم اول قید
عنا وبند بلادن خلاص اولم لمؤلفه هرکس که زخود فانی نامیرد هرکز نشود زمحنت آزاد
نثر وقتیکم بن مسکین بو افسون اوقدیم همین افسرده‌لر ومرده‌لر کبی یوز قویدم بر ١٠
خواجه‌یم یالکز اولن کلوب بنی حیاتدن ال یووش کوردی کوزیشلرن دوکب
حیرتدن الن صقالنه اوردی نظم رلیش بری کنز ومیکنت ای دریغا کافتاب نغمه‌یم
شد نیر میغ ای دریغا مرغ خوش آوازمن وی دریغا همدم وهم رازمن نثر
پس بنی محبس قفسدن چقاروب طام اوستنه آتدی خواجه صاحب کرم که بنده دینار درم
ایدی فرط مروتدن وحزیدیفتوتدن اولمشن مبارکی آزاد اتدی بن خسته‌نیم جانمی ١٥

دني افتان وخيزان وانسان الندن كريزان اولب سينه سوزانله و ديده گريان تله
اوشده بو آرايه والشبو مقام دلارايه اردم لمولو بلمزم من بعد نه يم رهبر ميدر يا شكم
كيم تنم محنت نمك سودا ايلمشدر سرتر صنمكوز پروازه بن بيداد قدرت واريكون
زخم چشمدن مكس ايمدن بو بال فير شكايت باز مكركم بر بازبر بازكه بوردرد و محنته
انباردي وانسان الندن پرسوز وساز ايدي اول حوضك بر كنارنده خسته حال و شكسته
بال اليدي اوترمشدي وبونلرك سركذشته قولاق اورمشدي وقتيكم طوطي شيرين
كلام قصه سن تمام ايدي باز لخته دخي آنلروك يانند كلوب آه وانين ودرد وحنينله
ايتدي لمولو مددبو دردبي درمان الندن كه غايت خسته بم انسان الندن عجب بند
چهرخش دور زمانه زبونم چرخ سركردان الندن اياغمه طوتلدم رقص اوررکن
كيمه قان اوغليم دوران الندن شه ايكن بويني بغلو بنده اولدم مغان نوبخت ١٠
بي سامان الندن جهانده كيم مراد المشدر اي جان كه عالم خلق هب حيران الندن
نثر بندخي بر طائيردم فلك پرواز وشهباز ايدم شكار باز صحراي وكوهسار صيد
كاهم ايدي وحصار چرخ استوار بنا همم ايدي عالمده كندي كبي يمينمله وعرق
جبينمله ديرلوردم ببر و پلنك كبي سرپنجه ميله واژدر ونهنك كبي زور واشكنجه
لاف اوررردم قصد شكار ايلسم عقاب ذبابه المزدم و سيرديار اتسم مار وموره ١٥

دبرقان

صليمزدم چرح برين كبي قنات اچسام كون يوزيني بورردم وشيرغرين كبي
آهولره پنجه اورسم في الحال اولردردم شعراي دوران وظرفاي زمان خالدار و
غمزه كار كبي حلبلري دلبرلري وصف ايدجك بنم بو يوزدن اولن احوالمه حسن تعبير
ولطف تحرير ايدوب ديرلركه بيت چشم مت يار وز دنبال چشمش خال او باشد آهوي
كه باشد چرغ در دنبال او نثر ودخي بونك امثالي ديمشلردر ديگر چشم يار و درميان ٥
ابرو خال او همچو مرغي بر سر آهو و بر سو بال او طيور ذوات المخلب ايچنده
كنيتم ابو شجاع ايدي نتكم شير دليرك ذوات الانياب ارسنده لقبي سلطان السباع
ايدي يني بو جمله ايله قابل بني آدمدن وطوايف خلق عالمدن احتراز واجتناب ايدوب
متعلقات وعشيرتمله كهف مغاراتده وصدوع جبال شامخاتده مسكن اتمشدم
لخلوف فم الصايم اطيب عند الله من ريح المسك حديثي قولاغمه دوقمشدي اول ١٠
سببدن نيجه كونلر يميوب واچميوب زاهدلر كبي روزكارده قناعتله وزوايا
غارده مجاعتله كچورردم شويلكه دود آتش درونم بر و بمدن دوتردي ونكهت
دماغم غار چين طوتردي بر كون ينه عادت مالوف ورسم معروف اوزره افطار
لقمه وشكار طعمه اميدنه قصد ايلدم كه اول ملاذ وملجأم اولان غاردن ومسكن وماوي
اولان شكاف پرتاردن مانند مار اژدها دمار طاشره چقم مكركم بر حريف طرار ١٥
چقام

قبايد

تبالع

عنكبوت كردار اول غار بر تارك بردام شكار قورمش و چار ناچار ملكش بيلي
هوس دار پر و بالمدن دوتلدم اگرچه چابكل بازدم اما خطا ايدوب اوتلدم
اذا جاء القضاء عمي البصر بيت هر انكو عمر دين خود دل نهاده زناله
غورش دهد بباد ثمر القصه اول حريف عنيف بني اسير ستمندي و ويرانه سنه ايلتوب
چشم جهان بيني سوزن آهنين و رشته زنكين ايله دكدي بر وجهله كه كارمن بر حيرت
و دنيا يوزينه حسرت اولدوم و ايلي باغه دوالدن عقاله ايدوب جان بازوار بر
تابدار اوزرنه سوار ايلدي بر رتبه كه نه بردم رفتاره مجال و نه لحظه خواب و قراره اهتمال
پس اول حالده خوابي ديده يمدن و رياضته تاب سينه مدن الوب روز و شبي
دلفكار ايلدي ضروري آنوك امرينه منقاد و هر عزمنه معتاد اولوب ليل و نهار زار و
دلفكار عمرم كچدي هر نه خدمته صالدي خوف و خشيتمدن كيرو كلدم و هر نه شكاره
كه الدم و هم و حيرتمدن اكا عرضه قلدم چونكم بني حليه اطاعتله اراسته و عذا
و آداب انقياد طاعتله پيراسته كوردي شهريارلري حضورينه ايلتوب و هنر و
كمالي و حسن خصائلي توصيف ايلدي لاجرم مقبول خدمت و بنده حضرت اولدم
لمؤلفه متواتردم اگرچه دلت شاهي كونش كبي اوزندم زركلاهي ولي سربندم چشم
اولدي اول افسر بجه سربند درد و محنت سر نثر هر زمانده مترقب رخصت و مترصد

فرصت ايدم بوكون عنايت باري ياري ايدوب و بخت و طالع مددكاري ايلكين
اون طالمرية سير ديار و قصد شكار ايليوب تيود حيالي الدلر و بن دلخسته بر
مظلومي شكار صالدلر دامن كوهسار ايدي و اطراف دشت و جنكلستان و خارزار
مهامزم شكاري ايچون پرواز صورتين كوستروب الرندن خلاص اولدم و قيد
بندلرندن وكليد و كرندلرندن قورتلدم لمؤلفه بلمزم بر داني اولمي اسير دام چرخ
كم كورينمز بر نفس صبر هجوم آرام چرخ چون هلاك ايتمك دكلدر بن غريبي كام چرخ
باكه بنچون زهر و يرر جام مركادن جام چرخ له الحكم و اليه ترجعون حكايت ماهي
وقتيكم شهباز شكسته حالك بال شكايتن تمام ايتدي ماهي خسته جان دخي درياليين
شور سيندن خروش ايليوب ايتدي لمؤلفه درينا تاب اورزكن آب اچنده
يانوب دل تشنه قلدم تاب اچنده طفق افلاكي صايمز كن حبابه عجب دوشدي
دل و جان بيچ و تابه جكر صد پاره تولر آه وادن يوزار اورسم خاكه طلكي بو هوادن
دملدن تولر درياقانه بوشه غمدن طاشلر الوبن دوكنه كه غرق آبكن جانم
كو نيدي حياتم شمع بر يفدن سونيدي روزكار اديكه خاطر روشنايله و مهر آسا
بر جماعت آشنا ايله رقاص صحن ما و غواص قعر دريا ايدم لمؤلفه ايرردم ايكيو
آبيله دريك جهان تلخ ايچره طتلو درلك نثر روز و شب اينه ز روشن نهاد آيله

وجام جهان نمائ حبابه مرور عمر كذرانك وعبور دور زمانك سبب سرعتني تماشا ايدوب
بو بيتي ورد زبان اتمشدوم بيت برلب جوي نشين وكذر عمر ببين ح اين اشارت زجهان
كذران ما رابس نثر هنكام بزمده مصباح سمين بدن ايام زرده تمساح روينتن ايدم
روي دريادمه زره پوش وسينه غم حملات پرجوش ايدي اكرچه مسكنم زجاج كلشن
سراي وايينه كون قصر دلكش ايدي اما حصارم صخره صما وقلعه م سنك خارادن ايدي
شام ديجورده وشب بي نورده مؤلفه دم اورب صبحه سيدم صحن ماده ح شهاب آتلدين
درلردين بسماده ح صبح تابانده وروز رخشانده ديكر قلمي روشن نظر مرآت آبه
جمالم بكزردي آفتابه ح پرتو ماه وخور كبي دون كون دريا قوينتسنده وكوهر تابنده
منظر كبي روز وشب خارا قولتغنده ياتوردم مؤلفه جمالم عالمك سيراني ايدي ح نه نه كيم
آهنكمك حيراني ايدي ح دم اوزره اولسم آب افشان دريا ح كوالكيدن پر اولوردي سماوا
نثر غرور سرورمدن بوني خيال اتمزدم كه صياد روزكار پر افسون سبيكه بلا ودام
عنا كبي مزاران دينهايله آرديجه جست وجوده ايمش وجلاد كردون سرنكون رشت
محنت وقلاب آفتاب قامت خميده سيله يانجه تك وپوده ايمش مؤلفه كوكه
صندوغم يرآورغش جان ستان بنم ح يرديكم جهان بودي اژدهاميش نثر
مكركم برغدار حيله كار بر مكار ساز فهر انداز لب درياده بر صخره صما ضمننده سايه وار اختفا

زجاجي

ايدوب پرتو آفتاب كردار بر شست تابدار بحر هوا القا اتمش ايمش دآنه
صفت اول شستك چنكالنه برلقمه رنكين وبرطعمه شيرين وضع ايدوب نكته باريك
كبي اول پيكان جان ستاني نقطه بيان التنده نهان ايلمش بنداخي بنه عادت كارم
ورسم شكارم اوزره سحردن طالب قوت اولب سبحان ذي الملك والملكوت
سبحان الذي لا يموت ولا يفوت ديوب كلكشت دريا وجولان ما ايلردم قضا ايله
اول كين كاه محنت پناهه واول دامكاه پراشتباهه دوش اولدم چونكم اهل سودا كبي
صوان مجاعتدن پر صداي وآشفته دماغ ايدم ودم دامكر ومكر وحيلتدن آسوده خاطر
وبي فراغ ايدم اول نازك لقمه كوروب مدهوش اولدم القصه اول لقمه دلفروزي بكا دايله
دوز تسبيح وتمجيدي وتهليل وتحميدي اونتدم همان سينه پر سوله اوزرنه جان آتدم
غايت حرصمدن شويله ملاحظه اتدم كه جانمه جان قتدم واول خود مرك مفاجات غريم
بي محابا كبي كلوكير وجان ستان وسهم الموت كبي بي امان ايمش مؤلفه بو فلك تشيش
جهتده كوكل چارميخ اولب ح بر بحر پرخطرده كه يق الكا قعودبن ح درياي دل اوجها
كه بو روزكاردر ح جري الرياح ليس كما تشتهي السفن نثر بلي بركم بو درياي
بلاده چوب خشك كبي بي لنكر دريا زورق مرغ بيكر كبي پر بال وفر در رياح تقدير
مخالف كار وجوش وخروش روزكار تاه اني طاشدن طاشه چالب تار ومار ايدر وكاه

سوزله اولور

اولف

دریادن کناره صالوب خاکسار ایلر **لمؤلفه** دمبدم بو بحر شورک قهر اچوندن زبونشي

وار حدر کرداب غمدن جان خلاص اتمش کشي **نثر** القصه چونکه کرفتار دام بلا واسیر قید

عنا اولدم آنی کوردکمه ناکاه بر مقتضای **لا مرد لقضاء الله** اول صیاد کران جان

وسنکدل دست مانند جلاد سرمرت اول شستی صنغله سوریوب بنی بیچاره‌یی قعر دریادن

کناره بر تاب ایلدی ووجود نازک مزاجمی یریدن یره چالوب بغریمی خوناب ایلدی ٥

خرم وشادکام سکردوب بنی الله الذی صفای خاطرله دنوب ینه دریا کرانه کنارنه

کلدی قدرت رب العالمین اول ظالمک الندن صنجریوب همین دریایه دوشدم زار و

حزین **لمؤلفه** اول دست خای اولب کب دریاده قلدی زار ... بن دل شکسته باشم الوب

ایلدم فرار **نثر** اولیدی دهان خون آلود وجان بر روزکار زورکار سوروب بن دلفکار

وبی قراری بو آرایه وبو حرص دلارایه کتوردی **لمؤلفه** بلمزم شمدن کیرو بور خمه یا ١٠

داش اولدی ... بخته بعزم تیغ غم یاروب نکل یاش اولدی ... نار غمدن تابه سینمده بر

یانار اولدی دل ... بغری بو کردون مهرک قرا طاش اولدی **شکایت مار** وقتیکم ماهی دلخسته

خاطر شکسته ایله حکایتن آخر ایلدی مار بریه دم دخی خالدن باش قلدوب جان حزین و

دل پر انینیله ایدی **لمؤلفه** آه کم کردون بکا قت قت ستملر ایلدی ... دست دوران قدمی دست و

دردیله چنبر ایلدی ... دوکمک ایچون باشمی دون کون بو غم دارنده آه ... جرخ بن ... ١٥

پایمی خلوه در ایلدی ... آنکیچون روز وشب پرپیچ وتابم موکبی ... باشمی غم سیل ایدوب

بغرم بر آذر ایلدی ... بو بلا شرحی ایچون کرچه زبا غدر قلم ... لیک غم بازوسی دل

لوحین مکدر ایلدی ... نقش تشتیم ایلدیکن نسخه ارزنکی فسخ ... تیغ محنت عمرمک طومارین

ابتر ایلدی **نثر** ای یاران محنت کشیده وای غمخواران ضربت چشیده الکوش وهوش

بر لحظه بن مدهوش ستم دیده والم کزیده دن یکا طوته سز بنم احوال پر ملالمدن سیزه ٥

عبرت عظیم وخبرت الیم حاصل اوله کا افسون ودم بنی آدمدن بن پردرد وغم نلر چکوب

طوروم وشور وبشردن نسل بشردن بن زار وحضط نلر کوردوب طوررم القصه بو کم

مکاید بنی آدمدن غیری امیندر مقبول رب العالمین حضرتی در بونلرک حیله وتلبیسنه نهایت و

مکر وتدلیسنه غایت یوقدر عجب بودر که هر بری بو حدیثی ورد زبان وهمخوابه جان ایلمشدر

المسلم من سلم المسلمون من یده ولسانه والمؤمنون هینون لینون ١٠

وبو آیتی مقتدای اعمال وپیشوای احوال ایدنمشلردر الذین امنوا وعملوا الصالحات

فلهم اجر غیر ممنون بو بیلا ایکن ینه هر زمانی بی سروسامان لره وعاجز وحیران لره

ظلم دراز ایدرلر وبوله دیورام وافسونله عنقا دام ادرلر بنم دخی دردم قصه‌سی فرح

الشده دن اوزن وسوزه هندوجت دن فزوندر جمله‌سی ایدلر سویله دکلیالوم ونه

مانعکلر بم اهنک اولوب ... الکلیلوم مار ایتدی الشبو کوهسار کردون وقارک ١٥

اغلبلوم

ذيلنده برصحرای تابدار وزمین قراردار واردرکه کیجلر رأس الغول کبی وکوندزلر
سیف مسلول کبی کوردم نور مصرع آی یلدردونسه بلنمز دوری نثر انك دبنده چاه
جهنم کردار برغار پرتار واردرکه مالك الملك جهنم اندن راه ومار وسو سماره پناه
مصرع ثانی ماه یلدردوشه کورمز غوری نثر برزمانده اول قره طاغ واول غار
برداغ بن ستم دیلسیه قشلاغ ومقام فراغ دروا اشبو ساحل دریاکه صورتده جنت علیا
در ییلاغم ومرعی وباغم در بتر بیان وشیر ژیان کبی برزمان هنکام پاییز وشتا بر صفا
اول کهسار غار بنا بیم ایدی ایام صیف وبهار بر صفاده بو سبزه زار دیار صیدکاهم
وجودم طلسم دفینهٔ سیم وزر ومهر کنجینهٔ کوهر ایدی برکون ینه بو منازل پر مناهلده
یعنی سبزه زار ساحلده کبر وغرور ونخوت وحرص وهوا وشهوتله کلکشت دیار وسیر
برکنار ایدردم که صحن چمنده قیان کلی ونسترنده پیالهٔ لعلین لاله برژاله کبی برکاسه
رنکین شراب ناب مملو وبربادهٔ نازنین می صافله طلو ظن ایلدم که اصحاب صحبت اونتمش
وارباب عشرت قیوب کتمش اوله اول خود دام مکر وتزویر ودانه کلوکیر ایمش
بنمکه دماغمده جنت شرابلرنك هواسی وشور وسوداسی قلمشدی اوایی عنبر
سرشتی وبادهٔ بهشتی کورب دورندنده دریالین جوشش وخمر صهبالین خروش ایدم
پس بی ترس وباك طوتوب اول شراب زهرناکی نوش ایلدم وبو بندسود مند کیاد ملکه

53

ایدی کلیا فراموش ایتدم بیت بماندك آب خوردی خوش چشو اینجاکه دوزخ نار اکر جهت
نه دریاکند در کوزه انسانش نثر وقتیکم آتش شرابك دود وبخاری تنور دلدن سقف دماغ
اردی طوفان بلا طاشوب عقل وهوشم متاعنی سر جمله سیله ویردی اول صحرا ادب دریا
مست ولا یعقل مانند مرغ نیم بسمل کاه مضطرب البال وکاه منقلب الحال دوشوب قلمشم بر
زماندن کدیده می کشاده دوب حال عالمدن خبردار اولدم تن دلخسته یی برمحبس تنك وتار
ایچنده کرفتار بولدم نتکیم دیمشلردر نثر تو سرمستی ندانی کز چه افتاده ای الحق ح اکر
مستی زبام افتد خبر فردا شود دانستنی نثر نه کریز راه ونه ستیزه دستکاه ناچار خاطر درهم
دل پر غم برله حاضر وقت اولوب طوردم وفتاح بی منت خلاصیم ایچون رحمت بابنی
فتح اتمك امیدنه طاشره دن نه آواز کله دیو خلوه کردار قلاغ اوردم برادنی ساعت
جزوینی مهلت کجوب محبس دل سیاهمك بابی اچلدی واوستمه انوار آفتاب تجلدی مسرور و
خندان ومحبور وشادان اولدم صندم که بو تنك نای غمدن وتیره جای المدن نجات
کلی بولدم آنی کوردمکه برشخص دیو صورت وجادو شمایل وبرحریف زبانی سیرت
خصایل اوزرومه حواله اولوب بنمله محامله یوزدن قصد معامله ایلدی ودعاو ثنا
زبانن دپردوب لطف ولینتله ورفق ومنتله برقچ کلمه سویلدی اول دعوت
وحدتکه دماغمده وشول خشونت وشدتکه جان بر دماغمده واردی برمقدار

سکون بولدی وناز کانه بوزغه برلسنه قوقرب بنی بند الدی وجان یرانکیزی ودل حزینی
بر عالمه دیکی صلدی بنیکیان بستر خاطر لبی آرام ومقام حق حقه سرو شاطر کبی قیام ایتدم
مولفه آن زمان سرمست بودم این زمان بیکس شدم مع خواجۀ اقلیم بودم بندۀ زنکی شدم
والحاصل افسانۀ افسون انکیز وپیمانۀ افیون آمیزله قلب حزینمه تفریح وجان غمکینمه ترویح
ویرمکله استیوب بنمله عهد مصافات وعقد موالات قصدین کوستروب بن بیچاره دخی
بلدمکه خصم غایتده قوی ونهایتده غوی مصرع اذا لم تستطع امرا فدعه مع متنقضا
مدارایه وموافقت آرایه باشلدی بیت بازبر دستان بکین پیکار کردن ابلهیست
چون قوی باشد عدو با او مدارا بهترست مع من تفکر فی العواقب لم یشجع مع وان کان من
خصمه اشجع مع پس محبت کویان ومحبت جویان ایدیکه ای عجب حال طرفه خیال
مابینمزده جنسیت ومناسبت معقود ایکن عهد الفت ومصاحبت نه رسمله معقود
اولور که الجنسیة علة الضم در ایدی اکرچه ظاهرده نسبت مغایرت در لکن معنیده جنسیت
مقرردر ازل آزالده یار وهم کار وجنت وصالده غمخوار وهوادار ایدک حیاتمزده
تنوقه صورتدن اولدی ومابینمزده انقطاع ضرورتدن دوشدی بیت ترا با من
در عهد انسی مع دروغست انکه طول العهد انیسی نثر ایدرسن بنم وثاقه قابل دکلمسن
سننک مشاقکه قابل دکلم مصرع آیا تو کجا وما کجاییم نثر لاجرم بو کار غایتده دشوار

54

وبو مصلحت نهایتده بی منجار کورنور چونکم بن احواله اعتراف وسنه اعتذاردن
اعتراف ایدم اول حریفی پر کوپ واول شخص حیله جوی غلاظ وشداد بنیاد قیتم ابدیه
حضرت حقک بیک بر آدینی یاد ایلدی ودرت مصحفه ویوز اون درت صحیفه سوکند ایتدی
کما دامکه مدت حیات باقی ودولت دوران آب زندکانیدن ساقی اوله اسکاندن زیان
والم ومحنت وغم اولمایسر در محبت ارتباطم ونسبت واختلاطم فنا بولمایسر در بیت
این آن اساس نیست که کردد خلل پذیر مع لو دکت السماء ولو نسفت الجبال نثر
وایدی چونکم بنمله یار ومعامله کار اولاسن بم بیدادسنک وجوب ناهالاندن
آزاد اولورسن وبم ضرب وحرب جاهلاندن نجات بولورسن مغاره وخرابه وحشتدن
دهشتدن خلاص اولوب دیار سرور ودار حضورده مسکن طوترسین وبم زمانه
سی الاوزره دوتب طوق کردن وسرحلقۀ الجن ایلرم بیت از بدرح کمان خیر
فزون آید مرد مع ازعهدۀ عهد الکریم بیرون آید مرد نثر وتسکیم اول طرار مکار بو افسوند
دماز وبو افیونله حقه باز اولدی پس بن مستمد ولا یعقل وساده دل وپر کزندو
غافل صفای خاطر وفراغ باطن برله من یتبع یخذل حکمنجه انک کید ومکرندن امین
اولوب کفتارنه اعتماد وجان ودلدن انقیاد دکوسترردم بیت درعین کونه کیری
عشقم زره بینداخت مع اکنون شدم چو مستان درابروی تو مایل نثر یمان بنمله

مرحبا صورتن كوستروب برقدم ايرو كلدي وفي الحال صوينب بوغازم النه الدي وبر
ذره مهر ومحبت اتميوب دندانلري كه ضرب وحرب ايچون تيغ سرتيز وقلاز برابر وچنكال
قهر انكليزلري طتوب بربر چكدي بن حقير بي دلت وپاي وفقير وزار ومبتلايه اغا
غم بلدم ضروري صبر وتحمل پيشه وفضل حقه توسل انديشه قلدم بيت چه كند كز پي دوران
نرود چون پركار نظم هر كه در دايرهٔ كردش ايام افتاد نثر چونكم اول ظالم بنم شربت ٥
زهر مدن وضرب قهر مدن امين اولدي بني بر خريطه نك اچنده حبس ايدوب عزم
شهر ايلدي ومحلات وبازاري طولانوب وجودي عبرت نماي دهر ايلدي وجود
جودم طلسم دفينهٔ سيم وزر شهر بشهرم مهر كنجينهٔ لعل وكهر ايكن دريغا ملعبهٔ اطفال وپايمال
ارزال اولدي نظم آه كم بازار محنت روزكار نظم نقد عمرم خواهي سوركل الستدك
القصه بن دلفكاري الت هنكامه يا بهر عامه قلوب خلايقدن بنكل دلو قيل وقال ودفع ١٠
ومكر ايله تحصيل مال ومنال ايتدي اژدهالر ترياكي در ديو جيجونن صنعتق ايچون
ان حيله وحيال ايلتدي نظم طتوب بورنمكه حقيله ترياك نظم يتوردي ارقم اوزره زحمت و
چالاك نظم جو قلدم بر زمان بورسم مضطر نظم بني رنت اولدي صنديلر كورنلر نظم كه اژدرين الكبر
ايدرب كاه فاروق نظم ددي عالمده ترياكم كبي يوق نظم يبوب بر پاره صو قدردي زبانن
ددي واري كوركل زهرك زيانن نثر بن هر زمانده زبون ودلخسته وزار اولكرم بازار ١٥

55

اولب دركار بن مدارا يوزندن انكله ملايمته واول ازوكه سودا ايدوب خلقله معا
بيت با شمع روشن كه دودي نداشت نظم عودم مدارا وسودي نداشت نثر اتفاقا بر
كون ما يفتح الله للناس من رحمة الله فلا ممسك لها موجبنجه اول محبس دلتنكدن
واول خريطهٔ سربسته دن مقدار سوراخ موش بر يوك بولب اول حريفي بر عمله مشغول
كوروب نصيب برحمته من نشاء زورنه سندن كوزمه نور نجات دوقندي عالمدم ٥
افتان وخيزان بحسب الامكان جان سوزانلكر يزان اولبكه من هرب نجاه الله
مستعاصند سنجم اول آرايه قريب يرده بر سراي ويرانه بر خرابه بيان اولمشكا
شند واريعيش بهمان الادك جان اتدم بعد الزمان اول ظالم فرارم واقف اولب
اردمجه افسوس وافسونله افسانه كويان روان ودوان اولدي چون بنم باشم قور
تاردعي بلدي آردمدن بر طاش آتوب قويروغمي شكسته قلدي بن بيچاره اول ١٠
زخم جراحتله بچه كونلر بر دهليز اچنده زار ودلخسته وبيمار ودل شكسته ياتوب
عاقبت يوز خوف وخشيتله وبيك حيرت ودهشتله بر نفس استراحت ايچون
بو مقامه كلدم نظم بيلمزم حالوم نوله ور طورمز اقرباشم بنم نظم قورتلايمي
سنك محنتدن قرو باشم بنم نظم بحسه بو كردون كينك كاسه ومطلم نهاد نظم بكيجه
كوندز ايدمي قهريله زهر آشم بنم نثر حكايت نحل وقتيكم مار زخدار نكبات روزكار ١٥

زنبور

وضربات چرخ غدّاردن سرانجامین وحال نافرجامین پایانه ارکوردی واول یاران مکدر
اولنلر لیلین الملد وحینئذ یوزین خاکسوردی ملرکم جماعت کلدن برآوره ومهجور
زجر وقهر ایله مقهور اولن مقامنه کذر ایدردی اتفاق کوشنه بو شکسته بال وخسته
حاللرک زمزمسی وشکایت وحکایتلرک مدسی دوقندی اول دخی قهرادیدن
زخدار ودلفکار اولوب ترک دیار وباشین الوب فرار اتشدی بماندم زبانه وورد نها
بیانه کلوب ایتدی لمولفه قهراودندن آه کم سینمده تابم قلمدی باده ویردم خاکی
دیدمده ایم قلمدی نوش جانیدی بیانم شهد حیفا کم بودم حالی تقریبه آغزملده لعابم قلمدی
قلمدی کیجه کوندزمی قرارم چرخ سرکردان کبی تنن نیجه اولسون خورد وخوابم [طاقت]
کاه بادوکاه آتشلی یاران قهرانسان بریکا والله وسرکشته یم رای صوابم قلمدی
قهراودی بو بیدی درد ومحنتدن دلم سوزی عرض ایتمکا جاغده تاعبد قلمدی نثر
بن فروماند وبیچاره ومستمند وآواره دخی حضرت پناه وملرمت کتکاه یعقوب
شاهل خیل وحشم وقوم وخویشلریم یاران وفادار وغمخواران هوادار ایله لطیف [خدم]
ییلاقلرده ونظیف اوتلاقلرده علی جاملریله وبرکی عماملریله شاد وخندان
کار ومویش کلکشت وسیرکوه ودشت ایدی وَاَوْحٰى رَبُّكَ اِلَى النَّحْلِ اَنِ اتَّخِذِي
مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ موجبنجه کاه شکاف احجار سامیانند

وکاه اجواف اشجار رنا میاننده بی مستور وهنجار وبی جدول وپرکار مانند سپهر
مقرنس طباق ومانند زمین مسدس جهات جنت آبا وکلشن سرالروخرم نهاد وزیبا
مأویلر بنیاد ادردک که معمار فلک وقاروستمار روزکار انک وضع وترسیملنه وطرح نقسیملنه
سرکردان وحیران قلوردی للمؤمنین حلویّت مقتضاسنجه صحن حجرا تموزیا حلویات
ثمرات دن شهد شیرینله که لذّة للشاربین در مملو ادردک وقاب قجاغمزی نعیم باغ
وراغدن عسل مصفا ایله که فیه شفاء للناس در طبطلو ایلردک وکلواهین
مادرزقنا کم مستغاسنجه روز وشب صحایف ازهار معطردن کهر بری برکون
شهدوشکردر تنقل ایلردک لمولفه عیش نوشیدی دمادم ایشمودن جنت اهلینن
دنکن ایدردی عیش ونوشمز طانلودر لک دیرکوب عالمده برز عرمت ایدی یازموزیم قیشموز فلک
١٠ حمر قجنلکم پادشا بمنزله برکلزاره وبردیاردن بردیاره عزم ایلسون سپاه انجم لرداروز
واربیره کلوب طوب الوردی وشاخسار سدره قیاملرده ونهال طوبی خراملرده حقام
ایدنوب طاق سماده قندیل ثریا کبی مصلوب الورده دی جوق قلندران خوش نواو
کوه مغزیان خوش ادالبی بربیره کلوب زخزملر کونستره مکن تسبیح دلکش دلاویز وتهلیل کرده
صفاانکیز مرده مستحان ملاء الاعلی وطایران کلشن سراسیران قلوردی لمولفه
١٥ دف طوتب شمس وقمر آهنک ایچون نغم حزدن رقص اوردی نه فلک نثر وبربیرده اقامت

ادوب بنياد عمارت ايلسك مهندسلر موزون رسملر و مهندس كسملر له طرح

بنا و ترتيب سرا ايليوب تا پوجيلر موز رضوان جنان كبي روز و شب رصد دار اردو ديار

اولوردي مانند چرخ معلق و بمثابه قصر خورنق بر مقتضاي طبقا عن طبق ظهوره

كلوب بكا اول دكلو بلوردي و زجاجي قصور مطبق و بيوت مطوق ظهوره كلوردي

٥ اهل طبقاته تماشاسي حيرت ويرردي **لولا** رسم ايدردك اندن نقش عالي جنت

طاوس مارو آدمي رسم و صورت هر نكم عالمده وار اولوردي انده سرتاسر نكار

نثر هلالك ذورق سيمي كه كشانك بحيره بيني برله انده صورت بسته اولوردي

و فلكك فلك كبود دير دود بادبان خورشيد آتش اندو دله انداغي رسمك نمونه لرندن

شكسته اولوردم بزم ارا ايلغ اندو كه سقالر سلسبيل جنت كبي شربتلر له ساقي لر ايدر لردي

١٠ **نثر لولا** مه و خورشيد و نجم و چرخ دوار اولوردي روز و شب اول اوشله دركار

طاق رواق كردون نطاقمز قرص مهر و ماه كبي زرين و سيمين كنجه لرد زينت بلوردي

و در و ديوار سراي هشت كردار و مز چرخ بر انجم كبي زنبورت سراپرده لر له زين اولوردي

كه بزار مكس فكر و خيال اول پرده عنكبوتيده زار و دلفكار اولب حيران و دمبسته قلوردي

و يوز بيك ماهي انديشه اول شبكه دام كردارده كرفتار ايدوب سركردان و دلخسته دوشردي

١٥ والحاصل كوه و واديده و صحارا و بواديده **وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ** بُيُوتًا برله

شبانكه

روز و شب دركاردك **وَتَتَّخِذُونَ مِنْ اَقْطَارِ الدُّنْيَا قُوتًا** موجبنه يازو قيش

عيش كذار و عشرت دار ايدك شويلكه لطيف يايلا قلوده كسب و رنجبرلك ايدن عامه

خدامموز و خاصه اقواممز ترك نعمت و برك مكنت برله خانه لرنه معاودت كوستردي

سلر دربانلرمموز حاجب و پاسبانلرومز استقبال ايدب مقدمان انلرك سرتاپا جيب

٥ دامنلرين بربرآردلر و دلت و دهنلرين نغير و قطمين جمله كوزلر تلوث نجاستدن

شويله ذرحه اثر كورمرلر و رايحه خباثتدن شمه قدر بجه الكليلر آنلر تكليرين ايلردي

و باب ملاطفتي عنف و خشونت كوستروب سد ادرلر و اكر خطا و غفلت ايله بيرسي

دخول يولد بولسه و اقدام و ابرام در بانلر يانند حصوله حصول اولسه پادشاهمز

اولان عزيز صاحب تميز احساس قوت شامه ايله آني طويب اول دربانلره سياست

١٠ ثانيا اول كستاخ چالاكي و دزدبي باكي هلاك ايلردي جهاندار روزكار و جمشيد كامكار

عالمده شهرت جام جم برله نامدار و آفتاب عالم تاب كبي جمال باكمالي ضيو دارو

ديار و شهريار صاحب اقتدار ايدي آيين سلطنتي و رسم حكم و حكومتي و ترتيب ديواني

و تعيين پاسبان و درباني و ترتيب حجاب و نوابي و عرض سپاه انجم حسابي بزدن

اوكرنمشيدي **لولا** آه كه تنور كردون بر دخان ميقادمش حال و آتيفي ونار

١٥ خاكستر صفاسي بادمش **نثر** اول عيش و عشرت نمونه العين حق موجبنجه زخم چشم بددن

با تكلفه كوري ...

وتزيين

آب

كزدند ايدوب جان سمندموز نار غمدن سينه اولدي فضاي آسماني وبلاي ناكهاني
براخشام ايني كوردم كه بر حريق تندخوي ونحس روي شول وقتده كه بو قبه آتشين
دخان چادرلر بورنمشدي اول سراي خرم نهاد واول ماواي جنت آباد دوزخ اوكي
اوردي چاره ناچار كوشهلره فرار وكوچهلره استظهار ايدوب برزمان صبر بيشه وخلا
انديشه اندك سودمند اولدي كوردم كه دخان نيلكون اچره بوغلوزر وتاب آتش سوزانله
هلاك اولورز ناچار چقوب پروانهوار اول ناره كندوزي اوردق وسمندر كبي آتش
اچره اول حريق جنك طوردق القصه اكرچه درالكه دختر وكر پدر در وكر مادر اول
آزرده نه بالك بر قلدي ونه پاي وپر زار ومضطرلر سراسر بريان اولب كويندك اوكله خانه
موزده در سز جمله غارت كيتدي وشول كه اسباب ومتاعموز در سراسر خارت منجر اولدي
تماموز يغما اولب دفاين وخزينه حريف نهب وتاراج قلندي بلي هر كم بو عشرت سراي
فانينه ومحنت آباد هيولانينه روز وشب ايشي عيش قويه وسرود وترانه
رباب وعود له نفساني هوالره اويه آخر انك اقبالي ادبار وعاقبت مرجع نار
اولسه در وهر كم اوراد عبادتي وادعيه نيازني ملاهيلر كبي اغاني وترانيله سرود
كويان ديه ومدام شراب نابله مست وخراب اولوب روزه سيني خلواي عيد كبي
ييه راه هواده خاك رو بزم فناده بر خار اولسه در بيت درنغا كل دهر خارينه

نيلكون

سان..

اقباله

دكمزشي جهان خم خم پرپا خمادينه دكمز نثر بن نرکس کبي کوزين بغلو ولالهلين جكري داغ
لو خرقيسي پاره پاره ومهجور وآواره جايي اودلره ياقش ودلي مجمروار بوياقش
صد جهد وبلا وهزار جد وعنا ايله اول آتشدن خلاص اولدم وبو ظلمت آباد ومحنت بنيا
جهاندن شب تيره كبي كاه شول غارتارده كيزلنوب وكاه شول شكاف وبلنده بام وردده
صقلنوب وپروانه كردار خارلرده وجوف مغارهلرده نهان اولب رياضت وقناعت وصبر
ومجاعله كچندم بيت درين چمن كل بي خار كس نچيد آري چراغ مصطفوي با شرار بو لهبيست
نثر بر قاچ كوندن صكره بن آزرده جان ومرده تن ورميده دل ودريده كفن هزار درلو محن
اولو دريلو بو محنت آباده آه وفرياده ازدم اشتدم هر بر كوشه عقل جانمدن ودرد نهاد
سوز آچوب ناري قلوب بنم دخي رشته جانم شمع وار بو آتشله دوتشمدي وكانوني سينم
مجمر كردار جمر محنتله طولب دخانم سقف دماغي طوتمشدي بي اختيار حالي يتمق ايچون
زبانه وسوز نهاني عرض ايچون بيانه كلدم بيت بن نجه شرح ايليم دلدار دني دلدار هركم
شمع كبي طوتش ت. اول زبانم در بنم نثر معني ده بو قدر حكايت وشكايتم سينهم حيرتمدندر
وبو دكلو قصهم باغصهم زياده زجر تمدندر بيت زين آتش نهفته كه در سينه منست خورشيد
شعله ايست كه در آسمان كرفت نثر اما حقيقتده انما اشكوا بثي وحزني الى الله زيرا حكايت
فايده وشكايتدن عايده يوقدر ودريات بشرك شور وشرندن خلاصه مجال ميسر ونجات

شكا

اليم

حيرتمدندر

احتمال متصور دکلدر مصرع برسرما ازحق رضای میرمت نثر پس اول شرذمهٔ مجروح
وطایفهٔ مطروح آه وانین وزاری وحنینله ایتدیلرکه یا بوخصوصده بزشکسته بال و خسته
حاللره بوزدن نصیحت ایدرسین ونه طریقله تدبیر ومصلحت قلورسن چون سیزلره نصیب
کامل وحظ شامل عرش اعلادن وفلک اقصادن منزلدر پس بزوم بودردی
درمانمزه بر درمان ودوا واستغاثه وفریاد اتمکه بر ملاذ وملجا بلمزمسن رویٔ تضرع ٥
وشکایتی آنک آستانهٔ عنایتنه سوره وز ودولت نیاز وعبودیتی دامان شفاعتنه اوره وز
نخل ایتدی حالیا عالمده ذریات آدمدن بزم مهماتمزه کفایت ایدر ومقدماتمزه سعایت
عدل وداد له معروف وانصاف وسداد له موصوف کسنه یوقدر اکرچه تحت امارتده و صدر
وزارتده وسند فتواده ومحکمهٔ قضاده ارباب ریاستدن واصحاب کیاستدن وقار و
قرار کوسترمش آدمی چوقدر لکن بوجزیره ده بر جنیلردن بر شاه معدلت پناه و ١٠
پادشاه مکرمت دستکاه واردرکه بساط سلطنتی عالمینه امن وامان وضبط اهل زمین و زمان
ایدب فلک سعادت آتنی زیر ران ایلیوب همتده بلند ورتبتده ارجمنددر وفرزین
کبی عرصهٔ استقامتده کثر رولره فیل بند وپرکزند در لمؤلفه عدواوستنه صلت رزم
ایچون آت فلک شطرنجنک شاهین قلورمات نثر سوار وپیاده سی عداده کلمدین
زیاده وروز وشب دولت قاهره سی وشوکت باهره سی ارتفاده احکام کردون مطاع عنانک ١٥

59

عنوان نبیانی طغرای عز وکان حقا علینا نصر المؤمنین برله موقع در اعلام
خورشید ارتفاعنک ماهیچهٔ زرنشانی جواهر زواهر نرفع درجات من نشاء برله مرصع در
خط دیار اسلامده خطبه وسکه آنک نام والقاب همایونیله قدر و بها بلمشدر اقالیم سبعه
وربع مسکونده عرصهٔ ملک ودین آنک مکارم اخلاقیله معمور اولمشدر لمؤلفه بر سلیماندر عسکر
بولمش عقل ودانش برله قدر مصرع اولمدی دورنده اولمزداخی هیچ برموره غدر نثر ایتدیلر ٥
بزوم داخی آنک مکارم ومراسمندن وشمایل وفضایلندن سمع جمعمزه وکوش هوشمزه
برمقدار دوقنمشدر ومجالس ومحافلمزه آیات بینات اخلاق واشفاقندن برنجه
آیات اوقنمشدر اما انک پای تخت عزتنه عبودیت سرن اورمغه وسدهٔ سنیهٔ سلطنت
خدمت جبهه سین سورمکه کندوموزده لیاقت نماد موزده قدرت وطاقت کورمدک و
صف جمیلی ومنقبت بی عدیلی ذکر اولندقجه هر بریموز بو بیتی اوقوردک بیت من کیم ١٠
تا دولت وصلش هوس باشد مرا ؟ این که از دورش ببینم بس باشد مرا نثر قریب و بعیددن
واحرار وعبیددن آنک حضور شریفنه ومجلس منیفنه عرض حال شکوی واظهار دعوی
اتمکه بر طایفه کسیه رخصت فهم اتمدک زیراکه بیت ماخاک رهیم واو فلک قدر
مادر صف نعل واو ملک صدر دیگر او سلیمان وقت وبز مور زنی دلدن ایچی دعا به مأموز
نثر نخل ایتدی بلی اول شهریار سعادت ایاب وجهاندار سیادت مآب اکرچه کم ما نشئه ١٥

مانند آفتاب عالمتاب شرف نصاب وعاليجناب دراما پرتو اقبالندن وشعلهٔ
افضالندن هر ذره خاك سار روشن دل كامياب در هركم حرم شريفنه احرام خرمتلو
انور مقصود دل وجان حاصل ايدوب قدر وسعادت بلورسه هر راه روكه
بحر يم درلش نبرد مسكين بر بيروادي وره درحرم نداشته تنها مابين جلهٔ زمنا
بلكه فرض وواجب اولدركه بو كيجه مسكنلو مسكنمزده قرار وطلوع صبح دكل انتظار كوسته ٥
وتز وياردين هر كمسه كم پاي قدرت و ياراي عزيمت وار در متوجه درگاه شهريار فلك
اقتدار وعازم بارگاه سپهسالار ملك افتخار اولسون النقصه اول جماعت آرزو دل
وقوم بي حاصل تخلك بيان تقريري وراي تدبيري موجبنجه مسكنلو مسكنلرنه
كيدكلر واول كيجه صبحدك هزار قيل وقال وفكر وخيال ايله قرار ايتديلر حتي كردن

خارشت حيوانات را از تغير تمام وتدبير فرستادن رسول از ١٠
قبائل انعام

وقتيكم فالق الاصباح مصباح صباحي ياندردي ورواحك
نيلي پيراهنين التونه ياندردي درياي محيط كردونن امواج انوارله چلقنوب
ماهك سيمين دوزقي كنارهٔ دريا ده زنجير كهكشانه بسته ايكن واجنكي زرين
صندلري ولجه نماده نوردن يلكنلرله پيوسته ايكن تلاطم بحر امواجدن كسته
اوليب يكي درياده بتدي وتراكم امواجدن شكسته اولوب كي قراينه انديكو يا كه ١٥

آفتاب زرفشان ودم زبان آتش افشان ايروب جملهسيني يوتدي ثب ديجوردن
اثر قاليوب وروز روشن نهاد كه انواري عالمي طوتديلر مونتم چون فلك جيب كوه دامني
دشت ازتراز وي صبح پرزر كشت خلق عالم بان بغمايي شور دربسته باغنايي نثر
پس زرتابات نثردن اول محنت ديده وكربت كشيده اولن جانورلر خوابگاه لرندن قيام ايدوب
ينه بربره كلديلر هر برى برراي سقيم وبرفكر عقيم ايليوب بوني تدبير قلدلركه قبايل حيوانات ٥
سراسر اعلام ونفير عام ايدوب غلبه وازدحام وجمعيت تمام ايله ملك دادبخشك حضور موفوريه
السروريه برنجه جمهور اولوب واهلر وروي نيازي خاك مذلته سوروب اوريب يلوارهلر انسان
الندن شكايت لرن ايليلر ودل وجان لرندغي داغ ودرد محنت حكايتلرين سويليلر قطار
اولوب بوينلرينه رسنلر طقلر وكلاهلرين يره چالوب باشلرينه حصيرلر تعيه لر مكمكي
برخارشت اول مجلسده مراقب صوفي وكاف كوفي كبي سرفرو ايدوب كلنزار شاهيله سيرانده ١٠
حيران اولب بركوشه تنهان اولمشايكن كريبان مراقبه دن وخرقهٔ محاسبه دن باشن چقوروب
طايفهٔ بهايم واول قوم هايمدن يكا توجه ايدوب ايتديكم اي ياران بيدل واي غمخواران لايعقل
نيچون كاركوزده مستعجل اولورسز بلورسز كه الثاني سنة الرحمن والعجلة من عمل
الشيطان سيزك بو بيهوده تدبيركوزده وناسوده تقريركوزدن تمهٔ هر موجيم بن
خاره بلكه مسمار آهنين دمار دونيي تنكم ميدان عناده وصحن بلاده ودلت دوراند ١٥

كاه كويا وكاه چوكان اولب بونجه محنتلر وآنجه كربتلر چكوب سركردان اولمش درو
انسان جور سنزدن بغرم كباب واشكم شراب اولوب عاجز وبي درمان قلمشلم اوشله
وجودم هدف تير بلا وقدم كمان درد وعنا اولدغي سزين حاللردن نشان ودردن نماند
بيان يتر **بيت** قره پي دود آهمدن وجودم **م** بو يادي مهر وماهي كوكه دودم **نثر**
مناسب بلكه واجب اولدر كه مقتدايا ايچوكوزدن بر مرد صاحب فرهنك وخوش راي ونيك ٥
آهنك اختيار ايدوب آستانه سعادت آشيانه شهرياره وسده سنيه پادشاه كردون اقتدار
طريق رسالت كوندره سيز و اول حضرتك اعيان دولتنه واركان سلطنتنه احوال پر ملالكوزي
عرض ايدب كندو كونهرده دونده سيز كه پادشاهلر خاطري كه بحر زخاردر و طبع روشني
جنابي كه آفتاب عالمتابدر **لي مع الله** وقت لا يسعني فيه ملك مقرب ولا نبي مرسل
موجنجه كاه تموج مباشرت عزم رزمله وكاه تفتح معاشرت خرم بزمله اضطراب و انقلابدن ١٠
خالي دكلدر **لوتلغم** كهي كارشان صحبت است وشكار **؛** كهي فكرشان روز رتيب كارزار **نثر**
كاه تدبير رسوم وآيين وكاه فكر نظام ملك ودين لاجرم هر زمانده مزاحمت اغيارن
ومراجعت اهل ديار متحمل اولمازلر بو سببدن ديشلردر كه از تلون طبع پادشاهان
واز تغير خاطر ايشان پرحذر بايد بود كه كاهي بسلامي برنجند وكاهي بدشنامي خلعت بخشيد
بيت حراش بود دعوت پادشاه **؛** كه هنكام فرصت ندارد نكاه **نثر** پس اولا احوال اوقات ١٥

پادشاهي تجسس وامتحان وثانيا استماع ستم ديدكان توقع وامتنان اولنوب ترتيب
مبادي وعزم تقبيل آبادي قلنسون **نظم** محل اتحرد از آلايش بود **؛** كه معيار ذم وستايش بود
خرد زان محك كزين بي عيار **؛** بداند نقود سخن با عيار **نثر** زيرا ظلم بني آدم طوايف حيواناته
عالم ايچنده سيزك خصوصكوزده غيرلردن آرتقدر وسينه اولان تكليفات و تحميلات
شاندحق بودر كه آخرلرينه نهايت بو قدر خطاب رباني وكتاب سبحاني حكمنجه سزكه اوزركزده الكيت ٥
دعواسين ايدرلر پس ديوان سلطاني ومحكمه خاقانيده تقديم شكايت سزدن كركدر و ابتدا
عرض كفايت سيزك طرفكوزدن يكركدر اكر مقصودكوز حصوله موصوله اولا ساير حيواناته
دخي شكايت ايچون يول اولا پس جمله حيوانات تنها خارشتك تدبيريني مقبول وارشادني
معقول مطلوب فرستدن يكا متوجه اولدلر كه جناب سعادت مآبي مرجع مآرب ومطالب ايدي
اول سببدن كنيت شريفي اصحاب همت وارباب نهمت يانند ابو طالب ايدي و مبارزان ١٠
ميدان شجاعت ومحاربان اركان اطاعت ابو المضيا رو ابو المدرك ديرلردي خلق كريم
ولطف عظيم ايدي علو همتله موصوف وشرف نفسيله معروف ايدي اصل سليلي ونسل اصيلي
اسمعيل ابن خليل ايديدن عليهما السلام الي ساعة انقيام وجان جميلي نزهتكاهي اولو
ابصار وصهيل بي بديلي دليل كم كشتكان اسفار ايدي **لوتغم** ابرايدي يو قسه صان
اينش سيل **؛** دهشت ايدردي صهيلندن سهيل **؛** برعرق اولسيدي روز كير ودار ١٥

برق ايدي باران ايچنده آشكار آسمان سم هيزدان دم طير ايدي وقت ميدان مهر
كردون نير ايدي نثر وقبايلك بهايمك سرداري وقوم انعامك رايس وسپه سالاري ايدي
پس جملة دعادهانن اچوب ايديلر جناب خداوند مكرمت مآب ايدن شهريار دادبخش ومعدلت
نصابه بر رسول سخندان خوش بيان ارسال اولنوب بوستم ديده لرك والم كشيده لرك
احوالي نقير وقطيع عرض اولنسون ديديلر تقرير نمودن فرس درالعر رسالت واحالت
اين حالت بركردن اشتر صاحب عدالت فرس دخي اول تدبيره مطاوعت كوستروب
منزلته مراجعت ايلدي وزير شتري اشتره امر ايلدي كه قبايل ذو الحوافر وطوايف بنو التقي
دعوت ايدوب ترتيب ديوان شاهي وتزيين بارگاه پادشاهي قله شتر دخي امر سلطاني
وفرمان خاقاني بهر نهجه بيرنه كتوردي وجميع مير وسپاهي ورعاياي شهرياره عرض ايلينوب
١٠ كندوسي كچوب صدر اوزرنه اوتوردي فرس ليدي اي اشتر سليم القلب وصاحب وقار
رسالت امرنه كيمي تعيين واختيار ايلدك وبوخدمته ارسال نه نك وزرنه قرار اندك
كه كار رسالت امر خطير ومصلحت پر توقيره افراط ديانت وحفظ امانت برله موصوف
فصاحت لسان وملاحت بيانله معروف وحسن وجاهت ولطف بداهت ايله مكرم
وفضل وكمال وفقاهتله مسلم كمسنه كركدر لؤلؤ صدف آدمش اوله پر در معاني
١٥ لبي مربته ومحكم دهاني دمنده ايدچك سر دينن فاش اولانيسان ودرياوش كهرپاش

نثرانه

نثر بشنو اشتر اندي شهريار جمله دن اعلا ودانا ورأي منير وفكر ضميري ضبطدو
خفادن اسلمدر بهايم وحشي واهلي وانعام فرعي واصلي جمله خاكپاي سلطانية وسدة
سعادت بخش خاقانية يوزلر سوريوكلمشلردر اوش قبايل ذوات الحوافردن استر و
خر وخر كوش وطوايف بني قرنيه دن كاو جاموس وميش وبز وآهو وزرافه حاضرلردر
٥ وامر پادشاهي واشارت شاهيه ناظرلر ومنتظرلردر بلبت ازشاه يك اشارت و ازما
بسر دويدن نثر ديوب طورلر فرس ايتدي اي اشتر اگر چه اهل اختيارينك كيني
ابو المختاردر ومركب اصحاب ذوي افتخاردر صحراي بي آبنه باد صرصر وبيداي بير
مرغ سمندردر ونشيب مختلف آب روان وفراز شدتنده مار دوان در جادو شمايل توسن
بيكر دردوربين وتيز نظردر صبر وتحملده بي بدل وغيرت وهمتده بي همال در لؤلؤ
١٠ قدر سرعت قضادر چرخ سيران طربدن طوري غور ماه دوران رهي بنيا
فلك سم كهكشان دم نشاني نعل ماه وميخي انجم نثر اما تبادي ضايع اتش بكدردر
وتلون طبع وسركش دراول سببدن اصحاب حكمت وارباب تجربت الا كاه ابو الفضا
وكاه ابو الحرون وكاه ابو الاخطل وكاه ابو الملعون درلر رسالته لايق وخر برلكه
سخني دكلدر خر دخي اگر چه كم حمول وبار بردار وصاحب تمكين ووقار در مركب صلحا
١٥ وخدمتكار فقرادر لاجرم ارباب خشم واصحاب خدم ايچنده اول سببدن مكرم ومحترم در

زبی
وحیرنیز

بيت مسكين خر اگرچه بي تميز است چون بار مي كشد عزيز است بيت والاكابر و خيار
يا تسميه كنيتي ابو صابر و ابو زياد در لكن زياده بلادت معروف و حمق بلاهتله موصوف
دركوكلي اولمايجق يوزبيك ابرام و اقدام ايله كُلُك قولاغن كوكشه اوزمز و خاطر ايستيجك
براقدي منزل كتمدين اياغين طاشه اورر بيت كاه اودنه كاه صوده اول دون
كون قهرله قصوده در اول خر نهايتده بد خصال و منكر الصوت و كريه الشمايلدر كما
قال الله تعالى ان انكر الاصوات لصوت الحمير وقال رسول الله
صلعم اذا سمعتم نباح الكلاب ونهيق الحمار من الليل فتعوذوا بالله من الشيطان
الرجيم فانها رأت شيطانا پس بو مقوله شخص رسالته داخل معقول و پادشاهلر
تحفه ارسال معقول دكلدر صفت خرگوش خرگوش دخي اگرچه سليم طبع و حليم نهاددر
صاحب هوشدر لكن خوف و هراسي غالب بر مغلوب و حشي در خصوصا كه اهل فرس
آدي خرگوشدر اول سببدن حوادث عالمه كوز قولاق اولوب هر زمانده صاحب
والمدن غير امين در ايوسه خشيتله اويوا يانه دهشتله طور در و خاتونلر كبي حيض كورر
وطبيعتده انوثت و مزاجنده خنوثت واردر و رسالته قوي دل مرد فاضل و هنرمند
كركدر صفت كاو واو كه طائوق بني قرندن كاو در اگرچه شديد القوة و كثير النفع در
هر برينك ماه تابانه و قرني اهل صفت كمانه بكزر آدم بني يه خدمت اتمشدر و بابا زرا

درويب ارض عمارتنه قوي همت ايلمشدر قال موسى لقومه ان الله يأمركم
ان تذبحوا بقرة بر لشرف بولمشدر و بعضي سنكل مدحنده صفراء فاقع لونها
تسر الناظرين بيورلمشدر و حضور موسى نبي ده عليه السلام لحمنك برپاره سيله قتالي ضرب ايلمك
سبب حيات اولمشدر اما الفن وطبيعتله معروف و حسن وخلقله موصوفدر و جل همتي خور
خواب ايله مصروف و كل نهمتي الكل وشربه مشغوفدر اول سببدن كويي عبد البطن اولمشدر
و بين الخلايق حرص و خباثت و نشق و حلاوت ايله شهرت بولمشدر صفت جاموس
واو لكه جاموسدر اگرچه اجل و قار و ناموسدر لكن گران جان و مهلوسدر و قبيح اللقاء
و منحوسدر بو دكلو عظيم جسامت و كبر ضخامتله نه كرمايه نهادنده طاقت و نه سرمايه
وار هر زمانده اسير آب و كل و هر حيوان لا يعقل و هر بر شخص باطلدر صفت كوسفند
كوسفند دخي اگرچه حليم النفس و تسليم و سلامت غالبدر و اموال و اطواري سرجمله بي سالبدر
طينتي پاك طلعتي فرخناك تابنده رويه و فرخنده خوي در نهادي نظافت و بنيادي لطافت
اوزره در اما ذريات انسان آنك تناول لحم و شحمنه زياده حريص و معتاد در اول
طبعنده خوف و خشيت و بيم و دهشت بدر غالب ولين غايتده مغلوب نهاددر اوني
نسندن بكلر وجزوي قصده دن اوركر حتي ثريانك طلوعن كورسه كتورر
مزاجي صفت بز بز دخي اگرچه كوسفنده نسبت دليردر اما غايتده شرير و بي نوا

ولوندسربرت درجانبازطبيعت دروقاص صنعت دركوبيني ناساز وخوانندهٔ بد
آواز در صنعت آهو آهو اكرچه ممدوح ظرفا ومقبول عرفادر لكن خلقتدن نقلسي
معنبر كبي سرمه لنمشدر و بو رقدر تدن صفحهٔ ناصيه سي صبح منوره كبي ايچي رسمه لنمشدر لولوف
مدام اقمي عكدن هر بر نيك صدف كيبي ايي پرمهره بارت ميثه سنبل تر اوتلمقدن
تمونك نافه سي برشكل تاتار نثر كاسه دين لري بخار سموم افاعي برله پاز هر حيواندن ٥
طبقه ثريا كدر لولو ثريا منزلت جمع بريشان تر الناظرين ازرنك ايشان ملك سبزه بر يك
تاجداريت خرامان باقباي زرنكاريت نثر كردني چون تيغ شه افراخته غمزه چون
ناوك انداخته نثر ميدان تك وپويه وهنكام هاي وهويه هر بري مانند باد صرصر وغ
تيز پر در صعود دا فراده دعا ظلومدن سريع هبوط نثيب ده قضا كبي مختوم بديع در
شعر فكل الاجل المقصود في كل مهبط وكالعمل المبرور في كل معرج بيت ١٠
كذشتا به سوي نشيبي چون قضاي آسمان كه كه ايد سوي بالا چون دعاي مستجاب نثر
اما رعنا طبع وكردن كش وهر جايي صنعت وبري وش در حيوان صورت ومجذوب
بو سببدن رجال غيبله مصاحبتي واهل رياضتله مناسبتي واردر حق عرف ناسده ارنلر
ديكلمه مشهور در پس بو مقوله خدمت لرده اول معذور در صنعت زرافه زرافه
اكرچه كريم الخلق وحسن المنظر در و فرخنده خصال وبري پيكر در رفعتنده سربني آسمان ١٥

فراز وسخاوتده دستي احسانه دراز ايتمشدر طبعنده تاصن وتودد وتفرس
وتعبد واردر اما نهادنده تجلد وتفرد يوقدر وخاطرنده تجرد وتردد چوقدر اطوار
موتلو واخلاقي مختلفدر شول سببدن كه انسابي كبي درنده وچرنده در جدي ضبع
حبشي وجده سي ناقهٔ وحشي ومادري بقرهٔ اخفشي در بو جهتدن لسان عربده
كنيتي ام عيسي در وزبان فرسده نامي اشتر وكاو پلنك ودر راه رسانلك چوق فراز ٥
نشيب ذي حدّ احوال عجيبي اولنور زرافه اول پاي فراز دراز نياز يوقدر معتقد
عقل وحيثيتي نقل اولدر كه بو مصلحته سزن معتمد وقبا يلمز ايچنده حذ مستكيدر
نكنه كو رنمز كه نهادك سليم وفوادك حليم درخشمت ووقار ده وسكون واصطبار ده
يوقدر مسافر حجاز وشام ورهبر فتح اسلام سن امور دينه وكار آزموده سن هر برده حزم
١٠ عزمك بر همت در وكفتار وكردارك مايهٔ حكمت در او لولر ديشلر در كه ارسلنه حكيما
لاتوجيه بيت زانفاس نسيم توبه آب اند انفاس مسيح زندكي يافت نثر فلابد جوا
معاني ومزايدلالي سبع المثاني سنكل بوكوش وكرنكده زواهر انجم كبي تابنده در
وذيور كهر قدر قصايده ذر غرر لطف وشمايل برله سرتا پا وجود پر جودك
مكمل هيكل كردون كبي آراسته وپيراسته در حضرت حق سبحانه حيوانات ايچنده
١٥ افراد بالذكر ايتمشدر عبرة عالميان هلا تدوكي محلده سما وارض اوزرنه سني تقديم

ايلمشدر حيث قال افلا ينظرون الى الابل كيف خلقت والى السماء كيف رفعت
والى الجبال كيف نصبت والى الارض كيف سطحت والحاصل بين الخلايق معلّدو باب اهتمامه متعيّد بو
خصوصه حبالك على غاربك ديوب زمام اختياري راي جهان پيمالرينه ويردكلر
تاكه جنّي لرپادشاهنك مجلس شريفنه وموقف منيفنه واروب بو بر بولك ستم ديده
والم كشيده لروك طرفندن بي اصوات خامه زبان آوروبي اعدادنامه سخن كوستر ٥
واول شكايت حال پرملالى حد و حكايت دردماني البال در صورت اجمل وجعي اكمل
اوزره اداسي عهده سنه كله سن **ملولمه** اكرچه هر آيينه ار كركدر **ع** اشي باشره ورد
سرور كركدر **ع** يوزوك درزمكل كلور بربي مزدن **ع** خير ومومدن يوق لعل وزر
نثر وقتي كم فرس جواد اشتر تسليم نهادي روغن ملاطفتله يغلدي وصل ملا
باغلدي اشتر دخي سمعا وطاعة ديوب عبوديت معاهده سي يوزين سوردي ١٠
كمرين الي يردن قوشانوب يول يراغن كوردي **رسيدن اشتر بطريق رسالت از**
طرف بهايم بديوان وزير نصفت نصاب وتعرض نمودن حجاب ونواب وعذر وجواب
وصواب صحيح برصبحدم كه ظلمات ليلى قيركون غضنفر كبي دونك وميمندن آثر
كسسته مهار وشكسته قطار كبي اطراف كوه وهامونه طاغلدي ويشكاف كوه
فلكك شكوهدن انوار سحر ظهور ايدوب شكوه هاب دوپيكر شتر مرت كبي كف افشان ١٥

اولوب عزم ميدان شهر قلمشدي **ابيات** كورنلر صبح لامع كوه اچلمش **ع** صنوبرلر تيغ
هنديي چقرديلر قيندن **نظم** برى الشمس مصفرا من خلال بروقه **ع** كما لاح جمر من
خلال رماد **نثر** اشتر مرت شهرجم آباده وارشوب ديوان آصف نصفت نهاده طوغري كلدي
مهماندم لااوبالي واردر وستايي كردار نه پرسش ونه دستور حضرت دستورك حضوره
السرور متوجه اولدي اطرافدن حجاب ونواب بيكم شوب ايدلر هاي كستاخ بي ادب ٥
پرشور وشغب نه راي ومشورت ونه طلب اجازت ديوانه سن وآيين وداب ... سن
اشبو صحن سرا محكمه چون وچرا درنه محل چرا ديوان خانه آصف دوران ودار السلام دستور
حكمراندر سن بوني دوه احوري صندك يا بوني بيابان خالى ظن اندك آخر بوطور نكر
طاشي والشبوا تورنلر اشك باشي دكلدر اما طول قامتكدن وجسامت وضخامتكدن بو
معقولدر امور جزا مستبعد عدا اولنماز كه **كل طويل احمق** امر محقق وكلام مصدق ١٠
وهيئات ناموزونكدن نقصان عقل رهنمونك مفهوم مدر درخت بي باركبي بيابانده
بلنسن وجانور وحش كبي طاغدن كلشسن **بيت** تكيه بر جاى بزركان نتوان كرد بكزاف
مكر اسباب بزركي همه آماده كني **نثر** اشتر ايتدي اي نواب كامكار واي حجاب نامدار بن
وبي دل وحيران ولايعقل معذور بيوركه **العذر عند كرام الناس مقبول** كه قهر
آدمي زاددن واول طايفه بي دادن عقلوم نيمه وجانم سراسيمه اولمشدر **بيت** ١٥
داددن زاددن

شب و روز در محنت و اندهم زهر نوع خود را دلي ميدهم **لمؤلفه** ملامتم بسفاهت يكي

كه محنت ورد بر اداء جل زمامم بدلت حيواني **نثر** مثل مشهور در كه معذور در كه مركبا تشلر

تعجب تند و تيز و رهوار و سبك خيز اولمش سن ديمش كه بين لنكجم بلور بلي تازيانه درد و غم

كرز بانه آتش والمذر مراقسر ده نهادي باد سبك رفتار كبي پيك جويان و مار دوان ايلر بكلمه ايام

وداع و هنكام سماعده بو بيتي استماع اتمشسن در **بيت** شتر را جو شور و شغب در سرافت

اكر آدمي را نباشد خرافت **نثر** پس بن درد مند و آواره و بيكز نده و بيچاره نك داخي روز

جفا كار و سپهر محنت مدار انسان الندن جانمه ذاوذلر بصوب جكرين داغلمه در

كريان و سينه مزي بريان ايدوب بغو مزي جوش ايلمشدر الحق ذريات بشر كه هر بري

كثرت اسباب قدار له و عدد و عدد افتخار كه و استكبار يله شويله مغرور و ممكور در كه

قطعا بزي كوزنه كوسترمز **بيت** باسباب شوكت جنان غره است كه خورشيد در

چشم او ذره است **نثر** اجماله حالمز تقدر تفصيل حال قندن **نظم** شكايت غم و محنت

حديث دراز است كه شمه زبيانش بصد رساله بر آيد **نثر** لكن ما لا يدرك كله لا يترك

كله موجبنجه قدرت ال ويردكجه حالمز اغليوب بغو مزي داغليوب آستانه كلدك **لا يحب**

الله الجهر بالسوء من القول الا من ظلم زير ابر ستم ديده لره توافر آثار و تواتر

اخبار له يقينا معلوم و مفهوم اولديكه وزير مكرمت شعار و آصف نصفت دثارك

باب سيادت مآبي كمه نك يوزينه سد و آستانه سعادت آشيانه سندن بر فقير درد

اولمز ايمش لاجرم جانمزه درمان و سينه مراد بخشندن احسان كمه كلدك مقتضاي فتوت

و مبتغاي مروت اولدركه بزلر دخي آيغدنا دوشمشلره دستكير و راه حدمت اصيغته

وشير اولوب حالمزه مرحمت و عرض مقصود مزه همت ايده سز الناد ترحم من في الغبرا يار

والراحمون يرحمهم الرحمن اكر حلم هر حالده كشي رتبه دن راضي كركدر اما اهل احتياج اولن

متقاضي كركدر حاجته كسل و مراد تله ترك عمل ابطال امل والتزام خلل در **شعر** ترجو

النجاة ولم تسلك مسالكها ان السفينة لا تجري على اليبس **وما اشتار العسل من**

اختار الكسل پس حاجتلر شويله كه رسوم و آيين لريدر شتر وكي اوكنه دشوب

آصف نصفت نصابك بارگاهنه بناه همتنه الوب كلديلر وقتيكم اشتر بر قيح قدم الروز

كورديكم بر بارگاه عالي و بر قصر جنت حوالي در كه قبه سيمين كمر كهكشانه بسته و كمر

زرين هلالي اسمانه پيوسته سقف مرفوعي فلكدن اعلا و فرش مطبوعي عرصه ابشا

عليا مانند بيت معمور در و ديوار نوري على نور تحرير لاجوردين طاقي و رقم

تكين رواقي خط عذار يار كبي حمايل كردن آفاق و تعويذ بند عشاقدر **بيت**

روشن اتمش شعاعي نوري شقف مرفوع و بيت معموري الميش ماه نو قديني كمر

كم اولادر كهنه خلوتي زر **نثر** بر عالي ديوان و مزاحمه انس و جاندر **مصرع** كه كورنشه

اوندر دیو بن سلیمان نثر بمانیدم شترا آشفته کار ستاره وار وزیر بختیار و مکرمت آثارک
پای گاه مسند فرقدسای اولکنه فرق عبودیتی خاک مذلته اوروب وجهه ملکتی حذقی
فرش مسکنه سوروب روی نیولی برله غبار وحشتی اورتادن رفته ایدوب سخن میدانده کیردکی
الماس زبانله دُرر بیانی سُفته قلوب سلک الفاظ ومعانیه جواهر براعت وبلاغت نظم و
٥ انتظام ویردی حسن عبادت ولطف استعارتله موسی وار ید بیضا کوستردیا وتقریر
مراد و تصویر ما فی الفواده عیسی کردار دم احیا عرضه قلدی یعنی اولا حضرت وزیره دعا عالم
وثنالر ایلدی ثانیا قصه پر غصه سن وحکایت باشکایتن سویلدی ایندی بن نهل قبیله
بهایم وهایم رسالت ایچون حضرت ملک دادبخش آستانه سعادت آشیانسنه وسده
سنیه سیادت نشانسنه کوندردی که مدت مدید وعهد بعید درکه بوایق زمان وطوارق
١٠ حدثاندن کنف رافت شاهی وظل حمایت پادشاهی پناه ادنمشوز در بیت ستم را زیاد
عدل را ستوده او خدا راضی وخلق خشنود ازو نثر روزکار فرخنده آثارنده ولیام
تابنده اطوارنده هیچ ظالم بر مظلومک حلقوبا باپنی دست تعدی برله قامقه قادر دکلدر
وهیچ ستمکار بر فقیرک ساحت حرمندن یکا چشم فساد له بقمغه قادر دکولدر برزمانده ذات
ملک صفاتی جاده قویم وصراط مستقیم اوزره ثابت قدم در قریب وبعید واحرار وعبید
١٥ مواهب بی دریغنله غریق انواع نعم ومرهون احسان وکرم در رای جهان آراسنه ضمیر

منیر

مشکل کشاسنه که مطرح انوار تاییدات الهی ومهبط اسرار عنایات نامتناهی در حال عالم
وکار بنی آدم کون کبی ذره ذره روشندر نظم مشرق غیب بدیوان ضمیرت امروز ازولا
یات عدم نسخه نمود آورد ای بهترین صورت نقش اندیشه اخلاق تو بوده تا زان تصور که خرد زر دل
دانا آورد نثر پس دور معدلت سلطانی وزمان مکرمت خاقانیده بر طایفه بی سروسامان وقبیله
٥ کم آزار وبی زیان دست مکاید ذریات بشردن وطرح عواید شرور بشردن بر زمانده پایمال محنت
وغم اسیر قید وبند الم اولمق نه روادر که بی جرم وجنایت اولدوغمزدن پایمالرنده بر ذره عنایت
وتن جانلرنده بر شمه حمایت واردر دون کون بیزه بی چاره لره عداوت وکدورت و قساوت
اوزره اولوب تکلیفات مالایطاق وتحمیلات پر شقاوتله عذاب ایدرلر نظم
خاکیانی که زاده زادی اند دد کانی بکوهر آدمی اند نثر والحاصل عداوت لرینک شیلی معین
١٠ ونه اذیت لرینک جوجهی معین وطایفه مزدن اندده که دست وپای اقتدار وارد شول
وادی بی هادیلره فرار ایتدیلرکه اکر مغفور دخوا بنده اسکندر برله اول یکا کذر ایلیه
آنوک ظلماتندن جانلرین کنار خلاصه اخراج ایده میلر واول بوادی وبراری بی پایانلرین
الوب کتدیلر که قبایل غول وغول دلیل انوار شمس جاورین ایله مراحلنی سنوقلمسه انوک
عقبات برنکلیانندن آسان لغیله سلامت بقورسنه جقه میلر نظم نه مرغ اندر رود دیده یکی
١٥ قطره آب نه غول اندر و بوده فرزند یاب زرنج شجر مرک فریاد خیز در وهیچ چمینده

جز یادنه نثر آتش تاب آفتابدن صحن برین وطبق سغرهٔ زمین تابه مثال شعله تفسین
اولورکه ثور زمین وآسمان جدي وحمل کبي انده تابه بریان اولوب قابقره یانر
والحاصل بور دو محنتدن طایفهٔ درندهنک بریجه سي خون انسانه آتش بیجوب اول
صحرالرده وصخرهٔ صماالرده دیلش بلو بو وقبیلهٔ جرنده لردن بریجه سي دخي بوآرزو ویله
صفت انلروک اردنجه یلیرلر ویرنده لروک دخي بریجه سي بوآرزو ویله سحاب صفت بوهوا
سرکردانلردر وانلرکه فرو ماندهلردر حضرت حقه یوز اورروب زار وحیرانلردر تنها قاطع
حیوانات دکل انسانک دلت بي دادندن معدن نباتک دخي بغري خون وسینه سي مجروح
وجکري داغ دار در وانلروک ظلم وفسادندن نباتک دخي کوزي قورش وعمري جورش
دبغولري وکوزلري بین دیلش سرجمله خوار وزار در بر درخت شاخدار وبربرکبار
کورسه لر اوراق واثماريني بولوب رأس اصلنه دوندیرلر وبازولريني دبندن قطع
ایدوب یدا قطعه مانند ایدرلر نظم نه دلکرنده مروت نه یوزلرنده حیا نه جانلرنده فتوت
ندم لرنده صفا نثر خاینا درکاه جهان پناه شهریاري دن وبارکاه کردون اشتباه جهان
داریدن نسایم عاطفت ومرحمت استنشاقي وشمایم همت استشمامي امیدنه
یوزلر سوریوب کلدرکه بیت ازتاب آفتاب حوادث جه غم خورکه چون سایبان لطف تو
باشد پناه ما وزیر ابتیدي شکایتک معلوم وحکایتک مفهوم اولدي انشاء الله الرحمن

حضرت خداوندکار معدلت شعارک وجناب شهریار مکرمت دثارهه احوال پرملال
بر وقت تزیین وساعت لطیفده فرصتله والتفات سلطانیدن رخصتله عرضه ایلیم
ملمع نظم هرکه بي فرصت کند اقدام کار * کوهرنج ازدل بجوافتد خوار وزار * متزلزلدر
کز رحمت آب کلدن ومحنت طي عنازلدن دلت وپایک سوده وتنک وفرسوده اولمشدر
کون برمرغزار بهشت آثارده وبرسبزه زار خرم دیارده آسوده اولوب استراحت ایله
نابندي بو واقعه دشوارده وبو کار بي هنجارده علي ماهو العمل جد وجهد اوزره

عرضه کردن وزیر احوال حیوانات را بملک دادبخش ملکی الصفات ومشاوره
نمودن شاه جم منزلت با اعیان دولت وارکان ملت

القصه آصف نصفت نصاب
شهریار معدلت جنابه بر وقت همایون وساعت میمونتده دسون بهایمک یعني شتر
هایمک استغاثه وفریادین ومدحت انسانیدن جکدوکي ظلم بي دادن ولجه سلطانیدن
طلب عوادن والحاصل سرجمله مرادان ومقصود نهادین عرضه ایلدي پادشاه مابدي
بوامر خطیر وبو کار ناکزیر محل تأمل وتفکر ومقام تمهل وتدبردر نه جاي تغافل وتهور
زیرا اکر انسانلر وکر حیوانلر مابینمزده جنسیت مفقود وحکم وحکومت محدود دکل
پس اعیان مملکت وارکان ملت جملتنا جمع اولوب بو بابده مشاوره ومباحثه ومحاوره
قلنسون که من تفکر في العواقب أمن من المعاطب خصوصا هنکام حکومت وایام

حصوصنده شعر انّ اللبيب اذا تفرّق امره ع فتق الامور مناظرا ومشاورا
واخو الجهالة يستبد برايه ع ويراه يعتسف الامور مخاطرا نثر فلا بدّ بو
بابده ارباب الباب بيورمشلردركه هركم اساس كارني قواعد افكارله بسته قلدي كاخ
مرادني بنياد افلاكه پيوسته قلدي اگر حكم لاراد لقضاء الله موجبنجه بيت براتكى
دت قضا بر فروخت ع همه فكر وتدبيرها ابسوخت شعر يعني اذا جاء القضا ضاق الفضا
ولي ماتشاور قوم الا هديهم الله بوسبدن ديمشلردر كه بيتس لهم استعداده
الاستبداد نظم مكن در امور حكومت شتاب ع زراه تأني عنان بر متاب ع كه خون
بيكدم توان ريختن ع ولي كشته نتوان برانگيختن نثر الحق اتحاد آرا واتحاد اهواء ظهير
ارباب درايت ونصير اصحاب هدايتدر وقطر على قطر اذا اتفقت نهر ع ونهر الى
نهر اذا اجتمعت بحر ع نظم اندك اندك بهم شود بسيار ع دانه دانه است غله در انبار
بس وزير نامدار دخي فرمان شهرياره باشني ايندروب اخيار وابرار وعلماي ذو
افتخاري وصوره حكومت لرندن اولان فيلسوفلري ودائره مملكت دن اولان
صاحب وقوفلري برنا وپير واميرو فقير سر جمله صلا ايدوب ديواني سلطانيه
حاك پاي خاقانيه جمع ايلدي جون آيين اركان وترتيب ديوان وتزيين ايوان
ترحيب ميدان بو رتبه يه يتشدي شهريار معدلت شعار دخي تخت زرنگاره

كيجوب اشراف وسادات واصحاب رسوم وعادات بار عام ويردي حجاب ديواني ونواب
سلطاني انلره بيشرولك ورهبرلك كوستروب جملهسن ترتيب خاص وتعيين اختصاص
اوزره حضور شهرياره آلوب واداب شاهي وقانون پادشاهي موجبنجه دعاء عالم
ثنا ايليوب وزير صاحب تدبير كه اشارت بشارت نماهي وفتحيه مقام لو متعامله قرار
ايدي جملهسي حيرت مهابت سلطانيدن ودهشت ديوان بيدن مانند ابر سر فرو ايدوب
فرمان شاه جهانه كوز قولاغ اولوب طورديلر وامر جهان مطاع واجب الاتباع نه وجهله صادر
اوله ديو سر جمله پاي تخت شهرياريده ساكن اولوب لر اوردلر قول قول برلدن دعادها
آچوب وثناي كوهرلرين ساچوب ايتديلر نظم اي جهانگير وجهان بخش ز حكم ازل
سلطنت تا به ابد بر تو مقرر شده است ع هر كه بر دل به بدخواه تو بيكان كشته ع آب زرچشم
خصم تو چو خنجر شده است ع ذره از عدل تو با مهر مقابل كشته ع زر بد وران تو با سنك
برابر شده است ع باد در قبضه حكمت بايد مملكت خاك ع آب در جان بدنديش تو آذر شده است
نثر بس بر ساعت لطيف وبروقت خفيف دن صكره ماننده آفتاب عالمتاب شهريار
عاليجناب دخي روي عضدان وطلعت تابان برله باشني قلدروب حاضر اولان علما
كرام وامراء عظام هل عندكم من علم فتخرجوه لنا ديو حسن خطاب ايلدي
وايتدي يا ايها الملأ افتوني في امري ما كنت قاطعة امرا حتى تشهدون بعده

رسول بهایمک ذریات آدمدن شکایت ایدکلرین سویلدی بو خصوصده نیجه معقول
ورای مقبول مربر یکونه دیو زدن طلوع ایدرکه نقیر وقطمیر تقریر اولنماق کرکدر دیدی
رسول کاینات ومفخر موجودات علیه التسلیمات الصافیات التحیات الوافیات
منور دل وسینه مطهری آیینه انوار ذات وصفات وجام جهان نمای اسرار مکنونات
ایکن هر خصمنده اصحاب کرامی واحباب عظامی ایله مشاوره ایلردی زیرا شاورهم ٥
فی الامر بویرلمشدر وانلرک رای جهان آراسنه قابل اولوردی واکثریا وحی حق
سراج اهل الجنة محی الدین والسنة عمر فاروقک رای منیری اوزره نازل اولوردی
حتی حضرت رب العالمین علیه السلام بیوردیکه الحق ینطق علی لسان عمر رضی الله
الشمس والقمر وقتیکم شهریار خورشید جناب خطاب مستطابی تمام ایلدی وضمیر منیرنک
عقده سن سویلدی مکر بر جوان هوشمند وخوش خصال وخجسته منظر وفرخنده جمال ١٠
بیت مبارک طلعتی فرخنده فال نه بباغ خرمی زیبا نهالی تمر غره کبی نجم نجابت ناصیه سنده
تابان ونیر نو مهر کبی لمعه سیادت جبهه سنده فروزان ایدی وعطارد کرد اریب حضرت
شهریار مشتری دیوار وزیر کهین خداوندکار ایدی مقابله پادشاهده سر فرو ایدوب
اوتورمشدی ومقام خدمت شاهده الفا وشورب جوک اوره شدی هزار لطف و
ادب وحیا وشغب برله نظم زمین بوسیده وکفتا جاودان باش نه بتخت شهریاری ١٥

رسول

70

کامران باش نه فروزان از رخت ایوان شاهی نه مطیع حکمت ازمه تا بماهی نثر رای
جهان آرای شاهانه معلومدر وضمیر منیر جهان کشاپه مفهومدرکه بین الجن والانس انسان
عالمدن یعنی خلقت آدمدن بروقاعده خلاف وجدال مسلک عداوتله محکم وخلقت
اعتناق واعتلاء طراز خصومتله معلمدر حالیا اکر حیوانله اولنی معامله لک
تفتیش خصومته وتفحص حکومتنه شروع ومباشرت اولنه متحملدر که تعصب و ٥
ومضادرت فهمی ایله لر ولبته مغادرت ومعین ایلیه لر بیت دیده عقلی
رمد ایلر غرض نه چون غرض آمد اولور مشتد مرض دیکر کسی بچشم کراهت اکر نکاه
کند نه نشان صورت یوسف دهد بنا خوبی نه وکر بچشم ارادت نظر کند در دیو
فرشته اش بنماید بچشم کروبی نثر زیرا تهمتله نظر بردنی در وچشم تهمتله نظر بردنی
شعر فعین الرضا من کل عین کلیلة نه وعین السخط تبدی المساویا نثر ١٠
پس عداوت دیریته تانه لنه وخصومت پیشنه بی اندازه قلنه وامانت عدل
ودادی خیانت ودیانت وفضل ورشادی جنایت الکیالر بیت چشم بد اندیش
که برکنده باد نه عیب نماید هنرش در نظر نثر خصوصا شول طایفه که عقل و
دانش ومعرفتدن بی بهره وجهل وبلاهت ودنائتله بر شهره اولا انلرک دعوی
بی معنی لرین اصغا وکلام مالا یعنی لرینه حیل ومحابا ارباب عقل واصحاب نقل ١٥

کلیله

یاننده فنون جنوندن معدود و شجون و فتوندن محسوبدر نظم هر که راه صاحب غرض دارد

پیش خویش ع بناخن مکن سینهٔ خویش ریش ع که او جهد نیرنگ و مکر و فنت ع برون دوست

درون دشمن انت ع اطرد عنک اهل النمیمة فانهم یبغضون الناس الیک ویبغضونک

الی الناس مهتر عالم و سرور بنی آدم علیه الصلوة والسلام بیورمشدر که من حسن اسلام المرء

ترک ما لا یعنیه و بر حدیثده دخی بیورمشدر که الفتنة نایمة لعن الله من ایقظها ٥

هله بو بنده کمترک و ذرهٔ احقرک خاطر فاترنه خطور ایدن اولدر که بونلرک خصوصنده باب

حکومت مسدود و باب خصومت مشدود قلنه و اول طایفه درگاه سلطانیه و بارگاه

خاقانیه بو مصلحت ایچون یول و برلمیه نیردن کلورلرسه یینه اول یره کیدهلر و الی بوهنا

هذا نعمل اوزرنه اولدقلری کبی وایله ایلهلر تا دامن عفت سلطنت انلروک نبرد

مخاصمه سندن کرد شامت توغبیره و چهرهٔ عصمت عز و دولته اول طایفه نک جدال و محادثه ١٠

ایساندن غبار ندامت و غرامت اوتورمیه و شول حیوان و حیران و نادان و سکران کرزیات

شکایته کلنلر یوزو یره لیه تا کم بز بی ادب دخی بو مقوله امر نا معقوله جرأت و اقدام

اتمیه و بر پر شور و شغب دخی بویوزدن فکر نا معقوله مباشرت و اهتمام کوسترمیه ملوکم

کرکلر وقت اولمکه بی ضرورت ع بولور اغماضدن چوق کار صورت رد کردن شهریار

بختیار دان وزیر را و بر خلاف صواب دیدن آن تدبیر را صوت اطوار سلطنت ١٥

پادشاه ایتدی بکا بو رای تمام پسندیده و بو سخن میزان عقلده سنجیده کلدی زیرا

بر کسنه که بر ظلم و فسادک قلع و قمعنه قدرتی اوله و بر جور و عنادک دفع و رفعنه

استطاعتی اولا ابن تهاون و تکاسل و اول محلده تمهل و تغافل کوستره یا ضعف ایماندن

و یا میل طغیاندن اولور الایمان بضع و سبعون شعبة اعلاها کلمة لا اله الا الله و ادناها

اماطة الاذی عن الطریق اندکه قوم معدلت و اهل مکرمت و فضیلت دریوتروب عدل ٥

انفسهم و لو کان بهم خصاصة بر حکومتده که فاحکم بین الناس بالحق و لا تتبع الهوی

نحواسنجه معاملت اولنه و بر خصومتده که فاستقم کما امرت مقتضاسنجه استقامت

کوسترله انوک نتیجه سی شامته منجر و عاقبتی و خاتمه مقضی اولمز بیت راحتی

عاقبت

موجب رضای خدا لت ع کس ندیدم که کم شد از ره راست نثر خصوصا که کون و کفانه

آوازهٔ عدل و دادلرندا اتمش اولاوبر و صحن جهانه صیت و صدای صلاح و سداد ١٠

صلا ایلمش اولاوبر شمدی بر طایفهٔ بیچاره دلت ظلم و بیداددن سرکشته و آواره درگاه

معدلت پناهمزده تظلم کوستروب شفقت و مرحمت و رأفت و همت امیدین ایلیه

اندی نومید و محروم و مغموم و مهموم کوندرمک طریق فتوتدن دور و مذهب مروتدن

مغموم

مهجوردر وقتیکم نوشیروان عادلک و اول جهان فاضلک دل روشن نهادنده جزئیات

ظلم و بیداده وقوف کلی حاصل اتمک امیدی کرزه عقد بغلدی و سایط زر ایله بیوند ١٥

رکره و

وروابط امرايله علاقه وپيوند كسسته ايدوب اول آتش قهر له محترق الاكباد اولان مجنونلري
وظلم ايچون زهرله مختل الدماغ والفواد اولان مغبونلره علاج ايچون تدبير زنجير ايلديلر
تا جزوي وكلي وتفصيلي وجملي نبضي اهل عالمه وامراض نهان حيوان وآدم واقف
اولوب دار الشفا عدل نوشيروانيدن نوش دارولر وجلاب جان پرورلر ايچورردي
پس خلعت نامي سلطنت انا ولدت في زمن نوشيروان عادل برله مطرز اولدي و
جريده اوار معدلتي دامن آخر زمانه دك ذكر جميله منشور قلدي بيت كردن اهل از عقل هنر
آزادكيست هيچ هنر خوبتر از دادنيست تمثيل پس بوندن كلو كم سلاطين ذوي الاقتدار وخوا
اولي الافتخاره سياست وعنف لازم ايسه بوزا والقدر مرحمت ولطف واحسان وا
كيم جمعيت لشكر ورعايا وزماهيت عامه برايايه سبب اولانكم حضرت عزت
اسماؤه وعم آلاؤه حبيبي سيد الانبيا وسند الاصفيا محمد المصطفى عليه من التسليمات
اوفاها ومن التحيات اصفاها بيوردركه فبما رحمة من الله لنت لهم ولو كنت
فظا غليظ القلب لانفضوا من حولك رايدن وزير ديگر در حضر شهريار داد
گوشتر وقتيكم پادشاه كامياب خطاب مستطابني وجواب برصوابني تمام ايلدي پس
وزير سخن كوي پاي تخت سلطانيه باش اوروب شاهك راي عالم آراسنه آفرين ايلدي
وجملة اركان واعيان جواب صواب شهرياره تحسين ايلديكه كلام الملوك ملوك الكلام

انا ولدت في زمن السلطان عادل

42

بعده اركان دولت واعيان حضرتدن برصاحب صدر وعالي قدركه جواهر زواهر
وادابله آراسته ودرر غرر شرايف نسب وحسبله پيراسته ايدي روي مسكنتي خاك
مذلته سوروب وجهه عبوديتي تراب خدمته اوروب حقه دهاني دعاي شاه جهانه مانند
صدف لولو ومثال نافه آهو معدن در خوش آب ودروني مشك ناب ايليوب ايدي
لمولفه سرير سلطنته تاج دار اولسون جهان طور فتح شاهنشهريار اولسون اولوب خوش
سعادت زيربانك مرادآيينه دولتله سوار اولسون فلك دوندكجه سير ايتدكجه انجم طيبلكده
قطب دوران برقرار اولسون تمثيل بوخصوص بن بنده افكنده بي مقدارك خامه زباني
موصوف بر دقيقه ضعيف وبر رقيقه نحيف حاليا عقد دار ايدي اكر جناب التفات شاهي
والطاف عنايت رخصت پادشاهي معاون اولوب واحلل عقدة من لساني يفقهوا قو
لي موجبنجه اول بندپركز بندن خلاص كلي بولم عرضداشت نامه بياني برقاچ نكته باريك
ايله وبر نيجه معني دقيقله سخن ران اولم پادشاه ايتدي اي هنرمند نامدار مرحبا بدارك
بياركه مجلس مشاورهمزك حالي مستقبل وماضي دن محاوره وخيالاتي البالدن مذاكره در
اجازت گفتار وعرض افكار اولوب وهلهده وير لمشدر پس اول مرد صاحب فرهنك ايتدي
اي شهريار روي زمين واي خلاصه خلق عالمين خفاياي اسرار جهان وخباياي اطوار
كون ومكان سراسر معلوم حضرت سلطان دوران ومفهوم جناب صاحب الزمان در

خوشاب ودروني

پادشاه جهان پناهه بر اهتده روشن وشهریار ازش وجان حضورینه حدس وتجربه ایله مبیّن درکه بَدْوِ فطرت عالمدن حیوانات وآدم مابیننده خلاف جنسیّت وتعاقی السیئات متزاید بولنلروك مفاسد احوالی ومکاسد افعالی صلاح ورواج پذیر اولمق وعداوت ذاتیسی وخصومت جبلّیسی محبّت ومودته تبدیل وتغییر بولماق عقلاً ونقلاً بعید کورنلدر سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ بونلر برطایفه درکه طبیعتلری ۵
اوزره مجبول وبر زمان هوای نفسانیتلرینه مشغول بیت خوی بد در طبیعتی که نشست نرودتا بروز مرك از دست نثر بهم قوم لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا بیت بآب کوثر وزمزم سفید نتوان کرد کلیم بخت کسی را که بافتند سیاه نثر مبادا که إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُولُونَ موجبنجه کلام ترّاهاتمز انلرك کوشش وهوشنه کیرمیه ذریّات آدم ذی امروحکمتمز نظر رضا نصیحتمز فضیحه وحکومتمز خصومته منجر اولا استکبار ایدب بوجانبه استحقار ایله لرحرمتمز مذلّت واستهانت ورفقموز استکانته مبدّل اولا مهر عالم بیور مشدر ۱۰
که لَا يَحِلُّ لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يُذِلَّ نَفْسَهُ نظم چونقید راشد رتولوردیکدرن همان اجسی قالور امکدن نثر حضرت حق واول هادئ مطلق قرآن قدیمنده رسول کبر عنه بویله خطاب ایتمشدر که مَا أَنْتَ بِهَادِي الْعُمْيِ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ اشبو رسولیه بایم که متحیّر وهایدر رسالته وعرض شکایته ۱۵

کلمشدر تشریف احسان پادشاهی وتکریم انعام عام شاهنشاهی برله نوازش اولنوب بنده یارنه کوندرلسون برقج کون دخی اشارت صبر وتحمّل ودلالت فراغ وتوکّل قلنوب حسن وعدلرله اویرلسون ان شاء الله الرحمن عن قریب الزمان حضرت سلطانمك بو بابده قوی بوتدبیره اهتمامی بومحکم تدارکنه باعث اولوردر مصرع آخر شود روزیا ازین غم رهایجان نثر حَتَّى يَتَوَفَّاهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا تقدیم نمودن ۵

وزیراعظم برای دیکران درحضور فایض النور شاه جهان در وصف

آصفی چونکم سوق کلام بومقامه اردی وزرای خاص ومقربان ذوی الاخلاص متصف اجنده بر بیره روشن ضمیر واردی که تام شریفی منصف وذاتی منیفی انصاف ودیانتله مس بیش طبع غیب دان ورای فلك آرایی او مشکل غیبی ورازآسمانی حل ایلیه مثنوی بر وزیر خورشید معدلت ایدی که لطف حمایتنده ولایت تمام معمور وحسن رعایتنده رعیّت علی الدوام مسرور ایدی شعر الدین والملك منصوران من نعمه ۱۰
والعزّ والمجد معدودان من شیمه ع اللّه سبحانه من فرط رأفته ع علی الوری جعل الارزاق فی قلمه نثر بر آصف جم منزلت ایدی که زماننده رای جهان آراسی وتدبیر مشکل کشاسی واسطه سیله اصحاب سعادت واحباب پایه حضوری دامن امن و

قلبه

امان واحزاب شقاوطغیان سرغروری کریبان یاس وخرمانه چکشدی نظم انکه در
اقلیم مردلیاوجوانمردیکا اوج هرکجا ملکیت دلت طبع اوصاحب یدست وانکه بر لوح
دل پاکش تبایید ازل اولین سطری زتلقین سعادت ابجداست وانکه دایم آستان
درکه او قبله وار زایران کعبهٔ مقصود دین را رهبر است نثر الحق عروس مملکت انک
زیب اخلاقی وزینت اشفاقی برله روز وشب روضهٔ جنان کبی سرتاپا آرایش ٥
ده ایدی ومردوزن احسان واکرامندن وانعام عامندن مغتنم اولب حور وغلمان کبی
دایما آسایشده ایدی لشکر ورعایا وعامهٔ برایا کمال نظم وانتظام وحسن ارتباط
والتیام اوزره ایدی لمؤلفه بنده قلمندهٔ سخاسی آدی لطفی معمور ایلمشدی عالمی
خدمتنده هرکم اوله خاک در کون کبی افلاکه اندر خردی سر ساحه فراش زمین فرشینه
وردی کردون کیتیی کنت تراب نثر پس لب ادبله پای تخت سلطانیه بوسه ویرب ١٠
لمؤلفه ای پناه ملک ودولت ناصر شرع مبین شهریار ربع مسکون خسرو روی زمین
فتنهٔ یاجوجه یوق سدک کبی سد سدید حیرت اربابه یوق قاپوک کبی حصن حصین
ابر لطفک مخزنندن بحر وبر اد راضوار چرخ جودک خرمنندن ماه وانجم خوشه چین
خلق ایچون طوتدی قترا کلهٔ بابک حلقه سن بلدلر بو عروة الوثقی در اول حبل المتین
دامن چرخ وزمینی قلمه بر در طلکدر مکرمت میزابی درشول ایلکی فیاض آستین ١٥

اول یمینک فیض رشحیدر دیوب اشبو بیان برکنی دریابارک چون قلور کردون عین
آب لطفک قلمه بر دم ملح وزهری تربیت اول اوله صافی شکر بو بیر شاقی انکبین
تاب قهرک آتشین دم اورسه اژدرها کبی ممغت دریایی کل ایدر یانه چرخ برین
کوش اولدن کوه ودشت اهلی یساغ وعدلکی همدم اهو صحرا اولدی هر شیر عرین
بولسه دورانکده رونق طلکی شرع مصطفی ذاتکی رحمت یر تدی خلقه رب العالمین ٥
ثابت اولدقچه زمین دوراندکچه آسمان اوله طابک شهریار دولت وسلطان دین
قند عزم اتسک اوله اقبال وطالع راهبر اندر کم عزم ایلسک عز وسعادت همنشین
نثر الحمد لله الذی هدانا لهذا وما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله هدایت
سبحانی دلیل ومشیر وعنایت یزدانی معین ونصیر اولوب ایام دولت سلطانیه
ودوران صولت خاقانیه خلد الله ملکه وسلطانه بالعز والتمکین وافاض علی العالمین ١٠
ذوارف فضله واحسانه الی یوم الدین آرای اهواء علماء وامرا واحوال اطوار غربا
وفقرا انتهاج مناهج عبودیته وانتشار مناشر خدمتده متفق ومختلف ایکن
لطایف حسن استمالت وعواطف عن عدالتله جادهٔ استقامته وسجادهٔ استمالته
متفق وموتلف رعواطف قهر وسیاستله درخت پر شوک غی وطغیان سرین استمالته
ارکورش ایکن اصولندن برکنده اولمشدر وسبول جیول بر غلبت برله بنیاد ١٥

طور دوکم اسماک

افلاكه

ظلم وعدوان كاخ كوكبه چقمش ايكن خاكه برابر افكنده قلنمشدر انحاء ارجاء ولايت لطف

واعتبار واستعمار ايله معمور واصقاع واربائع مملكت جيش قطاع طريقدن وخوف لصوص

شطيت فرنيدن ايمن اولب پرحضور اولمشدر ذلك فضل الله يؤتيه من يشاء

نظم بعهد همايون آن دادگر بعالم نماند از تباهي اثر امان در زمانش بحدي رسيد

كه منسوخ شد رسم بند وكليد نه در شهر مخزن نه در كوه ودشت خيانت در انديشه كس نگشت

نكوداشتي اهل دستار را بتخصيص مفتي ديندار را نثر الحمد لله على ترادف الآية وتعاقب

نعمائه صحايف مصاحف سلطنتده لطايف طرايق احسان وكرم جميع طوايف ايچون

محرر ايكن بيچون نامه عتق عدالتله بعضي بنده لرك بند غمدن وقيد المدن آزاد اوليه وسفره

نعمت ونهتكمدن قسمت نعم ولطف شيم جمله اهل مرحمه مقرر ايكن ندن انعام فضله

١٠ فضلطله بعضي سايلدرلك زهر مسلت وقهر مذلتدن خلاص كلي بولب دلشاد اوليه

نظم جوان مردان كه آنكو حضرت حق را نياز آرند چنان بايد كه موري را بمويي نياز آرند

نثر بو آستانه سعادت آشيانه اول حرمين جود وعطا دكلدركه بر مور ضعيف بابر عصفور

نحيف كلب اندن محروم وبي دانه كيده بيت مرغ جايي رود كه چينه بود نه بجايي

رود كه چينه نبود نثر وبو كاشانه سيادت نشانه اول معدن احسان وسخا دكلدركه بر

١٥ فقير حقير وبر درويش ناكزير بوزا اوروب اندن مغموم وخاطري ويرانه كيده بيت

بر دوست خود در اطماع باز نتوان كرد چو باز شد بدرشتي فراز نتوان كرد نثر سلسبيل

عاطفت نامتناهي وزلال مكرمت پايان نابي بحر فرات ونيل وبحر موهبت سيل كبي وجوش

طيوره ومار ومور بهره مبذول وسبيل كركدر تاكم هر تشنه فواد ومحترق الاكباد اندن مراد

سيراب اوله وهر خستنك نهاد وهر جان بي امداد اندن استعداد بحر شاداب ولايت

٥ در مذهب عشق اگر درستي باخلق جهان مكن درشتي نثر ولا تهنوا في ابتغاء القوم اما

جنسيت وعدم انسيت كلام دليل غير تام وبيان ناتمام در زير ادله ابداء اعل جمله سنك

حكم بردر ناطر معين اولنلر يانلنه بونك سري ظاهر در كلام حق داني بو حكم اوزره ناطقدر

دبومدر عايه شاهد الصادق در وما من دابة في الارض ولا طائر يطير بجناحيه الا

امم امثالكم خصوصا زمان ظهور خاتم الانبياء الادوار ان خروج خاتم الاصفياء حضرت

١٠ محمد المصطفى عليه الصلوة والسلام وعلى ساير النبيين الاكرام انس وجن وحيوان وجماد

شرع محمديه ودين احمديه ايمان كتوروب مطيع ومنقاد وا احكام قران وحديثه متابعت

ايدوب سياست حكام اهل اسلام معتاد اولمشدر نسب ديده فرزنداشلر ومسلك

شرع مبين ده يولداشلر اولب تسليم رضا اوزره قرار ايلمشدر آيت انما المؤمنون

اخوة فاصلحوا بين اخويكم بو دعوايه برهان يتر پس انصر اخاك ظالما او مظلوما

١٥ حديثي حكمنجه ترددي يوقدر كه معاونت اخوان ومظاهرت كاينا من كان لازمدر اكر

زمان قديمده رسوم حميت جاهليت وعموم سوريت بليت مقتضاسنجه بغض و
عداوت مشتد وخبث وقساوت ممتد اولديسه عجب اولمز قبايل اوس خزرج
مابينده قرون بي شمار ليل ونهار مخاصمه ومجادله ومدافعه ومقاتله اولدقدن صكره
حضرت حق واول قادر مطلق حبيبنه خطابنده والكامنزل اولان كتابنده نبيورر
٥ وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ كُنْتُمْ اَعْدَاءً فَاَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَاَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ
اِخْوَانًا بيت زكار سنه ميندیش و دل شكسته مدار كه آب چشمه حيوان درون تاريكيست
نثر واول طايفه حيواناتك جبلتلرنده بغي وفساد غالب وموكد وطبيعتلرنده
شقوق وعناد محكم ومشيد اولوب سمع قبولدن معزول لردر واصل فطنتلري اوزر
مجبوللردر ديمكله اول ديني جادهٔ رشاددن وطريق معتادلردن در رسول رب العالمين
١٠ يعني حضرت محمد امينه صلوات الرحمن عليه طوعا ايمان كتوردكلري واطاعت انقياد
ايتدكلري اول برهانه مناقض واول بيانه معارض در ما من مولود الا يولد على
فطرة الاسلام نثر چوب حقير اگرش تربيت كني نه جايي رود كه تكيه كه خسروان
شود نثر ابن يمين منقطعا نده ديمشدر بيت صحبت اثر خود بكند كرچه خردمند
باصد دُرِ ناموس بصد ننك برآرد نه هم صحبت ارباب شرف باش كه خورشيد با بر
١٥ صحبت كهر از سنك برارد نه همسايكي جويا درين باغ كه آخر آلو چوبه آلو نكرد

زنكي برآرد نثر مع هذا اهل حقيقت وقوم طريقت بيوررمشلردر كه نظم داد
حق را قابليت شرط نيست بلكه شرط قابليت داد اوست نثر واسلمكه قابليت
شرط قبول اولا وانلرك طبعلري قساوتدن فرط عدول اولا ارباب فضايل اقا
مراسم نصايح ايلمك مرزماندهلا زمدر زيرا انلر تبليغ احكامده سير انبيا اوزره
٥ عازم مستمع نتكم ديمشلردر نظم مدار پند خود از هيچكس دريغ بكوي اگرچه از طرف
بود تقصير سحاب قطرهٔ باران ز كوه وا نكرفت اگرچه در دل خارا نميكند تاثير نثر
وشولكه حسن وعلى ايله ومداهنه ومبالغه ايله انلري دفع ايلمك ومكر وحيله و خدعه
يوزندن سوز سويلمكدر سلاطين عظامه وخواقين كرامه بلكه عامهٔ اهل اسلام
جايز اولنلردن دكلدر المحتال خاين والمقتدر كاين مرنسه كه سرمايهٔ غرور وپيرايهٔ
١٠ كذب وزور در دايرهٔ فتوتدن دور وقاعدهٔ مروتدن مهجور در ان حسن العهد من
الايمان هل جزاء الاحسان الا الاحسان هركمسنه كه نهمتدن اوزين اعرا وخلايقي سخن
فروشلغله اغرا ايدوب پر كفت وكوي وصاحب افسانه وسمر در همين شجرهٔ خلاف
دوحهٔ صفصاف كبي بي ثمردر ولايق مصاحبت آذردر لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ
وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ صبح كاذبك بي رونق كدورت ديجوردر بيت
١٥ اي اب صاحب رداي سفيد كه درونش سيه كليم شود نثر صبح صادقك محمدي صفت نور در
صورت پيد

صح كاظلك

و درخت صدق بلند وبرومند [كبي] اولور نظم زهي عالي درختي كز بلندي سر بكردون [كردان]

پايهٔ او بنازد در بهشت عدن شايد اگر طوبي بود همسايهٔ او نثر درخت كذب

ليلس پست وحقير وپركزند اولور بيت شاخ كه بي ميوه بود نا خوش است مصطفيا

نا مدد از آتش است نثر زمرهٔ اولياي كرام وفرقهٔ اصفياء عظام اجنهٔ مقام اعلي و منزل

٥ بالاصدقيدوكي در بحمد الله والمنه حضرت ملك داد بخش ايمانه مغتنم [دولت] وخلوت اسلامله [محترم]

نفس نفيس مزكي وقلب شريفي مصفي وروح پرفتوحي مجلي وسر منيفي محل اولب [ديوان]

عدل وداد ومحكمهٔ سداد ورشاده كونوا قوامين بالقسط شهداء لله

موجبنجه جادهٔ مستقيم وسجادهٔ شرع قويم اوزره تفحص احوال ستمديدكان ايلر وفصل

خصومت وعدل حكومت ان الله يأمر بالعدل والاحسان حكمنجه تفتيش افعال

١٠ الم كشيدكان قيلور بيت مرد بايد كه بو تواند برد ورنه عالم پراز نسيم [صبا] است

نثر روزكار سعادت آثاري روز وشب اداء فرايض وطاعاته واتمام [نوا]فل

عباداته وتلاوت قرا آته وسيرت عفو وغفرانه ورفع ظلم وعدوانه ودفع

شر وعصيانه مصروفدر وهركز ساير امراء نامدار وسلاطين كامكاردن [دولت] شراب

وغرور سكر انلري وجمال صورت وسرور حسن انلري كبي دامان لباس عفتي و [مغن]ي برا

١٥ ملك عصمتي خبث ملاعب وملاهي وحدث مفاسد ودواهي برله آلوده اولما [مشدر]

خلقت
نفيسي

[ذات او]

بيت چكونيم در اوصاف آن سرفراز كه هست از صفت بي نياز نثر ذهن وقادين

ادراك ودقايق وحقايق اسرارده عقل [يكاد زيتها يضيء ولو لم تمسسه نار] در

وطبع نقادي كشف مكنونات مكونات وآثارده معتبر نور على نور يهدي الله

لنوره من يشاء نظم ملكي سيرتي صورتش آب وكل پر از مغز وهوش [بر از]

٥ عقل ودل بيت بپوشد آغاز هر قدر كه رايش نكردد از ان باخبر نثر بس عقلا [نقلا]

صواب اولدركه انلركه اصحاب دعوي وارباب شكوي در بو حضرت پر موهبتك طيبه

كردار عتبهٔ مكرمه عبوديت جبهه سن سورمك ايچون بو جناب محمدت مآبك كعبهٔ محترمه

مسكنت جبه سن اورمغيچون احرام بغلنوب فواقل رجاء فضل عظيم ورواحل اميد [عدل]

عميم برله صدق وصفائي ومهر ووفائي زياده ايليوب لبيك اللهم لبيك واللطف

١٠ والفضل لديك نواسيله زمزمه كنان وكريه زبان عادم [سلطاني] حدمت اولانبرو حضور

وديوان خاقانيه حال پرملال لرين عرضه قلوب محاورهم ومناظرهم ايله لر دلايل

ظاهره وبراهين باهرهسايله وانلركه مقهور و [مظلو] مظلومدر وجور وقهر بله مغموم ومهموم [مهموم]

درو شونلركه جابر وظالمدر واقوام مفاسد وفسادلر ظاهر اولوب شرع شريف الهي [وقانو] [ن]

منيف پادشاهي حكمنجه هر بريه سزاسي وهر فرقه جزاسي ويرله وهر كيم جنبر اطاعتدن

١٥ سر پيچ ايدر ودايرهٔ مطاوعتدن طشره كيده حقنده ذكلمز ولايق عفو وغفران و [مستحق]

مظلومدر

فضل واحسان اولنلره حمایت ورعایت قلنه نخو و ولایت بوستان شکنه
باغبانندر ع سیاست نار ولطف آب دواندر ع بز ایکی آتش اولور حاضر اولنلر
ایچره آب روان کلزار اولنلر ع والباقیات الصالحات خیر عند ربک ثوابا وخیر
عملا وقیتکم اصنی نصنت نصاب کلامی تمام ایلدی وضمیر منیرنه الهام اولنی سویلدیکی
رزینی خاقانیه موافق وتکرمتینی علماء حقانیه مطابق دوشوب حضرت سلطان فیروز
تحسین وجمله ارکان آفرین ایتدی پس شهریار کامکار بیورردیکه ماه وروز وساعت
تعیین اولنوب قبایل انسانه قبایل انسانه وطوایف حیوانه **صنف ارکان**
مخاصمه ومرافعه ومباحثه ومدافعه ایچون انلرکه غالب در وبو خصوصه طالبدر تنبیه
اولنه تا دیوان سلطانیه ومحکمهٔ خاقانیه حاضر بوله اصنی صاحب رای ایتدی
رسوللرهایم اعنی شترهایم قبیلهٔ انعام طرفندن بو خدمته قایم ودرگاه معدلت
پناهه ملازمدر باقی سباع ووحوش وطیور ومار ومورک وحشرات وهوامه
وضیع وشریف وخاص وعامه برنکم واربو احوال اعلام اولنمق ایچون کندونک
تحت ایالتنده وتصرف حکومتنده اولان زبان فصیح وبیان ملیح اسی یکانه شهر ودیار
ونشانهٔ روزکار فضل وکامل برنیجه دکش جنیلر تعیین اولنوب کالبرق والخاطف
والریح العاصف انلردن بدیع مملکت سردارلرنه وحیوانلردن باقی التی طوایف

بیروز

78

سیب سالارلرنه حسب وحال تقریرایدیب ارسال اولندی **رسول فرستادن**
ملک داد بخش فیروز وحاضر شدن حیوانات سیمرغ کل بروایی
هدهد طوطی بیان ع سویلیه کبی بر نود استان ع چون سبا ملکینی سیر اندی یقین
مانتا بنها سلطان جبین ع خط منقادک دیسم الله دری نکته بس اکلرشو کلم آکاه در
منطقک بر حکمت ذات وصفات ع سنده درشرح حروف علیات ع افرکلکم تلخ سلطانی درر
خاک درکاهک سلیمانی درر ع فلک معراج دربال وپروک ع مهروماه دن کچه طلکمی افرش
ایلیوب بوقفس خاکیدن خروج ع اوج وصله جان ودلدن قیل عروج ع ایدچک جان عالمنه تانزول
بینه پیغام ایچون اولامن رسول ع پیتر اولدک یتک راه آب وکل ع راز غیبیدن بزی آکاه قیل
اوله چونکم نامه کلکک عنوان هو ع بیز کشف ایلر قمو اسرار او ع ابر شوب شام وحجاز وطایفه
اوقوسون اول نامه کی هر طایفه ع فرق اولونیک یدر لعل وخزف ع بیله لرعالمده کیمک در شرف
صورت ومعناده فایق کم ایمش ع خلعت تکریمه لایق کم ایمش ع کون کبی روشن اوله تا درصفا
اورشون بر تیر دلان لاف وکزاف ع لامعی کبی اولب فخر یله شاد ع یوقلغی قلسون ره عقبی یه زاد
بلکه ای ملک سلیمانی آستین ع وحش طیری بنده فرمان اشتین ع سلطنت یوقلغنده در اوباد رلک
غفلت ترک اوپله بواب وکلک ع کیمه کم جام فنا ساقی اولا ع خضروش دل زنده وباقی اوله
انمک انتر سکل اکر اول جام نوش ع جان ودلدن بو کلامی ایله کوش ع تا ذماییدن سنی پاک ایلیه

اول

منزلک خاکیکن افلاک ایلیه عشق حقدن صونه بر فرحش جام ای ابن سلکدن سنی فانی تمام

نثر چونکم حضرت ملک دادبخش بن فیروزشاه طرفندن اطراف عالمه یعنی طوایف

حیواناته وقبایل آدمه ایلچیلر کوندرلدی وهر برینه روز جمعیت تعیین اولنوب وعده

لرویرلدی پس جنی لردن بر رسول خبر بردی قنقی طایفه کم ارسال اولندی وما

ارسلنا من رسول الا بلسان قومه لتبین لهم مقتضاسنجه اول طایفه نک صورتنه ٥

کیروب فی الحال بیک خیال کبی بر آن اولوب قبل ان تقوم من مقامک یعنی طرفة العین

ایچنده حضورلرینه بولندی رسول اول برینه کوپی صورتنده دیار ذات النطاق

کلوب حضرت ابی الاشبال صاحب الشوکت والاقبال یعنی امیر کبیر سید السباع شیر دلیرک

حضور شریفنه اردی قاعدهٔ شاهان ورسم پادشاهان موجبنجه زمین خدمته بوسه ویردی

سلطنت روزافزون دعالرین اوقیوب شیر دلیرک اوکنه باش قویوب شهریار ١٠

دادبخشک دعاء سلامین ومرادو پیامین عرضه قلوب احوال وماجری هر نکم واقع اولمشدر

حکایت ایلدی وتفصیل واجمال جمله خبث چال هر نه ایسه سویلدی شیر دلیر دخی توقیر

تعظیم وتوقیر تکریمله خدمته قیام ایدوب فرمان سلطانیدن اهتمام تام کوستردی

وطایفهٔ سباعه ندا ایدوب اول امر همایونی واول حکم سعادت افزونی عرضه قلدی و ایتدی

یا ایها الملاء انی القی الی کتاب کریم پس طوایف سباع سر جمله اول توقیع رفیعله دلشاد ١٥

وعتق نامه سی الذکیه بنده لرکی بندغمدن آزاد اولوب بیت از غایت تعظیم

نشانندن اوراغ بر حلقه چشم چون نکین در خاتم نثر پس شیر جهانگیر وزیرین پلنک دلیر کی

مرد میدان ونهنک آهنک وکاردان وصاحب فرهنک ایدی قدرت وقوت وهیبت وسطوتی

اینی ایدی قبایل قبایل عرب اجلی رنای تمر وسرعت سیرندن اوتری کنیتی ابو عمرو ادی

خطاب ایدوب ایتدی منوبان درکاهدن تیز اولی بر رسول صبا خیز بول که ذو فنون ٥

کاردان وپر فسون واهل لسان حکیم فاضل وخردمند کامل اوله تا خدمت رسالته قیام قلوب

مصلحت اهتمام ایله کم بنی آدمله مناظره وذریات بشرله محاوره کار بر هر اسانیدر زیرا تمام

پلنک خدمت کستر اتیدی حضرت شهریار حاکمک بنز جمله حکوم ورای جهان آرایه احوال نهان

سرائر معلوم حالیا هر نکم وار اصحاب شعور واعیان صدور حضرت شهریارک حضور موفور

السروره سرجمله یوزا ورشلر وخدمت ومطاوعت کمرین میان جانه بغلوب فرمان ١٠

سلطانه قیام ایچون عبودیت متعامله طور مشلردر مصرع از شاه یکی اشارت واز ما بسر دویدن

نثر بر کاروار وخام کردار دایره خدمته بویان وصحیفهٔ مصلحته فرس ران اولمق ایچون

بر نقطهٔ اوزرنه دونرلر نظم کسی که شد چو قلم در زمان تو دو زبان نصیب او لت سیه کاری

ونکوساری پر شکوه ووقار تو بام سنک رود بباد چو که هر دم از سبکساری

صنعت بیت اولا او شکله بنر نام وار نظر شهریارک معا بلسنده حاضر واشارت ١٥

حضرت سلطانه ناظر ومنتظر درطورشلر در اکر رای مشکل کشای پادشاهی منتجن
کودرسه شکل بقیدرکه جان ودلدن بو خدمته یوغیرا اورر شیر ایدی اکر حکم ایتسه دلیر
شکوه وهیبت وقدر وزینت استیدر ایسه‌نکم فردوسی طوسی دیمشدر بیت دژ ادید
سهمکین وپیکرست * بزور تن از هردو افزون تراست نثر قبیله اسباعک سپهسالار
در وطایفه ذوی الانیابک دلیر ونامداردر مصرع دشنه در دست وتیغ در دندان * کار
حرب واحوال کیرودار خوب بیلورو شکار خصم ایلمکده تدبیر روشن قلور امابحث ومناظره
وجدال ومحاوره اهلی دکلدر والحاصل شهسوار میدان محاربه در نه پهلوان هنکامه مقابله
مجاوبه در صفت یوز بلنک یوز بیروزی واول آتش طبع بر سوزی عرض ایلدی
ایدی یوز اکرچه سبک روح وکران قدر در وصفوف دلاورانده صاحب صدر در وبلند همت
وغیور وقوی نهمت وصبور در سیل روان انک کابنجه دوان وباد وزان رفتارنه هم عنان
اولیمز لکن سرهنکی جوان پیشه در ودرازدست وکوته اندیشه در بیابانده نشو ونما
بولمشدر ومرض سباته مبتلا اولمشدر مرطوب الدماغ واهل فراغدر طبعنده بلاهت
مزاجنده سفاهت وار در عاشق پنیر اولیب هر زمانده بر غدر وبر طعمه ایچون دائما
بنی آدمدر بو جمله ایله غایتده کوکلو در وسودائی وهرائی یوللودر لمؤلفه کران جان و
مدقق در بغایت * بلا در هر زمان آنی رعایت نثر ماحصل رسالته لایق ومحاوره

ومناظره‌یه مستحق دکلدر صفت کرک بلنک ایتدی اکر شاه روشن ضمیر وپادشاه خورشید
نظر خاب کوردرسه بنده دیر ینه کرک صاحب سکینه کوندرلسون شیر ایتدی اکرچه کرک
دلیر دلی صدر ونجابت وقدر ومهابت استیدر ایسه ثب ر ولکن نظیری وجاسوسلقده مشیری
یوقدر دوربین وروشن نظر قوی قلب وزورآور در قوه شامه‌سی وصوندن بیرون وکاسه
بامره‌سی بیاندن افزوندر حتی قلع عظام عظیمه ایتمکده لسانی مصری تیردر یعنی
تیغ وخنجر در اما حریص وبدخوی وطامع وکینه جوی در غنایم اغنامدن غیری پیشه‌سی
وغرایم انعامدن ارتق اندیشه‌سی یوقدر انونچون کنیتی ابو جعده در روز وشب اسیر
بطن وجعده در بیت اسیر بند شکم را دو شب نکیرد خواب * شبی زمعده سنکین شبی ز دلتنکی
نثر هر زمان وهر دم خالی وخوفدن عاری دکلدر حتی وقت استراحت نومده آکی
لیلده در واکر یومده بر مغلسیده اویور واول یرین شویله کن ده قورنتکم حمید بن
ثور انک وصفنده بو ایکی بیت دیمشدر شعر ونمت کنوم الذئب فی ذی حفیظة
اکلت طعاما دونه وهو جایع * ینام باحدی مقلتیه ویتقی * بالاخری الرزایا فهو
هاجع نثر پس بو مقوله‌لرکه عرض رسالت موجب خجالت وسبب ملالتدر صفت کلب
بلنک ایتدی حضرت شهریار سکی نامدار حقنده نه امر ایدر شیر ایتدی سکی دلیر اکر
چه پهلوان میدان مبارزت وپاسبان ایوان محارزت در کردن جانی طوق وفایله

وخاطر ناتوانی سنك جفادن شكسته در جبر مطاو عتده وصبر مجاوعتده بی نظردر
برخوان يمين دن بربارہ نان وبريان سمين دن بر قوری استخوانه قانع در كيجه لر ده بيدار
وكوندز لرده دركار در حذمتكار در جبلتی امانت وخلقتی صيانت اوزره در استعداد
تام وقابليت تمامكه اييدر نتكم ديمشلر در **بيت** سك اصحاب كهف روزی چند پی نيكان
كرفت ومردم شد **نثر** سابقا حقوقی انماز وزجر وقهر ايله صاحبنی ترك اتماز صد بار سكی
چوبله قوغسك قويب كتماز نتكم ديمشلر در **نظم** بهيكل هنر بر قوری استخوان **م** بييت
يلنكل وكركين دمان **م** بتندی خدنكی كه بايد كشاد **م** ز شصت تهمتن بقصد شاد **نثر**
اما بر لقمه نان وكسه استخوان ايچون زياده تملق در بو سببدن بنی آدم غايت متعلق در
والحاصل ذريات بشر ايله چوق حقوقی وبنی نوعنه نهايتسز عقوقی واردر وقت اولور كه
طعام اشتهاسی بر مرتبه اشتداد بولور وشهوت كلبيه سی بر درجه ده زياده اولور كه
سكر وجنوندن آفاقت بولمز پس بو مقوله كشی رساله سزاوار وخدمت وكالته
يرار دكلدر **ع** فللثريد رجال وللحروب رجال **صفت خروس** بلنك اييدی [margin: شيخه]
دوران ومرد ميدان خروس دلير وزيرك ودانا در وذی شوكت وتوانا در بطنه
عجيبه استی ايلكن بينه فطنت غريبه سی واردر زاهدلر كبی اربعينه كيرور وصوفيلر
كبی خلايقه آگه ويرر آرشلره راهبر وقلمشلره يا ور اولور رياضت دملرنده

خروس

دت وبا بن يلا معلقه كجه وصيانتندن بر ملثوث الرأس خاتون كورسه قجر قبايل
اجنده كنيتی ابو حميد در وطريق فتوت ومروتده وحيد وفريد در ودمومنی حلوب
كبی انكبين ايله وطعمهای شيرينله باشی خوشدر اما نهادنده اختلاف وطبيعتنده
انحراف واردر كاه تنقل طعوم انسانی ايدر وكاه تناول لحوم حيوانی قلور اوقات
غضبنده اصحاب جنون كبی كوكومز كومز نور وهنكام تعبده ارباب فتون كبی صمور
صمور صمور نور غايت حرصندن لحم نظيفی وكه طعام لطيفی قوقتمانيجه يمز وفرط شهوتدن
آيلر اولور كه اويومز تيز طبع وكران جان در وسيه خاطر وبدكمان در **بيت** عطامدن
دل وجانی طلو در حرص وشهوت **ع** انكچون در جالی بر قساوت **نثر** آداب سلاطين
ورسوم خواقين كرامدن بی بهره در وقباحت سيرت وقباحت صورتله بر شهره در
بو مقوله مصلحتك وبونك كبی حذمتك اهلی دكلدر **صفت پوذينه** پلنك ايتدی
چاكر كمينه وبنده ديرينه پوذينه حقنده نه بيوررسز شيرايتدی بلی بوذينه فطنت
وذكاده بی بدل وصناع انك جوغنده صاحب عملدر حيت وچابك وبردن
نازكدر لسان عربده كنيتی ابو حبيب وابو خالددر اما انسانه زياده مقلددر وانلرك حذمتنه
غايتده مساعد در وعيار وشعبده در نسناس طبيعت وغول طينت در انسان كبی الترين ايله
تناول طعام ايليوب قدمی اوزره ورفتار ايدر وآدمی كبی محافظت دوكان قلور

خلايقله بازار ايدر بو سبيدن اهل عين آني حذمتكاري وخادم داري كبي قوللنور
جان باز كبي ترازو يله رسناده پويدر و بزاردر لوا ويوللاراوينايوب معلق
لر اودر شاطر حرام زاده درو فتون وفسونده زياده دزد بي باك وكستاخ ناپاكدر هنديلر
آنوكله مال خلايقه طوتبولورلر ونقود صامت وناطقه مالك اولورلر بيت نه اولا
زخودي زحق شرم بوده ٭ نه از مردش نيز آزرم بوده نثر والحاصل آنوك مفاسدي چوقدر ٥
ديولر طوتر باشي يقدر رسالت آنوك كبي زغللك وشوخ بر خللك كاري دكولدر صفت
سكبان بلنك ايديدي دلته عيار يعني سكبان نبك كارحقنده نه بيودرسز كه او
لدقجه حريف كاردان وظرنق جهاندرشير ايديدي سبحان الله عالمده دزد ماليانده غيري
كمسه بولمادي كه آنوك نايي ديه دكوردله در عيار خانه وطرار محله درشنبرو ويرفسوس
نهايي مصلحت لرده جاسوس اول لحطه اكرمملكتك سرداري لرندن وكشورك اختيار ١٠
واريه عرض ايله والا بيهوده. كلامله اوقاتي تضييع وتطويل مراحله بزه تصديع
بلنك ايديدي اي پادشاه ملك وفرهنك واي شهريار فلك آهنك بحر علمك محيطجزدو
كلدرعالمده نه نكته اولاكه ضمير منيرك اندن آكاه دكلدر مقصود حضور شهرياره ماجرين
يادايتمكدر وبو ياديله انلروك دللرين شاد ايتمكدر بوخصه دلا وران دياره وسروران
كوهساره نهايت يقدرهنوز كفتار كفتار اورتيه كلمشدر وفيل دماغك وكركن بي ١٥

اماتك يعني كركدن دينلن جانورك ذكري اولنمشدر در وصفت كفتار كفتار قوب
شير ايديدي كفتار اي قواكريم پهلوان روي زمين وقهرمان ماي وطين در اما نباش اعرج
وعيابش اوجدر اد بني كبي بيل ماده وبر بيل نردر حقيقتده خنثاي مشكلدر بيردر
خاتونلر كبي مبتلاي حيض ونفاسدر وسترة وحدتي شير مرد لراچنده بني قيا سدر
ملوكنه اودر پهلوان كه ايلش قولايني بيله نه اولكم قولايينه جرات قيله اكر فيلي ٥
دبرسك بلي زور وقوتده بي نظير در تنده كوه آهنين نهاد وهيئتده كنبد ذات
العماد در خرطوم كمنداساسي كاه مانند چوكان كوي افلاكي قيمتق ايستر وكاه ثنال
اژدر پيچان كون ومكان يوتمق استرصان تاو دان آسياب چرخ بريندريا ايتين
جامه ديو زمين در اينياب سرتيزي جرآب بداره وسنان تا بداره بكذر نتكم وصغدر
ديمشلردر نظم ابرست به بها دانرو باد ست بهامون ٭ صحراست بكوه اندرو كوه رهت ١٠
بصحرا چون آب زلالي بكرايد سوي ليتي ٭ وزپست چو آتش بكرايد سوي بالا
بانعره رعد آمدو باسوختن برق ٭ بارفتن ابر آمد و باكردش نكبا نثر قوم حبشه
اچنده آدي محمود وكنيتي ابو العبا سدر قابل تعليم وترتيب واهل استناس دكلدر
زياده كينه دار ومقود وستيزه كار وعنود در كريه المنظر وقبيح المخطر در جنك جوي
وبدخوي در وسنكين دل وسخت دلدر خنزير طبيعت ومردار طينتدر زور وقوتي ١٥

بركله يوغكن بر ضعيف كركدن خوف ايدب فرار ايدر سرعت اذيني سفره كردار
ايكن بر نجيني كُككُ آواز سندن بي قرار اولور طيور ابابيل حجارة سجيل بر له انلر
هلاك اندوكي بو خصوصده روشن دليل در القصه سوز بو مقامه ايرشش ايكن و بر يوزدن
مدح و ذم ال ويرمش ايكن **صفت ثعلب** ناكاه قبيله بني ثعلبدن بر حكيم ذو فنون
رهنمونم يعني روباه بر فسون ارباب ديوان اردندن كذار ايكن ايدركن نظر سلطانه
طوقندي يلنك قرينه فراستده و دقيقه كيا سنده التفات نظر شاهي فهم ايدوب ايتدي
روباه دولتخواه كه بر بر نيك و بدن آكاهدر و تيره دركاه جهان پناهه هدر كنيتي اصبحي
حكومت ايچون ابو الحكم و ارباب كرم بيننده ابو النوفل در كاردان و خويشتن دار
ابو النجم و ابو الحصين دخي درلر **نظم** اين ورد لكي زيرك قردعايي كه كوزلر قرد
قونيرقي تلكي دايي **نثر** بي اشتباه اول حكيم بر انتباه رسالت حذمتنه لايق و مناظره
و محاوره امرنه مستحق در شر ايتدي بنم دخي ميزان نظر بر عنبر مدن اول ايندي و معيار
خاطر عاطرمه اول دوقندي اكرچه حسن منظر و لطف محضر والحان خوش و تقرير دلكش
اسبي دكلدر ظاهرده ايت بيقلو و قابه قويرقلو بيكا رصورت و تونديرت بر حريف
در كه آما مزاج كير و دانش در و دقت انديش و باريك نظر در هنكامه دار و كيرده بر اذني
لعبله كندوين خلاص ايلر **نظم** بر تجنكم ايله قصد اقتناص صيد سندن جانور اولمز خلاص

برعليم

نثر ظن غالبم اولدر كه بو مهمه اندن اقوى و اشبو كاره اندن اعلا كمسنه يوقدر
حذمت رسالته و ستم ديده لر طرفندن وكالته اول متوزا و لسون كه اعطوا القوس الى
باريها **بيت** بران حذمت كه او را درخوري نيست ز صد خادم بران فرمان بري نيست **نثر**
يلنك دخي فرمان شاه كشور و حكم شاهنشاه ناموس پرور ديوب روباهه شير دلاوركك
امرني تقرير و حكايتي تصوير ايلدي روباه دخي سمعا و طاعتا ديوب يرندن طوردي
همان دم يول يراغين كوردي نه راحله و نه زاد و نه كمسه دن استمداد قلدي شهسن
جم اباد ديوب مانند باد دشتكي نهاد دوان و مثال آب پر انداد روان اولدي
رسيدن رسول ثاني درصورت ملك بحضرت سلطان قاف سيمرغ عالم نطاف
رسول ثاني دخي بر ملك نوراني صورتنه كيروب ديار كوه قافه واول عرصه كردون
مطاقه ايروب ذو القدر الجاني و صاحب شان العالي فريد السلاطين و قهرمان
الماء و الطين شهريار طيور كه آزار حضرت عنقاي نا مدارك حضورينه وازدي
بيت نام او سيمرغ و ما سلطان طيور هر زمان در قرب حق از خلق دور **نثر**
آداب سلاطين ذوي الاقتدار و رسوم خواقين اولي الافتخار اوزره حضور شريفنده موفق
ميغنده عبوديت چهره سن مذلت خاكنه سوردي و حذمت باشن سلطنت پايكاهنه
اوردي نه كور سه بر طاير ملك خصلت و مرغ صولتدر كه صورتده آدم و سيرتده فرشته

عالي

مصرع وجودي نوردن اولمش سرشته ❊ جمال جبلي ومحاسن بشري ايله پيراسته
وذات بي بدليلي خصايل ملكي ايله آراسته خلعت خلقتنده اوللقدر الوان غريبه
ونقوش عجيبه جمع اولمش كه نمونسي نقاشان خطا وچين بلكه رسامان روي زمين
بيللركارنامه وسرنامه خامه اولور ايدي اول تشعيرات نازك وتر وشول تحريرات
٥ دلكش كه انده درج اولمش عالم اهلنك فكر وخيالي شيفته وعقولي فريفته ايلردي
كتابه ارژنك ونقش ماني آكا نسبت بر نسخه منسوخ وبر دفتر ابتر ايدي لمؤلفه كوررسه رضوان
اندغي جان صورتين ❊ اونوتوردي حور وغلمان صورتين ❊ مات قلمش نقش ورسمين
عالمك ❊ رنك روي عقلني آلوده آدمك ❊ دور بركارنده حيران انس وجان ❊ پيكر
سيري نغمه جانه جان ❊ نقطه لر افشان اولوب انجم مثال ❊ كوستريه كبي يوزدر لوخيال
١٠ مهر ومه كلكونه سندن زرد رو ❊ آسمانك بوزين اتشي نيل صو ❊ رنك مشكيني سواد چشم وجان
صبح وشش تابان بياضندن جهان نثر نتكم شيخ فريد الدين عطار عطرت تربته كتاب منطق
الطيرنده بو يله بيور مشدر كه بيت ابتداي كار سيمرغ اي عجب ❊ جلوه كر بكذشت بر چين نيم شب
درميان چين فتاد از وي پري ❊ زان پري پر شور شد هر كشوري ❊ هر كسي نقشي ازان پر بر گرفت
هر كه ديدان نقش كاري در گرفت ❊ آن پر اكنون در نكارستان چينست ❊ اطلبوا العلم ولو بالصين ازينست
١٥ اين همه غوغا نبودي در جهان ❊ گر نكشتي پر نقش او عيان ❊ اين همه آثار صنع از فر اوست

نقش ...

اين نمودار از نقوش پر اوست نثر القصه رسول شهريار دادبخش اول جمال باكمال
داورش نقش برخيالي چونكم كوردي بر زمان حيران قلوب طوردي بعده زماني دعا
دهاني آچوب دولت روزافزون ثنالرين ايلدي وشهريار دادبخشك حضورينه نفيد كلنت
حيوانات قبلندن اولان ماجرايي سويلدي اكرچه ايالت سلطاني وتصرف عوا
٥ جهانباني ده اولان طوايف برايا وفرق سپاه ورعايادن كمسنك بتي ادمله حصوصي
وارسه ديوان حكومت صاحب قرانيه فلان زمانده حاضر اولوب كلفت تظلم و
تخاصم فتكلف بر نه يوزدن ايسه تقرير ايليسون ديدي سيمرغ دخي رسول شهرياره كمال
احترام ومزيد اكرام ايليوب اول كلام وبياني كوش وهوشله اصغا وقوحنه نداندورب
وضيع وشريف وقوي وضعيف وقريب وبعيد احرار وعبيد بارگاه فلك اشتباه پادشاهه ودر صحن
١٠ كاه جهان پناه شهنشاهه جمع اولدي زمزمه طيور نواساز ودمدمه مرغان خوش آواز ايله
ديوان طولدي لمؤلفه بغريبي هزار دل بردند ❊ طرب انكيز مجلسي كردند نثر سيمرغ
عاليجناب حسن مكالمه خطاب ايلدي كه بو قبايل مرضي الشمايل وطوايف مقبول الخصايل
ايچنده بيزوم طرفمزدن رساله وسيزوك جانبكوزدن وكالته سزاوار كيم واردر طاوس
زميني خدمته اوپوب ابتدا ايلدي اوشله والطير محشورة كل له اواب موجبنجه
١٥ طيور بريتدن حضور شهرياريله ققنوس وبلبل ودراج وطوطي وقمري وفاخته

وسار وتغلق وكلنك وجرز وابابيل وپرستو وتذرو وكبك وسمانه وهدهد
وكبوتر وكنجشك وچكاوك وبوم وكوف وشب پره وامثالها ومرغان بحريدن حواصل
وبوتيمار ومرغاب وغواصه وقابهه واسفود واشبا جهار بجمله حاضرلردر واشارت
بشارت نماي سلطانيه ناظرلردر ملوكانه جان هربريك انتظار افروخته در چشمها برا
شامي دوخته در حاليا جماعت برتيدن برطايفه حضور شهرياري ومجلس جهاندا ر ٥
ده بزم آرالق ونغمه سرالق مراد ايدنورلر اكر حضرت خداوندكاردن وجناب شهريار
دن اشارت بيوريله شك دكلدر كه هربرينك قيل وقاللرندن وجنبش افعاللرندن عيب
كمال معلوم واقبال وادبارلري مفهوم اولور بيت تا مرد سخن نكفته باشد عيب وهنرش
نهفته باشد له نثر المرء مخبوء تحت لسانه لا في طيلسانه سيمرغ ايدين جايزدر وهم
كم درت كردار وراست كفتار اولدقلري ظاهردر طاوس دخي طيور طرب انكيز ومرغان ١٠
دلاويزه صلا ايدي صفت بلبل اولا بلبل خوش الحان كه لقبي هزار دستان و خوانندهٔ
بزم كلستاندر ايلرو كلوب شوق وذوقله وشور عشقله پرسوز وساز اولوب بو
يوزدن سرآغاز غم پرداز ايلدي ملولفه شهريارا صولمسون چمنك كلي مه حكم
اشسون باغ جنت بلبلي كورمسون عمرك كلستاني خزان بزم عشرتده مدام اولي كامران
كرچكم برسنبله يم راز وچكنم سوزلرمدر ليك جان بخش ولطيف روز وشب وردم دردر كفتار عشق ١٥

وادبار واقبالي

بنده ختم اولمشدر اسرار عشق نالم ايدب نايه تعليم نوا اولدي عشقدن دروني پرهوا ١
نالي عشاق چونكم كوش ايدر ماه رولر عشوهءي نوش ايدر عشق كل بغشدر جانمده اود
دود آهمدن فلكلردر كبود صبح وش مهر اودي كل قلدي تنم بيغمه طلكي عالي آهم بنم
نالي كوش ايليين سرمست اولور صنمه چنك دخي بكا همدست اولور كيجه كوندز آه وزاري در ايشم
٥ عشق اودندر دمادم جنبشم كللرك جانيني آهم اوداير لاله نك بوغني يعقوب پرده دود ايدر
عشق دايم دصيغم صبح وشام جان ودللرندر نفيرم والسلام درد دل شرح ايدنه كرچه آه بكا
بزم شه درليك سوز كوتاه كلك عارفه بركل يتردي بو نشان داغ دل بودكلو اولدي خون فشان
نثر چونكه بلبل پرغلغل حال نالهٔ پرمعنا دسوز بيلدي وسينهٔ صد شرحه سي دردندن
برحظ الهيه شرح ايلدي صفت طوطي طوطي شرين بيان دخي شكر دهاني آچوب بو
١٠ وجهله زبانه كلدي ملولفه شهها عشرتله يار اول عالم اچره بقاي خضر بول بو بزم اچره
اولوب باغ دلمك سرسبز دايم جهان طوردقچه اول دولتله قايم اكرچه سبزپوشم خضر كردار
ولي سركشتهٔ عشقم فلك وار بو منقارم انكچون اولدي ياقوت بكا خون جكردر عشقدن قوت
بحمد الله بوخوندن سرخ رويم زلال لعلي پرخشت وجويم طولب نيز كيبي جانم شهد وشكر
طراز خلعتم العيش اخضر كموزمدن سبزپوشان نه افلاك قلودلر روز وشب رقص طربناك
١٥ جنان طاوسيتم رفتار طلسم شكر بادم فجن كفتار كلشنم ملكلر بسته دل درشهپر مدن

فلك لرخستە جان رنك وفرمدن بو كون عشقيلە بم جان باز عالم كە كلشم بويلە باشم اوزرە بردم

بوشنكين جرخ كم آهن قفسدر بني صيد اتمكي ايچون بر هوسدر جو شاهك برجي بر بر كن ونوادر

نسوزكم سويلسم بادهوادر اكرچە سوزلرم درشهد باشين ولي شهلر شكرندن تيز اولور سير

ضيافت دملرندن ماحضر يكن حضورشە دن بر سوز مختصر يكن نثر وقتيكم طوطي خرم بادل بيرم

سرانجامني تمام ايلدي وكلامني ماهو المرام سويلدي صفت قمريه قمري متري دخي

عمخواريه

بماندم ترنم كنان ونغمه زنان جان ودلدن بو بيتي اوقيوب بيت عالمده بير عاشق

شمع

بر پوسته عرض اتمە بكا ايكي جهان نيدين بي دوست نثر بس عرض ايچون جكردن يانه يانه

شمع آتشين زبان كبي بيانه كلوب ايتدي نظم قوپردقچه عالمده قوشلر نغم شها شوق

صفا ايلە كوشلر عشرته دم كوكا ابر شور قلقل جا هكل طوتە بر يوزين غلغل نا مكل

١٠ كرامايد شاهنشه داد كر ويرم شاهه كوشلر مدن خبر نيم بن كە شاهيلە دمساز اولم

نە خاكم كە جرخيلە همراز اولم ولي ياردن افتراقم دبم دروغمده كي احترامم ديم

شب محنت ارتور مغني شوقمي سيم چولدن ايدم بو كوت طوقمي بكا صونديي چون ساقي عشق جام

كوزمدن آقن خونيدلر ملام چو اولدي بكا عشق جانان غريم عنايت طلبكدن دريا كريم

شب وروز محنتلرم اغلرم انكيچون جهانك دلني داغلرم اكلدر غم فرقتمدن ملك

١٥ طتوشر دم فرقتمدن فلك دلم تيغ محنتلە بر شرحدر اشوم روز وشب ماتم ونوحەدر

٢٨٣

جو بزم شهنشاه در پر صفا بو دم نوحه كرلك دكلدر روا كه كرك مجلس آرايه اتمك نكاه

يتر سوزليايچون بزمه بر شعلە آه نثر وقتيكم قمري بو سير روزكار ماننده شمع بر سوز

دكل

ساز مطلع كلامدن مقطع اختتامه دك وديباجه مرامدن خاتمە انجامندك سينه بير

احتراقله وبرشكل مهراقله سرانجامني تمام ايلدي صفت كبوتر كبوتر فرخنده فال اختر

٥ اقبال دخي كندوزين كوستروب كندي كندوايلە كفتارە كلدي وبو بيتي تكرار ايدردك

اولدو

بيت بنكه عشاقي ايچره مطلوب اعلمشم حضرت يوسفله يعقوب اعلمشم نظم زين

شرف

غنچە نجلە كلزارنە برا شاهادسون مدحكي مرغان خوش سرا ايندوكجە مهر وماه

برجين آشيان ارباب حاجت ايلية قابوكه التجا بن بنده نوحه كركبي كرچه حزين دلم

نالم درد زر ولي طرب انكيز وجان فزا ترجيع بند نظمي جكمن كوش ايدركبي سه ديو

١٠ حقا بو سلك كوهرە اولمز بو كون بها مهر ووفا قلادەسي در طوق كردنم تسبيح خوان عشقم

في الصبح والمسا نظم نجومه سنجع كلامم لنش كبي نثر اتمكيچون اورسه نوله مهر نقش قفا

مهر بر برم تتمده كه مضراب عشقدر اوج هواده قلسه نوازني كبي نوا عود دمملە خا

انلك

طر اشجاره سرور دود غمملە سينە احجار پر صدا مرنامه كه بغليه پره دلت يار

شا

وار دبمه ايدر صدق نما اوج هوايه چقسه دمم هر زمان بنم بر دين صفت غبشلرم افلاكه ر و

١٥ منت شراب عشقم وساغر صفت بنم دور بياض دين دكل حمرتم كوا دون كون قلوب فلكلمه

بروجم حامنه پروازم اولسه نیزه کبی نوله منتهاسی تابنده در رخمده محبت مشاعلی کالبدر فی
الدجی وکالشمس فی الضحی شیرینی کلام اودر که جود آرزو دلبدیر لاف وگزافی یوق
سوزمک کرچه خسروانه النغمه بوبیوزدن ققنوس ودراج وفاخته وسارک ومرغ
ساز وشیرین آوازک دلده کی نوالرندن وجانده هوالرندن سیمرغ عالیجناب
٥ سویلیدن ونهادلرنده اولن نهانی رازلرندن وجگرلرندن کی کوینکلوا دستانلرندن
تمام شرح ایلیدن ذنوب وزیرن طاووسه اتدیلر بونلر بر طایفه درکه اذکار صبح ومسایله
خوش ادایله غافلینی خواب غفلتدن بیدار ایدرلر وعاشق دلداده لری جاندن بیزار
متریث دملرینک مدا حلری ومصیبت غماذنک نوحه لرلدر مجالس ظرفانک ومجامع
خواننده لریدر اصحاب صحبتنک مونس لریدر واصحاب خلوتنک هوش ونسلیدر بر برینک
١٠ زمزمه شام وصبحگاهی موذنلرو کرلش وقتنده پنجگاهی در منابر اشجارک خطیبلریدر
اذکارک نقیبلریدر محافل عشق ومحبتک حنوتان خوش بیانلر ومنابر وجد وحالتک
موذنان دلکش الحانیدر تمجید لری آیات بینات توحیدر وتسبیح لری مقدمات
تنبیه ایچون تمهیدر بونلر عشاق بی قرار ومشتاق غمکساریدر طوطی غرامت
کوینک شیدالریدر ملاحت ملکنک رسوالریدر جهان ایچنده عاشق پیشه لریدر رباب
١٥ عشق ایله نوا فقننده بی اندیشه لریدر محبت جرعه سندن مست لریدر زبان عشق ایله نغمه بسته لریدر

نی آسا اشلری بردم نوا دردر وترانه ونغمه وذوق وصفا در نثر ترنم لری افسانه
ادوار وتکلملری ترانه اشعار در دوار فلکک نغمه پردازلری اذکار ملکک زخمه سازلریدر
حجاز وعراق واصفهان مسافرلریدر هواسی دلکش ومقاملری بونلرک سیران یرلریدر
عبدالقادر خدمتندن ال الشلردر ودیار عبدالمؤمندن کلمشلردر کوچک وبزرکلریار
٥ وبیت وبلندله همکار اولورلر حاصل بونلر ارباب مناظره ومقابله واصحاب محاوره
مجادله دکلدر **صفت کلنک** اما اولکه کلنک یعنی طورنا در هوا ومحبت الندن شکسته
اولمش صورنا در اکرچه مانند شهباز بلند پرواز در لکن بد آواز وناساز در کلامی
پیش وکم ویشی ندر بلمز بردم کندو هواسنده ذوق وصفاسنده در دایم کندو
یکسک طوتر واولمازوقت لرده اتر بکرزکه بو ایکی بیتی استماع اتمشدر **بیت**
١٠ بلند آواز نادان کردن افراخت که دانا را به بی شرمی بینداخت نمیداند که
آهنگ حجازی فرو ماند ز بانگ طبل غازی **صفت جرجر** جرز خود بر حیوان لا
یفهم وبی‌جیران بی دمدر کران جان وبدخو یدر وبر کثیفک که بلا هتین ذکر اتسلر
دیرلرکه تو پدر بو سببدندر که لحمی ما علت امراض واسقام ومادۀ صرع وسرسام در
وقت طلوع آفتابده دیله سی دوخته وسینه سی سوخته اولور **صفت هدهد**
١٥ هدهد نبی اکرم امیری جدا روابن کامکار وحدمتکار حضرت سلیمان علیه الصلوة

والسلام عهد اتمشدر كه كمسنك رسالتنه التزام ايتمه و هيچ كمسنك حذمتنه كتميه بو
حصوص ايچون اللهه برات مسلمي و حجت محكمي واردر كمسنك اكا قيل و قال و ابرام و
اقدامه مجالي يوقدر نظم صاحب سر سليمان است و بس ٭ از تفاخر تاج ور زانت و بس
با سليمان در سفرها بوده است ٭ عرصهٔ عالم بسي پيموده است ٭ حله بود از طريقت در برش
افسري بود از حقيقت بر سرش ٭ انكه بسم الله در منقار داشت ٭ دور نبود گر بسي اسرار داشت ٥
هركه او مطلوب پيغمبر بود ٭ زيبدش بر فرق اگر افسر بود نثر پس بو وجهه بنادر كه حضرت
رسالت پناه عليه الصلوة والسلام انك قتل و ذبحندن نهي اتمشدر صفت پرستو
پرستو دخي اگرچه فرخنده روش و خجسته خويدر اما اهل شماته و بركوي در آشيانه سي عالي
آستانه لرده ولانه سي بلند خانه لرده در و الحاصل انسانك احسان و رعايتنه و الطاف
و حمايتنه معتاددر و انلرك دست تعديلرندن آزاددر تذرو كبك و سمانه نك و ١٠
اشبو طيور بي آشيانه نك و اگرچه حسن منظرهالري لطيف و نقش پيكرلري ظريفدر طلعت
لري پري وش و خلعتلري ديبا و منقشدر لكن ماكيان كبي مرد ملوك خرمتنه
اوشكنلردر و حرص دانه ايله دام دشمنلرنه دوشكنلردر بو سببدن بني آدم غايتله
مغلوب لردر و اذني هاي و هويدن نهايتله مهروب لردر كنجشك و چكاوك و بغاث
دخي يعني سرچه و طورغاي و مرغ مهمل خوار حرص و شره ده بونلرك طفيليدر و خوف ١٥

خشيته انلرك توابع و خيلي در حصوصا خلقتلرنده شوكت و نه خلعتلرنده زينت
واردر كبي بدكار و زيان كار و كي زاغ خاي و مردار خوار در اوشق دوشك طايفه در
وكندي سايه لرندن خايفه در ملولغه خوردن بي سوز در چونكه خردان ٭ قچان اولور سزاي
بزم مردان نثر اما شب پره مصرع حقه قول اول بنده كبي پارسه نثر بر مرتاض عزلت كزين هد
وزاهد خلوت نشين در بر دم تنفس ايچون تفلس صبح و شام و خلق عالم آرام ايدنجك ٥
هنكامنده ظهور ايدر بينه فراغتي كاشانه سنده و رياضتي آشيانه سنده كيروب حضور ايدر
بي برك و قوت تسبيح الذي لا يموت ايله كندو عالمنده كاردندر خصوصا خفاش
شكلنده كبي ذو الجهتين در دنعامه صفت بهايمه طيورنسبتين ده هيئة بين در طيور ايله
پرواز و توالد و تناسلده بهايم ايله انباز در و بو سببدن نهادنده مغلوب و طايفه موش دن
محسوب در و بعضي اوقاتده از در نام ورك رعيشندن كچنوب حيره جسم و تين نهادر ١٠
ظلمت آباد خرابه لرده معتاددر ملولغه شو جانكه سوره صفالرده خان كلخنده ٭ نه ذكلو ايليه
عشرت هواي گلشنده نثر و شولكه طيور بحريدن حواصل در يعني سقا قوشي در اگرچه
چوق حذمته قابل و فاضل در خلقتي پاك و طلعتي تابناك در شوكتنده و قاراسي خواجه
كامكار و سكه صورت امير نامدار در صياد عمان و بترلرده طوفاندر و بحري چالاك و غواص
بي باكدر اما صوفي صفت هر زمانده سجاده كرامتي آب اوزرنده صالوب استر اظهار ولا بتدر ١٥

كلشنده

وشول جماعت طیورکه کلّ یعلم تسبیحه وصلوته ایتی شانلرنده نازل اولمشدر فکر
نهادی وقصد مرادی تقدّم وامامت درعجبندن متوکه عمود سفینه کبی باشین هواده
ویلکن کبی قناتلرین یایوب کشتی صفت صوی یوزنده یوردی مرزمانده استکبار
آیینه مادهٔ کندوزین کوزتر القصه مرغاب وغازله وکلام دور ودرازله سخن اوجنه
پرواز اتمکل وبیان بلیغله پردرلو بدرکشتنک حالندن بر سر آغاز ایلمکل لازم دکلدر سوزل ۵
مختصر ومفید وکلامک لطیف وکزیده اولدرکه رسالت سن التزام ایلدیکن وبو خدمت
سن اهتمام ایلدیکن نتکم دیمشلر در بیت خر بجز دمند خومای عمل کرچه عمل کار خردمند نهاد
نثر طاوس دیلی برسر چشم دیوب جولان کنان وبال وفر زنان مانند باد سبک
عازم شهرجم آباد اولدی رسیدن رسول ثالث درصورت مرغ طیار بخدمت عقاب
عالیجناب نامدار خبر رسول ثالث بر مرغ طیار صبارفتار صورتنده پرواز اوج ۱۰
هواده واهنک برج سماده ایلیوب برکوه فلک شکوه سنکین قدرک قلهٔ آفتاب تکینه
سنه که ایوان کیوانه برابر وکنکرهٔ آسمانه همسر وکفهٔ میزاندن برتر ایدی نزول
ایدوب مرجع الامآرب والمطالب سلطان طیور ذوی المخالب شهریار عالیجناب عقاب
کامیابک حذمتنه ایروب قوادم سر برسلطنته یوز اوردی ومقابلهٔ سعادت کسترنده
بنده وار ال قوشوروب طوردی وحضرت ملک دادنجش بن فیروزشاه طرفندن پیام ۱۵

پردرلو

اسرار شاهیه

المآرب

تبلیغ رسالت وعرض مقالات ایدوب برنه کتوردی عقاب عالیجناب دخی حکایت شکایت
نه ایدوکن معلوم واشارت وبشارت نه یوزدن اولدیغن مفهوم ایدنوب پادشاه دادنجش
اچون دعا وثنا حذمتن تقدیم وحکم جهان مطاعنه وامر واجب الاتباعنه تعظیم وتکریم ایتدکدن
صکره وزیری سفید یعنی شهباز سفیده امرایلدیکه تحت حکومتنده اولان قبایل طیوری
حضور پرحبورنه وحذمت موفور السرورنه دعوت ایلیه باز سفید دخی کلینه جانلرینه و ۵
فرمان برم دیوب فی الحال دیوان سلطانه وایوان خاقانیه کشورک سردارلرین و مملکتک
اختیارلرین یعنی طوایف طیور مختلف الطباع اولی اجنحة مثنی وثلاث ورباع دن
ذوات المخالب والاظفار جمع ایلدی مقدم پادشاه وخاکپای شاهه کرکس روزکار دیده
سردآزموده عرضه قلدی صفت کرکس که الشیخ فی قومه کالنبی فی امته بوسبیدن
هرزمانده پیرلکه تعظیم وتکریم ومجالس ومحافلده آنلری تقدیم لازمدر بیت برجا ۱۰
پیرسایهٔ تهدرخت رابنه کان سایه بان زطوبی اخضر نکوترات نثر احکام خردان رشیدیده
سحر کردارشان بپیر معمر منورات نثر عقاب ایدیبی کرکس مرد صاحب تمکین و
مرغ دوربین در ایام طیران وهنکام سیرانده صبارفتار وآفتاب کردار در برکونده
مشرقدن مغربه سفر اتمکه قادر در وقبایل طیورک جلسی آنوک حمله پروازندن قاصر در واقعا
نثر طایر پروازله بین الطیور ممتاز در دوسیر وسرعتله سبهر وانجم ایله انباز در قادر وکم ۱۵

آزارده ظالم و خونخوار نتكم ديمشلردر **بيت** يشادكركس كم آزار اولدغيچون

طوغاندر مرزبان كار اولدوغيچون **نثر** جميع جوارح و اصحاب مخالب اندن خوف و خشيت

و بيم و دهشت ايدر اما غايتله بيرحم و معمر و طبيعتي خساست و دنائتله مخمر در مستعمل غذه سي

متناول قدرده در استشمام روايح طيبه سبب هلاكيدر استنشاق جيفه منتنه علاج و ترياكيدر

پس بو مقوله لمكسنه رسالت خدمتندن آزاد و عالمده فارغ الاكباد اولمق يكدر باز ايتديكي

اختيار شهريار كدر حاليا جوان بنده لركدن شاهين و بلبان و سنقور و اتماجه و قره كوز

و سيقي و امثالهم دركاه جهان پناهده جمله حاضر و امر پادشاهيه جمله ناظر در عقاب ايتدي بلي

بو جمله ذكر اتدكوكوز قوشمكل دلاورلرندن در و خيلكك سردارلرندندر و ايچلرنده برنجه سي

لشكر و ملك امين تاج ورلرندن و سبك دل مهترلرندندر و خيلمك سرورلرندندر فقط جميعي

صبا شتاب و برق جناب و تند و تيز و آتش خيز و كاركزار و شير مرد در ولي هيچ بري

ملايم رسالت و اهل مقالت دكلدر بلكه سر جمله مرد شكار و نبرد در كه **للحروب رجال**

وللثريد رجال خصوصا بو ذكر اولنلر رهين حرص و آز و متهور بي احتراز اولدغي

دست آموز بني آدم و كرفتار قيود درد و غم اولمشلردر شهباز عليوازي ذكر ايلديكي

عقاب ايتدي اكرچه عليواز مرغ دلاور و صياد زورآور در سير و سرعتده و اقدام

و جرأتده سوز يوقدر اما حرامي نهاد و اهل فساد در طبيعتده خشونت و مزاجنده انوثت

اندوكوكوز

جبعي

وار در نتكم ملك الشعرا امير خسرو دهلوي قصيده درياي ابرارنده على لسان پهلوان دير

بيت بهر اين مردار جندت كاه زاري كاه زور ستم چون عليوازين كه شش ماده و شش نر است

نثر شهباز قوزغوني ياد ايدي عقاب ايتدي آنلر دلاورلغنده و مهترلكده يكسنكدر فيل و

قابل و انكاره مجالي يوقدر عباسي خلعت و قبايي كسوتدر و دردو محنتله اودلنه ميش

واصل ماتم كبي **مصرع** بالا تر از سياهي رنكي دكر نباشد **نثر** ديوب سياه لره بويانمشدر اما

زياده آزغوندر و كلامي بخدن بارد و طبيعتي غايتده يوغوندر زنكي طبيعت و حرامي

صفت در بش ظلم كبي تيره نهاد در و ظلمت آباد غم كبي خاطري بي كشاد در الكريم

النود في السواد در **بيت** مركر ارهبري كلاغ كند بي كمان دل بدخمه داغ كند

نثر انحق سوزوك طوغروسي بودر كه اول برصابون اوغرسيدر بو مقوله خدمته يوز

اغرد دكلدر و شيطان كوكلين اغرد رهيچ دكلدر **مصرع** كه كارهاي چنين كار هر سياهي نيست

نثر شهباز زاغ عرض قلدي عقاب ايتدي بلي زاغ حريف چابك و ظريف نازكدر عيار و

ذوفنون و مكار و پرفسون در اصنافي چوقدر و افرادنه نهايت يوقدر ولي جمله سي اكر زاغ

الكحل و اكر زاغ اعصم و اكر زاغ ابلق و اكر زاغ اشحمدر و اكر قسم غماز در و اكر صنف غماز

جميعي طيورك شيطاني و فسونسازي و پر كارداني و حيله بازيدر و دزد و هندو طبيعت

خلقندركي باعث مودعات كفاردر و بعضي زروع مسلمينه زيان كاردر مزارع ناسي

حفر ایدر اخراج مکنونات واتلاف مخزونات ایدر وکمی صیاد روزکار زورکار کجنوب
تسکار جواذل وصید فرایج ارامل ایلر وکمینک کار وباری قورن قاغلدی وبعضیسنک کیرو
داری غوش وغوغا در وهذیان بی معنی وخرافات بی سود دربو سببدن قبایل عرب اجنبی
کنیتلری ابو الجراح وابو المجدر وابو زاجر وابو الشوم وابو عتاب وابو العصقاعد رالقصه
بو رسالت حذمتنک اهلی همای فرخنده لقادر که طایر مبارک ومرغ دانادر منظری شریف وبیکری
طریف وخلقتی لطیف وخلقی نظیف قدری بلند وذاتی ارجمند مجسته اختر ومقبل سواد
کشتر در پس رسالت حذمتنه همای صاحب اقبال تعیین قلنوب مرفه الحال فارغ البال بالعز
والاجلال شهریار دادبخشک حضور شریفنه ارسال اولندی رسیدن رسول ثانی رابع
بصورت ماهی در دیار عمان بیش حضرت نهنک قهرمان رسول رابع دخی سیاحت
ارض بسیطده طی منازل وقطع مراحل ایلیه رک وسیاحت بحر محیطده طرح مشارب وسواحل
ایلیرک دیار عمانه اردی برماهی پیکر وبرملک منظر شکلنه کیروب سلطان محیط ذو القدر
والتسلیط شهریار کردون اقتدار مالک جم ایدرکنی حضرت نهنک حضوریر خبورنه واردی
مذکور بر قهرمان زمان ونریمان دوران شوکت ومهابت وصولت نجابت اسی بر شهریار
عظیم الشان وبرپیکر قوی الارکان در که اهل سیران تماشا سندن حیران عبرت غایب عالمین
واعجوبه چرخ وزمین طول قامت قیامت نهادی وضخامت بدننک شخامت ونخامتی بیت

91

صو یوزنده صورت پل کوسترر دورکردونه تسلسل کوسترر دیکر عرض ایدر دورانه حد
سز عرض وطول ایر شوب کشتی محیط چرخه یول برقجی قلدرسه باشنی ابدن قلعه در بحر
اچره برج بدن ازه بولاده بکزر پیکری ایرسه صوکبی بحر بریه ایکی نیجه اتسه کنکر ذات
البروج طاق کردونی کیبی اتمشدر خروج روز وشب بحراچره کم درکاردر برمصیقل تیغ
جوهردار در برنجوم ایله دمزن عالی جان خلاص ایتمز غمزدن آدمی اتسه دم شکل طوفان
آفاقی اوده سرتسر قاپلر دلی افلاکی دوده سوسمان تفشی که اولمش معوج دار عقل ارزنکی قلور
حیران وزار پس شهریار دادبخشک رسولی نهنک مهیبی واول هیکل عجیبی کوروب
برزمان غریق ما کبی نه نقطه مجال ونه تنفسه احتمال شویله دم بسته ولال وحیران مضطرب
البال طوردی نهنک برفرهنک رسولک حیرتن وهراس وزجرتین مشاهده ایدجک ملاعبه
دریادن باشن قلدوروب ایندیا ای بیکانه آشنا طلعت وای دیوانه آشنا طلعت روشناس
خلقت که بیت درین دریا چو ماهی دست وپایی مکر از زمره یاران مایی نثر بو دریا
بی سروبن ومهلکه سعتده شویله بی کنف وکونه جنت وجوانب کلدک ونلاطم وتراکم امواج
درروز کار زور کار بحر متواج اوغرمادین دلک زورقین کرداب حیرته صالدک وزورقدن
محنت رسنلرنه چار میخ اولوب لنکرکبی بریرده مخلوب قلدک برکم طوفان بلایه اوغره
یوب عقلک دومنی صوبه وفکر وخیالک بادبانن یله الدردک کوزک کبی تحیر وتفضیح

زورقین
کدن
وتفضیح کدن

صاغ وصولدن اللروك دوعايه فالدردك آخر بو آهنك بي هنكاملكدن امينتكل ندرسنوك
وتلخ وشور دلكدن وحيرت آب وكلكدن حكايت ايله كه بيت مذكوردك بويله اولدك زارو
مدهوش ع دلكل خاموش وجانك بحر پر جوش نثر هركم بو جوكه پر خطر ومهلكه شور وشر
قدم باصه ملاح كامل وغواص دريادل اولب كلك كركر دكون وار ثبات وقرار وتمكين و
٥ وقاراسيي اولمق لازمدر كه الجبل القاصف لا يزحزحه العاصف نحسه اولكه خس وخاشاك
طبيعتدر وغبار خاك طينت در بو روزكارده سركردان وبرباد وحيران وبي بنياددر
بونده رويين تنلر واهنين بدنلر غرقه حيرتدر وبو كشودك صفي دره زيره پوشلر نه هفت
سرادرلر جبه جانه حزلر وبو ديار كردلاور سلاح شورلر نه تير انداز اخترلر نكته اتمش
مع هذا اينه مهر بري روشن نهاد وپاكيزه روي وصافي دل وخجسته خوي دركه لمؤلفه جمله شان
١٠ درميان چشمه آب فرچون درهماي سيم درسيماب نثر والحق بو ايكي بيت دخي انلروك
وصفنده خوش ومرغوب ودلكش دوشمشدر لمؤلفه همچو مواص ازسبيكه سيم مغ اطلس سطح
آب ازو بدو نيم ع ياخود ايمش هلال از كم وكاست مع ياحمايل نجنبش ازكم چپ وراست
نثر وجميعي حضرت ذنون ذو النون دن ال المثلردر واهل خدمتندر اولاكشلر در
مشربلري معين ومذهبلري مبين درمنظرلري روحاني وپيكرلري نوراني در لمؤلفه
١٥ وفاغ منن جمع اشنادر ع صفا بر منه شمع روشنادرع اوروب آيينه دريايه صيقل

92

طوغرلر صنعت بريوزدن اقول ع اولورلر بينه برساعته ناياب ع نتاكم نيلكون ابرايچره
مهتاب ع حقيقص بحردن كوستر سلراوج ع كريتود تنلري صوكيبي برموج ع اتلسه بربرب
چون برق مادن ع شهاب اتلديا صانوردك سمادن نثر برقچنكم آفتاب عالمسوز جهان روشن
اندسه بونلر سايه صنعت تجه درياده نهان اولورلر وبرقچنكم ماهتاب سمان افروز كون ومكاني
٥ كلشن قلسه بونلر انجم آيين ماده عيان اولورلر نتكم عمان عرفان آشنالري ديمشلردر بيت
ماه در آب چون درم ريزد ع بركجا ماهيت برخيزد نثر جونكم بونك كبي مجمع صفا ومجلس
دلكشايه ازدكن دلكدن خوف خشيتي كوتروضمير كه كي نيتي اورتايه كتوردبرچه بحوبي بكوت
ودرچه بدارين بيار ملك داد نجشك رسولي دخي چون حضرت نهنكك خوش آهنك دن بو ملاطفت
ملاعبتي كوردي بهين حضور شريفنه جهه سن مذلت ترابنه سوردي سبحان من سخر
١٠ الفلك في البحار وسبح لد الحوت في التيار ديوب دعادهانن آچدي وثناكوهر لرين ساچدي
حضرت ملك داد نجشك رسالتي لسان بليغله تبليغ ايلديب وقصه سي بر درازكه وجريب بر سوزو
سازك شاه بيت مطلعنن تحت مقطعنه دك اوقيوب وحكايت وشكايت برنه اينسه سويلديب
وتتيكلم نهنك صاحب اقبال حسب وحالي معلوم وقصه سي بر ملالي مفهوم ايدندلر ضعف كوسيح
ورير شير كوسيج كه ملك دريا صفت درلر وكشورهما سروردلري ايجنده تيغ خونبارله
١٥ وحربه آبدارله ديرلور دليرو ناجدار وامير وكامكاردي هر خرطوم فيل دمان انوك حسام
تيغ

احوال

مطلعنرك

جان ستاني ياشنه براستين بي دلت وبرخالي علاف شمشير ايدي وحمله شير ژيان انك
عزم ميداني اوكنده برغبار پت وبرتشوير ايدي وبرباد دلكير ايدي برقچنكه قطع مسالك و
عزم مهالك ايليسه افهام تيز اقدام واوهام تندكام انك مرافقت وموافقت اتمكده عاجز ايدي
وبرقچنكه ملك درياده سير وماده كذر اتسه لولوغه شويله ايلر صحن دريايي دونيم اطلس
سنجابي صان حتواص سيم شور دريادن دل وجانله جوش سينه عاشق كبي ايلر خروش
نظم ايدي حالي بكا بربير هنرمند روشن ضمير كركدركه دبير تير فلك برتنوير كبي پاكيزه
طينت وخجسته طلعت سينه سي روشن وجهره سي كلشن اولا تاكم واروب جتي لر شهرياري
حضورنده بني آدمله مناظره ومجادله ومحاوره ومقابله ايليه الحق قبيله سملكدن غيري
بو بيزدوم طايفه مزلك الثري قبيح المنظر وكريه المخبر درياضعيف مزاج وخسته دلدر وبطي
السيردوكرفتار بلاي آب وكلدر بوبابده قويا اهتمام وتفحص تام كركدركه آخر شرم وخجالته واذا
وملالته منجر اوليه لولوغ انديشه بزاورمه كاره بنياد بي فكر وكل اولور نتيجه سي باد
نظم كوسيح ايتدي شمدي شهريارك ضمير منير ودرياي محيط دل برتنويريدركه فلك بسيط در
برقطره نسنه يو حضورنده خفي وبرذره نسنه نظرنده مختفي دكلدر بو قوم دريا طالب
معاش وبرطايفه عياشدر حاليا جوعي اطراف بحره واكناف برّه طاغلمشدر وهم بريرده
ساعي قوت ولايموت اولوب بركوشه بر توشه عزيمت كلمشدر صفت مارماهي
قلمشدر

93

ضفدع

مارماهي وسرطان وضفدع وقندز وخارپشت وكشف شمديلكي حذمتنده حاضرلردر و
امر سلطانه برسر وچشم طوتماغيچون ناظرلردر نهنك ايتدي مارماهي كندو ابناي جنسمزدن
ظاهر وباطن اسرار طلسمزدن در مستقيم الغايت وصاحب استقامتدر تكم بو رسالتك مؤلفي
والشبو مقالتك مصنفي بالايما والالغاز علي الطريق المجاز انوك وصفنده ديمشدر لغز
اول نه لعبت درد كه تير صفت دلوبن كوكلري زمينه كجر موم وش كرجه شمع دربدني
ليك بولاد صحن ايلكي بجر بيتدوغي پرده حلقه حلقه اولور زلف خوبان كبي كوزملر اوجر
حيته درليك كرچه حيه دكل جن كبي آدمي كورنجه قجر كل كبي اول هوايه ديمز هيچ
آن وكل ابحر عشق تيلي كجر كمكه كوندرسه لاجعيته جواب باش اوروب عشقه طولر بحر
جنت اهلن اوكوتونقلغه ايرسون اول كه كم بوريا اجر نظم اما بريج قدم قوروده رقاله
وايكي دم سلاطين حضورنده كفتاره قادر دكلدر ودزلركه طايفه اثردردن كه مار ستمكر ايله
الفت ومعامله سي وقريب ومجالسه سي واردر ما حصل خلاف جبلته وفاق ايله
تهمت ونفاق وبرشدر الحق حكيم سنائي واول عليم خدائي بوبيتي كزانك شانده ديمشدر
بيت بمار وماهي ماني نه اين شوي ونه آن منافق چلكي ماربا شي باماهي صفت
سرطان سرطان ذي الكرجم كه هو الذي يسيركم في البحر والبر مقتضاسنجه صاحب حل و
ترو ساكن البحر والبر وكثرت ايادي واراجل واسطه سيله قوي المثني وسريع العدو

بحر وبر
البحر والبر

في البر والبحر

ومخالب واظفار انبر واریله آلات واسباب ذو الفقار کردار ایله مرد عدو وصاحب
صلابت ونبرد در مطلوبی قومنك دست وپایی خنجر تیزه نه خنجر هر بری چنکال خون ریز
که هر چنکال شکل اژدها در ... اجل طوتن چرکاز قضا در نثر ولی کلیتی عرب ایچنده عرب الماده
وعجیب الشکل ومنفور الطعادر نه جبلتنده حسن قامت ونه چهره سنده لطف قامت ونه دور
وروشنده استقامت مکر سبع جمعه بو بیت طونمشدر بیت هر جاکه شکل راست بر آید کمان
مارج سنکین دلان زود زنندش بچوب وسنك نثر ویاخود فواد صافی نهادنه بو معنی
اوقنمشدر مولفه اگرچه اکثریا کژ اولور یول شعر جو موصل در مراده طوغریدر اول نثر
اول سبیدندر که ایماج رولکی اختیار و اغوجابی کار ایدنمشدر صفت ضفدع
واول که ضفدع عدر یعنی قربغه در اگرچه ساکن دشت وما در و هر زمانده تسبیح رحمانله
رطب اللسان ومنطق البیاندر بو سببدندر انوك قتلی شرعا منهی در یعنی اول هر دم تهلیل
حق جمیل منهی در غواص لجه دریا ورقاص صحن ما در ودهانی بحرده ایکن بیلکوله
تنکم فصحای عرب وبلغای علم وادب دیمشدر شعر قال الضفدع قولا فهمته
الحکماء فی فمه ماء هل ینطق من فی فمه ماء نثر ولی غایتده صورتی منکر
متوقی انکردر وبر جانوردر که طینتی خباثتله مخمردر مولدی عفونت ارض وهوادر
ومسکنی ضعیف الجریان انهار ماءدر ورو ... کاری شماته وغوغادر شکل وشمایلی

سبب نغو تذکر وصیت وصداسی موجب وحشت وضجرت در شاهلر اشتغالی ناردن
لسانی عقله دار ودل وجانی حیران وزار اولور صفت قندز وشول که قندز در
اگرچه که ومنهم من یمشی علی بطنه قبیلندن بر جانوری دشت وباد رسباحت در یاده
وسیاحت صحراده جانوران جار بالی پوینان وجویان در حدس وفراستده وفطنت وکیاستده
بی نظیر در ایام مخافت وهنگام آفتده صاحب تدبیر در شول سببدن که قدرت ربانی و
حکمت سبحانی انکه خایه سنده علامت صرع وفالج ورعشه وخدر ایچون مبالغه نفع وریاح غلیظ
وامراض بارده ایچون بی قیاس قوت دفع قومشدر ربع درهمی تریاك وافیوندر الحق
دست قدرت الهی ایله تعبیه اولنمش معجوندر پس صیادلر اندن اول طایفه نك اکثری طواشی
بی خایه در لاجرم زنکی طبیعتی بغلیوب هر بری فرومایه در هر قچنکم صیاد اندن
فرار وخلاص طوتیو لمه ونجاته جاره سی اولمسه دندانله کندو خایه سن قطع ایدوب
صیادك یولنه القا ایدر وجان شیرینی صیادك پنچه سندن ومحنت وشکنجه سندن بو طریقله
رها ایدر زیرا بیلور که مطلوبی کندو خایه سی در که تجارتلرینك سرمایه سی در ان
فی ذلك لآیات لقوم یتفکرون لمولفه ای نسخه دهر ازورق روی تو بابی
این حکمت از اسرار تو حرفی ز کتابی نثر شویله که بربونك کبی ورطه یه کرفتار اولسه
فرار مجالی بلمیوب عاجز وزار اولسه فی الحال فغاسی اوزره یاتوب صیاد

كندوزن عرض ايلر ولسان حالله محبوب اولدغن محبوب طتوب سويلر ارباب شكار
آنوك خادم ايدوكن بلوب قيوب كدر وغيرنك دخي سوداسنه عزيمت ايدر صنعت
خاديت خاديت دخي اكرچكم حكيم ذوفنون وعليم رهنمون درونير اندازلغن
افسون منتهاسي واردر ولسان عربده اركلكك كنيتي ابوسفيان ودشي سنك ابكودلدل
كل كبي خارزار ايچنده عشرت ايلر اهل تحمل درنتكم ديمشلر در بيت خارشتك خار صقلر ٥
جاني ح تن ملك ذوكر سمور كرقاني نثر اما اعراب باديه كبي غداسي ضب وسوسمار
ويربوع ومار اولمغين طبعنده طرارلق ونهادنده مكارلق واردر حكمكم مزاجنده اثر
جذام واحتراق سودادن قوي سقام مشاهده ايدركه لحوم افاعي برله الا علاج واصلاح
مزاج ايلر وافعينك شربت زهري وضربت قهرني صعقي بري ايله دفع ايلر والحاصل
طبيب طريق درومزاج تدبيرينه مشغول بر حريف در صنعت كشف بوخدمته كشفدن ١٠
غيري برخبابت لمسه فهم اتمزم و بومصلحتك حقيقتن كلمه ديووهم ايلمزم كه مسافر اقاليم
بحر وبر ومجاور ممالك خشك وتر درنهايتده صاحب نظر وغايتده اهل حذر در مانند
حضرت مسيحا عليه السلام وعلي نبينا نظر كيمياء احيا ودخي آكلم وابرصه دوا دريكم
مهابت بيكري وصلابت منظري واردر لغز لغز بلنك اظفار وثعبان دم اسد حجم
ني پول پول جوكردون براچم ج حكوب جيبنه سر ذيلينه پايي ح بكون بحر ابحره درخيمه خدايي ١٥

نثر ارباب لغزانوك توصيفنده وماهيتنك تعريفنده بوايكي بيتي خوب ديمشلر
بيت چيست آن طه قلعه دوان بدو در ح واندرو شكل اژدها پيكر ح قلعه با او ست هر
كجاكه رود ح هرده را زنن ميكند به نظر نثر پس رسالتنه كشي تعيين اولنوب سپارش تام و
اكرام اختر اعله خطه ارم ذات العماد يعني شهر جم اباده ارسال اولندي رسيدن رسول
رسول خاص درصورت مار بجزمت اژدر نامدار رسول خاص كه اژدر صفت در ٥
خدمتنه عزم اتمشدي في الحال بر مار آتش دما رصورتنه كيروب اطراف بقاعه ودشت وقاع
يوزاوروب بادكردار روان وآب واردوان اولدي صنعت تا بستان شول فصله
كه خورشيد جهان كير وطي سوار رخش شير اولوب آتشين شمشير له ميدان جهانه ومعركه زمانه
داروكير ايدردي تاب آفتابدن زمين وآسمان كره نار وجو هوا ابر شرار وصحن ما آجميم حجيم
اركردار اولمشدي تف سمومدن بولادي تيغلر غلافنده وآهنين سپرلر لحافنده موم ١٠
موم كبي اريدي قبضه خنجرده مركوهر مانند جرم اخكر شعله سوزان وفروزان ايدي
كه اصحاب ضرب وحرب البن دكرمكه جاني يوغدي ماهيلر جوكي ماده وقوشلر اوج هوا
كونده دو شوب ح نار مخته طتوشوب واول رسمه يغلري قان وسينه لري بريان اولمشدي
كه انلره فيض عمانك وهبوب نسيمك درماني يوغدي اشجار واشجار درخت موسي وار
آتشين زبان اولوب روز وشب سحاب برتاب وابر بي آبدن ماه وآفتابه حالين بيلدردي ١٥

لمؤلفه سرابی صوصانوب بر تشنه خاطره اوردی خاک حیرت بره روینی زمینک روزرو
تب قان اغلمقدن قورومش عین عاشق کبی جوینی صالوب چاه جحیمه دلوب جرخی
کورتش اودیله طولدرمش سبوینی نثر القصه رسول شهریار اول فصل تابدار روزکار ایله سوب روب
دودو
اژدر نامدارک دیاری اولان وادی سمومه ایردی نه وادی بر ظلمت آباد بی هادی
بخار ایله طولمش نهادی بر فرقت ومحنتدن مظلم سوادی صحایف اوراق اشجار زقوم خاصه
قدرتله یازلمش که انها شجرة تخرج من اصل الجحیم طلعها کانه رؤس الشیاطین
وصفایح اطباق احجارنه تیغ حکمتله قازلمش که واتقوا النار التی وقودها الناس و
الحجارة اعدت للکافرین لمؤلفه اوغرمش روز قضا حق قهرینه کجمش اطباق زمینک
قعرینه دوزخ اهلینه عقاب ایچون مکر مالک الملک اذن اچمش راه ودرینه حجر احجاری قلوب
پولاده سومه جنس اشجاری ایدر باد سموم اوتلری دارو کی مرک وصوینی سم نیجه ادم اوزره
مزغول انده دم برق اوروب بریکه اودکبی سرابه مهری تب طوتمش اول اودن جرخی تاب
رودی لب خشک وزمینی سینه چاک جمله بیتمش ریک ایدی بی آب وخاک نثر مرکم اول وادی
بی هادیه اوغرسه ارا قدیغی اراقه دیر دی رسول شهریار وخلق الجان من مارج
من نار قبیله سندن اولمغین چارونا چار بر مقداری سموم جحیم وظل من یحموم اول
وادی بی سیر وسلوک ایدوب کشت ایدرکن ناکاه قهرمان دیار ونریمان روزکار یعنی

اژدر تاجدارک بر وقتنه کلدی کویا بیت کوهی ازقیمن بیچ بیچ شده بنکار افکن
بسیج شده نثر شکلنک مهابتندن وپیکرینک غرابتندن بر زمان دم بسته قالدی بر تیره غار
بر دود بخار ایچنده بر هیکل طلسم کردار سیر ایلدیکه دهاننده شراره نار شعله تابدار کبی اوینار
وزبان آتشی دماغندن سحاب عذاب محنت یار کبی زمهریر قوم یاغ بورننک بیلی مانند
باد سموم احجاره طوقنسه موم ایدر ودخان آتش نهادلین زمیندن آسمانه هجوم ایلر
لمؤلفه تنی کوهساره بکزر آغزی غاره قمقاسی قلعه دشلری سنک خاره زبانی نار دوزخدن
زبانه بلا اهلینه آتش تازیانه دیکر ایکی کوزلری جهنم اوجغی دری کلکزلری قیر وقطران
ارمغی دری بلنک آسا تنی بیل بیل سراسر صناسی حلقه جرخ بر اخضر نهنک بین وحش لون
رمادین سمندر کبی بر آتش نهادی قضا تیغی کبی سرپنجه لری تیز اجل چنکالی بر اظفار خونریز
بر پنجه چنکال بر سم نوک الماس حیات عمر اکینن بچمکه داس نثر وقتیکم اژدر صفدر رسول
شهریاری صورت مارده اول وادی تارده بو حال بر ملالله کوردی اهل حاجت ورسالت
اولدوغی تیز وکین فراست ایله بیلوب نه مصلحت ایچون کلدک دیو صوردی رسول شهریار دخی ملک
دادبخشک دعاسنی ایصال وعرض ماجرا واحوال سویلدی اکرچه اژدر دلاورک دماغنده
غرور ونهادنده کبر وقسوت اول مرتبه ایدی که یاننده ذریات ادم مقدار احوال
انسانه اعتبار یوغدی اما ملک دادبخشک فرمانه امتثال وامرنه تعظیم واجلال ایلیوب

دمارنده

المخوف

ولي عهدي وجملة الملك اولان ثعبانه ايديكه اركان دولتدن واعيان مملكتدن تيز اول
وكالت مصلحتنه مستحق ورسالت خدمتنه لايق بر كمسنه بول ثعبان همان جهت خاكسار ايدب
ايتدي راي جهان آرايه كه صبح نور افزاي روز معضلاتدر وخورشيد ظلمت زداي شب
ديجور مشكلاتدر وخاطر خواطر نمايه كه مفتاح فتوح عالم كشاي ومصباح صباح وضوح فرمان
روايي در سردار ولايت وسپهسالار ايالت اولنلرك سرجمله احوالي كون كبي روشندر حاليا ٥
وقت اولوب حجاب ونوابكزكي ديارنه وكي شكارنه كلتشدر مكر كژدم جرار ومار وسام ابرص
وسوسمار وجعل وخنفسا وبعضي طايفه حيازكي حاضر كر صفت كژدم اوقلاكژدم اژدر
ايتدي كژدم اگرچه صدمت وحشمت وهيبت وعظمتا ايتي درحق ضربت بي باكي وشربت زهر
ناكي ايله فيل وبعيري هلاك ايدر اما نابينايي مادرزاد در وهر زمانده اساتيله معتاد درحتي
مادر قرنندن ياتور كن عادت اوزره ح وجه صبر اتميوب وايللر كيتدوكي يولدن كتميوب ١٠
شكم مادرني چلكي چلكي درد ومحنتله هلاك ايدوب خروج ايدر حضرت رسول عليه الصلوة والسلام
الا لعن الله العقرب ديوب بددعا وشتم اتمشدر ومصلي اولنلره نماز اجلنده اقتلوا
الاسودين ولو كنتم في الصلوة حديثي موجبنجه انوك قتليله ختم ايلمشدر اما افعي زمرد
دن قرار ايدركبي رايحه ريحان بي قرار ايلر انوك ديده سني زمرد نابينا ايلر وبونكله
جاني بوي ريحان بي قرار ايلر صفت افعي افعي دنى اگرچه شجاع ودليرو نامدار ١٥

دمرد افكن روزكار وسرحلقه مردان ومبارزان در وزورمند جهان وقهرمان جهاني زمان در
حدس واحساسي غايتده وفهم وادراكي نهايتده در استشمام نسيم دلكشا واستنشاق هواي
جان فزا ايله عيش وعشرت ايدوب تقويت مزاج ايلر وتحت الارض رياضت ايتمكدن الم
ديده سنه سبل ونظرنه خلل ايرسه اصول رازيانه تحميله علاج ايلر فسبحان من قدر فهدي
بيت اي روي تو اخترجهان تاب شده تير شم زهجر درياب ديگر بر شعار درحقه تغيب است ٥
درد دست تت خقه بلستان وكرامت كن شفاء عن قريب جوشش درياي فضلت نيك وبد را شامل
گرچه از بد بدترم خاشا كه مانم بي نصيب نثر والحاصل درياي الطاف حقدن انك شرب عجيبي
وانعام والطاف جواد مطلقدن نصيب غريبي وار در اما ذو لسانين فسون ساز وغدار وحيله
باز در اهبطوا منها جميعا بعضكم لبعض عدو ايتي فحواسنجه انسانله عداوت ازليه
سي وخصومت جبليسي وار در انسانك دخي آني قتل ايتمكده اختياري وانوك قصد هلاكنده ١٠
صبر وقراري يوقدر غالبا انهار جنت هواسي واول عيش وعشرت صفاسي دماغنده قلمشدر
كه مشتاق شرب خمر ولبن در بوسببدن كه هر خانه ساكن اولا طواف سبوني ودنلر وافر
شراب ناب التكيرسه شو لقدر ايچر كه كندوزين سكريله هلاك ايدر وقت اولور كه ينيه
ايچنه قي ايليوب اول شراب زهرناك ايدر ابن مسعود رضي الله عنه سرور كاينات ومفخر موجودات
دن عليه الصلوة والسلام روايت ايدركه من قتل حية فكانما قتل رجلا مشركا ومن ترك ١٥

حَيَّةٌ مخافةٌ عاقبتها فليس منا مع هذا ابو قدرت و روقوت وقهر و غلبت برله بر رجل
عريان كوزسه محجر و ضربت عمرو بن عثمان كف كجرهب بساشيء ذرلة سمنا ك
كه از زخم خار يا درايد بخال **صنعت سوسمار** سوسمار اكرچه ابن عمردن رضي الله عنهما روي
در كه حضرت رسالله عليه الصلوة والسلام زبان فصيح و بيان مليح برله كلمات انشاد ايدوب اول
حضرت بارنيت من تعبد ديوب اندن سوال ايديجك الذي في السماء عرشه وفي
الارض سلطانه وفي البحر سبيله وفي الجنة رحمته وفي النار عذابه ديوب جواب ويرشدر ثم
انا ديو جل انت رسول رب العالمين وخاتم النبيين وقد افلح من صدقك وقد خاب من كذبك
ديشدر لكن آفتاب برستلكله شهره دار و مبتلاي نسيان ديوانه مشرب بر حيران و زاردر
اصحاب صعوفنه عوقي واردر اولاده تناول و عقاربله تعامل ايدر جبين و بلادتله موصوف
وغبن زيادتله معروفدر كندي سبيلي استقامت اوزره وامرز و عشاير وقبايل ايجيله
حسن معامله برله الكوب ويرمزفكيو اعيان ملت و اركان دولت و امرا اشراف و علماء
عراق محفلرنه سوز سويلويلريا اقامت برهان ويا مدعالي بيان ايليوبله **صنعت
جعل وخنفسا** جعل وخنفسا خود بد سيرت و بد شمايل و بد صورت و بد خصايل قوم
اراذل وطايفه مزابلدر نتكم امثال عربده مذكور و مشهوردر كه ديرلر الجاهل والخنفسا
واذا حركته فسا الدرول وجودي وكل مجرد تذكري طبع لطيفه سبب نفرت وغشيان

وعقل شريفه موجب حيرت وهيمان در اصحاب نظافت و ارباب ظرافت واجتناب لقاء
حذرتنه بو مقوله خبايثي وبو صنعتلو خبائثي وبو سيرتلو خبائثي ارسال عين وقاحت
محض فصاحتدر والحاصل **صنعت عنكبوت** والحاصل بو حذمتكل اهلي عنكبوت
صاحب فنوندر كه هميشه پيشه سي فكر و سكوتدر و روز و شب انديشه سي ذكر لا يموت ايله قانع
ترين اهل معاش و قوتدر باريك بين و نازك وورانديش و چابكدر نساج بي قصور ومهندس
دور و قصوردر روشنه ديرپاي و زمينه ييمان در ورزشنه خود فرساي و فلك آرايدر حضرت
خدا جل وعلا شش جهاتي عين عبرتله تماشا ايچون الا آيتي دينه بينا عطا ايلمشدر فسبحان
الله الذي خلق فسوى والذي قدر فهدى الرحيم نساج لرقلت فهم و كيانت و نقصان عقل و
فراست برله متهاددر اما بسياردان واندك فضول وسليم القلب غل اولور الرسل حذمتنه سالته
حمزة اولوب اسباب سفر مهرزه ايسه كوردي وشهرياره اذنجك باركاهنه اعلامنه كوندردي

رسيدن رسول سادس درصورت ذباب بخدمت يعسوب كامياب عاليجناب

رسول سادس دخي بر ذباب شهد و بر شاب نو عهد صورتنه كيروب امير نحل و دلير
نحل محبوب القلوب حضرت يعسوبك باركاه اعلا و دركاه معلاسنه كلدي كورسنه كه بر ايوان
خاقاني و بر ديوان سليمانيدر كه كمال انتظامنده ومزيد البنيانده و حسن اهتمامنده و لطف
اعتصامنده عقول انام حيران و فهوم خاص وعام سرگردان روز محشره دكين اوزام على الاقدام

وهقافه‌سوز وملخ كبي نهايتسز ازدحام كي عامل كاروكي حامل بار وكي ساقي شرابدر
وكي معماردار ودياردر **بيت** چون بليناس روم صاحب راي ع همه رصد بند وهم طلسم كشاي
نثر القصه بر ديوان سير ايتديكه نمونه ادوار افلاك و اعجوبه عرصه خاكدر **ملوكه**
يصنعش چرخ وش بر طرفه ديوان ع كه كورسه اوندرديوين سليمان ع قورلمش بر فسون بر كرزم بازار
معطل كه يوق هر بيري دركار ع واروب كلمك ويرب المق سرا سر ع ايورلر بر بر ندن پيشه ورلر ٥
ايشنده اهل حدمت شويله مشغول ع كه بلمزلر كلن شئي يا خود قول **نثر** هر خلق خوش آهنكلري
يكا يويان اولب قايدار ارباب اعمال و بوّاب عالي جنابلري قابولرده نكهبان اولوب
اصحاب اقبال وضيع وشريف كبيرنه اطاعتده وقوي وضعيفي اميرنه استطاعتده
ايجلرنده بر مرد سركش ونه اشلرنده بر كمسنك خاطري مشوّشدر كمسنك سلوكي جاده
عقوقه وايماني جانب حقوقه مجالي يوقدر كويا كه هر بري بو ايكي بيتي ذكر زبان وفكر دل ١٠
ايلمشدر **بيت** مكن كفران نعمت تا نگردي كافر نعمت ع چو نيكو بنكري باشد كفران در زنات
اين خبر اندر قيامت ع نيابند اهل كفران بوي غفران **نثر** والحاصل طايفه نحل رسول شهريارى
كوريجك باشنه اوشوب خبرين الديلر واوكنه دوشوب حضرت يعسوبك حضورنه
اليوب كلديلر رسول شهريار دخي بر سراي عالي و بر قصر جنت حوالي سير ايلديكه سراسر
لري مسدس وكاشانه لري مقرنس صحن دلكش جمالي نظافت اوزره مجلا وعرش ١٥

99

مهوشي زياده ظرافت اوزره معلا اشكال غريبه واوضاع عجيبه اوزره بغلنمش **نظم**
كافتاب آمدي برون زنوزده چهره چون آفتاب كشتي زرده چون زدي ابركاني بر خورشيد
ازلطافت شدي چو ابر سفيد **نثر** بر طرح زيبا و بر رسم اعلا دركه مباني فكر و خيال انوك سيرنده
حيران وستماره چرخ دوّار انوك فكرتنده سركردان اكر حكيم بدايت نظرده اول ترتيب عنديب
٥ اما ارباب فكر وقياس يانند علي للقياس الهندسي كوردنوديس رسول شهريار دخي ملوك
سلاطين وامرا وخواقين ادبن يرنه كتوروب پايكاه تخت پادشاهي اوكنه يوز ييره
قودي و دعا دهانن آچوب شهد زبان وشيرين بيانله ثنالر اوقدي و بر زمان جمال
واول طلعت محبوبه نظر ايليوب قالدي **صفت امير نحل** كورديكه نعمان صفت
سليمان معرفت بر حكيم ذو فنون و بر عليم رهنمون در كه آثار نجابت جبهه سنده ظاهر وانوار
١٠ نقابت جبهه سنده باهر بر سرير ذات الكرسيده اوتورمش و بر ده وهم وخيالي جمع
ديله جهاني ديده سندن كتورمش اصطرلاب چرخ بوقلمون دن وربع دايره سكونده فصول
اربعه روزكارك واحكام ليل و نهارك واوقات رياح وامطارك احوالني بي احتياج زيج
تقويم وبي استخراج اشكال سقيم وعقيم وحي والهام حق لا ايناملمه معلوم و حدس وبداهت
ونور فراست وكياستله مفهوم ايدنمشدر طبايع عنصرياتي موضوعو الكلش ومراتع نشو جهات
١٥ سو بسوسير ايلش اكر تعيين مطاعمده واكر غذا حل وكرتبين مغانمده واكر منازل حمله سين

رب العالمین و قفیج تحقیق و تعیینه ابرکوردی بیت شد روشن بر آن جاسوس عیار
نهانیهای این کردش پرکار نثر خاطر دوربینی و ضمیر باریک اندیشی احوال رعیتدن
و اطوار حشمتدن بر دقیقه فوت ایلمز القصه رسول شهریار حضرت امیر نخلک خاک پاینه
رسالتنی عرض ایلدی و حکایتنی سر جمله سویلدی باقی ران پادشاهی که مشرق نیرات
سعادت و مطلع آفتاب سعادتدر بیت مانند صبح صادق پیروز و مثال انوار خورشید ۵
افروز اولسون دیوب خاموش اولدی حضرت یعسوب دخی رسول شهریاره بی حد
ملاطفت و عالی ضیافت ایدوب رعایا و لشکرینه و برایای کشورنه ملک داد بخشک بیان
و مظلوملر حقنده اهتمامنی اعلام ایلدی یر یر باللّدین قلدودب واللّدین
دعایه کتوردب پادشاهلرنه ثنالر و شهریار ملک داد بخشه دعالر ایلدیلر بیت
دادند روی زمین نهادند بر خاک پاش جبین دیگر کش ده زبان ثنا کستر بیت ۱۰
میان ازینی چاکری نثر و ایتدیلر عرصهٔ زمانده و میدان جهانده بزم کبی پایمال درد و
و خاکسار قهر و عنا اولمش طایفه یوقدر هر روزکارده و هر دیارده ذریات بشردن
بنی آدم ایرنشر و شر بر کیسه بلکه خار و خسه ایر مشدر دیمیدرکه کرفتار قهر و مذلت
اولمودن خلاص اولاوز و اسیر قید و محنت دوشمکدن نجات بولاوز که بو رتبه
اهتمام پادشاهی محض الهام الهی در و بو یوزدن حمایت سلطانی محض عنایت ۱۵

بیت
بخت خواب آلود ما بیدار خواهد شد مگر زانکه زد بر دیده آبی روی رخشان شما تمت
پس حضرت یعسوب دخی وزیر خیره او لان نحلهٔ که امیر خاص و سردار خواص ایدی
بزم متعلقاتمزدن حضرت رسالته سزاوار وینی آدمیلر مقابلیه بوارکم وارو زبر امیدم
حالیا تو متحرک اکثری مشغول عمارت و ساعی خدمت امارتدر یکی کرفتار آب و کل و کی
فقیر و حقیر و بی حاصل در فی الجمله خدمته قابل زنبور سیاه و زنبور زرد و زنبور سرخ ۵
و نلخ و مکس و پروانه و پشه و کیک و شپش در یعسوب شاه ایتدی زنبور سیاه ارا
جست و چابک و حریف و نازکر قتالی کسوت و عباسی خلعت در زنکی طبیعت و
صفت در اما بسیار کوی و کم خرد و بدآواز جو و پر حسد در لوندی شهر و بازار و دستمند
دیار در صفت زنبور زنبور زرد و زنبور سرخ عوان و زیان کار و ظالم خونخوار
در مکس کبی عوان و بی عسل مضراعی خود مشهور ضرب مثلدر کنت و کوی حضور ۱۰
حضوری اصحابنه نفرت و حیث و جوهی حضوری اربابنه حیرت و یغمر نیشی بی نوشی
غمز بدن بدتر و سم پر سهمی افعیدن افزوندر زیرا زیاده زور مند و ضعفایه پر کزند
در زنبیادیر و نه خوش شهدلر بیتشدر بیت نه هر بازو که در وی قوتی هست
بمردی عاجزانرا بشکند دست ضعیفانرا مکن در دل کزندی که در مانی بجور زورمندی
صفت ملخ ملخ اکرچه خلقت غریب و خلقت عجیبه راستی در و طیار و صبار رفتار و جند من

جنود الله الجبار در ترکیبی دورت کهودن وترتیبی سکز جانوردن درنتکم وضعفلر
دیمشلردر بیت خوک چشم ومار دم کرکس پر وکژدم شکم ۞ شیر صدر وپیل کردن ناقه پای وریک
اما نعتنده دنائت وطبعنده اساآت غالبدر مردود خلائق اولوب هر زمانده کل تهیی
وطل بهیتی عالم خلقتک غلانیی بجمله مقصوردر واعداد واجنادی کبی حصاده فسادی
غیر محصوردر استخوان دندانی بر ذره خایی واول ناقه صفت پایی کویا آهنین منشاردر
یاداس الماس کرداردر بوسببدن رسول رب العالمین اعنی حضرت امین محمد علیه الصلوة و
السلام انوک هلاکین دلیوب بیورمشدر اللهم اهلک الجراد اقتل کبارها وامت
صغارها وافسد بیضها وسد افواهها عن اکل مزارع المسلمین وعن معایشهم انک
سمیع الدعا **صفت مکس** مکس دخی خبیث نهاد واهل تج عنادر شوخ چشم وبی شرم
وبد طینت وبی آزرم درخلوبانه دوشر ونجاسته اوشر نهادنده تمیز وتشخیص
طبعنده تعیین وتلخیص یوقدر ناپاک وبی ادراک وحوزی وبی باکدر حدیثده
واردر که الذباب کله فی النار الا النحل وبر حدیثده دخی بیورمشلرکه اذا وقع الذباب
فی اناء احدکم فلیمقله بالاسی فان فی احد جناحیه داء وفی الآخر دواء وانه یتقی بجناحه
الذی فیه دواء وفی روایة اخری ان احدی جناحی الذباب سم والاخر
شفاء فاذا وقع فی الطعام فالقوه فانه یقدم السم ویوخر الشفا **صفت پروانه**

پروانه اگرچه پری پیکر وملک منظر در کسوتی نظیف وطینتی لطیف پر نهر ظریف
ومرغک ضعیفدر ارباب ریاضت واصحاب قناعت کبی کوشه نشین وعزلت نشیندر
اما واله وحسته وعاشق ودیوانه درمولی صفت کثرت دوارندن تحصیل دوار ایتمشدر
وآتش پرستلر کبی قبلهسی انوار اولمغله چشمی خیره ودردار ایلمشدر شمع انوارلرینه باشنی
خوشدر بروینی خاکستر ودردینی آتش در نتکم رساله شمع وپروانهده مولف این مقاله
دیمشدر **نظم** بر پروانه عشق سرور ایدی ۞ ترک وتجریده قلندر ایدی ۞ فرخنده ایلین
نظری ۞ بی کمان آنی ظن ایدردی پری ۞ ذیره خلقده فرشته ایدی ۞ طینتی عشقله سرشته ایدی
قلمغین عشق حق دردینی اود ۞ اولمشیدی دردی خون آلود ۞ آنی خاکستر ایده ویرا اول آتش
طشی غیم غم ایدی ایچی کونش ۞ خرقهسی کل کبی دریده ایدی ۞ جهرهسی نوردن جریده ایدی
عیش دنیادن انقطاع ایتمش ۞ مولی لرله چوق سماع ایتمش ۞ حاصل ایدوب صفا وزوق وده ذوق
جانی بولمش طواف کعبه شوق ۞ ایلمش عالم اچره عزلت لر ۞ کنج عزلتده چوق ریاضت لر
کیجلر قتده کورسه دوشن بزم ۞ ایلر یدی اوباکه جاندن عزم ۞ دلنوک آتشی سوندرمز دیب
یانر اوده کیردی دونیمزدی ۞ کوندزین کاری صوم وخلوتدی ۞ کیجه لر شغلی بزم وصحبت ایدی
عشق راهنده پایمال ایدی اول ۞ عشق الندن شکسته بال ایدی اول ۞ اولمشیدی صفای عشقله یار
عشق اوجنده جعفر طیار **صفت ...** بشه دخی اگرچه ذاتنده دلیر وزعمنده جهانگیردر

درېنکم دیمشلر در بیت پشه چو پر شد بزند پیل را با همه تندی و صلابت که اودر

مورچکانرا ات شر چو شد پیل ژیان نابود بر هم زده دم دوکن واول کمراه مطرودک قاتلی اولمغین بو رسم جدع مردودکن

ایتمشلر در نظم پشه را لطف ازل از غرود تا خورد مغز در سر نمرود بیت پشه‌زادی بی مطبخ

جود طعمه از کاسهٔ سر نمرود نثر اما بر فصاد خونی و بر جلاد تو یی در خرطومله پیل دمان

و بر وبالیله عقاب جان ستان کچنور بر قطره قان ایچمکله مرت بلکه خاکه یستنله همدست

اولور بو جمله دن صکره بنه بر کوینکهٔ ناساز و بر خوانندهٔ بدآواز در که ترانهٔ ابتر اصوی

و نغماتنده یولی وار در بر کشیه قولاق تعذیرین و بر بردهٔ درد و غم تعزیرین ایدر

زخمه‌سی زخم بلا و مضرابی ضرب عنا در نه بر هوا قوللنور که بر دم اندن جانک راحت

اوله و نه بر لحظه آرام ایدر که کوزک خواب راحت کله آهنک بی هنکامله و سرآغازی

انجامیله کوکلر خراش ایدر و سینه‌لر تراش الحق صیت و صدا استندن و نوای ناخوش

اداسندن کوچک و بزرک بی حضور در و نغمات مختلف آوازندن و نغرات ناخوش

الاطوارندن خلایق بر نفور در بیت کوییی رک جان ملکه‌ا میکسلد نغمهٔ سازش

ناخوشتر از آوازهٔ مرک پدر آوازش صفت کیک یعنی بره دخی اکرچه چابک و بر باز

و عیار و نازک و حیله‌ساز و طرار در و انس ابن مالک رضی الله عنه روایت ایلر که

رسول الله صلی الله علیه وسلم ایشتدی که بر کمسه بره‌یه شتم ایدر بیور دیکه لاتسبّه

فانه ایقظ نبیّنا الصلوة لفجر امام علی کرّم الله وجهه ایتدی بر منزله نزول ایلدک پس بزی

بره‌لر انجذب ایتدی رسول علیه السلام ایتدی لاتسبّوها فنعمت الدابّة ایقظتکم

لذکر الله اما رقاص ناموزون و شیرین کار بی قانون در دزد چالاک و خونی بی باک در

حریص دم آدمیدر و مشتاق خواب ولنله جهانک درد و غمیدر اهل بزمی کیجه‌لر ده جنکی و

کندوز لرده بنکی ایدر نتکم دیمشلر در بیت کیجه اول رقاص اولور پس جنکی پس کوندوز

اول سرخوش اولور پس بنکی پس نثر و ظرفای عجمدن دخی صادر اولمشدر بیت مطرب سرای

کشت مکر جام خواب من که کیکان برقص و منی مانده شب جنکی میزنم نثر جثه ده خوار و زار

و حقیر و بی مقدار الکن بنه صورتده فیل و سیرتده مافیلدر حضرت حق سبحانه و تعالی قانن ایچمک

ایچون اکا عجب اسباب و آلات و یرمشدر یعنی مانند فیل دمان خرطوم و انیاب عطا

ایتمشدر صفت تخته‌کش که کهنه‌در اول دخی اکرچه صاحب سکینه و اهل وقار در اما غایتده

قبیح شکل و مردار در خدمته کامل و طینتده مهمل در اکرچه هر کشینک اوکنجه ادنی اشا زنله

بولنور دو جزوی التفاتله تکثر اولنور لکن اندن بر معقول ایش و بر مقبول جنبش ظهور دکلدر

ارباب معارف و اصحاب لطایف دن بعضی مذمتین بو یوزدن ایلمشلر در بیت

بره‌لر اولدوقت بیت‌لر اوزر شدر چه یا اوزدر تخته بیتی انکروسدر نثر حاصل کلام بو

معقولهٔ کمسه‌لرنه رسم آینی رسالت بلور و نه آداب ملوک و سلاطین رعایت قلور

شهريارلر جاليني كورمش وجهاندارلر خاكپاينه يوز اورمش دكلدر بو حذمتك عهده سنده اكر
مكور وارسه مور در كه سوار وپياده نك حفظنه مأمور در وسليمان نبي ايله عليه السلام سوال و
جوابي مشهور در وقرآن عظيمده قصه سي مذكور ومسطور در اكرچه صورتده حقير وكسوتده فقير
در اما همتده بلند وسعي كوششده ارجمنددر واكابر واشراف نظرنده بهره مند در وحسن خطاب
٥ ولطف جوابله شهر بنددركاه پيل دمان ايدن بر اشكنجه وكاه شير زبانله هم پنجه اولور
الحق ارباب توحيد واصحاب تجيد بو بيتي انوك حقنده خوش ديمشلردر بيت مور
قوت دير شود نظم عاجز او در تنه شير شود نثر پس حذمت رسالته مور مأمور كمربر ايكي
يردن قوشانوب ذاته يتوب وا اشنوب سرور حبور له يوله دوشوب ليل ونهار دلشاد
بهار ديميوب عزم شهر جم اباد ايلديلر نام فرستادن ملك جنيان پيش سعد الملوك من
١٠ واردان وقتي كه ملك دادبخشك قبايل وحوش وطيوره وطوايف مار ومور ه ارسال
اولنان رسوللري بعد تبليغ الرساله وعرض المقاله مراجعت ايدوب يته حضور شهرياره
ايرديلر جميع حيوانلرك امر سلطاني وحكم خاقانيه انقياد وامتثال ايلدوكين وحاكيا
شاهه وباركاه جهان پناهه هر بريسي بر رسول سخندان وبر وكيل صاحب لسان اندوكين
جبر ويرديلر واول اشارتدن بشارت وبشاشت وصفا وهشاشت حاصل ايدوب
١٥ عرض قلديلر كه هر رسول سخندان وبر وكيل صاحب لسان اوشله روز موعود وساعت معهوده

فلان وقت

آستانهٔ سعادت آشيانه شهرياريه ارشمك اوزره دردي ديدلر ملك دادبخش دخي وزير
اعظمي وشير مكرمي امين نصفت نصابه ايتدي حيوانلرك اهتمام واقدامي معلوم والتزام و
اختصاصي مفهوم اولدي پس ذريات آدمك سردارلرينه واول طايفهٔ مكرمك سپهسالارلرينه
بوامري تنبيه وتعيين واشبو خصوصي اعلام وتلقين ايدن بر وجهله صرف فراست و
٥ خرج كياست ايتمك كركدر كه مؤداسي صلاح مابينكزه سبب اوله وفساد ذات البينه ومصاحت و
مصافحه منجر اولانه منافحه ومكافحه وزير زمين خدمته اوپوب بيت تهنا تحت اقبال جاه
تو باد سرير فلك متكاه تو باد نظم آيينه دل پادشاه كه جام جهان نماي دوران وخورشيد عالم
آراي زماندر احوال عالم واطوار بني آدمه تمام واقفدر قراين اوجاع ودلايل سماعله معلوم
اولمشدر كه ذريات بشر كوماغنده مدت مديده وعهد بعيددر كه طاير استكبار واستعلا و
١٠ واستظهار واستيلا آشيانه ايلمشدر وبني آدمك دل وجاننده درخت انانيت و
رعونت وقهر وغلبه وخشونت كوك بغلمشدر روزكاري در كه نيروي قوت وبازوي
قدرت وخدعت وحيلت برله وحوش وطيوري ومار وموري زير دلت ومغلوب ايدنمشلردر
سيمرغي سككه وفلكي كلكه صايمزلر آهنين پولادن لبلبي كبي چيننيوب كوكه يوشكوزرلر
بيت همه كمان كش وتير آزماي وتير انداز نظم همه مبارز وآهن كداز وجوشن در مصراع
١٥ همه فكنده تن اندر مغا كهاي هلاك نثر ان الانسان ليطغى ان رآه استغنى بيت به آب
فكنده

تحت

ارايش بزمكه

شوكت جهان غزه است بيت كه خورشيد در چشم شان ذره است نثر بلكه نهادلري شويله دركه باغ
جهانده آب جويباردن عنبر ابراياغين يودر وسبزه بهاردن غيره براو نويد طورر قوميه لر تحجيل
الذين يتبعون القوب ثور كردوني قربان ايلمك دلرلر ومحيط آسماني قمره بيرايدوب
سمك فلكي ماهيه بريان اتمك استر انهم تمردوا على الاتفاق وتمردوا بالبغي والشقاق
مصراع بس بعيد دركه حيواناته بطريق احتجاج مقابله قبول ايدرلر وحضور شهرياريده مدافعه
ومجادله معقوده طوتهلر وتنبيه شاهيدن واعلام پادشاهيدن بر غرض فهم ايدوب بر طرفدن
تساوت شدت وعداوت ممتد اولا وبو فسادك صلاحي وبو تغيرك اصلاحي برين اعذار
وتاويله واستنادن تعويله محتاج قلمه بيت چون رشته گسست ميتوان بست ليكن بميان
گره بماند مصراع وقد تخسر الانسان في الطلب الربح نثر بلكه منازعات عظيمه ومصارعات
جسيمه يه ايرشه ودامن سلطنته وجهه مملكته اندن غبار فترت ودهشت قونه بيت
دوستي را هزار شخص كم است دشمني را يكي شود بسيار نثر هله بو نبته بي مقدار وذره
خاكسارك خاطر فاطرينه گلن اولدركه جزيره سرانديبك اولان شهريار نامدار وجهاندار كامكار
كه نام سعادت فرجامي سعد الملوك بن ورداندر وكنيت شرف پيوندي ابو السعد اندر وآل
ذو القرنين دن شريف الطرفين وسلطنت جهه سنده بوكون قرة العين در
كسري معدلت وجم منزلت لطف ملخص نورلي مشخص آسمان سرير خورشيد ضمير خسرو دوران

باسط الامن والامان بر پادشاه مكرمت پناه وبر شهريار سعادت دستگاه در حضرت شهرياريله
انلروك مابيننده طريق دلجويي ومخلصي بر له مفاوضه ومراسله وعلاقه محبي وهوا خواهي
يوزندن مناسبت ومعامله اكسوك دكلدر شعر وفي كل دور الزمان مفاخر وفي كل شهر
للانام شاهر نثر مقتضاسنجه بو كون اول شهريار ديار وجهاندار تخت يار مخر پادشاهان روي
زمين وسزاوار تاج وتخت ونگين در ناشر اللطف والاحسان قاهر الكفر والطغيان بر شهنشاه عدالت
بارگاه وبر تاجدار موهبت نگاه در بيت خداترس وخداخوان وخدايار وخدا انديش جهانگير
وجهاندار وجهانبخش وجهان آرايي نثر ذات شريفي محفوظ حراست يزداني وعنصر لطيفي
ملحوظ عنايت رحمانيدر بارگاه همايوني ملاذ فقرا وغربا ومرجع علما وامرادر دولت
روزافزوني محسود سلاطين جهان ومغبوط خواقين دوران در هيبت وسطوتندن تن
دريادل كوه كبي فسرده وفشرده در وجان كوه تن درياكبي گداخته وآخته در بر شهريار دركه سعد
ذابح تيغ بهرامله عيد سعيدي حضرتنه قربان ايچون حمل وثور وجدي قربان ايدر وبر
جهاندار دركه شاه فلك كف الخضيب الثنه نجم رامح كبي نوردن بر عصا ويروب بارگاه
جهان پناهنه دربان ايلر تير گردون شرف حضرتنه سهم اعلايه ايرشدر ودبير فلك
كاتب ديواني اولمغه الدبرات مسلمي كبي مشدر بيت چو وصف ذات شريفش كند زبان قلم
عجب مداركه آب حيات از و بچكد نثر ادبي نبي نك مرقد منورنه ومشهد مطهرنه نگهبان در

زروه

يتيش ايكي ملتك مقبولي بر شاه مؤمن مسلماندر تخت حكومتنده و دورنده فرمانده اولان
جزيره بندر تجار وهر بني آدم وهر شئه سغاين عالمدر خلفاء راشدين دن البنده برات
همايون وتربيت نامه سي واردر و تبع تابعين دن رضوان الله عليهم اجمعين ارشاد
خلايق ايچون اجازت عامه سي واردر بو سببدن ذات سعادت مآب و ضيا ر سيادت
شعاري مرجع الانام ومقبول خواص وعوام اولمشدر اكر بو مصلحت اول حضرته عرض
قلنه وحضور موفور السرورنه اعلام اولنه شكل بو قدر كه راي جهان آرايه موافقت و
فكر مصلحت كشايه مرافقت كوسترلر وقتيكم اصف نصفت نصاب ملك دادبخش حضورنده
بو راي بر تنويري كون كبي روشن تقرير ايتدي ضمير پادشاه وزير سعادت مشيرك تدبير
صواب اثر ديكي معلوم اولوب وزيرك فكرنه زياده تحسين وكلمات با اعتقادنه آفرين ايلدي
پس وزير صاحب تدبير امر ايتدي باب سعادت مآبنده كه دبير دلكش تحرير ميمون يعني كاتب
ديوان اعلا جناب سعد الملوكه بر نامه همايون و بر رقعه ميمون املا ايليه يعني خامه كوهر
افشان زبانندن حيواناتك احوالني سويليه مثال آب زلال عبارت ايله و مانند سحر حلال استعارت ايله
درر غرر ابدار مرادي وجواهر زواهر تابدار ما في الفؤادي سلك كتابتده نظم ايده
بيت قطره هاي چكيده از قلمش ع همه نيسان صفت كهر كرده ع مشك از خور دهانش خجل
شده ع بحر از نقطهاش تر كرده ع هر طوطي صفت شكرين بيان و سخن پرداز و كهر اينده

105

صبا رفتار و بلند پرواز رسولنه زرين كبي كردن بندجان وهيكل زرين كبي بازو بندجانات
ايليوب ارسال ايدهلر پس كاتب ديوان دخي فرمان قضا جريان نه حكم صادر اولدي خامه دار
همان باشن اوزره طوتوب غواص كردار درياي فكرندن لآلي شب افروز وكان قريحه سندن جواهر
جهانسوز اخراج ايدوب صفحه بياني مرصع و ملمع ايتدي كه نزهت بياننده ولطافت بيانده
دبير فلك فلكك دوات اغزنده خامه كبي انكشت حيرت دهاننده قالوردي بيت ازبرای
نثار طبعش چرخ ع عقد كوهر كشاده از اكليل شعر يا عجبا من حال انبوبة ع تكرع في بحر
من المسك ع تنظم في الكافور من مسكه درا ع بلا تعب ولا سلك تمت حاصل كلام اول نامه
كافوري جامه واردرلوب واوزرنه ختام مشكله مهر اورلوب اصحاب ارباب عرفانندن و
بياندن ذو القدر الجلي والشان العلي بر چنيكك النه ويردلر عروه توصل و قدوه
توسل اولسون ايچون هدايا عجيبه بي حد وعطاياي غريبه بي عد ايله حضرت
سعد الملوكك خدمتنه ارسال اولندي القصه اول رسول سخن دان كالبرق الخاطف والريح
العاصف بو عرض الهدايا وتبليغ التحايا اول حامه فرخنده فالي يعني اول نامه عز واقبال
سعد الملوكك قدمنه باشن اوروب اوكنه قودي و دعا دهانن كشاده قلوب بو بوزدن
مدح شاهي اوقدي بيت خسروا از بحر جودت فيض بحر سايل در يتيم ع صدر ارباب
مهر لرزان نه سقيم ع در مقام پادشاهي تا الى يوم القيام ع باش با عدل و سخاو عزت و دولت مقيم

لعل

بعد مضمون نامهٔ میمون ده که اجمال معالی واختلاف احوالی تفصیل ایدوب ملک
دادبخش عدو بند و مملکت کشانک صباح عید سعید کبی انوار سعادت اولوب قدرنبدر تابانه
حیرت فزندن انکسار ایرکورمش وانارت شمسهٔ چهرهسی فروغ آفتاب عالمتاب کبی
منبع آثار سیادت اولوب طلعت روزفروزانه خجلت و خجلتدن اضطرار ویرمش
مداد مشکین نهادله ابرولری وسمه لنمش نثار خط غبارله دیده لری سرمه لنمش زیور
خطوط ونقط عارض ملکونی برخط وخال وگلگونه لطافت وخوبی برله رخسارهسی ترصیع
حیرت فزونی کارنامهٔ اهل خیال قلاید جواهر زواهر عبارتله وفرائد درر غرر استعا
راتله گوش وگردن بسته وحلل طرائق لطایفله وحلی نوادر معارفله سرتاپا آراسته
وپیراسته بیت بدین لطایف وخوبی کسی نیارآید ه بحجلهای عبارت عروس معنی را
تنر مگر ذوالنونین قلم خضر قدم مسیحادم ایدی که ظلمات دوات [illegible] چشمه سار حیات
انسی با حضرت مقدسه براتی محرم نفحهٔ روح الاقدس اولمشدر [illegible] کرده رقاصی
چو باد صبح در صحرای نور [illegible] کرده غواصی چو دزد دلیل در صحرای قیر [illegible] از حریر دلنوازش
برده صبر از عقل وجان [illegible] وزمیر بحر سازش گشته حیران ماو تیر تنر چونکم اول دلبر صنعك
یعنی اول مکتوب مصنعك مطلعندن مقطعنه دک نظر قلدی مضمون میمون ومحوا
همایوندن هرنکم اشارت اولنمشدی بلدی حسن قبولیله تعقیب وسنت مشاوره ایله

وزیبن

تمهل کوستروب رسول خلعت وتشریف برلوب دار الضیافت سلطانیه نزول و
نعم وعواید کرم ایله نزوله امر اولندی تاکم خطاب مستطابه اول کتاب مشکین نقابه جواب
صواب یازیله **شاوره کردن سعد الملوک بارکان دولت واعیان حضرت ملت**
وارسال کردن رسل ازحکما هفت اقلیم به پیش ملک دادبخش کریم پس حضرت سعد الملوک
وزیر مشیر وآصف صاحب تدبیر نظام الملکی که عاقل ولبیب وفاضل ادیب مرد حبیب ونسیب ایدی
دعوت ایدوب امر ایلدیکه شهرک علمای نامدارینی وفضلای تقوی شعارینی وامرای صاحب
افکارینی وادبای ذوی الافتخارینی اکرم سافر دراکرم مجاورین الراحل فراعذر واکرم تاج بارگاه سلطا
دیوان خاقانینه جمع ایدوب ملک دادبخشک اشارت والتماسی بابنده اتحاد آرا واتفاق فکر
غیا ایلیوب رسائل شریفه ونامهٔ منیفه جواب محبت انگیز وکتاب مسرت آمیز یازیله لر نظام
الملک دخی زمین لب ادبله بوسه ویروب همان دم قدم طلب اوزره قیام کوستروب علی
طریق الاهتمام سعی تام وجد تمام ملاطفت بارعام برله علمای اطراف وفضلای اشرافدن بر
بزمجلس مکرم ومحفل محترم ترتیب ایتدی که صحن ارم اندن بهجت حزم وزینت کرم اوکرنسه
روایت چه مجلس چون جنان عدن پر نور [illegible] چه محفل چون جمال حور مجبور تنر سعد الملوک
ستوده خصال دخی ارباب فضل وکمالک هر برینه تمام استحقاق ولیاقتلری وفتح
الاکرام واقبال واعزاز واجلالك کوستروب ملک دادبخشک نامه سن وجوابانک هنکامه سن

محفل

وفتح

عرض ایلدیب وایتدیب هر بیر کز که ضمیر الهام پذیریم که خورشید نظیر در هر نه جواب وبنم
دن
رای مصلحت آرایی که ملاحظه ایدر ظهوره کتوروب ذلك معالله غبار ملالدن مقصود
وآیینه مراددن شستر ورفته قلوبن **بیت** ذیرده اتسه آرا اتفاقی کوکلدن کوتریب لور
وبمکن نفاقی قلوب اهلینه عالم کون کبی در توراریخ سلاطین دون کبی در نه سورکم شبویلر
٥ یه قوت جاندر نکم دیولرسه مقبول جهاندر **نثر** بس اول قوم کرام امر سلطانیه دل و جان
دن احترام ایدوب دهان بر قلوب ایتدلر که توفیق ارادت خالق بیچون ومیامن دولت روز
افزون برله بو عالم کون وفساد وجهان ابداع واختراع نهادده اعراض ظاهره وجواهر
زاهره ایله قایم اولدقچه سلطنت ودولت ودوجهانی ذات شریف سلطانی برله قیام ایلیه
وصورت وهیولا مابینلرده پیوند دایم اولدقچه اقبال سعادت وکامرانی درکاه جهان پناه
١٠ خاقانیه ملازم اولیه **بیت** فلکلر دوندکچه شهریار اول زمین طوردقچه سلطان دیار اول
نثر وعوالم نجوم وافلاك ومعالم آتش وباد وآب وخاك ایجنده فاعلیت وقابلیت
وصورت وماده وغایت جهتدن تاثیر وتاثر قرار بولدقچه عدل وانصاف جهان کشایی
ونظام وانتظام فرمان روایی برله ارتباط فاعل وقابل والتیام صوریه ومادیه ورغایی
اتمکدن خالی اولیه **بیت** زدادت جهان یکسر آباد باد دل زیردستان زتو شاد باد **نثر**
١٥ اکرچه کم طوایف وحوش وطیور وقبایل مار ومور که انسان فلك القدر وملك الصدر قصد

جان ویردن

طور دوکنجه دور طوکنجه

معارضه وعزم مناقضه ایتمه سن بحسب الظاهر عقلاً معقول ونقلاً مقبول کورنمز کم
فضل انسانی بو خورشید تابان کبی جلی وآسمان کبی عالی اولدغی اشتباه یاغین وغبادترن
ویاعین عقلده سبل اولمغدن اولور ویا دخی حسددن دیده بصیرتده حلل اولمغدن کلور
بیت چشم بد اندیش که برکنده باد عیب نماید هنرش در نظر **نثر** وشول ارذال که طریق
٥ صلاح وسداددن مطرود ومنزلت عقل ورشاددن مردود در انلرک دعوی وشکوب سنه
التفات کوسترمک عرض سیادت سلطنة وعنوان ریاست قدر وعزنه مخل در وخاطر
آسوده سلطانی وضمیر خرم نهاد خاقانیه مخل درکه ازدحام عوام ولوله حمام کبی غوغا
بانگی ودردسر درو افسانه بی معنی وهنگامه شور وشردر **بیت** چه خوش گفت این سخن آن
مرد باهوش ز جان ودل ببایدکردنش کوش زتریاق ارادل برحذر باش ز دست
١٠ اهل دولت زهر کن نوش **نثر** خصوصاً التفافد عن بعض الامور تعاقد والتناکس
فی بعضها تکایس قضیه مسلمه در اما چون رای جهان آرای ملك دادبخش که مصلحت و
حکمت
دنهمت ویمتدن خالی فهم اولنماز الا کا موافقت ومرافقت ایلیک مقتضا سجیه فتوت
ومروت ومبتغای محبت ومودتدر فلا بد بو خصوصه اقدام وبو بابده اهتمام اولی
واحری در واذهان قاصره وطبایع خاسره یه وارد اولن وهم مغلوطیتی دفع ایچون
١٥ غیرت وحمیت وازاله تهمت وریبت اتمك واجب ولازم در که اتقوا عن مواضع التهم
حمیت

تمهادوب

واعلموا بدرايع الهمم بحمد الله والمنة بعنايت يزداني وهدايت سبحاني ويمن معدلت
سلطاني ولطف ومكرمت ظل اللهي خاقاني اقاليم سبعه نك علما نامداري وربع مسكونك
فضلاي حكمت شعاري پاي تخت پادشاهيده باش اوروب وخاك دركاه جهان پناهيه يوز
مقام خدمتده در روز وشب بنده صفت كمر بسته قايم لر واهتمام عبوديته ليل ونهار فلك وار دايم
بوبارگاهك صاحب لرندن بر نه اشارت كه واقع اولوردي لرا اوزرنه حركت طوترلر وانشو دركاهك
صدور رتبت بر نه فرمان كه صدور بلبور جان ودل ايله تسليم كوسترلر بيت كف كريم تو تجربت
افاضه جود كه كه جز بساحل تعظيم نبت پاپانش ﴿﴾ شعاع تيغ تو برقيت در ديار عدو كه جز دني
قطرهاي بارانش بيت اكر بو استانه سعادت اشيانه دن وسيله سيادت نشانه دن برادني
بيوز يليه مرحله قدم عزيمت اورسه كلوب عتبه عليه ء ملك دادبخشنه جمع اولان طايفه
حيواناته كه فمنهم من يمشي على بطنه ومنهم من يمشي على رجلين ومنهم من يمشي على اربع
مجاورهم ومراعيه وخاطرها يدوب اغزلرينك داديني ويرب تعرض بني ادم دن ذللرين
كسه لر وكونش كبي دلايل عقل وبراهين نقل ايراد ايدوب فلكلر كبي يوزلرين اوزر
يره بصه لر حضرت سعد الملوك دني الذرول راي منيرلرنه افرين وحسن تدبيرلرنه تحسين
ايدوب بهين بديع اقليمدن بديع حكيم ذوفنون وبرنجه عليم رهنمون اختيار اولنوب
يول يراغن كوردلر وعازم باركاه ملك دادبخش اولوب هزاران فرسنكوهلر وغلبه

اولب

108

ابنوهله طرق شهرجم آباده يوز اوردلر اكر باران اهل دل كوش وهوش وسمع بجمع بر جوش
بو كلمات پرنكاتدن وبو عبارات با استعاراتدن يكا طوته لر وكلا نقص عليك من انباء
الرسل نثبت به فؤادك موجبنجه اولكه حرب وحال وحيله قيل وقال الذين وسعت طاقت وفسحت
مقداري تقرير وتحرير اولنسون وها انا شرعت الي المقصود متوكلا على الصمد المعبود

ماظرات وآغاز محاضرات درمباحثه شتر پر سوز وساز با حكيم حجاز نظم

كيرو اولب منور بونه ايوان ﴿﴾ فلك سلطان انديا عزم ميدان ﴿﴾ سحراوردي سبع ابن نفسلر
كتوردي خوابدن نرم الهو سلر ﴿﴾ يتوردكن خلق عالم ترني مدهوش ﴿﴾ بودملردن قلوب دريا صفت
ايردب سرلر زجيندن جرني ﴿﴾ فلك طاسي دهل وش كوم كوم اوتندي ﴿﴾ دبرلدي دركه سلطانه قو
يوزين خاك اندين عزم اهليته بيعت للكر نثر ملك دادبخش دني مقدما كثورنك اولن حضرت شيخ الاسلام
وساير ذوي قدر والاحترامي يعني اعيان ملتي واركان دولتي اولان اكنافي وقضاة اطرافي
والحاصل مملكتده اولن سادات واشرافي جمع ايليوب شويلكه رسوم سلاطين جهان و آيين
خواقين زمانده ترتيب ديوان سلطاني وترحيب ميدان جهان باني ايلديكي وكندوسي فرق
برنه تاج كياني بر بروخلعت نوشيرواني در بر قلوب معدلت سريرنه وحكومت تختنه كچوب
اوتوردي قوم حاجته بار عام واهل شكايته اجازت تام ويروب پرده وحشي وحجاب
دهشتي عرض جمال وبسط مقال ايليوب اورتادن كتوردي سادات علما واشراف فضلا

مهرومه كبي زرين وسيمين كرسيلرده وصندليلرده آرام وقرار ايدوب مجلسه نور وشوكت وسرور وسلوت ويرديلر وزير نفوت شعار ومعرفت دثار دخي مقام خدمتده وموفق عبوديتده بنده دارال قوشوروب شرمنده كردار سرافكنده ايدوب طوردي بيت

انس وجندن طوردي بر ديوان كه دهر خ كورمشدي بو سير ايدلدن ماه ومهر نثر بس جوب آهنك وخوش نيرنك وصاحب فرهنك سرهنكلر بي درنك برير ندالر ايلديلر كه روزكار زور وچرخ غداردن هر كمك فرياد ونكايتي وداد وشكايتي وار در سويلسون وپادشاه معدلت جناب ومكرمت نصاب يانده حاجت ومرادي وفكر نهادي وار در عرض ايلسون كه اليوم تجزون بما كنتم تعملون وقتي كه انده حاضر وبو خصوصده ناظر اولنلر بو نداي بشارت نمايي كوش اندي لر رجله ساكن وخموش ومست ومدهوش ايكن دريا صفت جوش وخروش ايدلر هر طرفدن مانند بحر عمان وشال نهر روان موج موج وفوج فوج طوايف بني آدم وخلايق عالم آقوب اقوب كلديلر القصه سراسر اصحاب حضور وارباب نفور اولدم صور بر سرورين استماع ايديجك كطوايف البعث والنشور يعني انس وجن ووحوش وطيور وقبايل بهايم وسوايم ومار ومور وضباع وسباع مختلطه مختلفة الطباع واصناف وانواع جرنده هر بريكادن اجوب اجوب وبرى برندن كچوب اول مجلس حكم وحكومته و محفل عدل ومعدلته جمع اولدلركي شكايت يوزدن لسان وكي اصغاء فصل حكومت ايچون سمع

اولدلر شترهايم كه رسول پيامبركه وسردار غوم فوق ايمدر صفت شتر ميمين بي تحمل وتمهل عون رحمانه توكل ولطف سلطانه توسل كوسترو ب ايلرو يوردي وداد تظلمدن و دخان نايره تنالمدن سحاب ظلمت طنابكبي دودي چرخ بر نايي وجهان عالمتابي بوردي

لمؤلفه زدوند لش وقت بير از جكر آتشين نه چون نفس جبريل از كلوي آهنين نثر پادشا مكرمت كيش ومعدلت انديش كوردي كه بر قرشودن كلن بر هيكل جبل تمثال وبر شكل سحاب مثالدر كه كويا وترى الجبال تحسبها جامدة وهي تمر مر السحاب انوك شانندن خبر ويرر

لمؤلفه با شتر طيلساني كو فيانه نظم ردائي كرده نيندر صوفيانه نظم عاشق نهاد وبي دل و شيدا جمال وخوشي شمايل حليم بردبار وسليم وبر وقار نثر رياضت جوهر زاهد شعار قناعت كرده ازكلش بجاري نثر قطع منازل وطي مراحلده مهر عالم نورد وماه جهان كبي شوبلة تيز رو وفلك دو در كويا دت وپايي هم عنان شمال وصبا در وبمانان طبع رواني هم رضيع نهر بر صفا در لمؤلفه انيش ده آبه بكزر يادر رفتارده بو قتده آتشين سبكبار نه طقوب جوكانده ميدان فلك تازي نه ايدر كرد وبله كويا كوي بازي نثر دود قلر چيني ديباجه وطبانلري تركي لبناجه بكزر بيت كشتي دريايي خاك لنكر بين الشوك درجبل ودرمغاك خار خور وخاركن نه تافته وبافته كيسوي دنبال او نه او بجز بر خطا در ذيت سوزن تكن نثر بدننك موي حز غري صانكه او تار زر در دهننك بوي معنبري

آفتاب

کو یا شکل ازفر در مولّفه عرق روغن اولمغین سرجملهٔ شین چیننیوب صابون

کوپردر اول دهن نثر هر بوم هوش بکرز اول کردنی بدن نظم او تلمش در پنبه زار صبحدن

نثر و قیقم پادشاه عادل و شاه قویدل شترو کی یال و بالنی و شکل و جمالینی سیر عبیر

ایلدیلر همانزم دوبوب آصف منصفک بوزینه نظر قلدیلر وزیر دخی دهانن آچوب ثنایی

ودعای دولتخواهی ایدوب ابتدی بو فکر فلک محضر و هیکل ملک منظر که کردن و کوسی ٥

بزغاغیدر رسول سلطان بهایمدر و پیغامبر قوم سوائمدر پس شتر دخی بزار شور و شغب

و شوق و طرب برله زانوی ادب اوزره انور دوب و پادشاه عالم پناه اوکنه یوزین

یره اوروب حمد خالق جهان و شکر رازق انس و جان برله سر آغاز و درون دلدن اظهار

سوز و کداز و اعلام درد و نیاز ایلیوب ایتدی مؤلّفه منثور حمد الکلم بو قدر ر حکمتنه جور

بویلدی اهل خرد کشتهینه غور نظم نی مماثل وارکتاب فضیلنه نی معادل وارحباب عدلته ١٠

سکّهٔ حکمی نعیتردن مصون نظم خطبهٔ ملکی تقصردن برون نظم رایت عدلی جهانلر رفعیچون

دهردن ظلمک ظلامین دفعیچون نظم ایلدی فاقه ارسال رسل نظم قلدی عقل اهلینا اهدا السبل

ویرمکیچون خلقه نظم و انتظام نظم اندی شه لرزمرهٔ سن قایم مقام نظم سن سن اول قوم کرنیک مهتری

اول جهان طوردقچه خلقک پروری نثر عهد مدید و روزکار بعید درکه ذرّیات آدم

١٥ عنوان نامهٔ سیرتلری وکان الانسان ظلوما جهولا و دیباجهٔ سرکذشتلری که انّ

الانسان لظلوم کفّار در بزم او زمره دائمی وحکم اولوب ظلم بیداددن دقیقهٔ و جور و

عناددن رقیقهٔ فوت اولدلر آبا کرام و اجداد عظاممزک انلرک اذیتلرندن بوللرین حاک

و تکلیف مالایطاق لرنه تحمّل اتمیوب هلاک اولدیلر بیت شد جهان از اشک مادر یا همی تر سم شود

غرقه از باردن ما ذورق کردون دُرو نثر بر زماننده کاه چوب بیداد له بر بی ساما نمزی اطبلی

• اهل حرب و قتال کبی کوپ کوپ ضرب ایدرلر و کاه تازیانهٔ بلا نهادله تن خسته جانمزی آبدان

قوم جرم و ضلال کبی طاوله طاوله قلولر قطار روزکارکبی لیل و نهاری بر برنه اولاتو

و جبایل بلاو وسایل محنت و ادباری بوینمزه قات قات طولایوب راه محنت و سفر

شقتنه شو دکلو سورر لرکه نه کیجه نن فرسوده مز بر لحظه آسوده اولور و نه کوندز جان ناتوانمز

بردم غنوده اولور اللرندن ویردکلری قوتمز و غدامز لایموتمز بالکی اوچ شعیر یا بر

١٠ یبرق دکلو خمیر ترشتمز بار محنتلری و حمل مشقتلری النده ریش دار و ودام ملک شکار

اولمشدر بیت پایم چو سود شد بر هت بعد از این چو الکل نظم غلطم بخون و خال بنی جت و جوی تو

نثر بو جمله دن صکره کوش و کردنمزه و اطراف بدنمزه غم آهنک زنکلر و الم نوا درا لر

آصوب بحر کاه سوق و بازار کبی شهر شهر دار و دیار ایدرلر بیت شرح ایلسم مغالی کوش ایلسه

فلک نظم چشم کواکب آقر لیل و نهار لعل نثر سالها غیم غمدن باران صفت کوز یشلرین

١٥ یاغدر سق ذره دکلو اظهار مهر و محبت اتمزلر لو و روز و شب آتش الملدن شمع آیین یانسق

یا فلق بر موقدر شفقت و مرحمت قلمزلر ملوثنوز بارقیب سخن دل زخم زبان کردن چه سود
چون ازین سوهان نیغندرضنه در پولاد او بیت بلبلک کبوا استخفافی بنهه نه استحقاقله
وبوقدر استغزائی جانبنه کمدن استنطاقله ایدرلر والحاصل فوقیت وفضیلتلری
کرامتلری بزم اوزرمزه نجه حجت وبرهانله ونه دلیل وبیانله نه روزکارده وقنقی دیارده
اکرمجرد قهر وقوت وفر وشوکت برله ایلمه مصرع مانیز بدین نمط شکوهی دارم نثر شکاه
دکلدرکه زور بازوده وسنک وتراز وده بیز خود انلردن صد مرتبه افزونتر وهزار درجه
غالبتر وزورآورتر بیز دخی من بعد اظهار قدرت وقوت واعلان ملکنت وشوکت
ایدرز روز بیت فیض روح القدس ار باز مدد فرماید دکران هم بکنند انچه مسیحا میکرد
واکر قدر عالی وفضل جلیلری من حیث فضائل الذات ومن جهة شمائل الصفات
برهان عقل کل ونائب مناب سید الرسل اعنی پادشاه عادل وسلطان هما ظل حضورنده
عقل ودلیل نقل برله اثبات اولنمق کرکدرتاکه مابینمزده اولن عرق خصومت منقطع
حکومت منحلع اوله وطایفه بهایم دخی انلره تندخوی وبدکوی ودرشت رولغه
ایدوب بوبیتی ورد زبان اتمکدن خلاص اولکر بیت کرکاردل مسکین باکافرچین من
بزنکه به بدخوئی بی رحم چنین افتد نثر چون که طایفه مردمان شتر حیران دن بو
وبیان ومطالبه دلیل وبرهانی کوش اتدیلر اول بوزدن که حمیت انسانی وغیرت
دلیل

حکمرانان در بمان جان ودلدن جوش وخروش ایتدیلر بر تجلد وتهور ونفرد وتکثر
کوستروب اشتروکی اوزرنه چاغردیلر وزیر منصف بما نذم ایلروواروب ابتدا
انجون ادب زلک ایدرسز مجلس پادشاه ومحضر صاحب کلاهان ومحکمه عدل وداد ومجمع
رشاد وسداد در معرکه حرب وقتال ومصطبه جنک وجدال دکلدرکه لا یحتاج الصباح
الی المصباح هر سخن که سویلرسز میزان عقلله سنجیده کرکدرکه دلکزاندن رنجیده اوله
وقسطاس فکرتده طارتلمق کرکدرکه صکره نقصانکز طوتلمیه مصرع منزلتها یابد
ارزاندکیی مقدار خود وولا تجادلوا اهل الکتاب الا بالتی هی احسن خصوصا که بو
علماء عظام وفضلاء کرام محضرنده که هر برنده احکام فتوی ده نعمان وشافعی واحکام
تقوی ده قرطبی ویافعی در هر خطابکز اولنور بر قانون ادب وهر جواب که ویرلور
پاکیزه ومهذب کرکدرکه تارکنسه بی ذلت شماتتک حمایتی متعسر در وتیر حبسه
یبی عثرت مقالتک اقالتی متعذر در بیت زبان هر زمان ترجمان دلست نکهدار
اولبی مشکلست نثر پادشاه معدلت جناب خود بر فعلک جراسین وشاهنشاه مکرمت
نصاب خود بر قولک سزاسن ویرسر در ملکرکم حکیم مجازا وارادیه حاضر وبوارایه
ایدی بمان ساعت رسم عرب برله الساله وقانون ادب اوزره بیانه کلوب ابتدا
نثر توسلت بالله نعم المعین مصرع له الحمد والمجد فی کل حین نثر دیروب ادم

تاج عزتله قدرلو خلافت سریرینه کوستروب صدرآرا ورب مصطفی نوری
اللنه تاب ملکلر سجود ایدوب بی ارتیاب ویرب نسل پاکینه قدر و شرف کمن انبیا ایله
ایدوب کیمی خلق حبیبی قلدی کز بن انام علیه الصلوة وعلیه السلام قودی خلقه
قانون شرعی کتاب سلاطین آفاق مرعی طوتان اکر طوتابورامی شاه جهان اولور
رخش دولت ابدزیران نثر وشترهایم دن یکا اشارت ایدوب جواب حکیم حجاز ٥
ایدی که هذا الحیوان المرسل وحیران المهمل الذی من قبائد بهیمة الانعام و الذوا
ذوات القرون والاذناب یعنی بو حیوانکه بر نیجه شکم پرور مبتلای دآء البقر ینه
طایفه طرفندن کلوب بنی آدمدن واول قوم مکرمدن فضیلت و علویتلری امرنه
طلب برهان واستعلام حجت وبیان ایدوکی عجبدن عجبدر واظهار عجب واستکبارلرنه
اعلان حمق استدیارلرنه سببدر بیت زبان درد هان ای خردمند چیست کلید در گنج ١٠
صاحب هنر چو در بسته باشد چه داند کسی که جوهر فروش است یا پیلور نثر زیرا انسانک جمله
حیوان اوزرینه فضل ورجحان ابتدای خلقت طوائف عالم وآغاز خلعت شرافت ایدن
برو ماهتاب کبی عیان وآفتاب کبی تابان در بو خصوصده اشتباه وطلب شاهد و کواه
محض سفاهت وفرط بلاهت در بو امرک نه براهین عقلیه و نه دلائل نقلیه اختیاجی
واردر کن کبی روشن دکلمی حالم ای ماهم سکا اعتراض شتر بجواب حکیم شتر ایدی ١٥
مصرع

محل خلاف ونجادلله دعوای بداهت خلاف معقولدر وموضع نزاع ومقابلده بنا هت
غیر معقولدر معتزد درکه حاکم عادللر وعالم عاملر حضورینه بی شاهد وحجت وبلا حلف
بینت مخاصمه ومرافعه مردوددر ومنکرکه البینة للمدعی والیمین علی من انکر حکم
ایدی نزاع وجدالکز معانده ومکابره دراشتر ایدی جواب مقالکوز عینی مصادره در
البته دلیل شافی وبرهان کافی کرکدر حکیم ایدی بلی بیت منکرلرا واردات عارفان نبود قبول ٥
کافرلرا معجزات انبیاکی باورات نثر شتر ایدی بلی بوده درویشلر ازلی خرقه پشمین چه سود
چند بیچی بشکل درنافه که نشل ازفراست نثر الحق خصمی الزام سفسطه ایله ومدعی افحام
مغلطه ایله اولمز الکز حجت وبرهانک وارایسه کتور والا نزاع وصداعی اورتادن کتور
حکیم ایدی ای بی خرد بو امرک حجتی فلک الاساس وانجم مثال بی حد وبی قیاسدر دراشتر
ایدی الذ الکلام اوجزه واحسن المقال اعجزه اولکه مختصر ومفید در ومعتبر و سدیددر ١٠
بیان ایله حکیم ایدی برهان صحیح ودلیل فصیح بو امره نطق صریح وبیان صحیح ودلیل فصیح
فصیح درکه اعلان کلمه طیبه توحید واظهار شکر وثنا و وحید واحکام وعد ووعید و اوامر و
نهی تشدید وتهدید سرجمله الا منوط در وتدریس فواید تحقیق علوم وتاسیس قواعد تدقیق
فهوم بونکله در بوطرز بیت امانات الهی دان سخن در مخزن دانش که کنزدر دو دیعت
حبیب کارفرمانش نثر نتکم مخدوم نامی حضرت مولانا جامی قدس سره تحفة الابرار نام ١٥

حد الکثر
حصم
حجتی

كتابنده فضيلت سخن بابنده بيورمشدر بيت بيش ترين نغمهٔ باغ كهن ۞ هست زنم
جمن آرايى كهن ۞ صبحدم آن نغمه جو بر خاست ۞ خشك و تر اين جمن آراسته ست ۞ هست سخن پرده
رازها ۞ زنده كن مرده آوازها ۞ نغمهٔ خنيا كر دستان كا ۞ مرده بود بى سخن جان فزا
جونكه سخن يار شود ساز او ۞ جان بحر نياد هد آواز او ۞ هر كه نفس را كند اثبات جان
جز سخن خوش نبود جان آن ۞ هست نفس قالب و جانش سخن ۞ اين نفس زنده دلان كوش كن
كرجه سخن هست كرهها بها ۞ در كرهش بين كه كهر صد كشاد ۞ هر كره از وى كهرى بلكه به
بسته دران كوهر ديكر كره ۞ حرفى اكر زير شود يا زبر ۞ نيست كره پيش خرد جز كهر
على الخصوص كه كلمات بر نكات منتظمهٔ بلغا نظم درر غرردن ازهر در و عبارات با
منسقهٔ فصحا خود عقد لآلئ ابهاى در در سلك كردن غوانى معانيده قلادهٔ ثمين
مانند وشاح هالهٔ تزيين در بلى هر سوز كه ابدار و تابدار اولا آب زلالدن بو شيرين و
حلالدن رنكين اولور نتكم وصفنده ديمشلردر و نيستان ملاحتدن شكرلر عشلر

بيت نظمى جو نظم پروين نثرى جو نثره ۞ خطى جو خط خوبان شعرى جو نجم شعرى

والحاصل قوم فصيح اللسان و طايفهٔ مليح البيان درر غرايب و غرر بدايع ايله قلوب
عالم و نفوس حرمى جذب ايدرلر و جزالت لفظ و غرابت معنى يه لطف مطلع و حسن
برله زينت تازه و لطف بى اندازه ويروب كاينانه صفا و طرب شور و شغب باغشلرنكم

مرشد ساى حضرت شيخ نظامى نور الله مرقده كتاب مخزن اسرارنده فضايل كلام موزون
كفتارنده بيوردى بيت قافيه سنجان جو سخن بركشند ۞ كنج دو عالم به سخن دركشند
خاصه كليدى كه در كنج راست ۞ زير زبان مرد سخن سنج راست ۞ بلبل عرش اند سخن پروران
باز جه مانند به اين ديكران ۞ پس ان من البيان لسحرا ۞ و ان من الشعر لحكمة مقتضا
انواع مقالات فصاحت و اقسام خيالات ملاحت شول قدر تعبيهٔ لطافت و اول
تعبيهٔ ظرافت قلورلر كه ملائكه صاحب آرايه حيرت ويررلر بيت حسن بيان ايت تفصيل
كون و مكان دفتر تفصيلات نثر انشا ايده اكر نطق و مقالدن و بو جهة قيل و قالدن
مقصود شول كلام ايسه ترجمان كيفيت احوال و كاشف مسطورات ما فى البال اوله و مخاطبه
فايده و منفعت انوكله عايد اوله ايرشه شكل دكلدر كه بو قضيه ده ترك ايله برابرز بلكه نظام و انتظام
بوزدن بر زدن افزون ترز حق سبحانه و تعالى كلام قديمنده و بناء عظيمنده بيورد
قالت نملة يا ايها النمل ادخلوا مساكنكم لا يحطمنكم سليمان وجنوده و فرمان كريمنده
محلله دخى جاسوس ممالك عالم و پيك نبى صاحب خاتم هدهدك حقنده بيورر كه فقال
احطت بما لم تحط به وجئتك من سبإ بنبإ يقين اكر بونلرك نطقى محقق و مقالى
مصدق اولمسه آيت صريح وعلمناه منطق الطير نجه صحيح اولوردى و كر نطق و تكلم انسانه
مخصوص اوليدى حكم منصوص انطقنا الله الذى انطق كل شئ نجه راست كلوردى

آخر منطق الطيرده شيخ عطار رقح روحه الملك الغفار بونلرك كفتاري ومقا
لاتنك اسراري يانندە در ومثنوي معنوي مولويده نور الله قبر قايله وغفر الله وزر
قايله بويله مسطور دركه بيت جمله مرغان ترك كرده جيك جيك باسليمان كشته افصح من اخيك
نثر والحاصل اكر وحوش در وكر حيوان مصرع جمله در تسبيح حق لا ينام ع وان من شيء الا
يسبح بحمده ولكن لا تفقهون تسبيحهم بو خصوصده برهان قاطع دكلمدر و سخرنا مع
داود الجبال يسبحن والطير بومدعايه دليل ساطع دكلمدر اكر دينلورسه حقيقتده نظر ايدرسن
وتعمق وتعمقده حذر ايدرسن جميع انسان وحيوان ونباتات وجمادات بو قضيه ده
انبازدر وبو قصه ده هم آواز وهم ساز بولورسن على الانصاف بو اشتراكه دليل انا
عرضنا الامانة على السموات والارض والجبال فابين ان يحملنها واشفقن منها وحملها
الانسان انه كان ظلوما جهولا ومعنى بو مطلوبه سبيل له ما في السموات وما في الارض ١٠
كل له قانتون كفايت ايتمزمي وموالانا ومزبور رحمة الله الملك الغفور سلسلة
الذهب نام رساله سنده جميع جماداتك نطقي مقاله سنده بيوردشدر بيت مرتضى كفت يا رسول خدا
رفتم از مكه جانب صحرا ع هيچ سنك ودرخت نامد پيش ع كه نكفتش سلام بي كم وبيش ع
ابن مسعود كفت وقت طعام ع مي شنيدم من از طعام كلام ع بزبان فصيح ولفظ صريح ع
خوش همي كفت بهر حق تسبيح نثر اكثر حيواناتك خود مقالي مسموع وقيل وقالي مطبوعدر ١٥

غايت ما في الباب سز انلرك لسانني بلمزسز انلر سزك زبانكزي بلمزلر روميلر عربي لغتني
وعربلر رومي عبارتني بلمسه عجب اولمز بيت اي بسا اهل كس در زبان خود فصاحت كرده است
چون زبان ديكر آيد ابكم وعجز آورده است نثر قوم مغربي قوم مشرقه قوم مغرب هم زبان اولمسه مستغرب دكل مستبعد
دكلدر مصرع هر كسي عالم ايت در حكمت ع وانرده صد هزار بهندوكن ديد نثر پس هندي وحجا
وپارسي وتازي وتركي وروازي ما بينلرنده اولن اختلاف السن سبب استعلام اولور ٥
نه موجب عدم نطق وكلام البته مرخست وچوبك بر كنت وكوي وهم كنت وكوي بر خست وچوب
اولور مع هذا اول حجت كسوق مرام وفضل كلامك تحفه دن ايراد اندك تحفه مقالات در
كه كلامك سياقني كوروب سياقندن غفلت در زيرا اول مقالاتك آخري بو دركه بيت
نيست سخن بسته اين صوت وحرف ع مرغ سخن راست نواي شكرف ع هر چه فقد ترين ارزان دولت
معني بوكرد داز ان حاصلست ع پيش سخنداني سخن انست آن همه ع جان سخن را چو تن است آن همه ١٠
لاجرم آنانكه زكار آكاه اند ع كفته جهان الكلمات اللهند ع زانكه به آن منهي غيب از درون ع
ميدهد اثر از نهاني برون ع قل كل يعمل على شاكلته والسلام نثر حكيم ايدوك اي بي خبر
آيات بينانك رموزاتندن غافلسن ومحكمات ومتشابهاتك محو وزاتندن جاهل
سن تنزيل رب الجليلدن ايراد برهان ودليل راسخون في العلم وظيفه سيدر نه سبيل
بر ذليل وعليل كلام رباني ونص سبحاني نطق حيواناتدن مرادي ن حالدر ١٥
ابات

نه زبان قاله فماذا بعد الحق الا الضلال واول كه احاديث مرعيه در عن المرتضى وابن
مسعود رضي الله عنهما الملك الودود جماداتك عزم نطقلى برهانيدر وابكميت لرينك تيار
زيرا انلردن نطق ظهوري وكلامك حضوري خارق عادة در و اظهار قدرت اهل سعادت
اكر انلردن نطق اولسه معجزه وكرامت اعداء دين اوزرنه حجت اولمزدي اشتراييدي
دردمنر خبط وغلط ايلدكرو سهو وسقط سويلدكنه روادركه اوله مغلطه برهان اشكال وكما
يعلم تاويله الا الله دن غفلت ايدرك وباب تاويلى كندوهواكه تابع اولدكرلب طريق ضلالته
كندركه الراسخين في العلم دن ايسك قل آمنا وكرينى آدمدن ايسك آيت ربنا ظلمنا
مقالات حيوانات جمله محكمات دن اولوب في نفسها غير محالدر ليس انوك خصوصنك واردر
اولان محكماتي وآيات بينات بلا معارضه براهين تعالى وبي مناقضه دلائل عقل
تاويل بي تهويلي عين وبالدر وتوجيه بي وجيه محض ضلالدر بيت علم دت اوير
دوزخ كردي اي مفتي بزور ع اي دريغ ازتو بهشت خوش دودي نصيب مجرات نثر
واحاديث مرويه موجبنجه اولان اعجاز والزام وخصمه اسكات وافحام جمادانك نطق
وتكلمندن كدلر بلكه اسماع واستماعندن درروصيت وصدا سنك ارتفاعندن درولكن
مسلم كه مقالات حيوانات حالي اوله نه قال وقتيكم انوكله دخي تفهيم مراد وتعليم مابي
الفؤاد اولنه برابر اولور تاكي بلكل لسان حالك فضيلتي حالي ومزيتي عاليدر حديث

115

نبوي بوكه ناطق وكلام مصطفوي بي شاهد صادقدر كم من صمت نجا ومن سكت
سلم بو اجلدن دميشلر كه البلاء موكل بالنطق وعارفلر بيوردمشلردركه لسان الحال
انطق من لسان المقال ديوان احسان كه جميع محامدي شاملدر جون مملكت دلدن سرحد زبانه
بتشه باطلدر مكثار القول اولنلر بيرايه صمتك تحليه سندن عاطلدر وموفور الكلام او
لنلر اشعه سكوتك تحليه سندن غافلدر وقول حكما دركه ان كان الكلام من فضة فا
الصمت من الذهب وحضرت عيسى بن مريم عليه الصلوة والسلام وعلى نبينا منقولدر كه
العبادة عشرة اجزاء تسعة منها في الصمت وواحد في الفرار من الناس
خصوصا ظرفاء الدوران وعرفاء جهان ديمشلردركه بيت قوت ناطقه بهوش شود كم
كليم ع برتوى نور تجليش چو تابان كردد نثر ولسان حالك نقل وقدرته بودني عين الطالدر
كه چوق امور بر نفور اولوركه لسان حالله سويلنور ومحادثه بالانكلم ايلنور جونكم
عملكلمز صاحبي انوكلا ماخوذ اولمز زبان قالك حكمي بوكا مخالفدر واحكام شرع جميع
بوامره كاشف دركه اللسان صغير جرمه وكبير جرمه مع هذا كلامك في الجمله اعتباري
تقليلنده وحسن تعليلندهدر والا تكثيري قدر فايده تكثرد روكثرت تعبيري
صاحبنه تغييردر كه خير الكلام ما قل ودل ولم يطل فيمل زيرا من كثر كلامه
كثر خطاؤه ومن كثر خطاؤه قل حياؤه فان الحياء من الايمان ونعوذ بالله من

الطغيان نثر زبان دان بيرعشق آندكه هركاموخت زورمزبي نظم درونش لوح محفوظ
است وخاموشيت برهانش نثر واما اولكه مقوله شعروانشادر انوك دخي اكثري صاحب
عيوبي افشادر واول رسمه كفتارك يعني انشا واشعارك شعار ودثاري وتارفود حيل
انديشي ورشته افكار دلفكار ضلالت كيشدن طوقنمشدر اول سببدندركه بازار قيل وقال
وبيع من يزيد الفاظ برخياله خريدار اولدوغي ديباي زيبانك كنسج العنكبوت دردر
نساج بي منساجلري الشعراء يتبعهم الغاوون الم تر انهم في كل واد يهيمون
برله منعوت درجونكم انلرك بيان حاللريا وانهم يقولون ما لا يفعلون برله معاتبلر
بيت دررقبات نرسد شعر بز بادكسي نظم ورسر از سخنش حكمت بويان باشد نثر اعيان
دفن اولنه بجه دربر غرر وجواهر زواهر عداد كل كلام متوجه مرفه شبه كردار
دهرخ بهر وار بر قاج الفاظ سقيم ومموه وبر ايكي حروف عقيم وبرتبه در بيت
درشو ميبيع ودرفن اوصكر اكذب ومتا احسن او نظم والحاصل انلرك سكرين اشعار
وبلبل وطوطي كبي كندولرين اسير قفس بلا قلوب ولعاب كفتاري كرم ابريشيم كبي
كبر مقتا عند الله ان تقولوا ما لا تفعلون برله معاقبلردر وشان مقال لري يقولون بالسنتهم
ما ليس في قلوبهم درپس لم تقولون ما لا تفعلون وجودلرينه كفن عنا اولور عنكبوت كردار
هرتار نظم كه شعرك نسج ايدرلرينه ذباب وار كندوايغلريله واروب طوتولورلر وتخين

واقعة ضيق — ايستزلر — بني اولاد — وقف واقوان اغاج — بالسنتهم

116

بازلفن كر و دروغ بي فروغ لري ايله اوتلولردر واولكه بو نثرك بيانلري ايجنده كلمات
حكمت وعبارات پر عبرت نادر نهايت قلت وغايت ندرتله در النادر كالمعدوم ومن لا
يخلوا عنه غير معلوم حكيم ابديب تفضيل بني آدمه دليل وسند لا يحصى ولا يعد درامّا
فايده واندروك ايرادندن نه عايد كه كورما درزاده آفتاب درخشادن ذره جه انارت
وشوره زار سخت نهاده فيض باراندن حبه جه نضارت يوقدر بيت نكته كفتن بيش كر
فهمان زحكمت بي كمان نظم جوهري چند از جواهر ريختن پيش خراست نثر شتر ايديبو
دخي عجب واستكبار كزدن وجهل واستنكار كزدندركه نهادكز عنادله مخمر وفؤادكز
غل وحسدله مكدردر بيت با خسودان لطف خوش باشد ولي نتوان به آب نظم آن كشتن
آتش كه اندر سنك وآهن مضمر است نثر فرماكه بر قايل خطاب ومحل جواب دكلوز حضور شهريار
معدلت جناب واصف نصفت نصابدر و مجمع علماء الكرام وامراء عظام در مصرع
هرچه بداري بيار هرچه تواني بكار نثر حكيم ابديب جمله براهيندن ودلايل خوش قوا
بري اولدركه حضرت حق وفاعل واول فعال مطلق بزي مالك وبزي مملوك و
حيواناتي رعايا وطوايف انساني ملوك جهان آرا ايلمشدر نتكم كلام مجيدنده بيورر
اولم يروا انا خلقنا لهم مما عملت ايدينا انعاما فهم لها مالكون و
وبزي بزمحجوب يادمشدر وبنه خدمتنا ايجون خلق اتمشدر والانعام خلقها

نيرين دن

لكم وسخر لكم ما في السموات وما في الارض جميعا جعلكم الانعام لتركبوا منها
ومنها تأكلون ولكم فيها منافع ولتبلغوا عليها حاجة في صدوركم ولكم فيها
جمال حين تريحون وحين تسرحون اشبو جمله آيات بينات ونصوص محكمات
بزم فضيلتمزه وسزوك اوزركزه مزيتمزه دليل روشن وبرهان معين در وبيع و شرا
الكزده وعلف وچرا الكزده زمام اختياريي وعنان اقتداريي بزم الموزه ويرشدر وجمله
بزم خدمتمزده سزايي مقهور ومجبور ومغلوب ومامور ايلمشدر رشته ايتديب هركيم ديلا
حقيقتله نظر ايلر بو بحثدن حذر ايلر وبلور كه مالك الملك حقيقي اول خالق بي نيازدر وسزك
مالكيتكز حقيقت دكل مجازدر وبو مجازده جميع حيوانات سزكله انبازدر العبد وما في
يده كان لمولاه دليل مجاز نيتدر بي اشتباه وصورت منفعت ومضرتده وضرورت عبوديت
وخدمتده سزكله برابرز وبو شركتده مسخر حكم حق اكبرز بيزم خدمتكارز سز بيزم
خدمتكاركه مخدوم حقيقي هو الله الواحد القهار در حق سبحانه مجرد حيواناتي
محضا اناتي دكل بلكه جميع اشيايي وجمله موجوداتي بربرينه سبب اتمشدر ومربوط
وبر علاقه خلق اتمشدر هر امرك وقوعني بر سببك وجودينه منوط وهر مقصودك
حصولني بر وسيله نك توسطنه مربوط اتمشدر حتى سالكين راه حق سرمست لرن
وبحر توحيدك غريق وبي پا و دستلري ديمشدر بيت ظهور نو عين است وجود

من از نو ولست تظهر لولاي لم اكن لولاك نثر بيزم قوتمزه وحضورمزه سزي
واسطه ايلمشدر وسيزك قوتكزه وحضوركزه بيزي سبب ورابطه ايلمشدر ويعرض
عليه الماء والعلف كل يوم سبعين مرة امريله مامورسز وبزم خدمتمزله دنيا وآخرت
ده ماجورسز بونده دخي دقت اولنسه سبيت اقوالنده طايفه حيواناتك سيزه احتياجي
لازم كلور حاجتي يوقدر وتحصيل آب وعلفده سزك احسان وانعامكزه منتي يوقدر
كه طوايف انعام وقبايل هوام وسوام بهر ذليل كوهسار وهر صحن سبزه زار وهر درخت بر برك
وبار وهر منهل جويبار وچشمه سار هو الحاصل سر جمله صحاريا وبراري انبار حبوب وانبات
دبوب در صيدكاه بي غم وچراكاه خرم در رياض جانبخش نمونه بهشت آنار وحياض دلجوي
سلسبيل كردار در بيت اديم زمين سفره عام اوست بدين خوان يغما چه دشمن چه
دوست وما من دابة في الارض الا على الله رزقها اولم يعلموا ان الله يبسط الرزق
لمن يشاء ويقدر ما حصل بزم سزه احتياجمزدن سزك بزه زياده در اكر بز اولمسه وز
فتح عميقدن وبو نجه دور ودراز طريقدن حج امريله مكلف استطاعتي اولوردي و
پادشاهكزك بو نجه شوكتله جهاد وغزاده بنجه طاقتي اولوردي بتراولمياوز سزك چوق
مصالحكوز معطل اولوردي سزلر اولمسه كز بيزم حالمز مجمل ومكمل اولوردي في
الحقيقة بزم سزه مامور ومسخر ومقهور وفرمان بر اولدوغمز تعظيم امر حق

واسطه‌سیله درونکریم فرمان قادر مطلق خبر دار رابطه‌سیله در بزکی استحقاق
فضیلتکوز وعلوی قدر ورتبتکز ایچون دکلدر اکر اهل بصیرت ایسک عین عبرت
ودیدهٔ حیرتله نظر ایلیک که اول تسخیرک ضمننده بزه نه اشارتلر ونه رسم طریق ذکر وسبیل
شکره دلالتلر واردر کما قال الله تعالی سخرها لکم لعلکم تشکرون وسخرها لکم
لتکبروا ولتستووا علی ظهورهم ثم تذکروا نعمة الله ربکم بیورمشدر القصه ٥
بز بو مجازی تسخیرله مغرور اولوب ان لکم فی الانعام لعبرة آیتندن غفلت
ایدوب کزو الشبوز عاقبت نامیزدن محکوم اولوب فاعتبروا یا اولی الابصار موعظه
سندن جهالتله ایلدوکز حکمت الهی اولدیکه بو آثار لطائف سبحانیه وانواع عواطف
رحمانیه سوسن ده زبان کبی حمد وثنایه بیر وردکارله رطب اللسان وطوطی شکر دهان
کبی تعظیم وتبجیل کردگارله شهدبیان اوله سرو ونرکس وکل کبی مدام چشم وکوشی حقدن ١٠
نیکاطونه بز ولاله لعلین پیاله کبی فروزنده جهره مسرت اولهبز ونیلوفر خورشید
فر کبی جانلکزی غرقهٔ بحر حیرت قلهبز وبنفشهٔ آغشکین بوی وخوذز وکبی عالم
فکرتده سرفرو ایلیه‌بز بو قسه بو نجه نعمتله محکور وقدر ورفعتله مغرور اولوب بزم
قتل وصیدمن وزجر وقیدمزه مشغول اولمق ایچون دکلدر بیت کاربد کردن ناشاید
بهر بهبودی خویشتن حجه تیغ را بر خود زدن نتوان که روش عجز است نثر وکندوکزی ١٥

جوهرات

118

موفقالحال وسایر حیواناتی مغلوب بلمک ایچون دکلدر وکندوکزی مالک و
بزی مملوکه خصوصا مالکیت امری مالککل مملوکی اوزرینه فضیلتی مستلزم اولمزدیه زیر
دت اولان قدر ورتبتله بت اولمق لازم کلمز والا یوسف نبی دن علیه الصلوة والسلام
مالکی افضل لازم وهر مملوک صدیقدن مالکی زندیق مفضل اولمق واجب اولوردی بلکه
سید القوم خادمهم بو قضیه‌نک انعکاسینی دلر ومن خدم خدم بو حکمک خلافنه دلالت ٥
ایدر حکیم ایندی تعلیم امرکه ندیرسن وانسانک معلمتینه نه جواب ویررسن که هر زمانده انسان
استاد بهایم ومعلم قوم هایمدر طایفهٔ حیوان مصاحبت انسانله وانلردن تعلم لطف و
احسانله تحصیل ایدوب وتکمیل حسب ایلر بیت سک اصحاب کهف روزی چند پی
نیکان کرفت ومردم شد نثر استادک شاکرد اوزرینه خود فضیلتی کون کبی روشن وآیات
واحادیثله مبرهن در شترا ایدی بو قضیه‌نک دخی مهمله در وقضیه‌نک غیر معوله در نیچه بیر ١٠
لردهبز وحوش وطیوره ومار وموره استاد مرشد اولورسز ونیچه بیرلرده انلر سیزه
اولورلر آخر الامر قران مجید کریم ده وفرقان عظیمده هابیلی اتمکده زاغک قابله تعلیمی
ذکر ایلر قال یا ویلتی اعجزت ان اکون مثل هذا الغراب آیتی فکر ایله الحق
بونک امثالی روایا نه عدد بو مقوله حکایاته حد یوقدر ودخی جالینوس حقنده
بو تیماردن تعلم اتدوکی مشهوردر وکتب اطباده مسطوردر که شورابه بجردن ١٥

دفن
عقاب شخ

منقاريله اولوب احتقان ايلردي وبنيان قبضني ويران ايلردي بيت روح را

در تن ز ظلمت بنور حق كرد دليل * اهل كشتي را بشب ديجور اختر رهبرست * ظلمت دل

را توان بردن بنور معرفت * روشنايي خانه را از تاب شمع انورست نثر واولكه معلمك

معلم اوزرنه فضيلتي معين واستادك شاكرد اوستنه مزيتي مبرهن در ديدكك اولدخي

كلي دكلودر والا جبريل عليه السلام سيد الانام حضرت محمد مصطفى اوزرنه فضلي لازم ٥

كلور صلى الله عليه وسلم الى يوم القيام نظم معتبر در جهان ايجنده بو شكل * كه استاد

بن كجر شاكرد زيرك * دكل كيجك اولور استاده استاد * كه ديرلر كوروب انى افرين باد

نثر القصه چون بحث ومناظره ومقابله ومحاوره بو مقامه ارديلر وقت شام وهنكام

ظلام قريب اولب مناظره لر كه هر بري زمين خدمته بوسه ويردي باب خصومت مغلق

وامر حكومت معلق قلدي پرنده لر آشيانه وچرنده لر مكانلو مكاننه عزم ايتدي ١٠

والحاصل انس وجن دن هر كس معاملو مغامنه كتدي بر دهء ساز آسمان بر بيرده دن دخي

آغاز ايلدي وصورت بازيء دوران بر بيوزدن دخي كوريندي سلطان روز بيروز

يعني افتاب جهان سوز يوزنه مشكين نقاب اوردي زمين وآسمان وكون ومكان

ظلمت حجابيله بوروندي چون كيجه اولدي خيمه مشكين ايله پرده ساز چرخي براتدي مهر

ايله دمز حقه باز روزكار طغندي جمعني قاهيه ايدوب هنكامه انجوملر انلا ١٥

شاكرد

وسلم

عزمه

119

ويردي ساز مجلس دويم در مناظره مور ضعيف اندام با حكيم شام بيراحترام

نظم بينه چون آثار صبح اتدي ظهور * عالمي غرق ايلدي درياي نور * نفخ عيسى كبي باد سحر

كيجه امواتينه ويردي نور وفر * كل كبي آچلدي روي آسمان * شبدن اغلركن كلدي دوشدي جهان

دم چكوب بلبلر آواز ايلدي * قمريلر بر بر سرآغاز ايلدي * اولدي سرتاسر جهان پر نغمه روكوي

هر كيشي اشتدي اشتد طوتدي روي نثر پادشاه عادل دل وآصف نصفت نصاب ونيك خصال ٥

قانون شاهي ورسوم پادشاهي اوزرنه اداء وظايف وحكومت طوايف ايچون ترتيب

مجالس وموافق وتزيين محافل ومشارف امر اتدي چونكم ايام بهار وهنكام سبزه

زار ايدي پس فلك كردار خيمه دري بركلستانده قوردلر وآفتاب اطوار سراپرده لرين

برخرم مكانه اوردلر كه غيرت رشحات زلالندن آب خضر كي منزل ظلمات

وحيرت نفحات شمائلندن دم مسيحا بر نفس ايكن حيات اندي صولر شوريده اولب ١٠

ديوانه وار زنجيرين سوررديي يللر هوا عشقله باش قوشوب مستانه كردار كاه

طورر وكاه يوررردي نظم بنفشه عاشق دلداده كبي * دهانندن كلر زر كوستريدي

ترتيا اوستنده برك وبار اشجار * اياغ اوزره طوروب بيع كوستردي * الالتنده جمله نازكانه

چنار وبيد ضنجر كوستردي * عذار يار كبي عكس خورشيد * دوشوب صوا اوزره از كوستردي

چمن طوطيسي اوتكو لاله لردن * سمندر وار شهپر كوستردي * صولر ويروب چمن ملكيني غرقه ١٥

كوستردي

اطشوب دریای اخضر کوستوردي نثر کل یوسف صوت کوکلکین قانه بندر رشدیب
سنبل یعقوب صورت قفتانن سیاهه بویاندر رشدیب لاله لر خونین جکرلرین
عاشق دلداده لرکبي جانندن یقشلردي چراغین بنفشه لر آشفته دل سودازده لرکبي
ویرشلردي باده ویرمشلردي دماغین لمؤلفه یاقوب کلنارلر نار خلیلی اورغش لاله
تاج اردبیلي یاتور نرکس لرب باز اویجوسنده سمن برلرکبي ناز اویجوسنده نثر صحن
کلستان دیبای زیبا هفت رنک ایله وبزم بوستان بساط پرنشاط هفت اورنکله
رنک نکارخانه چین وغیرت خلد برین وحیرت حور عین
صورت فلک انجم تزیین اولمشدي لمؤلفه نسخه ارتنکه دونمش
یریوزي صان دوکلمش ارضه چرخ کل یلدزي سبحان من احسن
کل شی خلقه نثر بلبل لر مغنیلر کبي فریاد ایدرلر که فانظروا الی آثار رحمة الله کیف ١٠
یحیي الارض بعد موتها وقمریلر معزیلر کبي بوني اوقورلر که له الخلق والامر فتبارک
الله احسن الخالقین شعر تأمل في نبات الارض فانظر الی آثار ما صنع
الملیک الملک عیون من لجین ناظرات کأن احداقها ذهب سبیک علی
قضب الزبرجد شاهدات بأن الله لیس له شریک نثر القصه رسوم فرمان روا
وقانون پادشاهي هرنه ایسه یرینه کلدي وشهریار عادل قل اللهم فاطر السموات ١٥

والارض عالم الغیب والشهادة انت تحکم بین عبادک فیما کانوا فیه تختلفون دیوب
سریر سعادت مآبنه وتخت سعادت ایابنه کیجوب اوتوردي ینه آفتاب عالم تاب کبي
آتشین نهاد سرکش لرخاک آستانه شاهیه باشلر اوردلر وکوه جوي دلجو کبي
سنکین فؤادلر وشکلرسته سینه پادشاهیه یوزلر سوردلر وسادات وعلما و
اشراف وامرا هربري یرلو یرنده قرار وفرمان جهان مطاع واجب الاتباع انتظار ٥
کوستردلر ومنادیلر یریرندلر انذلر که هرکمک که عرض حاجتي وارباب شکایتي
وارحالني عرض ایلسون وشکایتني سویلسون که الیوم تجزی کل نفس بما کسبت لا ظلم
الیوم همانذم خلایق ایجنده مورغیورکه دست انساندن بي حضور وپایمال
محنت وشور ایدي وذریت آدمک اذیتندن خسته ومقهور ایدي رب غفور
وخالق شکور دیوب ظهور ایلدي پادشاه عادل کوردیکه بر شخص درصورتله ١٠
نحیف وهیأتله ظریف وکسوتله لطیف خلقتله ضعیف بیت حرف کرده بهم
حیات سهع در قراآت سبعه وعشر به کرشود حرف ازادیش کم ع حرف غم در دلش شود
مدغم ع همچنین مرجه از کلام خدا ع جز خدا قبله دلت ترا ع موجب لعن وما یه طردت
جنز امعبلي کزان فرقات نثر انصاف بو بیتي که حافظ دیمشدر بیت عشقت
رسد بفریاد کرخود بسان حافظ ع قرآن زبر بخواني در چارده روایت نثر القصه ١٥

صورت انسانيده اولان غول بيابانيه ولباس ناسله اولن نسناس بروآ
عدبوقدرلسن عاقله بومقوله امورمايه افتخار وپايه اعتبار اولمز بحمد الله والمنة
حيوانات عجما بوزمايمدن متزا وبونمايمدن متبرادر حكيم ايديب سبحان الله عما
يقول الظالمون علوا كبيرا غدر بهر جهوددن تدرسيجايه شكست گلمز بابه
عزت نبويه بت اولمز بلكه تشريفي رفعه الله برله مشرف اولوب حضيض خاكدن اوج
افلاكه صعوده سبب اولور و شرر نار بولهبدن نتكم ديمشدر بيت محمدك نورندن
قركن عربدن ع شرر ايرمدي نار بولهبدن نثر كواهر انوار احمد وجواهر انذار
محمد نضر رحط كلور بلكه آفتاب عالمتاب كبي تنويرنه وچرخ عاليجناب كبي تشهيرنه
باعث اولور كه الاشياء تعرف بالاضداد كما تعرف بالانداد زيرا زبان درازي حسود
بدكردار فضل وكمال اصحابنك فضيلت وفضايلني وعلم هزارابنك سيرت وحسن
خصايلني افواه خاص وعامه دوشروب اشتهار وانتشار وبرر نتكم نافه مشك از
وشميمه عنبر باد وآذر واسطه شيله شام عالمي زياده معطر ايلر شعر اذا اراد الله
نشر فضيلة ع طويت اتاح لها لسان حسود ع لولا اشتعال النار فيما جاورت
ما كان يعرف طيب عرف العود نثر بو كلام دخي مقبول فضلا ومقبول بلغا
فاذا اتتك مذمتي من ناقص فهي الشهادة لي باني كامل يعني شونلركه عرفان وفضايلده

موصوف وحسن وخصايله وشمايله معروف در وطراز خلعت وجودلري احسان وجودله
معلم در وبين الخلايق آفتاب عالمتاب كبي نورانيت لوب مسلم در بر نيچه ارادل بد خصالك
قباحتندن وبر فوج ادني مستنكر الشمايلك وقاحتندن انلرك شرفلري شكست وقدرلري
اولمز مصرع بنت عيبي آب صافي راكه خاشاك آورد نثر و ذمام سك نهادلرك عوعو
ونمام بي اعتقادلرك كوكوندن ذيل بر عصمتلري تلوث كلماز بيت دريا محيط
كه باكت بي از چرك دهان سك چه باكت نثر سور ايدي الحمد لله حمدا كثيرا كه اراذل بد خصال
بني ادم اعتراف واقرار ايلدك وبرذايل بد شمايل انساني بيانكله اظهار ايلدك نتكم شيخ
سعدي بيورمشدركه بيت كاوان وخران بار بردار به زادميان مردم ازار نثر ايدك
انلركه بني ادمدن اخلاق جميله ايله موصوف واحوال جليله ايله معروف وشونلركه ذريات
بشردن ملك الصفات وفلك السمات در في زماننا مفقود وفي عصرنا غير موجود در
فرضا اندرتله موجود اولسه افضليت حكمي تعميم وسزوك مدعالكز كليتني تتميم ايلرو
اول قوم كرام واول طايفه عظامدن اولمالسكوز يته محل اختصام ومحتاج بيان اعتصام
وقبايلمزده بومقوله اهل فضايل واردعكل الغبن يفتخر بذنب ابيه فضيلتنه راجع
بليت بكذر از ويرانه ديني سلامت كرچه گنت گنجها درويكه بر هر يك طلسم يكبرست
نثر جونكم نزاع وخصومت وجدال حكومت بو محله يتديلر شهباز فلكل پروازافنا

آشیان مغربدن یکا عزم ایتدی هنگام کبر روزک نورانی باطلی دورلدی ولعبت باز
شبک ظلمانی چادری قورولدی سرچشمهٔ انوار نهارنیلی اورتسین اورتدی وروی زمین
وآسمان کحل حجابله بورندی برکشی قصه‌دن حصه سن الدی وحکایت وشکایتک وبر
حجتک اعلاسی فردایه قالدی جمعیت دیوان سلطان طاغلدی خاص وعام وهوام
واصحاب دانه ودام وارباب جدال واختصام مقام لو متعامنه عزیمت قلدی
قنادیل فلک یاندی وشمع ملک ملک اویاندی وثعبان شب غزندن اودلر ساچمغه باشلیز
عالمدن صیت وسنس کسلدی وغوغاو علالهٔ دیوان جهان سر جمله یاصلدی **بیت** بلکه
بوگیجه یوزیلک کنت وکوی دهان وهوی **تت** بر دم ایچنده کمون ملکینه نیچه طوتدی روی **مجلس**

سیوم در مناظرهٔ روباه پر دستان با حکیم ترکستان روشن بیان **نظم**

ینه ترتیب اولدی چون دیوان روز **تت** عرض شاهی ایلدی سلطان روز **تت** چیقدی قصردن
زرکیوب کیچدی جم تختنه لعل افرکیوب **تت** بو طقوز ایوانه ویردی ونور وفر **تت** کل کبی کلدی
بحر وبر **تت** مسکنده‌ن وحش وطیر ایتدی قیام **تت** جوشه کلدی جنبش ایده وب خاص وعام **تت** نرکسی کا رینه
ایلدی **تت** دلدیکی رازینه اعلام ایلدی **نثر** چونکم کاتب سحر حل سیمله ظلمت صحایفنه آیت
نوریازدی وقلم پولاد نهادله سکهٔ مر مرده قازدی وسلطان روز پیروز شهریار
کیتی فروز کبی آیت سفید کردون سوزنی آرایشه ایدوب بوریدی وعسکر نورانی

جام ولنکر شمسی عمامه ایله روی غبرای مشکین نقابی وصفحهٔ آسمان نیلی حجابی سرابر
بوردی کویا که سلطان صاحب ریاست ترتیب میدان سیاست ایتدی کم جراح روزکار
زورکار جوزا کردار انبر الماس دمارله دندان انجم تابداری دهان اهرمن شب نابکاردن
بر بر چکدی بکزرکه بو خوف وخشیت ویوه راس ودهشت‌دن چهرهٔ آسمان زعفران ودر
کون ومکان طوپطولو فان اولدی وزهره نک زهره سی صدقب بهرام وکیوانک بغری
صویه دوندی وماه وپروینک صورتی پرس اولوب وبرجیس ومشتری‌نک چهره سی
بوینیدی **بیت** سحاب ازرخ صفحهٔ چرخ ریزان **تت** چو بر برک نیلوفر امطار ساکب **نثر**
عادل وپادشاه روشن دل برکوهسار تمکین نهاد واهرمن وقار وبرکوه فلک شکوه
حصارک ذیلنده که مرتع جدی وحمل در وکلستان ارمدن بدلدر وزلال سلسبیل
کرداری کویا نهرلبن در وحوپر سبزه زار پرنیان پر ازهاری سندس واستبرقدن
امر ایلدی قبهٔ افلاکه همسر منقش خیمه‌لر قوردیلر ومنطقهٔ ذات البروجه برابر مذهب
پرده‌لر اوردیلر القصه برنجه سایبان آسمان ایوانی آراسته ومیدان دیوانی پیراسته
ایتدیلر ارکان دولت واعیان ملت وعلماء عظام وفضلای کرام امیر وفقیر وکبیر
وصغیر اصحاب شکوی وارباب دعوی قبایل مار ومور وطوایف وحوش وطیور بارکاه
سلطانه وکار کاه دیوانه جمع اولدیلر **لوگفر** اولدی چون آیین دیوانی تمام

قلدي حاجب لرندائي بارعام نثر همان ساعت قبايل سباع وطوايف ضباع ايچندن
روباه دادخواه بارگاه حكومت دپيشگاه دار الخصومتدن يكايوردي وقتيكم بادشاه
معدلت پناه وشاه مكرمت دستگاه روباه روسياهك قانون رسم وراه ورعايت آداب
بارگاه اوزرنه قدوم پرهجوم منه نگاه ايلدي كوردي كه بر شخص عيار وطرار اسلوب
٥ وكسوه واوغرلري كبي پوستين مغلوب كيوب وارد نجه مانند جاروب برنسنه سورنوب
تيركبي مجلسه طوغلوب كمان كبي ايكي بوكلوب سپر كبي سينه اوزرنه سورنوب مغلوب
يريوزينه تكسه سكه قلور كه آفتاب عالمتاب سايه سن كورمز اما تنكري بويدي شويله
آب رفتار وبادپاي دركه گويا چرخ جهان نورد وزمين پيماي در نوك انيابي نيشتر
حجامه بكزر خون ريز وسر تيز هر دو عيوني كاسه فصاده بكزر رنك آميز وآتش انكيز
١٠ زباني خنجر آبدار واظفاري داس تابدار آيينه چهره سنده صورت مكر ودستان خورشيد
تابان كبي عيان وصفحه سيماسنده خطوط نيرنك وافسون نقش كهكشان كبي بيان
پس شهريار عادل وزير منصفدن بو حريف مكر انديش وچالاك حيلت كيش نه كشي
دربو يا دلالكرده كيمك بيلشيدر ديوب صوردي وزير دخي تجديد مراسم ادعيه
شاهي وتمهيد لوازم اثنيه جهان پناهي ايليوب ايتدي بو شخص بر فنون و
١٥ تواضع ممون طوايف سباع وقبايل ضباعك رسولي دركه بني آدمله دعواسي وذرات

123

ابي البشردن شكوي واردر بيت همان ساعت همان لحظه همانديم دو باه دل شكسته
زار پر غم نثر جاروب صفت ميان بسته وپر الم يوزيني اوزره آهسته آهسته عبوديتي
منزلت ترابنه اوروب وجهه خدمتي مسكنت خاكنه سوروب بو يوزدن عرض سوز وساز
وحمد خالق بي نياز له سر آغاز ايدي بيت حمد اكا كم وجودي سرمددر لطف احساني
٥ بي حددر ملمع جمله بي ساجد اكا اول مسجود اندن اولدي جهانده يوق موجود ماني
مرصفات وذات اولدر حي وقيوم كاينات اولدر جزو كلدن جنابي اعلادر
قيد واطلاقدن معرادر نه مبين رسوم وحد ايله نه معين قيود وعد ايله
ديرمكيچون نظام دهر قرار شهلر قالدي ملكه نوبت وار حشره دك شهريار اولوب
نوبت شه جهان كم كتسون نثر بو نجه روزكار وقرون بي شماردركه ذريات بشرك
١٠ شور وشرندن ونسل آدمك افسون پر شرندن جانمزه كچدي كيممزي صيد ايدرلر
وكيممزي قيد وبند ايدرلر هر زمان قتلمزي ايچون كمين قلورلر وتيغ قهر ايله پوستمز
چقاروب پوستين قلورلر بزم اللرندن زيان مز طوقنديكه هر بريمز قان يا
وجراحتلر نيل دهني بيزدل سوخته لرك بغري يا غيدر خنجرلرندن يوركمزده باشلر
چقوب روز وشب محجر وتيغ وتيرلرندن بي جان اولوب صحرالرده خطر
١٥ ضربه خنجر ايله جكرمزده شيشلر چقوب لر وزور واشكنجه ايله ارقامزدن قيشلر

چقرلر اكر طايفهٔ مز ايچنده برايكي نادان ايدوب الم كوردلرسه ويا برقاچ اهل طغياندن
ستم چكدلرسه باقي لرمزه نه كناه وسايرلرمزه نه اكراهي وار در بيت بيكنا هيرا بجرم ديكر
ازروي جهل مصرع سرزنش كردن نه رسم عاقل ودانش وراست مصرع كرم راكش ميتوان
كرم خواندن مصرع عيب كر بر غم مردمش ام الخبائث دختر است نثر الفقير بلمز
بونلرك چنبر باز چوطا دورانده نه يوزدن الي واردر وافسانهٔ بر بيرداز زبانلرنه ٥
وجهله دلي واردركه بر پنجه مزده اسير وكرفتار اولوب زنجير ايدوب بوردر وبلا ميد انده محنت
غناشهرستانده اوين لراوبيناد وب شهره بازار وسحر شهر ودياراليلر اكرانلرك
بونجه آشوب وزهري وغلبه وقهري مجرد بازوي قوت ونيروي قدرت برله
ايسه بزم خود آهنين سرپنجه مزدن ومحنت آباد طبانچه مزدن طاغ وطاش قبا قلندر
ورعد غرش كردار نعره لرمزدن زمين واسمان عصيان وكون ومكانه آوازه صالمشدر مكر ١٠
طايفهٔ انسان بزم بو حالمزدن غافل وحرب وقتالمزدن جاهل دربلي لمؤلفه الذين قتي
طبانچه بپيچين باشي مصرع صنور بازوسي آهن شتني طاشي نثر اكر بزم اوزرمزه ممنن
بوغلو لري وعلو لري رتبت وقدر وفضيلت وبرله ايسه البته پادشاه عادل محضر
برهان عقلي ودليل نقلي برله بزم بويوزمزه اثبات كرلكدر جواب دادن حكيم
تركستان مكركم حكيم تركستان مجلسه قريب يرده طوررديي وروباهك تقرير ١٥

بياننی وطلب حجت وبرهانني ايشديب بويوردي كه في الحال بو ار شور وشغب وغيرت
وغضب برله باشني قالدروب بر قچ قدم ايلرو واروب ايتدي لمؤلفه خدايا سنكدر
جمال وكمال مصرع ازل سن ابد سن سكا يوق زوال مصرع سكادر مسلم جهاندارلق مصرع كدردلدن آدكلمه
طارلق مصرع بو غيبكين بزه لطف وجود ايلدك مصرع كرمدن عطا وجود ايلدك مصرع شوكلونم وير دك
اي لطفي چوق مصرع كه ايلدكلري بيان اولنسه عدد اولمه يوق مصرع بزه انبيا يله يول كوستريب مصرع نه اثيلك جزا ٥
سيني بول كوستروب مصرع بر نبيي بر نبيي بولطفك كه شامل درر مصرع وجود شهنشاهي عادل درر
شب وروز اولوب دين ودولت قرين مصرع مرادنجه دوران ايده چرخي برين نثر نه عجب زمانه قلمشوز ربي سبحان
الله ونجه دورانه صاتشمشوز واه واه كه بونك كبي حريف كمراه كه كنت وكوينده ن خرد
اصحابنه استهزاء وشكل ورويندن نظار بابنه بنه استكراه واردر درزيات آدمك
واول قوم محترمك فضل ورتبتنده وقدر ومزيتنده اشكالها اشتباه ايلر بو قدر ١٠
بلمزيي وبوديكو فهم ايلمزيي كه حضرت حق واول فعال مطلق غلبه وقهر واستيلاي
ديه ايچون بني آدمك الينه سيوف آبدار وحراب تابدار كبي برهان قاطع ويردي
نثر باتيغ تيز اهل خرد راستين نيست مصرع مهر عروس ملك بازتيغ تيز نيست نثر
الحق ارباب سيوفه بر كرامت عطا ايلدي وبر باركه قصد اعداي دين ودنيا اتسه لر دست
موسى كبي يلمان تيغ دن يد بيضا كوستررلر واصحاب حرابه بر مكرمت احسان ايلدي ١٥

كه هر قچن كه عزم رزم وغا قلسه لر ثعبان كبي چوب وسناني كبي اژدها كوستررلر ولحاصل
وانزلنا الحديد فيه بأس شديد ومنافع للناس موجبنجه هر طايفه ناسه حرب و
ضرب ايچون اسباب بي قياس وبروب ملك جهانه وكون مكانه مسلط ايلدي بيت
كيي بكردن مقصود دست حلقه كمند مصرع كه بيش تير بلاها سپر تواند بود نثر هر مرد صاحب صلابت
كه بزم رزمله سرمست وشمشير تران وتير وكمان كه در دست اوله بو بيتي ورد زبان ايدر
بيت نه بيند زمن دشمن بدگمان مصرع بجز زوين شمشير وشست كمان نثر روباه اثنده
تزويع عجب انگيزي وتشنيع استكبار آميزي قواكر كيردار ايچون حضرت كردگار
سيزه سيوف آبدار وحراب تابدار ورماح آتش دمار ويرديسه طايفه وحوش وطيوره
دخي بر وجهله انياب واظفار ومخلب ومنقار ويرديكه بيت جهان گشت گير وزمان
گشت ده مصرع سنان گشت تحسين كمان گشت زه نثر هر بريكي نوك قان دوكمكله الماس
وچنكالله عمر الكنين بچمكله داسه بكزر بلكه سزده كه آلات وقايع واسباب مغامع ومقارع
دايع در ومحتاج اهل صفا يعدر وبزم صلاحمز واسباب نجاحمز مانند جناح في النهار
والرواح في الليل جزو لا ينفك وبزدن بر ساعت غير منفكدر خصوصا سيزه ويرد
كن يراغ غزو وجهاد وصلاح وسداد ايچون ويرلمشدر كه بلا ضرورت بر بولكل فارغ
البال ومنتظم الاحوال سيزده اللري وعرض كوزده تعرض ومدخللري يوق

وحوش

125

قايقفنكل قانلرين دوكمكل وبغولرين شوكمك ايچون دكلدر نظم ايا ظالم ليكن
گردن كش اولميه مصرع چو اصلك خاكدندر آتش اولمه مصرع نوله حق ساكه ويرسه زور بازوي
كركدر جمله اشلرده ترازوي نثر مصرع هذا شونلركه بزم رزمده شمشير زر ترد قايي لب
لعل خوبان طناز طعن ايدرلر وتاب وپيچ كمند مسكين دامي حلقه وچين زلف مه رويان
عزو ناز الكلرلر افتخار واقتدارلي كشوركشالقده وقهرمانلقده ومملكت ستانلقده وجاه
فرانلقده مجرد گرز وخنجر وشمشير وسنان وكمان تيردن بيلمزلر بلكه هر نقدر بيلمان تيغ
وخنجر تيزلكله وزبان آورلكله محضا برهانها قاطع ايسه آيات فتح مبين رأيلرينك زر
تلقينسندن بلورلر وزبان سنان شمشير الوان ميدان دار وكيرده هر ندكلو شمع مطالع
ايسه پرتوي ظفر تدبير نازلينك شعله مهر آيينسندن ملاحظه قلورلر وهر زمانده
بيت سر مكش از صحبت صاحب دلان مصرع دست مدار از كمر مقبلان نثر ديوب المشاورة
امن من الملام فحواسنجه وشاورهم في الامر مقتضاسنجه فتح وظفري امور دينيه
اصحاب حيرت پيرلروك تدبير جهان پيماسنه منوط ومحنت كشيده ارباب
تكرت مشيرلرك راي عالم آراسنه مربوط فهم ايدوب تيغ وتير وگرز وشمشير و
والات ضربله تكبر واسباب حربله تفخر اغزلر مصرع دريغا ماند استيم قدر دردمند انرا
نثر خصوصا في زماننا اكثر مبارز ودلير وصاحب تيغ وتير كچنلر كز صنف وعاده

راي زرنكينك

وعرصهٔ هیجاده بر جزوی مضایقه کورسلر کبک بقایی دامن کوهساره التجا
کوزلرلر شعر فنی الهیجاء ما الحرب نفسی ولکن فی الهزیمة کالغزالی نثر کوزدرلر
حکیم ایدی ای جوان بی خرد آگاه اول که فضیلت انسانه نه حد وار در نه عدد اکثر عین
عبرت و دیدهٔ حیرت برله نظر ایدرسن فضایل بنی آدمی عیش و عشرتلرندن و حسن
معاشرتلرندن فهم ایدرسن اولا کلوا من طیبات ما رزقناکم حکمی موجبنجه وکلوا ٥ کم
واشربوا هنیئا امری اسلوبنجه ترش و شیرین و شهد و شکرین ماکولات لطیفه
مطعومات نظیفه که فیها ما تشتهیه الانفس و تلذ الاعین یعنی جان پرور خوارشلر
و رنکین و مزعفر جوارشلر جوهری حبوبلر و عنبرین ربوبلر آفتاب کبی
کرده لر و ماهتاب کبی پرورده لر کوناکون بریانلر و قورمه لر و قرص عون
کبابلر چوربلر روغنی چورکلر شکرین بورکلر زلف خوبان کبی چون شهد ناب قوت ١٠
جان اولمش حلوالر خوشکوار جان بخش حبشی لر و دافع خمار و دلپذیر ترینی
لر لمولفه لب شیرینی الحما کلاجک که عطری سیر ایدر [illegible] جانی بوز اجل
بیاز ایچنده ماهیلر خیالی کان الشمس فی جوف الهلالی محیط روغن ایچره ماکیانلر
صالوب مرغاب وش دریایه جانلر غریق ایتی اولور [illegible] لرلذت و بایی قلورلر اهل بزم
آشنایی نه دییم کوی مأمونیه دن شرح بیان چوکانی ایدر فکرتی طرح ١٥

کلاب آمیز شکر طعمه لر در صفا انکیز چو مر لقمه لر در دلینی روغن بادام ایدر موم
شکر پالوده لر در بیک صلوتم طو لب پسته ایله خوش شکوسه تر لب دلبر کبی پر شهد و شکر
ایدوب زلبیه زرین شمسه لرزین کوروب لوزینه لر قلمش کره زرین اورن بشمینه حلواسینه دیشی
بودرلردت حیرت برله لیشی علادینی و صابونی و کاهی خجل ایلر نجوم مهر و ماهی
نقل لر قابلی اشکر شکردن چورکلر قرصه لر یاقوت و زردن نثر وان تعدوا نعمة الله ٥
لا تحصوها ثانیا مشروبات دلپذیرلر و منقوعات لا نظیر در یطاف علیهم بکاس
من معین بیضاء لذة للشاربین که هر بر ینک شرب انهار جنت و عیون رحمتدن
در یسقون من رحیق مختوم ختامه مسک مردم کم نوش ایدرلر عطر جان پرورندن ختامه
دماغلر معطر و کلاب پر مشک و عنبریندن مشاملر معنبر اولور نثر خوشاب سیب و
به انکور و امرود لطیف و ترش شیرین غیر معدود نثر باقی نبات شربت نابلر و ١٠
رمانی و یاقوتی و شرابلر که قوت جان و قوت حیات در غیر محدود در نتکم ظرفا
دوران و شعرای زمان وصفنده دیمشلر در و مدحنده شکرلر ایمشلر در نظم
شراب معطر چو مشک و کلاب شرابی ملون چو یاقوت ناب شرابی کزو پیر کردد جوان
شرابی کزو تازه کردد روان نثر و هنکام صحبت و ایام عشرتده رو ساقیلر بوینی
اوقودرلر که نظم در آب جام و آتش نی کی تاملی این اتحاد بین که میان دو دشمن است ١٥

زین جام پرفروز دل تاب خورده را * کین تابخانه ایت کنز ان جام روشن است **نثر**
وبو ترکی ابیات خوش بیان دخی انک اوصافنده بر نیجه قدح شراب دلستاندر **للمؤلف**
بر کم اول تریاک جانی اندن نوش * قاینیوب جانی جکردن قلدی جوش * بکلزم ساقی
نجه افسون قلور * طاشی لعل وطپراغی التون قلور * صانکه یاقوتی مغرحرر دی * ندمع
ابرر بر دعل یوزیلتق غمی * خانهٔ دل جامی در بکر زقدح * سینکلر اندن صفا جانلر فرح
یا مکر جان برمنکل قندیلی در * مایهٔ جان در حکیم اصلنجه اول * نور یزدان در مغان قولنجه اول
اولمغین ذوق وصفانک علتی * روح ثانی دیر مسیحا ملتی * شمع رویندن اولور نور وفری
جام جم آیینهٔ اسکندری * آب خضر او قور رسام ادینی تمام * کیم بودر امراض روحیچون دوام
ممسکی چون پیر بی جوان * خستهٔ صاغ ایلر وطبعی روان * زیت در قندیل دلده شعله دار
شمع جاندر روم خمخانه زار **نثر** وثانیا یا بنی آدم قد انزلنا علیکم لباسا یواری سوآتکم
وریشا ولباس التقوی ذلک خیر مقتضاسنجه دخی یا بنی آدم خذوا زینتکم عند کل
مسجد فحواسنجه ملبوسات نازک وتروجبیات فاخر ومنور در کلم یطمثهن
انس قبلهم ولا جان اطلس وکمخاه دن وناسنج وجوقه دن شعارلر وسندس ودیبادن
واستبرق وخارادن دثارلر قندهاری وساغری عمامه لر ومصری وبربری جام
اعمه اقمشهٔ حلبی وامتعهٔ قصبی کبی دستار زیب وزین وکی استار عیب وشین
استاد

127

اولنور دافسر مرصع وقبای ملمع وکمر زرین وکفش نازنین وانواع جامه خوابلر قاقم
وسمور وسنجابلر کبی کافوردن آق وکی لیسدن عشاق زراندود قالیلر وزربفت حالیلر
ورنکین نمدلر وثمین معقدلر مذهب متکالر ومنقش مصلالر **للمؤلف** خوب ودلکش
نطع رنکارنک آیینه لر * رسم مانی دن قلور انکیزلر * برک ترلر قدرینی ایدوب شکست
چرخک اوقورلر طقوز نطعینه پست **نثر** وابعاد طبقی تابخانه لر ومعالی کاشانه لر کلشن
سرالر وخرم ما واله ارم ذات العماد التی لم یخلق مثلها فی البلاد که هر بری نزهت
ونزاهتده غیرت فردوس برین ورشک نکارخانهٔ چین در صفه لر شدادی وقبه لر
بغدادی وکمرلر هلالی وفنرلر خیالی **للمؤلف** طرح لر اتمش ملک ملکنده بر * شمسه لر
دیر نشان فلک صحنینه فرش * فرشلر اولمش جواهردن نفوس * تخته سیدر عود وعاج آبنوس
تخت زرلر در رسطرلاب جهان * انده ضم اولمش رسوم انس وجان **نثر** بونلردن غیری اسباب
عیش وعشرت وآلات بزم وصحبت بی قیاس وبی شمار در کبی ذوات النغم وکبی ذوات
الدوات خوش آواز کوینده لر ومطرب ساز خواننده لر **نظم** ربابی ودفاف وتصنیف کوی
چو طنبوری وچنک زن ماه روی * چو صوفی به الحان آن مه وشان * معلق زنان زهره بر آسمان
وشیرین سخن قاصلر وموزون حرکات رقاصلر **نظم** همه سرو بالا وسیمین ذقن * همه کبک
رفتار وطوطی سخن * ز رخسارشان شرمسار آفتاب * ز زلفشان خون جکر مشک ناب

انکیزلر

اساس

وبونلردن غيري اثاث بيت ودار واواني ملك وديار مثلا آنا رصاص وز
جاج بلور انوار ونحاس وصفر وسيم وزر ومجوهر كاسه لر وكوزه لر وساير جواهر وزوا زوارق
نامدار ودرر غرر شاهوار وزر ودينار دن قناطير مقنطره وخيمه وخرگاه وبارو بنگاه
فاخره سرر مرفوعه وفرش مصفوفه وزرابي مبثوثه واسباب جواسيق كا
الاكواب والاباريق وترتيب محامل كردون اهتمام وله الجوار المنشآت في البحر كا ٥
الاعلام وشمول اسباب ملاعبه وآلات وملاعبه كه نرد وشطرنج در هر برنده كه استنباط
خيال دقيق واستخراج فكر توفيق رفيق ايله صدرنج چكمشلردر كه هر بري بسيط بزمگاه بساط
نشاط اولوب عقول فحوله سبب انبساط وارتباط اولور وارباب سيادت واصحاب سعادت
برله موجب اختلاط اولور اگر نرددر بو عالم نشئه درده فصول اربعه كبي چهار فصل اوزرينه اخلاط
وشهور كامله كبي اوتوز ايام ناقله اوسته بغلنمشدر روز وشب كبي دورنك وكردش افلاك ١٠
كبي هم آهنگدر وكعبتين مهر وماه سيران لرنده دنك در واگر شطرنجدر ايكي عسكر متقابل
ايكي لشكر متقاتلدر كه پياده لري اوكنجه طوتوب ترتيب مبارزان وترحيب ميدان
ايلمشدر الحرب خدعة مقتضاسنجه منصوبه لري لعبت بازان خانه افلاكه وفكرت
پردازان عرصه خاكي مات ايلر والحاصل اول برشغلدر كه مزيد فكر وخيال ومزيل
غم وملالدر نتكم ابن خيام ديمشدر بيت زماني بحث درس وقيل وقالي كه انسانه بود ١٥

128

كسب وكمالي نه زماني شعر وشطرنج وحكايات كه خاطر راشود دفع ملالي نثر القصه انسانه
احسان اولنان اسباب عزتك وسعتي وبني آدم وبرلن آلات معاشرتك فسحتي زبان
بياننده تعبير وخامه نامه ايله تحرير كلوردكلدر ذلك فضل الله يؤتيه من يشاء والله
ذو الفضل العظيم نعم المولى ونعم الكريم والحمد لله على ترادف نعمايه وتواتر الآيات
٥ دوباه ايندي اي مغرور هواي نفساني واي ممكور صفاي شيطاني كفاري طريقه اهل اسلام
اوزره سويلدك وبرهاني قاطع علم واحكام اوزره ايراد ايلدك شكري مقابله نعمه
ايدوب عصياني كفره منجر ايلدك ومدحتي ملاهي ومناهيه ايليوب مسئله مشترك ايلدك
خانه كه حكيم لبيب ونصاب حوفندن بانصباع اولكر لاكر اسباب سايش والات لوارايش
ولباس وخورش ومواد آزمايش وغنايش ايله مفاخرت ايله لرحتي مبارزان ميدان طريقت
١٠ ديمشلردر كه هر بري سر وپايه كه مكنت دنيا وفسحت نعمال ويرسه غافل اولمسون كه سينه
سي تير بلايه وسهم قضايه هدف اولمشدر وملاحان عمان حقيقت بويله ديمشلردر كه هر آشفته
رايي كه روزگار هوا وطغيان ماگرداب كثرته صاله بخش اولسون كه وجود سفينه سي نجات
احتمالندن وخلاص امالندن برطرف اولمشدر نتكم ديمشلردر بيت جهان دير وبيرانست پيرانست
بي بنياد ازين فرهادكش فرياد كه از افسوس نيرنگش ملول از جان شيرينم نثر
١٥ زيرا ملك دنيا سرمايه كبر ونخوتست وماده عجب ورعونت در ومثمر نسيان وغفلت

ومنبع عصيان وخجلت درمع هذا بر زمانه وصمت انتقال وصف زوال اوزرينه والله
در انما الحيوة الدنيا لعب ولهو وزينة وتفاخر بينكم وما الحيوة الدنيا الا متاع الغرور
لا يحب كل مختال فخور رئيس سيد الانام عليه الصلوة والسلام بو سببدن بيورمشدر كه الدنيا
سجن المؤمن وجنة الكافر عبن عبرتله نظر ايله كه حق سبحانه وتعالى بنجه قومي تمثيل حقنده ذرهم
٥ ياكلوا ويتمتعوا ويلههم الامل بيورمشدر واول حضرت بارتبت دن دخي مرويدر
كه طويمنجه طعام يمديلر وزوايد كلام سويلمديلر وابو هريره دن منقولدر كه رضي الله عنه
ما اشبع النبي عليه السلام اهله ثلثة ايام من خبز الحنطة حتى فارق الدنيا اكراك دربو
نعمت حاضر اولسه بربن اختيار ايلرديلر وبربني فقرايه ايثار ايلرديلر واكثر با قرص شعير
ونان فطير ايله كچنورديلر شكل بو قدر كه خلط انواع طعام وجمع اصناف ادام مايه امراض
١٠ والسقام ومادۀ اوجاع واورام در **بيت** زكم خوردن كسي را تب نگيرد **ع** زبر خوردن
بر وزي صد بميرد **ديكر** چند بري چون مكس از بهر قوت **ع** دردمي اين تنيده عنكبوت
نثر وتردد دكلدر كه تكلفات لقمه تلفه وتعففات طعمه سرقه راجع در ان الله يحب المقتنين
ولا خير في السرف ولا في تلف **نظم** طامعان از بهر لقمه پيش هر خس سر نهند **ع** قانعا
خنده بر شاه ووزير كشورات **ع** ماكيان از بهر طعمه مي نهد سر زير كاه **ع** قهقهه بر كوه دانه بردر
١٥ شيوۀ كبك درات **نثر** بو اجلدندر كه مشايخ اوليا وعباد وزهاد وحكما **شعر** حكما

129

بجوع ترابي تجرد نفس **ع** دلرسك حق ماسوادن كسل **نثر** ديو برياضت ومجاعت
وصبر وقناعت برله قرب استطاعت وحق طاعت اختيار ايدلر پرهيز واحتما ايله خدمت
مولايه مشغول اولديلر **نظم** چريغ لقمه نعمت مسوز دا خرت كانذر چراغ **ع** انجه روغن بيني اول در
نهايت آذرات **نثر** تمابكي استخوانله وعصفوركبي كتهه نانله كچندلر **بيت** بيمچو
٥ بر شرف كار باش **ع** كم خور وكم كوي وكم آزار باش **نثر** كه جوق ادي مثال كنيف مستراح
درند مراي سراح وفراح در نفيس نعمتلري ولطيف شربتلر الا القا ايمكي وجه كورمزلر لاتاكلوا
اموالكم بينكم بالباطل فلينظر ايها ازكى طعاما **ملو نغم** بم كمكه اندي كوكلن طعام حرف
جهلية قلدي جام حجي ظرف شوربا **نثر** والحاصل شروبات دخي بو واديدن جاريدر واحكام
آفتي بربرينه ساريدر تنكم سرور كائنات ومفخر موجودات عليه الصلوة والسلام بيوردر
١٠ لا تميتوا القلب بكثرة الطعام والشراب فان القلب كالزرع يموت اذا اكثر عليه الماء ودر
حديثده دخي بيوردر كه افضلكم منزلة عند الله اطولكم جوعا وتفكرا وابغضكم الى الله
كل يوم اكول وشروب وبونك امثال احاديثه نهايت واخباره غايت يوقدر
وظرفا دعيشلر دركه **مصرع** هيچ شربت بجواب سردنيت **نثر** اما اوكه خمردر حقيقت خمردر
وناپي شراب اولديغي شروشرنه عين الداء الدر وحكم نجاستده كالابوال والجنائل در
١٥ حبيب الحق ومحبوب البرايا عليه افضل الصلوة والسلام ما دامت الارض والسما

حوصله

وابغضكم

شورنه

سودرم

الثلغ

بیوریلمشدر که ان علی الله عهدا لمن یشرب المسکر ان یسقیه طینة من الخبال قیل
یا رسول الله ما طینة الخبال قال عرق اهل النار او عصارة اهل النار بر نسنه کم مردود ربیعت
ومطرود طریقت اوله انک وجودی سبب فضیلت اولمز بلکه موجب ذیلت اولور وانکله
جماعات کفره وسیلت اولور بیت مردود شریعت اولدوغی ایچون انا وکل کوزین یابسه سبیل
خوندر نثر عاقل آنی اختیار ایدرمی چون نتیجه‌سی علت جنوندر مقدمه‌سی غشیان [illegible] ٥
سی هذیان بدایتی صرع ودوار نهایتی صداع وبخار ادمانی فلج وسکته درمانی فجا
صوته بیت بیا فرید خدا در جهان بقدرت خویش بلند ترکهری خوبتر از آلت عقل
چگونه بس نکند جان هوشیار اعراض [illegible] زهر چرا آن بطبیعت کند ازالت عقل نثر انما الخمر
والمیسر والانصاب والازلام رجس من عمل الشیطان شول نسنه‌کم سنی عبادتدن دور
وطاعت پر سعادتدن مهجور ایله نتکم حضرت عزت بیوردی لا تقربوا الصلوة وانتم ١٠
سکاری یقینا معلومدر که عاملی اندن مذموم ودنیاده اندن میشوم نسنه اولمز
بیت بو باده دست حیا لائی کان همه خویست که قطره قطره چکیدست از دل انگور نثر
منبع شور وشر ومعدن خطا وخطر در بیر دردمند بند فرزند هوشمند ایچون بو ابیات
بایه بلندی خوش دیمشدر بیت کشی ده نه عرض وحیا قورنه قدر قلور دین ودنیاک
امر نه غدر دوکر حرمت وار آب رویک سنک مکدر قلور جمله خویک سنک نثر سرورک شرور ١٥
مکدر

130

صفاسی کدره کوکلدن غمی عاقلیسل کدره انوکیچون حرام اولدی هر قطره‌سی [illegible] که
منجر اولور بحر [illegible] جو طغیان ایدروب بحری لابشدن آتش او دملر طوتوشوب [illegible] دمایی
شرح بو کردابه کیتی ایچون جان اتانی سکا پاره مز صنمز اوغل انا نثر انا اول شراب
خوشکوار صفا اقتباس که فیه شفاء للناس در بر قمح خسته حال وشکسته بال ملکس چکلک
لعابندن ودهانی آبندن کندولره قوه ولا یموت وسد رمق [illegible] دوا شتاو طرق ٥
مدرق ایچون ترتیب ایدروب صلقدلری زواده ظلم وبیداد وحیق وعناد له للمقدر
نتکم ظهوری دیمشدر بیت بدان طمع که دهان خوش کنی زغایت حرص نشسته
بر صدکرتی کند ز نبور نثر الحق هر که ملاحظه نفس عاقبت ایلر ترک خاطر نوش و
عاقبت ایلروانلرکم لباس ملمع وخلق مرصعه طامع لردر من کان یرید الدنیا
وزینتها وعیده تکتحشله داخلدر که ان المؤمن یتزود والمنافق یتزین ١٠
وشونلرکه بلاس مرقع وکرباس مقطوعه قانعلردر الدنیا لمن هربها والاخرة
لمن طلبها حدیثله عاملدر که حب الدنیا راس کل خطیئة انا جعلنا ما علی الارض
زینة لها لنبلوهم ایهم احسن عملا بیت جبة خیر الثیاب البیض عالم زاهدین
رنکلی اورادرنه درّاعه رنکین السراتت نثر پلاس اهل کبی لباس عباسی قیا لباس
احیاسله معلوم افلاسی حقیر دل شکسته وفقیر دم بسته اکر پیاده در اتا اتلوکی [illegible] ١٥

وجثه‌ده ملاغروبن فرکورنورلکن قوتلواکي سکردر اسپ تازي کبي باریک میان ودهان و
پنجهٔ شیر ژیان بازوي قوتدیت ونیردي همتمه ارجمند بلندقدرله خوار وپرشکست
جنبش ورَوِش همه ارجمند ناقهٔ گسسته مهار کبي میان بسته روزکار ارباب ریاضت
واصحاب قناعت ایچنده عنوان بیاباني یار غار چونکم شهریار عادل مورک بودجهله گلش
کوردي دوبت وزیر حصفدن بوکمرد دیوصوردي وزیردخي دعای شاهي وثنائي ٥
پادشاهي ایلیوب ایدیکه بو درویش سیه پوش وفقیر پرخروش قبایل پرالام و
حشراتک یعني زمرهٔ فرق حشراتک رسول حقلری ووکیل مطلقلریدر حضرت سلیمان نبي به
عقبهٔ شنیعه. وادي النملدن عبور ایدرکن یول کسمشلردر ودیوان سلیمانیده عرض حال وچوق قیل و
قال ایلمشلردر لولوکه خوار بچهٔ غریب ودرویشه‌یم نه بلورسنکه شاهزاده اولهیم غدا حجه احتمال
اینه اولیم قلبي روشن ضمیري ساده اولهیم تبرلیس حورمیان بسته همانندم ایلروکلیب واروب ١٠
شاه عادل حضورنده زمین خدمته باش اوردي وپاي تخت سلطانه یوزین سوردي
وال قلدروب کرّ وفرّ شاهي وعزّ وقدر پادشاهي ایچون دعالر ایدوب ایتدي که
لولوکه حمد الله الملک العلام سلطانیدریم بر لکینکل پیروکوک برهانیدریم مورد لسوزل سخندان
ایلدیم پرویرب عشقنده پران ایلدیم خلعت اولادعبا نسش بدادهٔ طاوسین بي زر تخت
طاسش بدادیم بسته درخدمت کمرچون هوچیبریم کردا ورا سلیمان درکمرمنیم قهرداکا هلیله

حرر

131 بلور آگاه

بنک تیمورمورم موراحسان قلور فغفور وفورم بوبني کون کبي اولدم شاهلر
درسایهٔ الله اولدم شاه عادل پرتعز آگاه اولدم دهر دنیا طورد غنجه شاه اولدم نمر سرزنش
بن فقیر وخاکساري وحقیر وبي مقداري جانورلردن بر طایفهٔ بي دلتوبارق
رای ضعیف ونحیف وحخت فرسا که جوف اشجار واحجاردن وزیر لا زمین ودهلیز
ویکینده مسکن وقرار ایلمشلردر وکل شيء عنده بمقدار موجبنجه یعني حاللو حالنجه ٥
دردین لوا علامغ ایچون خاک پاي معدلت پناه سلطاني وسدهٔ سعادت دستگاه
خاقانیه عرض احوال پرملال واعلام درد درون اظهار ما في البال اعلک ایچون ارسال
ایلدیلرکه اذیت ذریت آدم جانلرینه کچمشدر وهربري باشن آلوب سوراخلر وغار
لره ومغارلره وخالي دیارلره قچمشدرلر که بني آدمک بنزم اوزرمزه فضیلتي وقدر
ومنزلتي نجه برهان عقل ونه حجت نقلي ایله ثابت اولمش که بورسم جور وجفا وظلم ١٠
واذا ایده‌لر کیمنمزي آتش قهر له حرق وکیمنمزي آب زهرله غرق ایلیه‌لر مع هذا کتاب
شرعت الاسلامیه وسایر کتب احکامیه کندولر یازمشلردر که لا یعذب شيء
بالنار فانه لا یعذب بالنار الا ربها ولا تقتل النملة ولا یقتل الضفدع
والحشرات التي في الارض وبونک امثال وعید وغایت تهدید وتشدید نهایت
یوقدر والحامل عمل لریله عمل ایتمیوب هر زمانده محنت لري الذن پایمال وسرکشته ١٥

علم

هوالزد كه اكر مجرد زور بازوي قوت وكر محضادلت بر دنيرويي قدرت برله ايسه
پس ساير حيواناتدن دخي هر كيم ده كم جنك وجداله واستطاعت وحرب وقتاله طاقت وارد
راتب استعلاده واستبدادي وعلم عناد وفسادي افراشته ايلسون وكلك پندار افترا
وقلم استكبار له رقم بيشوايي ونقش فرمان روايي صورتن صفحه تلكتده نكاشته قلسون

بيت هر كسي در دار خود شاهي رعيت پرورات اي بسا بي دلت وپادر قصر خود چون فيصر است

نثر شكل بوقدر كه عنقاي خيال محتال وعقاب مصور المحال سر فراز لعب بيضه سي زير
بال ايليوب بصوب يا نور بو قدر مجال ورخصت احتمال بولنجق هزار هزار فرخه
روبين منقار ومحنت شكار وبچه بچه آتشين بال وآهنين چنكال چيقروب جهان كير
لك صيدين هوا سنداوج سهركر كدر پس جزاء سيئة سيئة مثلها موجبنجه هر كيمه
قصد مكافات ودفع آفات ايليوب زمين وزمان وعرصه جهان فتنه واشوبله طو‌لسه‌ در ۱۰
وعالمدن بي كمان امن وامان ونظم ونظام انسان وحيوان كتورلوب كون ومكان
معركه جنك وجدال وميدان حرب وقتال اولسه در الفتنة نايمة لعن الله من ايقظها موجبنجه

بيت چو بدكردي مباش ايمن زآفات كه واجب شد طبيعت را مكافات

نثر وكرشرافت آدمي حجج قطعي ايله ثابت اولمش ايسه وفضيلت انساني شواهد يقين برله ثبوت بولمش
ايسه بيز دخي معلوم ايدنوب قطع نزاع ومنع دفاع ايليه لوم وترك عناد وفوت وقت ۱۵

لرنه اعتقاد ايدوب جان ودلدن مطيع ومنقاد وخدمت لرنه بر مراد اولنلم

جواب دادن حكيم شام اتفاق حكيم شام اول ارايه قريب يرده طورردي ومور
ضعيف اندامك بو قوت قدرتله شكايتني استماع ايدوب ردي في الحال مقابله ايدوب
ايدي كه بيت خدايا سكادر مسلم وجود سنكدر همو فضل احسان وجود نه حكمك
جور وذام كه غدر عنايت ايدوب ويردك انسانه قدر اني نشه فلانيني خيل ايلدك ۵
جهان خلقني هب طفيل ايلدك قلوب جمله دن انبيايي كزين جهانك بو نور يله احدك كوزين
سلاطيني قلدك نكهبان كار رعيت نرو سينه چوپان وار ايدوب ملك عالمده تا عدل وداد
بولردين ودنيا سداد ورشاد بو يوزدن چو واردر شهنشاه دهر شهنشه عادل اولسون ايدشاه

نثر سبحان من تنزه عن الفحشاء بر بولك كريه المنظر وقبيح الصور منفور اللقا المحب
مقهور البقا خوار وذليل وزار وعليل ناقص البنية قاصر الحلية مجهول النسب معدوم كي ۱۰
طايفه خايفه انسان كامل البيان وموصوف الرجحان صحيح الجمال وصبيح الكمال مطالب تصديقيه
برا هنله معلوم ونتايج تحقيقيه ضرورتله مفهوم ايدغنش قياس صحيح الاركانك شكل
اقتراني سندن وقياس اهل ميزانك مبادي برهاني سندن مطلوب صحيح ونتيجه
صريح اخراج ايلر قوم شر نقيله معارضه تفاضل ومناقضه تكامل ايدوب فضل انسانه واول
منبع لطف واحسانه دليل برهان وحجت وبيان استيلر وبو قيقه نامرضيه كثرت ۱۵

مغالطه ابله قيل وقاله عودت اوله وحيرت مخابطه مغابط برله جنك وجداله متصدي
اوله عجبدن عجب وغايتده اغرب در بلي الشي اذا جاوز حده انعكس ضده
بر قوم شريف كه حسن صورت واعتدال قامت وكمال حليت واستقامت اوزره اوله
انلرك افضليتي امارتي واكمليتي علامتي ظاهر حاللري وكمال اعتداللري دليل
وبرهان كافي بيتزر مورانيدير سبحان من لا يجري في ملكه الا ما يشاء نه عجب اكثر سو ٥
يلدك ومخلوقات رب العزته نه طرقه خوار لغله نظر ايلدك وما خلقنا السموات والارض
وما بينهما باطلا ذلك ظن الذين كفروا حكيم لبيب اولدر كه هر شي حكمت وعبرتله نظر قله
عاقل اديب اولدر كه هر جزوينك كليتندن باخبر اوله عاقلدر ديشلر دركه اي مرد حق مرد
مردانه ... ملاوه بي حقيقتده هر سينه اسرار سبحانيه كنجينه در ونقش امر ده هر جهره انوار يزدانيه
آيينه در بيت هر بيته كان هر كه حاليست ع شايد كه پلنك خفته باشد جسم در هيچ بيري ١٠
نيست كه سري زخدا نيست نثر هر كليم ده بر كليم وهر ژنده ده بر ژنده وار در حقير دركه
هر كه بد آيين وبي دين در معجب بر كليم در هر كم بي نور وبد رشت در ناظر هر عيب زشت
خودبين و
در مصرع تو پس پرده چه داني كه خوب وكه زشت است ثلوله عيب كور مردينه خود بين
ابدبه باطلك عينن حسد ابلر ومك نثر اليس في جهنم مثوى للمتكبرين لا يدخل الجنة
من كان في قلبه مثقال ذرة من كبر رسول رب العالمين وسردفتر انبياء والمرسلين عليه ١٥

من التعليمات اوفاها ومن التحيات اصفاها بو سببدن بيورمشدر كه الاستغفار
من الذنوب مرة ومن الكبر سبعين مرة مشايخ طريقتك وكبراي حقيقتك كلامي دركه
رونده راه اكر نفس خود را صد بار از نفس فرعون بد تر نه بيند اندرين راه نيست بيت
بر مكش
بر مسكش تيغ زبان بر دم كه زين رو شمع را هر سر برندار چه بنوق ازشعله زرين مغفرست نثر
مع هذا كرات ومرات نور بصيرت وديده عبرتيله مشاهد اولنمشدر كه بيت يار بيوم ٥
شب نايب خورشيد شود در پنهه خاكسيه زيور اجفان كردد نثر حكيم ايدر بو بيان و
وتبيان وتعبير انسان وتعظيم وتوقير وسير طايفه وتعيير وتحقير عجب واستكباردن
وافتخاردن ناشي دكلدر بلكه تعيين حكم پروردكار وتبيين امر كردكار موجبنجه هر بر شكل
مقدارني بيان ورتبت وقدرتي عيان ايدر واما بنعمة ربك فحدث مقتضاسنجه انسان
اولن احسان ونعم وذو المتين لا تحصى در وانلرك علو شانلرنه بعضي دلايل شواهد و ١٠
وخصايل وفوايدله ايما در اول جملدن بريسي بو كه حسن صورت دركه دليل لطف سيرت
شاهد كمال سر يرتدر الظاهر عنوان الباطن وحضرت عزت اسماؤه وعمت الاؤه
بيوردي كه لقد خلقنا الانسان في احسن تقويم ورسول رب العالمين وصادق الوعد القول
الامين عليه الصلوة والسلام الى قيام الساعة وساعة القيام ديمشدر كه ان الله خلق آدم
على صورته شكل بو قدر كه بو خصوص واثبو نصوص بني آدمك فضل وفضيلته وقدر ١٥

فضيلته

رتبتنه بی اشتباه روشن دلیلدر وکواه صادقدر **بیت** کشته از لطف حق بعرصهٔ خاک
حسن صورت دلیل صورت پاک **نثر** مورا ایدیکی خاشاکه اصحاب معنی حسن صورتله لاف
ایلیه وحلیهٔ عاریتله کزاف سویلیه وارباب قلوب وقالب ومقداریله افتخار ایلیه وشکل و
شمایله وجسمانیت وهیاکله اعتبار قله که صورت دید وکل دولت دنیا کبی ظل زایل و
عدا وتکلل نقش علی الماء کبی خفیف راحلدر **بیت** تن بود چون غلاف وجان شمشیر ٥
کار شمشیر مکند نه غلاف **نثر** نقش وپیرایه سرمایهٔ موثقان وصورت وحلیه کارنامهٔ مخنثان
درسماران بازار حقیقت کوکلدن غیری نسنه ایله معامله قلمزلر وعیاران عالم طریقت
کوکلدن غیری یره مسکن طوتمزلر که عالم صورت دام اغیاردر وملک معنی منزلکه ابرار
واولکه مطلوبدر ماوراء پردهٔ غیب درو شولکه محجوبدر کرفتار قید وبند زینتدر **بیت**
عیسی که قید راه بجز سوزنی نداشت ع کارش چو رشته صد کره وپیچ وتاب یافت **نثر** نعم کما ١٠
بنیهٔ در نشانهٔ سهام حوادث واقع اولدر وبرکم کرفتار صورت وحلیه در خانهٔ ریش وجراحا
ارصورتک حق یانینده قدر ورتبتی اولیدی ان الله لا ینظر الی صورکم بیورلمزدی
واکر جسامتک رب العزة حضورنده منزلتی اولیدی منافقلر شاننده واذا رأیتهم
تعجبک اجسامهم دیرکن کانهم خشب مسندة برله جماداته تسویه ایلمزدی **بیت**
اثقل جبال الارض طور وانه ع لاعظم عند الله قدرا ومنزلا **نثر** بو سببدن حکمای یمنی ١٥

آدم وبو اجلدن علمای عجم بیورمشلردر که نه بدر که بقامت مهتر بقیمت بهتر مع هذا حضرت
حق جل وعلا اکر انسان ایچون خاصة لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم بیوردی
جملهٔ مخلوقات ایچون دخی عامة احسن کل شیء خلقه واعطی کل شیء خلقه
دخی بیورمشدر سبحان الذی خلق کل شیء فقدره تقدیرا غایت ما فی الباب مسبب
الاسباب صورت وهیئاته جمله مزی متفاوت بر تمشدر ونقش وحلیتمزی بری برمزه متخالف ٥
خلق ایتمشدر بوندن انسانک صورتی احسن وحلیتی مستحسن اولمق لازم کلمز حکمتی
صورت انسانک وجاهتی کمال نزاهت وبناهتی عین بداهت اوزره در وشکل حیوانا
وقاحتی خصوصا حلیهٔ حشراتک قباحتی بیاندن مستغنی در انکارنه مجال وتلبیسه احتمال
بو قدر مورا ایدیکی انلرک شمایلی استغذار وحسن وهیاکلنه انکار دنکه سیزک استکبار
وانلرک احوالنه استنکار کوزدن اولیه **بیت** هرکه ندارد دل رحمت بزیر ع تهمت زشتیه دهد ١٠
بر حریر **نثر** نتکم مقبول طوایف وسر دفتر ظرایف اعنی شیخ سعدی حضرتلری قدس سره
کلستاننده بیورمشدر که **بیت** کسی بدیدهٔ انکار اکر نکاه کند ع نشان صورت یوسف دهد بناخوبی
وکر بچشم ارادت نظر کند در دیو ع فرشته اش بنماید بچشم کروبی **نثر** ولیکن ستم دکادولیه
امانتلریانکز دهٔ قاعدهٔ معتبره در وضابطهٔ محررده در که مفاخرت ایچون وضیع وشریف
تشبیه ایله سز ومجاملت ایچون کریه وجهله تمویه ایلمیز معیتی ومعنوه در که شوایب ١٥

فصاحت شعارکز وفضلای بلاغت دثارکزک کلمات وعباراتنی بو یوزدن مشحون
ومزین در دایما اشکال وشمایلده واوصاف وخصایلده حرکات وروشلرده وسکنات
ودرزشده انسانی وطایفه حیوانی وسلاطین جهانی ودلاوران دوران حیواناته
بکزه در سز اگر انلرک صورتلری تزیین وهیئاتلری ظریف وحلیه‌لری لطیف وکسوتلری نظیف اولمسه
بو تشبیه صریح نه یوزدن صحیح اولوردی مثلا درسزکه فلان دلبر آتش رخسار وگلعذار ٥
وآهوچشم وتیهو رفتار وعندلیب الحان وطوطی گفتار در وبنفشه مویی ولاله رویی در
قامت ویاسمن بویی در بیت رخ منور وخال سیاهت آتش هندیاست خط معنبر و
کجت زمرد دافعی تتر وفلان پادشاه عادل وهمافلدر وفلان شاه کامکار وکوه
در وفلان دلیر مانند ببر وشیر در وبونلرک امثالی تشبیهات حد وتمثیلاته عد
فلابد مشبهک مشبه به دن مرجوحیتنه قیل وقال ونزاع وجدال ایلمک دایره ١٠
دوروقاعده اعترافدن مهجور در الحق بو صفات مرضیه‌نک وخصایل سنیه‌نک
حیواناتده رسوخنده توقف وبو جهتدن انلرک غالب اولدقلرینه تعنت
ننکم دیمشلردر بیت بهمت زباز وفرزهما وتنک از انعام طوق وفاز خاخته فوت
ذکر کردن تتر اگر حشرانک قباحتندن وبعضی حیوانک ناتک وقباحتندن
سکوزا اولدیغی معلوم درکه بنی آدم ایجنده صورتده انلردن اقبح وسیرتده ١٥

افصح کمه‌لر اولدیغی مجزوم در مصرع گرکسی در سروشکلش ننکرد تی بکند تتر حکیم اتیدی
ای جاهل ولقد کرمنا بنی آدمه ننجانن بنی آدم انسانه برهان در احتمال مرجوحیتنه
مانع در وشبه به وشبه شبیهه بینی دافع در الحق زمره آدم زبده عالم اولدقلرینه
کم تردد ایدر زیرا بو نجم علماء وابرار ومشایخ واخیار در بیت طالبانرا شود بتو به دلیل
بنما یدیوی بشرع سبیل تتر خیر مربرب فی زماننا خیر الجلیس ونعم الانیس اولوب ٥
درس وبحث دینی وارشاد واهدا طریق یقینی ایدرلر بیت از حدیث صحیح
مصطفوی حاکی از خلق وسیرت نبوی وازتقاسیر انجم مشهورات کم زنجم
مبتدع دورانست وز اصول وفروع شرع هدیب انجم الیق غایر واولی وز
ادب جو نحو وجو صرف انجم بایدران علوم شکرف وز رسالات اهل کشف وشهود
وز مقالات اهل ذوق ووجود تتر وبونلردن غیری ارباب قرأت واصحاب رعایت ١٠
درکه کیی طهر القلب دن دلکش الحانله تلاوت قرآن وکیی روی مصحفدن خوش
بیانله تو برکلام رحمانی ایدرلر بیت چون بروج ونجوم وسیاره متحرک شله
بهدیاره جزو جزو ش حقایق اسرار هر یکی راحقایق بسیار آیتش غایت امانی
کون وعق بروی بهر امانی عوت کلماتش مغرقه ظلمات [illegible] حرفها ظرفهای
حیوة عشر اوکرده تتر بدر نوال خمس اوکشته شمس اوج جمال تتر مور ایتدیلر ١٥

اي غافل كلام رب كريم يعني انسان حقنده خصوص تكريم انسان في ذاته لائق تعظيم در
ديكلرنه مستحق تفضيل وتقديم بودي كلي نعام على الدوام دكلدر زيرا بر قضيه كه
افضليت
ادات سوردن مجرد در جزوئيت افاده ايدر نه كليت خصوصا كه بو محرد تكرعيدر نه
نتكم بو قضيه نك مضموني تفصيلا وفضلناهم على كثير ممن خلقنا تفضيلا
تخصيص وتقييد وقضيه اصلي ايله تصوير وتمهيد ايلر اكرچه كم كرمنا كلي اولسه ٥
اولئك كالانعام بل هم اضل سبيلا يعني بعضي انسان بر نقصان حقنده نجه
تمام اولوردي وكان الانسان ظلوما جهولا آيتنك حكمي نه يوزدن عام اولوردي ودما
من دابة في الارض ولا طائر يطير بجناحيه الا امم امثالكم نه رسم خصوصيت
بلوردي وقضيه لقد خلقنا الانسان في كبد أيحسب الانسان ان لن يقدر عليه
احد نجه راست كلوردي طايفه انسانك اكثري اكرچه كم صورتنده مردم در اما امعان ١٠
نظر اولنسه حقيقتده حيوان بي دم در اكر آدم صورتنده مكرم اولسه غول ونسناس وبيروح
الصنم آدم اولوردي حليت نه هر كه چهره برافروخت دلبري داند نه هر كه آينه سازد سكندري داند
دلبري
هزار نكته باريكتر ز مو اينجاست نه هر كه سر بتراشد قلندري داند نثر وطايفه
انسانك اكثري سمت غفلتده وصفت منفصلته موسومدر و ديدار انوار خورشيد
فضيلتدن محروم درمرغ ضعيف عقللري حضيض نقصاندن اوج كمال عرفا ١٥

ابرمشدر طفل رضيع خاطرلري مادر ذكاو دايه فطانتدن فطام كلي حاصل ايدوب مبلغ
رجاله بلوغ ال ويرمشدر علماء اخبار وفضلاء كچي جنون وفنون واوهام وظنون بر له مفتون
ومغبون اولوب بر قح عبارات سقيم واصطلاحات عقيم ازبر لمشدر وما يتبع اكثرهم
الا ظنا ان الظن لا يغني من الحق شيئا بر زمانه يقينياتي ظنياته مخالطه ومحكماتي متشابهاتله
مغالطه قلورلر نتكم سابقه ذكرك دماغي بو افسونلر سراسيمه ايدرلر وسليم خاطرلرك قلوبني بو ٥
افيونله دونيمه ايليه لر نظم حرف درويشان بدزد مرد دون تا بخواند بر زبان سيلي الافسون
نثر تحصيل دولت دنيا ويه سنك طالبلري وتكميل لذت نفسانيه نك راغبلريدر
بيت آلوده شد بحرص درم جان عالمان ع اين خواري از كزاف بايشان نميرسد نثر
جمله نك رقابي غل رسوم اعتباريله مشدود ومعقود وقلوبي غل غفول اعترارله مسدود
ومصفود كلا انهم عن ربهم يومئذ لمحجوبون نظم مقتداي زمانه است فقيه بادرون ١٠
خبيث سعد ونفس سفيه ع سينه بر كينه دل پر از وسواس ع كرده ضايع بكفت وكوي الناس ع عمر خود
كرده در خلاف وبراين ع حرف حيض ونفاس وبيع وشري ع كشته مشغول لا يجوز ويجوز ع
سائل عاجز بكار دين جو عجوز ع باچنين كار وبار كرده قياس ع خويشتن را كه هست اكمل الناس
نثر فقهاسي اصول كتابين اوقماش وعلماسي احتمالات باطله الدت قوماش
اصحاب علوم رسميه نك وارباب فنون اسميه نك اكثري خود محال معدوم مكم وجودندن ١٥

مجرد احتمال وخيالدن عبارت مكر امكان فرض محالده تصويرات مطالب وتحريرات مآرب ايدرلر شمول مبادي تصديقيه كه حدوس وبداهتله معلوم واول نتايج تحقيقيه كه مرور مفهوم درسلماني وجاهليله وهميات خلط ايدرلر واستخراج مآخذ نده خبط ايدرلر بد نه قياس اركانك شكل اقتراندن سندن مطلوب صحيح ونه مقياس اهل جدلك دليل ايقان سندن نتيجه صريحه واصل اولورلر مباحثه لرينك مال ومناقشه لرينك حسب وحال قورو قيل وقالدن عبارت وعبث جنك وجداله مؤدي در بيت اي نكرده دل از علايق صاف مزن از دانش حقايق لاف نثر الحق انك كبي علومدن واول رسمه فهومدن نه مهلكات واخلاقه خبرت ونه سعي تجارتندن زاد آخرت حاصل اولور نتكم مرشد انام امام همام احياده احوال علماده بو بابده نقل ايلر كه قد رأى بعض الشيوخ بعض علماء في المنام فقال له ما خبر العلوم التي كنت تجادل فيها وتناظر عليها فبسط يده ونفخ فيها وقال قد طاحت هباء ما انتفعت بها الا بركعتين خلصتا لي في جوف الليل والحاصل بو مقوله علم نصيبي علمدن هماندن جدلدر ضمنا كه توفيق عملدر ما ضربوه لك الا جدلا بل هم قوم خصمون زيرا اهر برنك مطارح انظاري اصابت مناصب قانيه اوزره مقصود ومطارح افكاري احاطه مراتب دنيه بيرله محصور در علوم دينيه خطام دنيايه وسيلت ايلمكده ٥١ مجالس ارباب جهالتده ومحافل اصحاب ضلالتده لاف وكزاف فضيلت ايلمكدر لمؤلفه

بحث علم اولديغي جدال ودرلو لاف نثر شرح وتعريف اعتراض واعتساف خانه مغتي اولوب انكشت آز نظم لقمه سوز فتويه دست اتمز دراز نظم اهل استغنادن اولوب ارمغان اولدور اولمز اولدغين بازرمان نظم اولدي نافيلر طعنات اي شاه دين نظم دادخواه كلمزلر شاهدين شرعي قويوب حكم ايدرلر غفلته سويليه خصمي قورلر عنق ايله نثر نيتي رشوت شينينه اتمز نظر شرعدن عيني يوم اول اهل شر نثر انهم علماء السوء اكر بونلرك احوالنه نظر ايليه وفوق كلي وما قيل وقالنه عرفان جلي دلرسك كتاب احيانك اوايلنه وعلما سوك انده اولان قبايح افعالنه وفضايح احوالنه نظر ايليه وشونلركه زمانه مزك اهل ارشادي وطايفه رشادي براعتمادي وطالب لرك مرجع استنادي در اكثرينك سجل اعمالندن وجريده احوالندن تفحص وتصفح ايلسك قباحت احوالنه وفضاحت افعالنه لذا واقف اولسك بيت همت نيست دل درصورت اهل صفا با چون زن هنديكه از جنس سفيدش چادر است نثر عقبات ايچون ترك وحب ماسوايي كوكلرندن بركاتلردر دعواي ارشاد ايدرلر رشاده ايرمدن اظهار كرامت قيلورلر استقامت ويرمدين تكميل وتلقين وتحقيق ويقين اهل كچرلر وم كمائدن ومكر شيطاندن خلاص بولمدين اذا كان الغراب دليل قوم سيهديهم الى دار البوار بيت بركه زاغ رهنما باشد منزلش وادي بلا باشد نثر كتاب كشف المحجوبده مسطور دركه وبين الاكابر مشهور دركه مشايخ طريقت ومحققين حقيقت اتفاق ايتمشلردر

كه افقر آواتباع شوق حقیقتم کرکرر که انقلاب احوالدن خلاص اولمش اوله وتلوین
امال دنیادن نجات بولمش اوله وبیورمشکردر که مرتبهٔ ارشاد جمیع مراتب فنادن عبور
اهل دنیا وعقبادن مرور ایتدکدن بقای حقیقی مراتبنک آخر مرتبه‌سیدر الحق بو مرتبهٔ جلیل
عبدنه محضا عطا و هبه‌سیدر مقام ارشاد مقام مقربین دن اعلادر و مراتب عبودیتک
جمله‌سندن بالادر زیرا مقرب تلوینده الحق جایزدر اما مرشد کامل اول ورطه‌دن فایزدر ٥
هرکز انلرده اشیاء خسیسه‌یه میل اولور مثلا اتباع شهوات واستیفاء لذات و
خاص وعام وهوای جاه ونام کبی ونه اشیای نفیسه‌یه میل اولور مثلا خرق عادات
اظهار سیادات وافشای کرامات واحصای مکامات کبی بیت مرشدادین طا
هرراه زن نه اولدی غارت اعتقاد هر دوزن جرخ وش هر سغله ایدن طواف
اورسون قطلم دیو عالمده لاف نثر همان بونلر قبایدلرک بیضهٔ استعدادین ١٠
ایدرلر صنمه که عالمده اصلاح فسادایدرلر عمدیا بهٔ وقاحتی بزهبی سامانلرح تاج عفا
قلودلر وخرقهٔ قضاحتی تن نافرمانلرینه دیباج معاشرت ایلرلر بیت کوبیند جبا
کراهی داریم و زکسوت عارفان کلاه بتاهی داریم کرتاج نمد کمال ایشان باشد
ما نیز از ین نمد کلاهی داریم نثر نتکم مرشد طریق الخلق وصاحب کتاب التسلق
که شعر لم یبق من التصوف الا اسمه و انجی شرط و رسم نثر والحاصل نه جانلرنده ١٥

خبرونه جانلرینده احساندن اثر وایمازرق وریایی پیشه و ریاست وهوایی
اندیشه ایدوب ارباب صلاح واصحاب فلاح زیلینه کیروب انسان کامل ومرشد مکمل
کچینورلر هر بری بر غول درکه اضلال خلایقه مشغولدر بادیهٔ استعداده سالکلری
استقامتدن آزیدوب وادی نفسده حیران وتیه ضلالتده سرکردان قلورلر بیت نرکس
لاف زداز شیوهٔ چشم تو مرنجع نرود اهل نظر از پی نابینایی نثر احوال باطندن دلکر ٥
بی بهره وفروهوی دخایل عالمده بر شهره در مصرع بپوشیده مرقعه خامی چند بیت
طامات انی لای چند بارفته از صدق وصفا کامی چند بدنام کنند نکونامی چند
الحق بونلر اکثر صفت ادعی لریدر رغال اهل غربت کسوت ادعی لریدر بلکه صورت
نسناس پروسوالسدر که افسوس وافسونله خضر والیاس وخیر الناس دریلور کوبیت
مادام که در توفیم وسوا کیم در مذهب اهل جمع ننر الناسی لا ولکم ولا ناس نه نسناس ١٠
نسناسی خود ز جهل بی قناسی نثر شرارت نفس اماره‌یله بولهب وقت اولوب
چراغ شرع محمدیی وشمع آیین احمدیی سویندرمکدلر بیت ای دل بیاکه ما به پناه خدا رویم
زانکه آستین کوته ودست درازکرد نثر وسایر فرق ضاله عوامی وارباب مکروحیله
خود یاد ایمز ذی یوزلرنده حیادن نم ونه سوزلرنده شغادن دم هر برده که بنیاح
اوررلر عهد قدیمه نیت پاپ اوررلر بیت فرو برایکی دلقو خام کرد ارتما سیه دل ایکی بوز ١٥

نامه کردار همه دجّال دیده مثل سوزن همه ثعبان زبان مانند بر کار نثر بونلر بیننده و
جمله‌لری ایله نه درجه عزیمتلری وار عزیمتدن و نه قطعه قطیعتلری وار در غیبت و ذو تهمت
نمیمتدن کویا دیباج جسدلری تار و پود حسد و یا حبل من مسددن طوقنمشدر و همانا
جان و دللرینه ایت همّازٍ مشّاءٍ بنمیمٍ عتلٍّ بعد ذلک زنیمٍ اوقنمشدر بیت بهمت غلام
زردی کتان بکرنکم ذ این کروه که ازرق ردا و دلسیه اند هم بری نثر مکاذیب اهل ٥
خلاقه و اعاجیب فتراو کزافه حلاق روزکار و لغاف شهر و دیار اولمشدر یختلقون
علی الکذب وهم یعلمون نثر نقد صوفی نه همه صافی بی غش باشد ای بسا خرقه که
شایسته آتش باشد نثر نعوذ الله من صحبة هذا القوم و انلرکه حفّاظ و قرّاء در الی
روایت و قرائت ده سیبویه و قرّاء در اکثر ربّ تال للقرآن والقرآن یلعنه حکمنه
داخل لردر زیرا احوال الفاظه عالملر لا واحکام معنیه جاهللردر و کلام اللّٰه اختلافاتنه
مستغرق اولوب متکلّمنک مشاهده‌سندن غافللردر و بر بیرینک بیت نقد عمر عش
زفکرت معوج خرج شد در رعایت مخرج نثر لباسدن قدر ضرورت مقدار ستر عورت
در و جامه خشیندن کفایت شول عبایه در که حرّ و برددن وقایه در و بونلر و ک
اوزره نه مزیت شرف در شویله صنمکه فضیلت و شرف در بر کم موافقت مولا ایلر مخالفت هوا
و ترک دنیا ایلر حضرت علی المرتضی رضی الله عنه نه خوش دیمشدر نظم لکسرة من جریش ٥

الخبز تشبعنی وقطرة من قراح الماء تروینی وخرقة من خشن اللبس تکسینی
حیّا و ان مت تکفینی لتکفینی نثر جزده کلمشدر که من ترک ثوب جمال وهو قادر علی
لبسه البسه الله تعالی من حلل الجنة الحق کمال اصفهانی خوش دیمش بو بیانی بیت
کاهی چو نرکس است همه چشم بر کلاه کاهی چو غنچه است همه دل بسته قبا نثر خصوصا
شول لباسلرکه اطلس و کمخاوه دن و حریر و دیبادن انلرک حقنده خود وعید حساب و تهدید
ارتیاب یوقدر من لبس الحریر فی الدنیا لم یلبسه فی الآخرة و بر حدیثده دخی انما
یلبس الحریر من لا خلاق له فی الآخرة حقیقتده بر قمچ عاجز و دم بسته و ضعیف و دلشکسته
قورد جقلرک هزار درد سر و خون جکرله کندو ختنلری ایچون بر نجه تار رشته
دن شکسته بسته دوقدقلری کفنلرینی غضیله صویوب الق ارباب مروّت و اصحاب
فتوّت یاننده قنجی مقبول و نه یوزدن معقول اولور ننکم ظهیر دیمشدر بیت
زکرم پیله کفن برکشی و در پوشی میان اهل مروّت که دارد معذور تمت
شعار ستعار خود ارباب شعور یاننده عار در عجب حالدر که بر کرم ضعیفک کفنی
خلوت کرام بر احترام در حقیقت اکر لطافت کسوت و ظرافت خلعت محبوب
اولا دیباج تذرو و طاوس و درّاج بی منت خیّاط و بی زحمت نسّاج بر رسمه دلفریب
و رنک آمیز بر وجهله دلاویز و حالت انلکه در که تعریف و توصیف اولنمز و بونلردن

تکسینی

جو نرکس بینی چم

تلبیه

دوقدقلری

غيريب سايرطوايفي طرائيفي لباس مرغوبه وكسوت محبوبه نهايت بوقدر بس كه بافت
اين كبب شكرنيه بقامت في كه دوخت ابن على خرقه بر قدرنبور نعم واولكم قاقم و
سنجاب وسمور در انلرك دخي حالي مانند اطلس وناسنج وسيفور در برزمانده گاه تيرو كمان
وگاه دام كجنله ونزاران هواي وهوس وخشم وكين لر پوكلك كوهي وبيابان كزرو
وكاردنده اولان حيواني طوتوب زار ونزيني ايلك ويوستين چقروب پوستين ايلك
مقتضاي رحمت وشفقت وموجب كرم ومروت وفتوت دكلدر من لا يرحم لا يرحم
الراحمون يرحمهم الرحمن ارحم من في الارض يرحمك من في السماء وبو قاندن كه اتي
وعلت وفوقيت زعم ايلرسن مع هذا امام شافعي رحمة الله عليه جلد سباع كلبسني
عد ايلمشلر روا اول باب كليتله سد ايلمشلر ابن عطيه قدس سره خوش ديمشدر كه
دنيا التي نسنه دن عبارتدر كه جمله سي بطريق استعارتدر مطعوم ومشروب وملبوس
مركوب ومنكوح ومشموم وانقضاء جميعسنك احوالي معلوم اشرف مطعوم كه عسل
دركه غداي وشغاي بي بدلدر بر ذباب ضعيفك لعابي وغدا وشرابي دركه اشرف
مشروبات كه مادر برد فاجر آنده سوا در واشرف ملبوسات كه حرير در اولدخي
بركفني دوده فقيردر واشرف مركوبات كه فرس جواد در اولدخي مقتل اهل جهاد در واشرف
مشمومات كه مسك ازفردر اولدخي برحيوانانك نافندن دم معظمدر واشرف منكوحات

Margin: قصب — ومسموع ومنظور ومطعوم ومشروب وملبوس

كه انسان صاحب جمالدر حقيقتده فتنه رجالدر رجال في المبالدر دينه الخصال وردئه
الفعال هن ناقصات العقل والدين اكر قامات الطرف اوله اكر حور عين القصه
كيم كه دنياي دونه مفتوندر كيجه كوندز ذليل ومغبوندر نظم واولكه عادت عاد و
شداد موجبنجه دور مكلف وقصور مذهبدر وطاق عالي ورواق غالي در
حضوردن ومعدات سروردن طويمق قصور عقل وفتور نقل دن ناشي اولمه
درحقيقتده اتباع فاسقه وتقليد الكامه سه در من تشبه بقوم فهو منهم
بيت هركرا خوابكهش خاك بود آخر كار كو چه حاجت كه برافلاك كشد ايوانرا
فرمانده زمانه بهلول ديوانه دن منقولدر كه اوقتيكم هارون الرشيد مانند فردوس
بر قصر فلك تزيين بنياد ايلدي وبنيان سقفين معلى ودر وديوارن مطلا
ايدوب آباد ايلدي وهر مترور انده اعجوبه روزكار بر يادكار درج ايدي وهر
بريرندن عبرت اهل ديار بر صنعت نامدار خرج ايدي بهلول دخي بر بهانه
ونذار شفقت ورحمله اولي قصرك ديوارنه واول سرايك بر بالكلف بازدي كه يا هارون
رفعت الطين وضعت الدين رفعت الجص ووضعت النص ان من مالك فقد
سرفت ان الله لا يحب المسرفين وان كان من مال غيرك فقد ظلمت ان الله لا يحب
الظالمين الحق بونلرك عاقبتي مايه اعتزار وكاملي سبب افتخار اولمه بيت

Margin: برين

گنگره‌شاهان که از ایوان کیوان برتراست ٭ رخنه‌ها دان کش بدیوار حصار دین درست
تتر اولکه تمام العقلدر قصورک قصورینی وکلبهٔ فقیرک حضورینی بلور طمطراق
طاق ورواقله وسرای مسرت نطاقله معاوضت ایلمز لولو کوکه چقسک صبح وار
آه برآوج طپراغلیکیان سن ٭ جرخ وش قصرلر ایدوب بنیاد ٭ زر زوربا
سپاهان ودربان سن تتر بلکه هر زمانده فرقتی وشکستکی وپستی ودلبستکی‌کو
بوتیوزدن معامله قلور بیت درین رباط دو درچون ضرورتست رحیل ٭ رواق
وطاق معیشت چه سربلند چه پست تکرر بوتیمک قاپوکی سکن دکل یول ٭ که اردکچه قلد
اغزین اجوب اول ٭ اباق بصیره بوفانی مجهر درتنک ٭ که کنش ننک ایلریا وکی لنک
علم قالدرم عالمه تنکنادر ٭ عنانک چک که مرکب لنک یادر ٭ وجود اسباب هب تشویش
جاندر ٭ عدم ملکیته نجه دار الامان در تتر سئول دنیا الیه مغرور وشغل بنا ایله مکوب
اولنلر بیکزر که سیر انبیای علیهم السلام اتباع اتدیلر ویا بو حدیث ثمّ علی شریف
استماع اتدیلر که برکم دور عالیه بنیاد وقصور غالیه آباد ایلیه ملکلر بر لرکه ای
این یا ملعون بیت ارزیان سوسن آزاده ام آمد بکوش ٭ کاندرین دیر کهن
حال کنبکاران خوشست ٭ بیت کتب تواریخده مسطور واهل خبرت یاننده مشهور در که
خلفا اعباسیدن انتقال دولتک وزوال سلطنتک باعث قویسی سرمرفوع

فرونی

141

ونمارق مصفوفه وقصور عالیه وفرش عالیه واسباب کبر وغرور وماده شر وشور
اولشلدر نعوذ بالله من الشرور پس اولکه اسباب لهو وطرب وآلات شور وشغب در
سرجمله سبب غضب رب وملعون وطرده سببدر فان الرقص وضرب الدف ولعب د
للعب کلها حرام اولکه ملاهی در استماع ملاهی ایلمز که استماع الملاهی معصیة والجلو
علیها فسق والتلذذ منها کفر وطایفهٔ مصوفه که بوارق قدسیه وشوارق انسیه ایله
تحصیل وجد باطنی وتکمیل رقص جنانی ایدرلر پس انلرم تعلید ایدن جهلهٔ عوامدن بو
مقوله آثام صدوری وبونک امثالی احکامک ظهوری الکریم من تشبه بقوم فهو منهم
حدیثله تمسک ایدرلر محض هوای فسق وفجور درر واشبو احوال واقعاله الله ماخوذ در
تماجور بیت چون سلیمان هم بر بیش هوا بندی زین ٭ کر تراد یوهوای تو بفرمان کردد
تتر ومن الناس من یشتری لهو الحدیث فحو اسمع غافل لردر والغناء رقیة
الزنا معناسنه جاهللردر نعوذ بالله من الزیغ بعد الهدی امام ابو یوسف رحمه الله علیه
یاننده کاهر دفه ضمان یوقدر الکر عود ونای وچنک وچغانه در وکرنغت تصنیف وصوت
وترانه در کلیا اسباب لعب ولهو وعلل خطا وسهودر انلرک ضمانی یوقدر وثبوت بونک
اوزرنه وارد در هر کم بونی جاحد در حق صریح وقول صحیحه معانددر وچنک ورباب
وهر شب بر بزم ارباب لیالی انس فجه زنان در تنکم فردوسی جمله سی بر کون بر مجلس

مصفوفه

اصحابیله جلیس شاه نامه ده دیمشدر بیت قلم زن نکهدار وشمشیر زن نه مطرب که
مردی نیاید ز زن نثر حقیقتده بو طایفهٔ نا خایفه نک یانلرنده بیک ذکر وتسبیحدن
بر سوز وساز ومیانلرنده ییللر عبادت وطاعتدن بر خوش آوازیلکدر بونلر کوی خرابات تک
نواح مصایب ومداح نوایبی در فکر ونیتلری وقصد وامنیتلری اولدر که اهل صلاح
وصدادی تصنیفات مبتدعه ایله وتالیفات مخترعه ایله هوا وفساده دعوت ایدرلر و
قوم فلاح ورشادی بربری عشاقک نوا سازی وجان خستاقک دلنوازی کبی هوی و
هایله الحاده رغبت ویرهلر ارباب صلاته شکر مدام ویریب جام میلکونه وضودن ال
یودلر واصحاب روزیه شرب الیهود له حیرت تام ویریب رمضانی حلوایی عید کبی بدوره
لر اولئک الذین یلعنهم الله ومن یلعن الله فلن تجد له نصیرا وسیصلون سعیرا
شعر ونهج سبیلی واضح لمن اهتدی ن ولکنما الاهواء عمت فاعمت نثر مع هذا
اگر صوت والحانه اعتبار ورقص جولانه افتخار اولورسه ظرافت رقص وجولان و لطافت
صوت والحان حود منصب طیور در که نغمهٔ ققنوس وجلوهٔ طاوس نهایتده مشهور در اغان
نیب جزک نغمات دلاویزی وطایران سحرینک الحان طرب انگیزی فوق الحد و الغایة
در بلبللرک غلغل قلوبی شیفته وعقولی فریفته ایلر وقمریلرک دلکش ترانی و طوطی
لرک شکرین الحانی عابدلری سرمست وزاهدلری هوا پرست ایدر بیت چه سازبود که بنواخت

نرد

دوش بلبل مست که رفت عمرو هنوزم دماغ پر ز صداست نثر بو جمله ایله نه ایجلر نرد ض
برینک اداسی انکرونه شرعا صداسی منکردر واولکه اوانی سیم وزردر اولدیغی بین الفجار
والفساق معتبردر وانوک که عیار عقلی تمام دربلورکه بونلرولک رجالده استعمالی حرام در
ننکم حدیث شریفده بیوردی هذان حرامان علی ذکور امتی واولکه نرد وشطرنج در
حقیقتده درد وضد رنج در اصحاب صفایی بغض وعداوته وارباب وفایی خبث و
قساوته دوشرر خاطر انور قمردن کرفته ومغبر ودل مطهر کدردن آشفته ومکدر
اولور یار همدم مکلم وغمخوار محرم مکله عزیم بی محابا وعدوی بی مدارا اولورسین مغلوبیتی
قساوت دنیا وماتی کویا موت حقا جادر الحق صاحب وصاف پادشاه وقتک بندلرله بو
ابیات صاف ودلبندی خوب ایراد ایلمشدر بیت من نکویم چون بیاراشتطرنج خرد
بنیدق تدبیر داران واسب درمیدان فلکن ه فیل دولت
جنکی را برار وقصد بر بدخواه کن ه درت ه جوی حز بجد فرزین بندسازه خصم
مات خواهی رخ بعد شاه کن نثر کتب تواریخده مسطور وبین الخلایق مشهوردر که
صصه ابن داهر که اخراج فنونده ماهر در چون شطرنجی تصنیف ایلدی رای هندی
عرض ایدوب تویق ایلدی رای ادیک شاهان صاحب رای وپادشاهان مملکت کشای
اهل جد کر کدر نه اهل لهو که اول مادهٔ فتح وظفر در وبو مایهٔ خطاو سهو در شونلرکه فتح و

مفاجات

منصوبهٔ ممالک صد دنده در واندلر که عرصهٔ معرکه ده لشکر قیدنده در منصوبهٔ حرخرقه فخیله
ممکور اولمز و عسکر مخیله طرحیله مسرور اولمز ور وروزوشب نقوش مهرهٔ انجم و افلاکه
و بازیچهٔ انقلابات آتش و باد و آب و خاکه ناظر اولورلر و حضرت مرتضی دن کرم
الله وجهه مرویدر که بو یلچه کجوب کیدرکن و عالی عین عبرتله سیر ایدرکن بر طایفه یه کوزی
اوشوب شطرنج اوینارلر چهالنلرندن اوده کوتره دوشوب بینارلر بیوردیکه ما هذه ۵
التماثیل التی انتم لها عاکفون یعنی اول طایفهٔ عبدهٔ اصنام و عندهٔ آثامه
بکزندی قل هو الله ثم ذرهم فی خوضهم یلعبون القصه بو مباحات امور کل الکثر ذلی
مباحات اقسامدن دکلدر بلکه محظورات و مناهی و منهیات و ملاهی اقسامندندر
فکیف که انلرکله مفاخرت اولنه و دعوی فوقیت و مزیت قلنه فلا تتبعوا خطوات
الشیطان نثر انکس که نیست آمر و مامور دیکری نظم دارد زر و زر کار چه ملکی و دولتی ۱۰ نظم
دانی که چیست اصل سعادات دنیوی نظم امنی و صحتی و کفافی و مهلتی نثر الحق سرجملهٔ اسباب
عادی و آلات و بادی معوض تایید ملکی قدیم ده بهمین تعابله عصای کلیم دن سحرهٔ
فرعون دن حبال و عصی ثعابین لنده در و معارضهٔ قضا و قدر و نوازل آسمانیه خزرده
فجرهٔ عالم نهاد و کوندن سهام و قسی تماثلنده در پس نیجه کشف الاحوال ورشق اعمال
بو مقوله احوالی و بورسم افعالی اجسم فضایلدن و اکرم خصایلدن عد اتمک فرط عناد ۱۵

فرط عناد در حکم ایدرلر هله غیرب لرب قویلم و بعضی کلمات کزبی قبول ایدروب اویلم
باری سز که طایفهٔ کسباع و ضباع سز و قبیلهٔ مطماع و خبیثة الطباع سز و قهر عالمیان ایتمک
قطاع سز بین بنی الانواع و عند الجمهور و الاجماع و ذریات ابی البشر له سیز نزاع
دوشمز زیرا او اینی حیواناتک ایچنده قلت منفعت و کثرت مضرتیله موصوف و خبث و
قساوت و بغی و عداوتیله موصوف سزدن زیاده کمسنه یوقدر که حدت مخالب و اظفار ۵
و قوت انیاب خنجر تمثال لر بربریکزک بوستینی یرتر سز و لحومی امعی بیر سز قطعا نهاد
کز ده رفق و مدارا و فواد کز ده رحم و مواسا یوقدر نه کبیر و کبیر ندن اوتریک حرمت
و نه صغیره صغیر اجلندن مرحمت بیت نه از ین کار ز دردلش در دیبهٔ ازان راه
بر رخش کردی نثر اقارب و عشایر کز لحوم آکابر و اعاظم کز له شول یوزدن معاملم
ایدر سز که اعادی دین و دولت و دشمنان ملک و ملل انوک عشر و عشیرین و یوزبیکده بر بین ۱۰
ایلمز بیت نه و روبه شان رز ولیکن ساختن نظم بجون خوارکی روز و شب تاختن
روباه ایدی بو خصال قبیحه و اشبو فعال فضیحه انواع حیواناتک ایچنده ذریات
انساندن سنت قالمشدر بیت آدمی خوار اند اغلب مردمان نظم السلام علیک تاکید
چون امان خلقت آدم دن مقدم و دور هابیل و قابیلدن اقدم بو رسم و آیین و
کیمن حیوانات ارهسنده بو عادت بیت مردمی در جهان نمادار ان نظم که بخورند یکدکر مردم ۱۵

اسنان و لحوم ملکزه یدرور سز [?]

بو جمله ایله بنی نوعه کزند وضرر وقصد وخطر ایلر سزدن وحطام دنیایه راغب وطالب
بر طایفه دخی بو قدر بیت عیب کسان منکر واحسان خویش دیده فرو بر بکر بیان خویش
بو دخی عجبدن عجب وباب معامله ده غایت اغربدر که سزدن بر یکز بر قچن که اعراض کوه لرده
دنیاوی واغراض نفسانیدن کلیا اعراض ایلیه شر وشور مردمدن نفرت ایدوب
ومغاره لرده وغارلرده واروب سباع ووحوشله الفت وموانست ایلر اکر بونلرک مصا ناجنسله
حبتندن حضور دل وسرور کامل وانلرک مقاربتندن تفرقهٔ باطن حاصل اولمسه
اختلاط ومخالطت ارتباطه عقل قچن رخصت ویردی بیت صد هزار ابلیس لاحول
آر بین آدم ابلیس را درمار بین سر بنه بر پای تو قصاب وار دم دهد تا ریزدت خون
زار زار نثر وقیلکم مناقشه ومجادله ومناقشه ومناویه وجدال ومعارضه ونزاع
ومناقضه بو مقامه اردی نثر فضم جناحیه بازی النهار وطار غراب واوکار
الدیاجی یعنی معارض روز فیروز مجلس مباحثهٔ برشان ایدی ومحفل حادثهٔ طا
غتدی هنکام کیر شب دیجور رینه نافذ سفید آسمانه باروبنکاه سپاهی وخیمه و خرکاه
ظلمت پناهی یوکلدوب عزم هنکام ایلدی پس انلر که مبارزان میدان خصومت و
ومحارزان دیوان حکومت ایدی بساط جدال ونزاعی دور دلر ودهان قیل وقاله
مهر سکوت اوردلر اول جمع کثیر وجم غفیر پراکنده وپریشان اولوب مقام لوتقاه

کندی سلطان عادل وآصف نصفت دل دخی خلوت سرالرینه عزیمت ایتدی ناچار
فصل حکومت وقطع خصومت فردایه قالدی وبو مرافعه ومدافعه افراد انس وجان
وبر اهل خرد وجانی فکر وحیرته صالدی لاجرم اول کیجه غسق ظلامدن فلق صبح باهره دک
ملاحظهٔ قیل وقال وبکل درلو فکر وخیالله سکون واصطبار وخواب وقرار وتوقف و
انتظار کوستردلر نظم اول کیجه اونکچون اکلنوردهر کمی در احتمال وافتراقی
نوکه کسنه مهل بکزینی بو تب که اولدی روز روشن بی زروشب بو غمدن روی
نرین زغم اندر که صوک هر بهارک برخ اندر مجلس چهارم در مناظرهٔ عنکبوت
مهروم یا حکیم روم ییینه چون شهباز صبح آچدی قنات خانه کندن اولدی شب
عنقاسی بال ثبات قافه دکدی شاه روم المتون علم صندی هندوک لشکری سرتا قدم
موج نور ایروب سمکدن تا سماک ظلمتک زورقلرین ایتدی هلاک ویرمکه شب مرده
ترجیمه جان طولدی حی علی الفلاح صلهٔ جهان نثر شهریار معدلت شعار وآصف نصفت
دثار دخی بینه کفایت مهمات رعایا ولشکری واشاعت آثار عدل کوستری
اتمکیچون ترتیب دیوان حکومت وترحیب میدان خصومت امرین ایلدی
پس ارباب فضل وکمال که چابک سواران اقلیم فتوی وکوی بازان صحن تقویم صحیفه
منقبتلری یؤتی الحکمة من یشاء ومن یؤت الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا ایله

معنوندر واصحاب قيل وقاله كه بربري قطب آسمان بلاغت ومركز زمين براعتدر
وطرازكسوتلري هل يستوي الذين يعلمون والذين لا يعلمون ايله مزيندر اصل وفروع
شرع مبين وحل وحرمت امور ديني فصل وحل ايچون ديوان سلطاني ومحكمهٔ جهانباني
عزيمت كوستردلر فلا بد اندكه سرهنكان باركاه اعلا وحاجبان سدهٔ معلادر ديرلر
وزمرهٔ اهل دعوي درو فرقهٔ قوم شكويدر ومحتاجان عرض احوال ومباشران خصومت و ٥
جدالدر ارباب فضل وعلم اهلنك خاكپاي كيمياسا لرينه جبهه استكانت سوروب بالتعظيم
والاجلال كالدولة والاقبال اوكلرنجه وارد لرنجه في اليمين والشمال كالنور والظلال
جان دلدن يوكرشوب دار القضاء پادشاهي وايوان فصل الحكومت ظل آلهيه
كتوردلر نتكيم ديمشلردر شعر من كان في العلم واضعا قدمه يصبر في الخز رافعا
علمه ديكر العلم من شرطه لمن خدمه ان يجعل الناس كلهم خدمه ديكر الناس موتى ١٠
واهل العلم فوقهم سماء نور وفي النور ظلماء وزمرة العلم رأس كلهم احياء ديكر
وساير الناس في التمثيل اعضاه نثر علم مفتاح كنوز هدايت ومصباح رموز
عنايتدر ونظام سلسلهٔ وجود وقوام مرتبهٔ شهوددر بيت علم درتربيت نيك
باهمت نظم جهل درديست سخت بي درمان نه نيست آن علم جز سعادت نفس نبت اين
جهل جز شقاوت جان نثر پس بو آيين معدلت كستري وقانون رعيت پرورش ١٥

موجبنجه حاجبلر نداي بارعام ايتدلر وارباب خصومته خصومت ايچون رخصت
بابنده اهتمام قلدیلر مكر كم عنكبوت صاحب فتوت بر كوشهده متحير وبر پردهده اردنده
متفكر سكوت اختيار ايدوب صموت ومبهوت اوتورمشدي حتى ان ملك وملكوت و
ومقدسان صحن جبروت كبي تسبيح حي لا يموته مشغول اولمشدي بو تنكناي ناسوت
ومحنت سراي بي قوتده مثال هاروت وماروت تار فكرته مصلوب وافكار مختله ٥
مغلوب اولوب پركار چرخ دوارك كارنده وسراپردهٔ ليل ونهارك ادوارنده
زار ودلفكار قلمشدي ودر كاه خيالده وكارخانهٔ بالده جولاهِ كردار طور نيوب
ريشهٔ انديشه ايله ورشتهٔ فكرت پيشه ايله بريوزدن سوز كرباسن طوقردي
كاه محنت سنجدلنده رقص آور وكاه عبرت جار نيخلرنده چنبر اولوب جانباز
روزكار كبي بي قرار اولمشدي چونكم حاجبلرك بارعام ايچون اولن آواز ١٠
طرب سازيني وندا غم پردازيني كوش ايتدي كويا كه جام جاني نوش ايتدي هماندم
مرده ايكن جان بولوب بعد لب مستانه وار جوشه وافسرده ايكن جان بولوب وتحيير كوب
دريا صفت خروشه كلدي وبر سوزده بيكن قل يا زوب قيل وقاله وحمد ذي
الجلال والجمال آغاز ايدوب ابتدي نظم حمد اول خداي فرد وقديم وعظيم
ملكنده ذره دكلو يوكن يوقدر اشتراك نه زي قدراتي كم مدد فيض رحمتي ١٥

ليل ونهارك

سنكين دليكن ايلدي كهساري سينه چاك ايدوب وجودين پرده سني تار تار نسج

بو پرده ايچره كزلدي ذاتني او نور پاك بو پرده ايچره قلدي طعوز چرخي دائره

مركزده قالدي نقطه صفت عنكبوت خاك دور وجوده وير دي تسلسل شود كلوكم

ليل و نهار حشره دكن بولمز انفكاك اي شاه معدلت كه كنش كيبي طابوكه

حق ذره ذره ايلدي احوالي تابناك فتفن حريم حرمتكه پرده ساز اوله طور

دقچه ارض و بويدي چرخ پر اشتباك بو نسله بي مقدار و ذره خاكسار

شهريار جم وامر سردار جم خاك پاي سعادت اياب سلطاني و سده سنيه سيادت

نصاب خاقاني يه كلدم عرض حال پر ملال و اظهار رقائق البال ايدوب ديديكه تحيت

پدرمزده ساكن و نيك بد عمله ضامن بر كروه پراندوه و بي شكوه وار در بكي دار

البلاده خزيند ه و كيمي ديار غداره تكلنده و كيمي كاركاه حيرتده تننده و كيمي

محنتده دونده طراجق بلا ايوب و بيراجق بيوب صبر و قناعتله و پرهيز و

مجاعتله كيچوب زار و دلخسته و فارغ و دم بسته يا نورلر نه بر كيمسه يه دلكري

طوقنورنه اللري و نه بر نسنه يه تعرض لري وار نه مدخل لري نثر كم خور و

كم كوي و كم آزار خلق عاجز و دلخسته و بيزار خلق نثر بلمز كه طايفه انسانه نه

ايلدلر كه ضرب لرندن بر كزندو محنت لرندن مجروح درد مند اولمشلر ۱۵

پرده دار

سنيه

خانه لرين يقرلر و لانه لرين يقرلر مخزن لرين خراب و مدفن لرين يباب ايدرلر

ادني بهانه ايله هلاك ايدرلر و افسانه ايله زير خاك ايلرلر اگر ذريات آدم دعواي افضليت و

احكميت ايدوب بو مقوله تعديله و يوزدن تصديله اقدام ايلرلرسه شاه معدلت

پناهك حضور سعادت كسترنده و علما و اشراف شريعت دستكاهك محضرنده شواهد

۵ و قواعد نقلي بر له اثبات اتسونلر و الا بو ضعيف و دلخسته لردن و بخون خاطر شكسته لردن

اللرين چكسونلر فمن يعمل مثقال ذرة خيرا يره و من يعمل مثقال ذرة شرا يره بيت

كار اينجا كنكه نشويش است در محشر بسي آب از جو بر كه در دريا بس شور و شرامت نثر

چونكم شهريار معدلت شعار و مكرمت دثار عنكبوتك سخن باف لغين و عرض احوالله

شكاف لغين كوردي و زير منصفدن يكا توجه ايدوب بو حريق سخني برداز و حبايل

۱۰ افسانه و افسونه جانباز كه ميدان بلاغتده ديوپاي و هنگام براعتده انكشت

در كمردي و صوردي وزيردخي حرمت متعاملده جهره خاك راه ايدوب پاي تخته

عبوديت باشني قودي و دعاي روز افزون پادشاهي ايچون ال قلدوروب تحيت

آيئلرين اوقدي و ايتدي اي شهريار عدل و داد و اي شهسوار صلاح و سداد بو شخص

باريك عيان و مدقق و اشبو جرب شيرين بيان محقق كه پرده بازلغده مثال چرخ

۱۵ پرادوار در پرده دار احمد مختار در حاليا ملك كهسار اثر در تا جدار طرفندن

رسالة وذريات بشردن عرض ملالة كلمشدر شاه عادل ايتديني شكايت معلوم و
حكايت مفهوم اولدي قبايل بني آدمدن كلمدر كه بونكله جوابه وخطاب مستطابه متصدي
اولوب مقابله ومحاوره ومجادله ومناظره ايليه اتفاق حكيم روم حكماء يونان انجمنده
وعلماء دوران اراسنده انور رشدي بهاندم مردانه ميدانه كيروب حمد وثناء يزدان
وشكر وسپاس حضرت منانه اوكدن ويروب جان ودلدن ايتدي نظم حمد اول خلاقه
پاكه كه يرندي عالي اينه قلدي خلقي ذات وصفاتينه آدمي قنديل نيرات ايله
كيجه زين ايدوب دوندردي باغ عدنه بودير معظمي باغ جهاني مرده ايكن زنده قلمغا
ويردي صبايه نفخهٔ عيسى ابن مريمي سرخيل انبيا ورسل ايدوب احمدي ملك دو كوننك
ايلدي شاه مكرمي بر در اولوردي دهر قچانكم حيايله غرق عرق اولوب رخ شا توري
١٠ حسيدي شمي اي شهريار معدلت آئين دادبخش سن سن بكون جهانده سلاطينك اكري
بيت يقسون خدا چراغكي هر كيجه صبحه دك بر شمع قلدي غني بو فيروزه طارمي
عجب احوال وطرفه خيالدر كه افمن يمشي مكبا على وجهه اهدى امن يمشي سويا على صراط
مستقيم عنكبوت ممقوت الربي آدمك قدر ومنزلتن وفضل ورتبتن بيلمك دلرسه
نظر ايليسون كه اول حي وتوانا وقادر ودانا وبينا ذريات آدمه واول قوم مكرمه
١٥ امداد توفيق والهام وارشاد وتلقيق واعلام برله استخراج صنعتهاي عجيب

سويا

واستنباط حرفتهاي غريب ايچون نه دكلو قدرت ونه رسمه قوت ويرمشدر ومهندسان
ذوي الافتخاره ومؤنسان اولي الافكاره نه قدر علم وكيابت ونه درجه فهم وفراست عطا
ايلمشدر كه هر بري مجسطي دان واقليدس كشا اولوب اظهار شعوذه وطلسمات و احضار
مآخذ ومهمات ايتمكله عقول وفحول شيفته وجان جهاني فريفته قلور والحاصل انسان
٥ صاحب ذرايع بو صنايع بدايع واسطه سيله في سبيل الله طاعت خالق عالم ايتمكيچون
آيت انما يعمر مساجد الله من آمن بالله واليوم الآخر مقتضاسنجه نه مصنع خانه لر
بنياد ايدرلر ولوجه الله عبادت خالق رازق بني آدم ايچون حديث من بنى
الله مسجدا ولو كمفحص قطاة بنى الله تعالى بيتا في الجنة مقتضاسنجه نه مرتفع كاشانه لر
آباد ايلدلر كه هر برينك قاعده سي اساس دين كبي پايدار ثبت سمكله وكنكره سي علم
١٠ شرع مبين اوج سماكه بر وجهله دركه متين متينلرينك دوركوندن ركينلرينك ديني
تاكيد اركاننك وتشييد بنيانننك كارننده فلكلر سرگردان وملكلر حيران دربر
رسمله متانت ومتانتي وار كه تمادي روزكار وتعاقب ليل ونهار ايله خلل پذير
اولمز نظم كمرلر ايندي كيم بشر بش چيلمش كمان دار هر بري تيري اتلمش شرفه
منبري معراج پايه صلر كرسي لري عرش اوزره سايه فلكلر سير ايدوب محرابي قاشن
١٥ اوررلر سر نوله پايينه باشين نثر قبله كاه لري مصدوقه فلنولينك قبلة

ترضاها اولوب ارباب بصایردن واصحاب ضمایردن دوربین اولنلر فاینما
تولوا فثم وجه الله سرینی عیان کوسترلرهانها لرلر طلعت همایون وقامت موزونلر
زمیندن آسمانه باش چکوب برودلکش ومیل کردن کش کبی روز وشب قیامده ملوکنه
ایروب اعلا که اندن بانک اذکار ملکلر یا کلور تسبیحن ای یار نظم لیالی رمضانده خود
هر زمانده سیران ایدنلر دیرلر که ملوکنه منارلر باقنادیل منوره چو خوبان کشته طوق ٥
هیکل زر نثر وبو زیبالق مساجد واشبو اعلا معابددن غیری خیر ایچون مبارک
لر ومتبرک تکیه لر که هر برلی منزلکه ارباب صدق وصفا ومهبط انوار اجابت دعا
اولوب کعبه کبی مطاف کرام وطیبه کبی زیارتگاه عظام در ملوکنه فراغ وعزلت اربابینه
ملجا صفا ووحدت اصحابینه ماوی چکن سرانده جیب اربعینه نظم صالحلر نسکن
خلد برینه نثر وانلره ساکن اولنلر عنوان بیانی لا یعصون الله ما امرهم و یفعلون ١٠
ما یامرون در وانتشار فنون علوم واستحضار شجون فهوم ایچون وتحصیل احکام
دینی وتکمیل عقاید یقینی ایچون مدارس عالی نهاد که تسبیع کشتداد ترتیب بنیاد
ایلیوب روز وشب محاورهده ومباحثهده ولیل ونهار مطالعه ومناقشهده در ملوکنه
اوقر لر درس ایدرلر بحث علمی قلورلر کسب فضل وقدر وحلمی کلام هر برنیک بر معانی
ایدرلر ستر حکمتدن بیانی جهان مشکللرین تفسیر ایدرلر حقیقت سوزلرین تقریر ایدرلر ١٥

المعابد
جمع معبد
عبادتگاهها

اویادوب هر کیجه انجم چراغینی ایدرلر فلکلر بوتنی یاغینی دیوب قال الله وقال رسولی
یازرلر هر فروعی و هر اصولی نثر وروی دریادن عبور وصحن مادن مرور ایچون کشتی
فلکلر آباد ایدرلر نجه فلک لر که ملک دریاده ودیار ماده جنک ایچون اژدر صفت هجوم ایتسلر
نهنک کردون آهنکلر بولندن صایرلر نظم طایر تیز پر کمشده سیمرغ بیش بال ویر شکسته
جناح شدهدر سیر شهرهانشهده چون سلیمان هر غدو ورواحنده الحق هر بیری ماه نو مثال ٥
بر نون بیاندر که هر آن خط استوادن نازلدر وکمان غازیان مانند بر رخش باریک میاندر
که هر روز میدان تیر مرادی جانبنه حاملدر نظم وعنقاء یطیر بلا جناح ویسبق فی
الحطاق علی الخصان له وقت المسیر لدب انعذام من خشب قوادم والخوافی
نثر کویا هر بیری بر پیر لنکر دار در که عصا ایله رهکذاردر ویا بر علمدار سریع السیردر
که پر اچوب پرواز اتسه مانند طیردر وهمانا بر سالک مسالکدر که هر دمده عزیمتی صوب ١٠
مهالکدر بیت نیجه سی کشتی فلک رو شعله وش تیز رو اوده بیمش غیرتندن ماه نو
بغلو زنجیر ایله شیر نر کبی سینه سی اوزره یوردر اژدر کبی اچسه سیران قصدین ایدوب
پر وبال کاینات کشت ایدر عنقا مثال صخره جن کبی روی قیر کون طاق
قصراهرمندر سر نکون صحلری مقتول جاملر کبی خلق باش الکمز اما میلر کبی
بادپا در رخش کردون کبی اول کشتی سیری طلکی مهر وماه اول یول کاسه بازی ١٥

چرخ بکز حالتی بیت فلک اسبابی رسن بازآلتی نسنه به چرخ برنه و بر رشته بین سیرنی دکش
قلور اولدقده سین صفحه سید رایت نون والقلم لوح سیمی بردم هیکل
تخت سلیمانی انک دیو صرصر بند فرمانی انک نثر وهر رود براخدود که جوار دندن
نه پیاده عبور ایده بلور و نه سوار وهر نهر چون بحر که روا کردندن نه آدم مرور
قادر در نه طوار کذار خلایق ایچون قوس قزح کردار وطاق فلک وار اوزلرنه
جسرلر بنیاد ایدرلر که هر برینک کمر هلالی ابینی ابروی خوبان مایل کبی مقوس
ومعلا و دیده جهان بینی عین عاشق بی دل کبی غرقه ما مولفه طاق بودی طاق قهای
هر یکی اندر جهان بیت کر نبودی جفت ایشان کهکشان در آسمان ازبر ایشان پایشان بر پشت
ماهی فوقشان در بطن ماه ازبر ایشان آدمی وزیرشان آب روان بحر نثر القصه سایر
١٠ حیوانلک بو مصانع حسناتدن قطعا بهره سی واشبو مجامع خیراتک دایره سنه
یورمکه زهره سی یوقدر عنکبوت ایتدیا سبحان الله الذی بیده ملکوت کل شی
اکر فضیلت انسان ومزیت احسان بدایع صنایع وشرایف مصانع برله ایسه جوامع
الکلم قرآندن بو آیتده حق سبحانه وتعالی سزی وبزی جمع ایتمشدر قل کل
یعمل علی شاکلته اکر انسانلر واکر باقی حیوانلر هر برینک دانشنه کوره بر روشی
١٥ وصانشنه نسبت بر جنبشی واردر ربکم اعلم بمن هو اهدی سبیلا الحق بو امور

طیورده
مذکوردر وجمله وحوش وطیورده وهار وموردده بلکه حشرات هوام ومحقرات
سوامده مقرردر که هر بری استحکام اماکن واستقامت مساکن وتمهید آشیانه و
وتشیید کاشانه ایتمکده بی زحمت سنک وخشت وبی منت بنایان بدسرشت ملند صوامع
کنشت ومثال قصور بهشت نه حجره لر ترتیب ونه خلوت خانه لر تهذیب ایدرلر بعضی
٥ مدور ومکعب وبعضی مضلع ومحدب مکسی مسلسل ومربع ومخمس ومکسی مسدس
ومقوس ومثوثر که معماران روزکار ومعماران دار ودیار طرح اطوارنده ادوارنده
حیران ودم بسته قالورلر بیت هر کسی بر روش کار خیالی دارد واندران فکر
روش طرفه تمانی دارد نثر مثلا بزم ایچمزده بر مکس ضعیف مانند خس نحیف که تن
خسته جانی ودل ناتوانی آیت واوحینا الی النحل ان اتخذی من الجبال بیوتا
١٠ ومن الشجر ومما یعرشون برله قدرت وقوت حاصل ایتمشدر چوب دشتی وشیرین
کار لعل بیچه مسدس ونازک دخترخانه لر ونه رسم مثوثر وشیرین وخوش تر کا
شانه لر یاپر پس قدرت حق وذات فعال مطلق برله یخرج من بطونها شراب
مختلف الوانه فیه شفاء للناس قضیه سنه مظهر وهر حجره سی بر شهد وشکر
اولور وبنی بی سر وپایی ومحنت فرسای بر ضعیف وبی فر وبر نحیف وکمتر دوایر
١٥ آسمان کردار بی قلم وبرکار وعمایر جهان اطوار بی رسم وسنجار خلوت سرالر

ترسيم ايدرم پر خيال و نازك ماوالر تقسيم ايدرم عبرت مآل كه دانش وران ميزان
وصاحب نظران سركردان اولورلر لؤلؤ نشؤدم دلت وپايم بن افشار ايدرم ج جهان طول
وعرضين پر ادوار ايدرم ه قلب تسبيح زنگين بابنده بوز بيك خيال ه طقويم بر اكسون برنجك شمال
فلك اوزره كار عمل صنعت اصام ه ره اهلي خيالي بولنده مدام ه دما كونه خود شانه دركار اولم
فسونده هنجار بركار اولم ه اگر خلعت مردم اطلس اولا ه او كم بافتم دربكار اس اولا نثر ٥
غايت ما في الباب بز سيزوك صنعتكزده عاجز وسر كردان اوله وز وسيز بزم
صنعتمزده قاصر وحيران اولاسز واكر افتخاري قصور چون سبع شداد له ودور
بنياد له ايدر سكز شكل بو قدر كه بو معقوله كار وبو بوزدن افتخار كرشنك طبعنده
صفت لقله انبيا واوليايه انكاردن اولور بركيم قصور عقل اوزره مقصوردر
وداشدن دور درمايه الافتخار پس دور قصوردر و نظر اعتبار تجملات ١٠
دنياويه اوزره مقصور در نتكم آيتي وبيان مخالفتي مناظره سوملكجدي وكره
صنعتلر واسطه سيله واشبو حرفلر رابطه سيله انواع حسنات واصناف خيرات
ظهوره كلوب نيجه نيجه علي الاركان وقوتي البنيان مساجد ومدارس ورباط
خان بنياد قلنور ديمكله فخر ايدر سكز اولدي اگر انصاف صافله وحقيقت حاله
اعتبار قلنه نظر اولنه اغترار واعتنا قلنه باقله ما تنفقوا من خير فلانفسكم ١٥

خطابندن جوابي معلوم وان احسنتم احسنتم لانفسكم تعليقنده احوال مفهوم اولور
طايفه انسان كه طاعت وعبادتله مامور در ولابد مال وضالي محلنه وصرفنه صرف ايتمكه
مشكوردر بلكه بو قضيه ده جمله سي مجبوردر اما ساير حيوانات بو تكلفاتدن معاف
ومعذوردر وبو خيراتك دخي ماني ٢ نفس الامر افاتنه غايت وفساد وبطلان
نهايت بو قدر زيرا كه مال حرامله مباشرت وظلم وغرامله مظاهرت اولنوب ظهوره ٥
كلمش اوله ارباب تقوي واصحاب فتوي تصريح ايلمشلردر كه اندن رجا مثوبات
واميد رفع درجات ايلمك ساير معاصيدن اشد وبدتردر بلكه كفره منجردر كه حرام
حلال ومنكرات مقبول الاحوال ديمش اولور بو اجلدن حضرت حق جل جلاله
وعم نواله كلام قديمنده وقران عظيمنده بيوردي كه ولا تتبدلوا الخبيث
بالطيب لؤلؤ حرامي صرف ايدوب اومان ثوابي ه كوزين ديكوب دلرا قندن ١٠
ابي ه ايدوب حيليله جارين مرمكي درزدن ه هيچ كوكلك ايتمكله نه در مرد نثر
اگر مال حلاليله بنياد وحسن خصاليله آباد اولمش اوله انوك دخي بنا سنده سرف
عين وبال وزيغي ضلالتدر اولئك الذين اشتروا الضلالة بالهدى والعذاب
بالمغفرة بو جملدن صلكه يا ايها الذين امنوا لا تبطلوا صدقاتكم بالمن و
الاذى كالذي ينفق ماله رئاء الناس حكمنك تحتنده داخل اولمق احتمالي ١٥

اکثردر فان الریا یأکل الحسنات کما تأکل النار الحطب بو حدیثله خود مشهوردر
یراؤون الناس ولا یذکرون الله الا قلیلا بیت ازریا بیشه محو حاجت چو حبوب (درش)
عارضیت ؏ میوه کی آرد درخت گر باران ترانت نثر اگر اهل قبادر و کر اهل (خشک)
عبادر چونکم اعمالی ریاء للناس واتباعا للوسواس در حاملی هبادر مثنوی
دریغا بردی در مجلس آیی ؏ جهان برهم زدی از خود غایبی مع تنت اندر تعب ٥
جانت گرفتار زکارت سود نبی جز رنج و آزار نثر الحق طیور غرور هوا ز طایفه نک
آشیان دماغ لرنده یمرده بصوب یتورلا جرم هر زمانده ریا و استکبار و عجب و
افتخار له اوج مکوز اکسک دکلدر پس خیالات محالات عاطله ایله لاف و گزاف
ذلا ز عدر بیت راه رو چون در ریا کوشد مرید شهوات ؏ پیره زن گر خود بیار اید
نبیند شوهر اتشی نثر خصوصا اگر کار مساجد و جوامع در اگر گذار زوایا و صوامع (در) ١٠
عابده سی گندو وجود وکنه و فایده سی قیام سجود دکنه در اگر شهر و مداین (در)
وکر حیر وسفا بندر کندو طایفه لرک حضوری و قبیله لرکه مروری ایچون در حیوانات (ملک)
بودیر کبهلر ده غزن استره سقف میدان صحاری و بوادی لیل و نهار چو (لان)
کاهی و شتاو بهار سیران کاهی در وحصون وادی ملاذ و پناهی در دریادن (عبورنا)
تمکله بر بری سباح کامل و ملاح فاضل در حکیم ایتدی بلی ه دید کلرکی هم حسب حال (در) ١٥

نه محال و مصدوقه خیالدر نه خیال لکن صورت اعتراض و انتقاضده ایراد اتدکلری خاقته
در علی التماد انسانک صنعتلری و بنی آدمک حرفتلری بو حد کور اولان امورده محصوره (اشبو)
معدود اولمن هنر لره معصور دکلدر اول جمله دن بری صنعت حسن کتابتدر که سبب فرز و (زینت)
در نتکم حدیثده وارددر علیکم بحسن الخط فانه من مفاتیح الرزق مثنوی بادمبارک گهر
٥ افشان او ؏ بردل و جان زکین گهر افشان او نثر که کتابت واسطه سیله بزاران (حقایق)
و دقایق اسرار علوی ملک و ملکوت و لطایف معارف احکام ناسوت و لاهوت صحایف
دل و جاندن صحایف رقم و بیانه چقب ثبت اولنور و بی حد و بی شمار و فواید و عواید (ید)
دنیوی و دینی و رموز و کنوز علوم یقینی مطرح سواد خیالدن سرح بیاض قیل و قال
قلوب شرف بلوغ الحق واسطه خط و رقم و رابطه کاغذ و قلم برله انامل کاملان حوا (اهل)
١٠ باران کبی بو نجه در ر آبداری و گهر تابداری قعور دریای دلدن جلب ایدوب (سواحل)
آب و گل طرفه ایثار و نثار ایلر و مشاطه خیال قد دلارانی کمال الندن عوالم غیب (ومکون ده) — ودلالد کنان کمال
اولمن مستورات عرایس معانی و مخدرات نفایس بیانی حلل نکات بلاغت برله (زیب و) — برله
زینت و نقش و صورت بولوب و طاوسی جلوه لر کوسترر لر شویله که سلک عبارتی
و نظم استعاراتی تیر سپهر بر مهر سیر اید رعو بنده معانی و شر منده هیانی اولور (نتکم)
١٥ دبشلر حر در نظم ای بر سر کتاب ترا مسند شاهی منصب منشی فلک داده بر این قوم گواهی

صورتنا الكرم

زلف وخط مشكين تويك حلقه ندارد بي رابحه خاصه اسرار الكبريه باجذبه بوك علم كاه
ربانيت پذير دفنه هيولي سخن صورت كاهي نثر قلم مسيحادم الكرمه صورتنا ذو النعم
بين درونلي معنيده خضر قدم دركه دم بدم سير ظلمات ايدوب نصيب آب حيات ندن با
نصابدر وسرچشمه معارف بركاتدن سيراب اندر اكر وصف حالن وحليه جمالين تمامه
٥ كوشش ايتمك دلرسك بو ابيات فسون سازدن بطريق الالفاظ على وجه الايجاز بانواع
استعارات واصناف المجازات استماع ايليه مثنوي ندر اول سرو قد طاوس جولان
كه چين قوميندن قلوب جولاني حيران پنجه طاوس مرغ وجاه پيكر تني لعل آتشباني عنبر
تر جواني نوخطي سروي قباپوش زباني ني شكر وكشني لبن چشمي نوش كه اول نور
غواصندر درياسنده غواصي كيبي كافور صحراسنده رقاص چقوب ظلمت الجنبيه
طيران ايليه باغ بهردم دلندن آب حيوان حبشدن اچدر وغنچه پر ايلر [illegible] ملكت

صاچ
ساچ

اوزره كافور وعنبر بولور اهل شرف ظلنده اقبال هماي ملكدر اول مرغ ذي البال
ويا خود شاه طوبي درنكون سر كه اولمش سدره واراتمار ايكوهر زهي همراز امين
كم وير مدين باش جهانه سرايدايلمز فاش نواسي نغمه عشاقه تحرير صدا
كنبد افلاكه تقرير محبت اهلي كيبي اشكل ياراول ضعيف وبي دل وزار اول
١٥ نثر والحاصل خامه مشكين عامه ايله صورت پذير اولن كافوري جامه لرك طومار [illegible]

مرغ طيار وهمار رفتار كبي بال وپر آچوب پرواز ايدجك دريالردن عبور وكوه و
صحرالردن مرور ايدوب هربرينه سخن ورلكله برطوطي شيرين مقال وخير [illegible] لكله
بركبوتر هدهد مثال اولور باقي اوصافين بوغزل رنكين ودلاويزدن واشبو شيرين
شورانكيزدن معلوم ايدين غزل نام كاول شهدن كلوب تعويذ جانم دربنم محنت
٥ ايامندن اول خط اماندر بنم بهر الوف كرم الله دوشمن سدره آيين منتهاسي طوبي وحورا
صفت سرو روانم دربنم نقطه سي سري ضميرم كون كبي ايلر عنان دود آهمدن بر
اوايي بيانم دربنم نكته لر كرم الله درج اشعر اول درج كهر لاله كيبي دلده كي داغ نهانم
دربنم ايلدي اول جام كيم بوتا ملم شاخ نبات لامعي برطوطي شيرين زبانم دربنم
نثر الكرديده انصافله نظر وداير اعتسافدن كذر ايدلرسك بلورسن كه بوصنعتدن
١٠ اشرف وبو حرفندن الطف عالمده برصنعت يوقدر حيوانات بوفضيلتدن بي بهره در
وعدم قابليت واستعداده بر شهرد عنكبوت ايدوب الرصنعت كتابت فضيلت
وقدر ومزيت وسيلت اوليدي نيچون سرور انبيا وسردفتر اصفيا وسيد بني آدم
وخلاصه افراد عالم حضرت محمد المصطفى صلى الله عليه وسلم ويرلميدي
بيت دفتر صوفي سواد حرف نيست جز دل اسفيد همچون برف نيست نثر مع هذا
١٥ ذات شريفي وعنصر لطيفي جميع فضائله آراسته وجمله مكارم اخلاق وحسن

اخلاق وحسن خصالله پيراسته اولدوغي آيات بيناتله مبرهن وكون كبي آفاقده
روشن ومعين درو صدر مطهري وقلب منوري منبع عيون اسرار الهي ومجمع فنون
معارف نامتناهي اولدوغندن بكمسنك قبل وقالي ونزاع وجدالي يوقدر رباعي
شاهي كه بهوش غلام ومهدرس كبيرنده ناطق بكمالاوست قران عظيم عزيزه كرجامع هر فضل شود
نيست عجب كز بهروي آفريد اندراين همه چيز نثر وساير صنعتلرينكزك دني بر نجسي سبب معيشتكزه
وسرمايه تجملات ومكنتكز در عقلا منكر ونقلا حصيصيت همدر جلدن برى كه نقاشلق
وهنركارخانه سنلركمر باشلق كه رومي وخطائي برك رنك آميزلريله تحرير بوستان ايلنو
بيك در بوقوشلر قوندردلر و ديوارلرده قصر دلكشا لر عذارنك حاشيه سنه هزار خطو
ونقوش بي مثال الله خورده لر كجوب خرد اهلني زار ايدرلر وفلك مثال كاخلرده ملك
تمثال لروطوبي مثال شاخلرده پرپيكر بچه لر يازوب يير وكوك اهلين حيران و ١٠
قلورلر صانكم اول منقش يرلر ودلكش مأوالر صحن خلد برين وروضه بهشت آيين
دركه سرا پرده معلا ومعلالرده تزيين وسندس واستبرق مثال ديباي زيبالرله
حور العين اولمش ملوكه سفيداج خان رخسارنه زين بسواد حور عينه قرة العين
سعادت صبحنك اول غره سپيدر شب قدرك بوشكين طره سيدر نثر ودار كوك
بتخانه لرين وديار فستقك كاشانه لرين ده مه روحه كبي صنملر نقشين ايدوب بر جهله ١٥

153

صورت ويرلركه كوش پر كوهري صدف كار يسنك نيم سر بركه لري صيرفي لر بازارنده
شكست ويررو پروين صفت دشلرينك قطاليب نظم كهر آبدار وسلك در تابدار
بسته ايلر منبت لبلرينك غنچه سي كه جام مرو قدر لعلين قدح لر لب درياي غمه دوشردر
مطوق غبغبنك ترنجه سي كه آب معلقدر نسيب ونار زنخنك باشته غوغا لراوشوردنخل
٥ قامتي سرو رواني حيران قلوررو نور مصور طلعتي مه آسماني سركردان ايلر ملونه صورت
اوغرلر آينه كوردكجه طلعتين نظم مه تهم ايدر قصوريني سير اتسه صورتين نثر القصه
بودكلو لطافت وبو قدر ظرافت برله اول صنعت عند اهل الشرع مردود وساير
ملاهيدن معدود در نه نظام عالمده الي وار ونه نوع بني آدمده مدخلي تمكيني
منفور ومطلبيتي محظور در مصورلرك خود جزاسي ان اشد العذاب يوم القيمة
١٠ على المصورين درو تكليف باسراسي حيوة لما خلقتموه در مصرع كمنه لعنت ملايك
صورتش را نثر فرضا كه بونلر بر جمله مسنون ومقبول ومستحب ومقبول اولسه قطعا
سبب فضيلت وموجب مزيت اولور دكلدر بلكه دنياده رزق راتب وقطع مراتب
ايچون جهة مكاسب وتخفيض مطالب ومآرب درچونكم وحوش وطيورك وطوا
مار وموركي نصيب اقريي ومن يتوكل على الله فهو حسبه خزانه سندندر وهوام وسوا
١٥ وقبايل انعامك رزق مكرر بسب ويرزقه من حيث لا يحتسب قسمت خانه سندندر

باب پیشه‌ده بی اندیشه بردروخ ابن الرزاق کوه لرده صحرالرده دریالرده بیشه لرده
الله یرزق من یشاء بغیر حساب انه ذو الفضل العظیم نعم الرزاق ونعم الکریم
بیت همین توکل ملرزان باو دولت ٭ رزق تو بر تو ز تو عاشق تر است نثر
بوده مستقر درکه جهل مکسبت ذلت وتوکل وقناعت عین رفعتدر بیت فراغت
درقناعت هرکه دارد ٭ زهد وجه کلاه ترک دارد القناعة کنز لا یفنی والقراغة ٥
ملک لا یبلی نظم قناعت توانگر کند مرد را ٭ خبر کن حریص جهان کرد را خدا را
وطاعت نکرد ٭ که بر تخت روزی قناعت نکرد نثر فان زللتم من بعد ما جاءتکم البینات
فاعلموا ان الله عزیز الحکیم حکیم ایدیب بونلر طورسون انسان ایچنده اولین شرف
اسلاف وانسانه سعادت اولاد واحفاد واترابه ده درسین عنکبوت ایدی بو
خود اول سنده درمکرکه دماغک سرکشته وقلبک بیرزلزله درمقصودک محاوره میدر ١٠
مصادره میدر بورابی دیمی خویالم سنک رایکه اویالم دید کلک عزای نسبت جاهلیت
نه مقتضای کاملیت در حدیث شریفده واردرکه من تعزی بعزاء الجاهلیة فاعضوه
بهن ابیه وحکما دیمشدرکه المرء یفتخر بالهمم العالیة لا بالرمم البالیة بیت
ازکوهر خود نیکو وکرنه ٭ درمعدن وی بسی کهر هاست نثر وشونلرکه اعوان و
ونوکر وخدمتکار در ویاران هم صحبت وهم کاران صنعت در حقیقتده قیود در ١٥

وغم ومادۀ محنت والمدر نتکم خواجه حافظ بیوردر بیت در این زمانه رفیقی که خالی از خلل است
صراحی می ناب وسفینۀ غزل است نثر عالمده یار وفادار مانند عنقادر وجهانده غمخوار هوا
دار مثال کیمیادر بیت سوای افاعی اقارب عقارب ٭ بزهر حوادث به نیش نوایب
نثر مصاحبت اشرار بدکردارک خدا فتنه نهایت ومناسبت فجار بی هنجارک منحا فتنه
غایت یوقدر نتکم دیمشلردر نظم قطع صحبت کردن از یاران صوری خوشترست ٭ ورحضور نا ٥
موافق بیحضوری خوشتر است ٭ همدمی کز صحبتش خرم نکردد خاطرت ٭ زان چنان همدم
بعد فرسنک دوری بهتر است نثر کلامک عمده سی وبیانک زبده سی اولدرکه هر علاقه و
هر ارتباط وبندک بر عقده سی واردر مکرکم کلیا کسسته اوله بر درخی بسته اولمیه تاکم
درون بی علاقه اندن خسته اولمیه بیت چون رشتۀ کسست میتوان بست ٭ لیکن میا
کره بماند نثر وقتی که سوق کلام وعرض مرام بو مقامه ایرشدی وقت طلوم و ١٠
شام ایرو تأخیر اختصام المنوب قیل وقاله مهر اختتام اورلدی للمؤلفه
بال مرصع کشود مرغ ملمع بدن ٭ اشک ملمع فشاند شمع مرصع لکن ٭ زاغ کل طاوس باغ
جلوه ده باغ شد ٭ بومک فرخنده فال کشت چمان در چمن ٭ کرک سیه در ربود یوسف کل
روی را ٭ غرقه خوناب شد لاله صفت پیرهن ٭ کان سیمینها کیه یاقوت کشت
حقۀ فیروزه شد درج عقیق یمن ٭ کشت امیر حبش چون مه انجم سپاه ٭ سیف یمانی ١٥

وپیوندک

دقنی

فاعضوه

جون پرذو الیزن ❁ مریم شب کبر کردنغخهٔ روح القدس ❁ جون بنیی یثربی بوب اوی القرن

نثر پس دهان دستوردن ارباب مجلسه دستور اولب مخاصیٔ و مراجعه فردایه قالدی

بیلدیلر فلایدانده حاضر اولنلر حضور سلطانیله جبههٔ خاکسار ایدوب طاغلدیلر بیت

انکجوندر صوق جو قصر دلکیر ❁ برکا ایستمادینی هر دمله طورر دیر ❁ فلک جلادی غایت بی

امانذر کم هری قهرب برلهٔ تو امانذر مجلس ینجم درمناظرهٔ کشف دریامزاق بایم حکیم ۵

عراق حکمت نطاق بینه جون صبح اولدی نور افشان دهر ❁ لشکر شاهی صدری سلطان

مهر ❁ اولدی انواریله پر ایوان چرخ ❁ جولدی ترتیب شهان دیوان چرخ ❁ شهپر طاوس

اچوب باز فلک ❁ قلدی عنقا کبی پرواز فلک ❁ انجمک سوکلنلرینی ایدوب شکار

قلدی قرغه دیرنکینی تار و مار ❁ صان برایدی دانهٔ ارزن لهٔ ب ❁ کم خروس صبح بر بر دیر دی هم دن

نثر شاه عادل دل دخی کنش کبی خوابکاهندن باش کتروب نیت گلگشت صحرا ۱۰ صحرا

وقصد ساحل دریا ایلدی پس صبح امید مطلع امنیتدن تبسم طوبلبل طرب گلبن

لطافته ترنم اتدی و چمن سیادتله نهال سعادت تحصیل نضارت و گلشن آمال تسرو

اقبال تکمیل طراوت قلدی و ازهار حبور له کوه و صحرا مزهر و انوار سرور له ارض و

سما منور اولدی بیت سعد الزمان و ساعد الاقبال ❁ و دنی المنی و واجانه الآمال

نثر جونکم سایعلم شهریار کل مرادینی بیلدیلر و ولنله سوار و شوکتله هم عنان اولسون ۱۵

ایچون رخش آفتاب براق برق جناب کبی زمین نورد و جهان کرد آسمان سم و خیزران

دم بر اسب رهوار عرضه قلدیلر مثنوی کم طرایدندن طوریی غوردی فلک ❁ اوج چرخ طوروردی

مانند ملک نثر نتکم میدان فصاحت میدانک شهسوارلری و صحن بلاغتک سردارلری آنک

وصفنده دیمشلردر نظم ازکمین بیرون جهد جون باد در وزدار ولیر ❁ کر کسی کوید زیهر

ازمون اوراکه هان ❁ از فروغ نعل او پنهای هاحون پر شرار ❁ وز غبار کام او بالای کردون ۵

بر دخان ❁ سرمهٔ چشم سپاه کرد او یوم الوغا ❁ حلقهٔ کوش مجرهٔ نعل او یوم الرهان

باز همت کیمک بر طاوس فر دراج فال ❁ چرخ دل کرکس بصر بلبل طرب عنقا توان نثر

پس بر هنک نوا اهنکلر بشارت کنان عزیمت پادشاهیه اعلام و اعلان ایتدیلر بماندم وزرای

نامدار و امرای کامکار صغار و کبار پیاده و سوار بارکاه جهان پناه سلطانی و پیشگاه

سرای کردون اشتبها اشتباه صاحب قرانیه حاضر اولدیلر جون شهریار کامیاب مانند ۱۰

آفتاب جهان تاب اول کردون جناب رخش سعادت نصابه سوار اولدی پس اول کروه

انجم شکوه دخی جان و دلدن غنچهٔ گل کبی اغز بیر ایدوب دعای شاهی و ثنای

پادشاهی برله مانند سوسن ده زبان رطب اللسان اولوب کی اقبال کبی پیش روی

و کی عنایت کبی قفادار کی دولت کبی یمین و کی سعادت کبی یسار و کی دولت

پایدار کبی قرین رکاب همایون و کی همت دستیار کبی رهین عنان میمون اولوب ۱۵

جبل کوهسار و آب جویبار کبی عزم صحرا و قصد دریا ایلرلر اشجار مینا فام بهار و
سر وشت دزمرد شعار کبی رایات شقه لرین کوکلره چکدلر طوله فلک بر بکزه دي
اول بهاره زمینک صحنی دوندي لاله زاره نثر و نهال ارغوان تمثال و رماح شقایق
النعمان مثال قزل ییرقلو کوندرلریله صحراده دکدیلر بر دبدبه و کوکبه ایله یوریدیلر
کواکب سعادت مواکبک غبار مشابلریله ایلهجه کردون برودلر و خیول سیول کردار
بغال چون هلال روی زمینی بر نقش و نکار ایلیوب صفحه خاکی صحیفه افلاکه دو
ندردلر و پیاده و سوارک پای صبار فتاریدن هوایه صعود ایدن کرد کره سپهره
زکر خاکه بکزندي کویا ثور زمین ثور آسمان جنت و هم عنان اولوب کشته زار غبرای
و مزارع حضرایي سراسر سوروب قهرمین ایلدی المقصود بو اسلوبیله کلکش
و سیر کوه و دشت ایدرکن و باد جهان کرد کبی صحرا نورد لکی برله کیدرکن ساحل دریایه
هنند ایردلر طوله بحر دریا طوله دهرکی دونمش موج آب [illegible] آکا نسبت ینیدي کردون برحباب
ایروب امواج بی پایانی کون نثاری مت الشتالر دریا اولمش قطار سیل غمدن
دمیدم جانته جوشش سینه عاشق کبي ایله خروشش سور طبع و خشک لب جمیعن
اتش مهر درزان تاب تب [illegible] پس شهریار کامکار و جهاندار نامدار امر ایلدی کو اول
صحراده کنار دریاده آیه کون و موج کون چادرلر و خیمه لر اوردیلر [illegible] سپیده وشمال

غبرای زمین

هنند

تلخ کام و

مطلب

چتر خورشید سایه بان لر و سراپرده لر قوردلر بیته قانون نوشیروانی و رسم جهان بانی
اوزره سرهنک خوش آهنکلر دیوان سلطانی ییصوب طوایف بنی آدم و خلایق عالمه
صلا ایلدیلر همان دم کبرای دین و دولت و عظمای ملک و ملت زمان کبي مسارعت و برین برندن
سابقت ایدوب خاک پای سیادت فرای صاحب قرانیه که کیمیاء دیده سعادت و توتیا
حدقه عزتدر جهره مهروم و شاهان صاحب کلاه کبي یوزلر سوردلر و اشارت بشارت نمان
خاقانی برله زرین کرسیلرده و جوهری صندلیلرده وقار و تمکین و قرار و تعیین برله
اوتوردلر و سایر امرا و نواب و خدما و حجاب قول قول سرو دلجوی کبی سرفرو
ایلیوب و شاخ کل خود روی کبي ال قاوشوروب و نهال نی کبي خدمت کمرین
بغلیوب دیزن دیزن اولوب ایاغین طوردلر و نرکس و کل کبي جمله کوز و قولاغ
اولدلر که میدان دیوانده سمند دعوایه و توسن شکوایه کیمی طریق و جولان کوستروب
نکرکم کشف پرشغف دریا لبنده و بر صخره صما کنفنده برطرفده اهل کشف کبی
باشین مراقبه جیبنه و پاسین فراغت دامانه چکوب مانند دریای بی سر و
پای و مثال چنبر فلک دوتا تأمل و تفکرده و تحمل و تدبرده کندو عالمنده
کارو دخیه ایدي همان دم مستانه وار باش قلدوروب مردانه میدانه عزیمت ایدوب
ابتدی [illegible] حمدا لکم لطفنک انظاری مهری هر زمان [illegible] بیضه کردوندن ایکر

لجت مایی عمان کوستررلیل دخان شکلک دهاننده ندام صبح خاکستر نهادی
اژدر آتش فشان هیکلی جرخی قلوب آنجمله پول پول هر کیجه دبره ایلر حلقه حلقه
بر نهنگ جان ستان صحن غرانک قلب پشتنی طاس آسمان کوستر بر قلعهٔ آهن نهاد
آیینه سان کوبی قلمش در مراقب کیجه کوندز حلمتی کیک یغادن آسمانی بیران ایدر اتین نهان
شاه دوران کم مدار عدل واحسان در دریمی مهروعه دوندکجه اولسون بر یوزنده دیمه خان
خوفدن دشمن کبی جکدکجه باشین جیب ظلم عدل واحسانیله اولسون شهریار انس وجان تمت
دریای محیطه رشویله استماع اولندیکه بو نجه ایام ایمش که بنی آدم دیوان سلطانی وحضور
خاقانیده سایر حیوانات بلکه جمیع مکونات اوزره زین لهم سوء اعمالهم موجبنجه
افضلیت دعواسین ایلیوب برهان صورتنده ایراد مغلط ودلیل شکلنده اثبات سفسطه
قلورمش کاه اباطیل طبل سخیفه ایله استظهار وکاه اقاویل ضعیفه ایله استنصار ایدرمش
بونی فهم ایتمزمی که بیت قوت پرواز مرغ از پر بنا شد ای حکیم ورنه اشتر مرغ را هم پر بدن
بال و پر است تمت پس سپهسالارمز و شهریارمز اولن امیر دریا بار یعنی نهنگ ناهدار زمین
حقیر و بی مقدار و فقیر و خاک رب عتبهٔ علیه حضرت پناه و سدهٔ سنیهٔ
حکومت دستگاهکه تحیت کنان و محمدت کویان کوندردیکه انلرک حجج وکلماتین وبراهین
بر نکاتین کوش هوشله و سمع وجعله بالذات اصغا واستماع ایدوب ذکر فضیلت و

والفضیلت اصغا و

ومزیتلرین دلایل عقلی ونقلی ایله حضور سلطانی و دیوان خاقانیده ثابت اولور
بزدن ترک نزاع ایدوز قلنا ما لکم وعلینا ما علیکم دیوب عرق مخالفتی قطع ایلیه ورز
ومخالفینک جدال ومراسنی ومخاصمینک جدل واعتراضنی دفع ایده ورز والا
عداوتی متواتره بلوب بیزدخی امورمز تدارک ایده اولاوز لمؤلفه صقین بی دلت فکر
ایتمه الین برکم کردک طوترتمت تجل اهلی خشم ایدوب طونیجق قاتی بک طوتر تمت فلا تلوموني
ولوموا انفسکم الیوم تجزون عذاب الهون بما کنتم تستکبرون فی الارض بغیر
الحق وبما کنتم تفسقون اتفاق حکیم عراق حکمت نطاق دیوان سلطانیده حاضر وبو
وبو احواله ناظر ایدی بمان کفتاره کلوب ایدی لمؤلفه ای کمال صنعکه اشکال
عالم عین دال خط دست قدرتکدن نقش آدم بر مثال کبریاکی بحرنه ایر حرف قیاس عقل کل
فلک فکرت بحر حیرتده کز سرکشته حال درایچون بو بحره شول اولدم صنین لرآشنا
غرق حیرتدر صدف وش بو حدیّ اغزین اولدی لال کاینات احوالنی سرتا قدم علمک محیط
ایله می بو براوج طیرق سکا عرض حجت کمال زورق عقلیله کم استرسه بونک ساحلین
دوشدی بر کرد ایکم بو قدر خلاصه احتمال چار میخ جزتم بی بادبان و بی دمن
دیو نور لطفک بلندن بو قدر فلک خیال شاه دریادل کم اولا دولتی دون کون مزید
نوله حال عطردن لطف ایدوب ایلرسه سوال مرسن لطف وکرم در درکهی کردون صفت

خلق عالم اكا اقبال اتسه طلكى ماه وسال **نثر** سبحان الله بر جمال بالاتي ومحنت كرى زندانى
بو قباحت پيكر وخباثت منظر ايله ديوان خاقانيده فضيلت انسانيه سوز سويلر وطلب
حجت وبرهان ايلر هزاران هزار سال دركه بو قضاى مبرم والشبو حكم محكم وبو امر پر حكم بين
الولاة والحكم مقرر ومسلم در وخلقت آدمدن وبو دمدك طوائف خواتين جران
زربات انسانه طوعا وكرها مطيع ومنقاد وعبوديتله معتاد اولهكلشدر دريغا ٥
خيالات عاطله وتصورات باطله مرور ايام وعبور شهور وعامله بونلرك بيضهٔ
دماغنى فساده وبازار عقلنى كساده ويرب طبيعتلرين عناده دوشرمشدر اذا اراد
ان نهلك قرية امرنا مترفيها ففسقوا فيها فحق عليها القول فدمرناها
تدميرا **مصرع** قول ازمينجه حق ويرمز بلا نبى **نثر** كشف ايتدى حكيم اولان حال يعنى
١٠ ايلمز عالم معنى دن خبر ويرر نقش وصورتدن سو بيلمز **مصرع** كه هركه بى هنر افتد
نظر بعيب كند **نثر** الحق سكا كفتار ترهاتدن فايده ومفتريات ومموهاتدن
عايده بو قدر اكر برهان وحجتك وارسه كتور والا بيهوده كلاملرله مجلسدن صداعى
كوتور تاكم بو جماعتك سر كردان سيزكدرت اذاكزدن خلاص بولوب پاى حضورى
دامن عافيته چكلر والشبو متوالى بى تاب وناتوان سزك جور وجفاكزدن امين
١٥ اولوب منازل آب وكلده آسوده دل سير وسلوك ايدهلر حكيم اشيدب عراق عالى نطاق

بو ابى كلامنك سباق وسياقندن غرق عرق حياتش غيرتله مانند شفق اولوب
برزمان بحر عمان كبى لرزان وچرخ سركردان كبى دماغى پر دخان اولدين جو زمانى
اضطرابى ساكن اولب ابتدى اى كريه منظر وكوتاه نظر فرومايه وخود راى وهرزه كوى
وژاژخاى وزربات ادمك شوكتى وبنى آدمك قدر ورتبتى كون كبى عيان ايكن سن خفاش
٥ خيره چشم ونكا پر اشتباه وبور وشنالقده كم راسمين كمرلها شين آفو نظر ايله جق سبحانه
وتعالى بنى آدمده رسم سلاطين عظام ذوى الاقتدارله وخواقين نامدارله مشرف
ايلمشدر ان الله يأمر بالعدل والاحسان هر برينك حسب حالى وصفتى در والسلطان ظلّ
الله فى الارض يأوى اليه كل مظلوم بيان سير ومنقبتى در عدل ساعة كفارة
سنة موجبنجه ايتدكلرى عدل وداد در وجعلناهم أئمة يهدون حكمنجه بشه برب
١٠ صلاح وسداد در تأمل ايله كه حضرت حق جل وعلا انلرك بنيان سلطنتنى
واساس رفعتنى واجعل لى وزيرا مقتضاسنجه وسنشد عضدك باخيك محتوا سنجه
وزراى صاحب راى واصفان كارفرماى برله نه وجهله تشييد وته اسلوبله موكد ايتمشدر
اذا اراد الله بملك خيرا جعل له وزيرا صالحا ان نسى ذكره وان ذكر اعانه
وبوندن غيرى علماى راسخين فى العلمدن كه هر برينك ثبت سجل احوالى انما
١٥ يخشى الله من عباده العلماء در وجدار فلك اعتلالى ادع الى سبيل ربك بالحكمة

والموعظة الحسنة ورسول رب العالمين حضرت محمد الامين عليه الصلوة والسلام
الى يوم القيام بيورمشدر كه علماء امتي كانبياء بني اسرائيل وبونلرك تفضيلنده
هذا القبيل احاديثه نهايت يوقدر نه حاجت زياده قال وقيل الحق اهل فتوى
تقوي مفتي لرو ناصح لرو قاضي لرو صالح لرله دين ودنيايه نه يوزدن حسن نظام
كمال انتظام ويرشدر وساير اصحاب دراست خوش تقرير وارباب فراست روشن ٥
ضمير دروباقي سزمندلر كه العلم علمان علم الابدان وعلم الاديان مقتضاسنجه وتعلموا
من النجوم ما تهتدوا به في البر والبحر مقتضاسنجه اطباي حاذق ومنجمين صادق
دايره احصادن خارج درهمه بونلردن غيري امرا ونواب ورؤسا وحجاب وخشم
وخدم واهل خيرات وكرم درنه قلم زبانله تقرير وزبان قلمله تحرير اولنور الحق
بونلر في آفتاب كبي ظاهر وماهتاب كبي باهردر وبوقدر ورتبه لردن وبوفضل ١٠
مكنتلردن وطايفه وحوش وطيور وقبيله مار وموركليا محروم ومحجوبدرلكن اتيه
حاشا وكلا بونلر سبب مزيت وموجب فوقيت اوله زيرا اكثرا وقات بودر كه اول ايراد
اندوكل قضايا سرجمله مهمله دروحجت كتوركل معاني غير مسوله در اندر كه مبتلاي
امارتدر دنيا ايچون سبب عمارتدر صورتده پادشاه ومعنيده كدادر بيت
كدا پادشاه است ونامش كدا است حقيقتده سلطنت لري باد هوا وفر وغوغا ١٥

بيت كوس شه خالي وبانك غلغلش دردسر است هركه قانع شد بخشك وتر شه بحر وبر است
نثر وافسر مرصع وتاج ملمع لري حقيقتده افسار بها ذر وخر درسر درد عيشلر دركه
آتشين نعلي كه تاج خسروان ازبيورات اخكري بهرخيال خام پختن درسر است نثر
هرپادشاه كه راعي رعيت وساعي دين وملت اوليه مملكه والي دكلدر وشهريار دنيا او
دخي في الحقيقت اكيدن لا خالي دكلدر يا خوخي دريا كافران شر الدواب عند الله الذين ٥
كفروا فهم لا يؤمنون مؤمن دخي يا عادل اولور يا جابر جابرك حكمي دخي كافره
دروانلرك وجوديله مفاخرت غايتده غريب در ارباب قصص الجنده مشهور دروكتب
تواريخده مسطور در كه بش بيك بيل سلطنت كبرلر وفعال النده پايدار ودولت ومكنت
صوري آتش پرستلروك دودمانده برقرار اولدي نظم عدل وانصاف دان نه كفر ودين
آنچه در حفظ ملك دركاراست عدل بي دين نظام عالم را بهتر از ظلم شاه ديندار است ١٠
نثر مجرد سلطنتله افتخار ايدنلر ان الله يأمركم ان تؤدوا الامانات الى اهلها
آيتندن غافل لردر اليس لي ملك مصر وهذه الانهار تجري من تحتي خلقيك تحتنده
داخل لردر تسويل القاء شيطاني برله مغرور وتعويل هواي نفساني برله ممكور اولور
ان الانسان ليطغى ان رآه استغنى وصف ذات لريدر يعدهم ويمنيهم وما
يعدهم الشيطان الا غرورا عنوان صفت لريدر بيت بدان اي خداوند پاك ١٥

برادر بود پادشاهی و دین ٭ نه بی تخت شاهی بود دین بپای ٭ نه بی دین بود پادشاهی بجای
نه از پادشه بی نیاز است دین ٭ نه بی دین بود پادشه آفرین نثر و بو یتی فهم ایتمزمی که مظلوم
ناوک آهی و نالهٔ سحرگاهی آتش کبی کارکر و سهم القضا کبی برکزر در بیت تیر ضعیفان
کذر دار کمان ٭ بکذرد از تن سپر آسمان مؤلفه دم اولور آتش آهی دود مظلوم
جهانی یاقر داور و دیاری بیتکم موم نثر اول شهریار نامدار و جهاندار کامکار کم مؤمن و عادل ٥
در بیمین زمانمزده سلطان دریادل و صاحب قران عاقل درکه معدلتده انوشیروانه معادل
و ملکده اسکندر کیتی ستانه مماثل در مؤلفه ختم اولمدر انده چون عز و علا
مهدی آخر زمان دیرسم نوله ٭ لطفی درکاهنده قول مغفور قورده قهر صحراسنده بیک تیمور
خرمن جودنده خاقان خوشه چین ٭ خاتمنده ملک جم زیر نکین ٭ جود نه بر قطره بحر بی کران
١٠ نخل قدرنی اوزره کردون آشیان نثر همیشه همت بلندی احیاء معالم شریعت و اعلاء
سنت در و مدام عزیمت ارجمندی قهر اعدای دین و دولت و قطع و قمع قطاع ملک
و ملت در و آثار هر فی کل شیئ شواهد لا تزال عن ان یکون مؤیدا من السماء و منصورا
علی الاعداء نظم خدا تا جهان آب و رنگ است ٭ فلک را دور کیتی را درنگ است
جهان را خاص این صاحب قران کن ٭ فلک را یار این کیتی ستان کن ٭ ممتع دار از بخت و جوانی
ز هر چیزش فزون ده زندکانی ٭ مباد دولت از بازوی او دور ٭ مبادا تاج را بی فرق او نور ١٥

فرانی باد از اقبالش جهان را ٭ ز عدلش سربلندی آسمان را نثر و انلرکه وزرای صاحب رای
و امرای کار فرمای در وزر و زارنده کرفتار در و خسرو خار تلخ شهر روزکار در [illegible]
و استندن دور و فکر و کیاستدن مهجور در یحسبون انهم یحسنون صنعا فانی بیر
وزیر صاحب تدبیر و بر مشیر بی تزویر که ظالمه ظلمنه مانع و مظلومه معین و نافع اوله
٥ انصر اخاک ظالما او مظلوما حدیثنه داخل اوله جناب رفعت ایابی پادشه و مملکته
خیرخواه و بابی عزت آبابی فقرایه و غربایه پناه اوله زیرا غربا اکر عابد در اکر فاجر اکر
مؤمن در اکر کافر ناله و انین لری و فریاد و حنین لری مؤثر در بیت شعله که آتش
زبان کش بود ٭ آن همه موم است که آتش بود نثر وزیر اولدر مراسم مردی بر وجه موصوف
و معالم جوانمردی ایله معروف که کدر همنشین علمای پاک اعتقاد و قرین امرای روشن
١٠ نهاد اوله که تزور العقلاء مجالسة الاذکیاء جهان دیده و کار آزموده پیرلرله اوتور
و طوره که الشیخ فی قومه کالنبی فی امته خود رای و خود پسند و خود بین و بی رای
و بی فکر و بی تمکین اولیه نظم ناخردمند که بر قاعده طبع رود ٭ همه آداب وی
افتد ز ره صدق و صواب ٭ لیک بخرد که بدستور خرد کار کند ٭ شود از حسن کیاست ادب آموزد و اب بهتر
نثر علم و حکمت مهترلری و فضل و کمال همت سرورلری هم دیمشلر در که سلطنت فلک
١٥ کردار بر خیمهٔ بلند سایه دار در انوک ستون استواری وزیر دین دار و سعادت مدار

در وسایر امرا و نواب ورؤسا و حجاب اول خیمهٔ شرف نصابه اوتار و طناب در بر
بارکه خیمه‌نك عماد پر اعتمادی رفیع القدر وعالی نهاد اوله قدر و منزلتنده و رتبت و رفعتده
اول خیمهٔ مهر و ماهه قرین و سمایهٔ اعلا و علیینه اولور و اطناب شرف پیوندی
سلسلهٔ زمان کبی ممتد و اوعتاد جهان کیری انجم آسمان کبی متعدد اولور الحق بو اوصافله
معلوم و بو الطافله موسوم روزکارده و دار و دیارده وزیر عطارد فطنت و صاحب
مشتری رتبت وارسه حالیا آصف جم منزلت درکه رای رزینی مهر درخشان دن انور
و فکر متینی آسماندن برتر در رای صایب و فکر ثاقب زنك و شك و ظنونی و زنك
وهم و غنونی مصقل یقین و مجلای تعیین برله آینهٔ افکاردن و چهرهٔ انصاردن
پاك ایلر و جیب رستار مغیباتی و برقع اسرار ملکوتاتی دست ادراکله چاك ایدر
نظم جزهایی که بیرون از اثیرات بکنف خاطر اورا در ضمیر است زنیر شمشیر
کو چون صبح بسته مخالف چون شفق در خون نشسته نثر زهی آصف سلیمان زمانکه
هرآنه برنسنهٔ مراد ایدنسه نیروی فضل و حکمت و یارای علم و معرفت برله افکار
بدیعهٔ بلقیسی ضمیر منیر فلك نظیره دن که صورت صرح ممرد من قوارير در کذر اندور
قبل ان یرتد الیك طرفك حاضر وقت و حال ایلر نتکم و صفنده دیمشلر در لوغم
فکر و رای عالمك معماری در عون حق هر ایشنده دون کون یاری در بنده قلمش

درسخاسی خاتمی نبیه خاتم جمله اهل عالی نامردین جابی ملت در اول او سببدن کاینق
خلعت در اول لا غرو من علی ان یجود ومن ولی ان هسود نثر والّا که مفتی لردر
اندروك دینی احوالی معلوم و کفتار و کردارلری مفهوم در فی زماننا اکثری ورثوا الکتاب
یأخذون عرض الادنی آیتنه مصدق دوشمشدرکی جاهلر و یکی علمی برله غیر عاملدر
حتی لباس باطله و باطل کسوت حقه حکم مطلق معتبرده و امر معتبدی مطلقه کوسترلر
زلة العالم زلة العالم حدیثندن هر بری غافلدر و سلاطین و امرایه ملازمت ایدوب
شعارلری صدق الامیر اولمشدر و هر بری منصب اعلاده و صدر معلاده مکرم و سر
دارایکن قاپولرنه یوز سورمکله خوار و حقیر اولمشدر بیت سر بسر اکوارا و عقد بیت
از مکر و حیل مفتی ما راکه دستار معتبدنش بر برات نثر نتکم بعضی و قباحت لرینك
و اجمال قباحت لرینك ذکری کچمشدر حل حمت لری تفوق اقران و قبول سلطاندر و
حدیث شریفده وارد در که یکون فی آخر الزمان عباد جهال و علماء فساق نعوذ
بالله من سوء الاخلاق بیت کریشة بمهب الرياح ساقطة لا تستقر علی حال من
الفلق نثر بکرفی عصرنا بو نلرك ایچنده مستثنی حضرت شیخ الاسلام جمال الانام الحسیب
النسیب و اللبیب الادیب نام الاسلام و المسلمین حجة الحق علی الخلق اجمعین
مفتی متزاولان شعر لکل زمان واحد یقتدی به وهذا زمان هو لا شکل

واحد نثر وانلركه قاضيلر در مال وجاهي ايچون متقاضيلر در و حديث شريفده
كلمشدر كه القضاة ثلثة قاضيان في النار وقاض في الجنة زيرا جاهل ايسه ويا
عليم غير عامل ايسه اهل نار در واشرار الشرار در درايس العباد وصاحب مرصاد العباد
حضرت نجم دايه قدس سره العزيز شويله يازركه واما آنكه در بهشت است اشارت بدانست
كه خود در بهشت قاضي ايت بو سببدن خواجۀ عالم صلى الله عليه وسلم بيورركه ٥
من جعل قاضيا فقد ذبح بغير سكين اكثري ميل ومحابا وجهل وهوا ايله حكم ايلر
باطلي صورت حقده تعبير ايدرلر و مال مواريثي و حق ايتامي تزوير ايدرلر و ابرام
ايله اوقاف فقراي تغيير ايدرلر و اخذ رشوت ايدوب حقدن كور و كرا ولورلر
وخصمك برنجي الكابردن اولسه انوك مرادي اوزره آرايوب اقاويل ضعيفه بلورلر
حكم قاضي ايله قوي اولور ديوب حجت كتورر بلكه مذاهب اربعه دن خارج حكم ايلر ١٠
شرعي اورتدن كتورورلر لهم اعين لا يبصرون بها ولهم آذان لا يسمعون
بها واكر طرف الكابردن اولسه مسئله مشكلدر ديوب حيران قلورلر وجوابنه عاجز
وبي درمان اولورلر و قاضينك رشوتله القضا آلورلر قال في العمادية اذا اخذ
بالرشوة هل يصير قاضيا اختلف فيه المشايخ والصحيح انه لا يصير قاضيا ولو
قضى لا ينفذ قضاؤه حتى برات اقچه سي ديو ويردكلرين شبهۀ رشوت مقرر ١٥

كرا ولورلر
كور و كر در

وطلب قضا ايدوكلريني وملازمت چكدكلريني دخي عظيم منكر در قال في جامع الفصولين
ولو قلدة القضاء وهو من اهله وغيره افضل منه وقد اساء ادب قاضي ديبا زرلر
كه وسوّ بين الخصمين جلوسا واقبالا ولا يلقين احدهما الحجة ولا يضحك
في وجهه لانه اغراء على خصمه ولا يمزح مطلقا لانه يزيل مهابة القضاء بينه
كيدوب عمل ايتمزلر و رشوت اميديله هديه عنواننده ويروب تزوير ايدرلر امام شا ٥
فعي رحمة الله عليه بيورركه شعر اذا اتت الهدية دار قوم تطايرت الامانة
من كواها وابن عمر رضي الله عنهما دن مرويدركه لعن رسول الله عليه السلام على الراشي
والمرتشي والحامل بو طايفه نك قبايح حيثيتي نهايت وقضا حقنه غايت يوقدر بر
مناظرۀ سابقده ذكري كچمشدر التكرار لا يجوز اكر كمال ديانتله موصوف ومزيد
١٠ صيانتله معروف و دينه معين و ناصر و حقه مشير ومعين كرك في زماننا و اراي ايسه قاضي
القضاة شهريار كيتي ستان و والي الولاة صاحب قران دوراندر عظم الله تعالى
قدره ويسره بالخير والسعادة امره بيت پير خرد آن طفل كبي لوح دلندن ترقدر
حكمين اكر او كرنه لايق دكل امروز در بسيط جهان با وجود او آيين داوري دكري
رانمز سند نثر واعظ لرك دخي اغلبي عظ نفسك ثم عظ الخلايق والا فاستحي
١٥ مني حديثندن غافللر در كبر مقتا عند الله ان تقولوا ما لا تفعلون آيتنك

المحص

آيتنك حكمنه داخللر و رسيد الانام عليه الصلوة والسلام بيوردركه مررت ليلة
الاسراء بقوم تقرض شفاههم بمقاريض من نار فقلت يا جبرئيل من هؤلاء فقال هم
خطباء امتك يقولون ما لا يفعلون وبونلرك چوغى قصاص ومغترب در و حرص
ومغترى در قرآنك نه متشابهين بلورلر نه محكمين نه ناسخين بلورلر نه منسوخ الحكمين
٥ قرائى كندو ايليريله تفسير ايدوب من فسر القرآن برايه فقد كفر وعيدندن ايمن
اولوب كوز يومرلر وعين طمع برله يلان كريه ايدوب ودزمه خطبه لرله مقنگا
كيرلكلرله ايليوب خلايقك اقبالنى ومال ومنالنى اومرلر بيت كى شود عالى مقام
كرخيى در مسند است مع كى شود پايه بلندش كرسكى در حجرات تتر كذلك احاديثك دخى
نه موقوفن بلورلر نه مرسلين نه منقطعين فرق ايدرلر نه متصلين متواتر و مشهورين
١٠ تمورلر ضعيف و مرفوعين برهان ايدنورلر صحاح وحسانن ترك ايدوب مجهول
ومجهول وموضوعين بيان ايدرلر نعوذ بالله من شرور هذا القوم قيل وقاليله اقبال
خلايق وكشف احواليه مال صامت وناطق دلرلر خلصو عملاً صالحاً وآخر سيئاً
عزيمتلرى همتلرنه كوره وقدرتلرى قوتلرينه كوره درجونكى بلمزلركه بيت
عزلت وخاموشى وجوع سهر مع اين بود عمده خصال سير تتر و انلركه ساير امراء و
١٥ نوابنيرو رؤسايى وجبابره و مباشران كار و عمال ديار در سر جمله فسق وفجور

وظلم وكفرهه در بو سببدن ديمشلردركه بيت كاوان خران بار بردار مع به ز آدميان
مردم آزار تتر محابق بى دادلرندن فرياد اهل عالم قبه آسمانه وصياح وصراخ
اولاد آدم صماخ كاخ كيوانه ايرشدر وجهره افلاك صحيفه خاك كبى دود آهلرندن
وبحار المرندن نيله بويانمشدر عيون عبرادن جيحون وسيحون كبى قان آقشلر
٥ روان اولوب جهان جور وقهرلرندن وزجر چون زهرلرندن اودلره يانمشدر بيت
انكه بود جامع جمله عيوب مع حيف بود در حق او ظن خوب تتر خدمت سلاطينده و
مصلحت خاقانينده سعى وروشلرى سراسر حيله در وخديعه وجد وززشلرى
فى نفس الامر كرآب بقيعة رسوم امن وامانى ونقوش قرار واطمينانى صحيفه
روزكاردن وصفحه دار و دياردن كليا حك ايتمشلردر اكر دير سكوز كه بونلر ملك و
١٠ دولت ودين وملته معاين ومعاونلردر پس بونلرك حقنده ثنا سزا كلام
روا ايميام مناسب اهل اسلام دكلدر جواب اولدر كه رسول عليه السلام بيورمشدر
ان الله ليؤيد هذا الدين بالرجل الفاجر پس تأييد دين وملت ايتمكدن انلره
فضيلت كلمز ونام ملك ودولت اولمقدن انلره عزت حاصل اولمز وانلر كيم
عصرنا وقرار ومصرنا اصحاب الطبابت ونجوم درلايق طرد ومنع ورجوم در
١٥ هر برى جمع الازمان وسواد الدوران كجنوب قيل وقاله كلمه قيال قلدن يازوب

بنض موردن وشریان زنبوردن احوال سویلرلر وقانون شفاده بوعلی سینا
واسباب وعلاماتی ذکر ایتمکه محجوب دوار افلاکه ورعشه آفتابه وتشنج خاکه
واسترخاء آبه علاج ایدر دیرلر اما آسماندن ریسمان ووردن درمانی فهم
ایتمزلر بیت نوش دارو در دیو زهرا بچورر طورمز طبیب ه صنکه مارجان ستاندر میر
رستانمز نثر اکرچه دم احیاده مسیح الوقت کچنورلر لکن مسیح دجالدر ایتم مرادلری ٥
وفکر نهادلری بهمین خلایقدن جلیل احوال درنتکم مثنوی مولویده واول کتاب معنویده
حضرت مولانا وجناب اولانا قدس الله سره الشریف وشرفه بانواع التشریف بیورر
نظم کفت هر دارو که ایشان کرده اند ه آن عمارت نیست ویران کرده اند ه بی خبر
بودند از احوال درون ه استعیذ الله مما یفترون نثر غالبا حضرت سید البطین
اعنی من هو لنبینا قرة العین الامین المؤتمن جناب امام حسن رضی الله عنه ١٠
عن اسلافه واحسن الیه والی اخلافه بو طایفه نا خایفنک جهالتی وراه علاج
وتجربه ضلالتی احلندن بیورمشدر که رحم الله قوما لا یعرفون الهلیلج والبلیلج
عاقلسک ایله تمام احتراز نیمه قلورتیم طبیب آدمی خلاط طعام ایله که آزیبی
تن بوزلوب بیمه تاجان غمی وسوئلرکه منجملر حکم ایلرلر واوضاع فلکدن
سویلرلر اخوان شیاطین واصحاب کهانتله یار وقرین درلر حکیم هو الذی جعل ١٥

الشمس ضیاء والقمر نورا وقدره منازل لتعلموا عدد السنین والحساب آیتنی
پیشوای قیل وقال ایدندلر وامیر المؤمنین حضرت عمر فاروقک رضی الله عنه تعلموا من النجوم
ما تهتدوا به فی ظلمات البحر والبر قولنی مقتدای جواب وسوال قلنورلر اما بر درجه بونلرک
دقایقنده توغل ایدرلر وایتان خیر وشر واحکام قضا وقدرده بررسمه نجوملره توسل
ایدرلر که کویا مؤثر حقیقی انلرک یانندن نجوم آسماندرنه خالق دوجهان بیت بکیر طرح ٥
مه بیکری وقصه مخوان ه که سعد ونحس ز تاثیر زهره وزحل است نثر من صدق منجما
فیما یقولون من الغیب فقد کفر بآیات الله حدیثندن مسلمانلر غفلتده وبیرلر
واهداء راه هدایت ومعالم خیر وشره دلالت ایدکدیو مؤمنلری منزل ضلالته چکرلر
بیت هرزه میکوید منجم زانکه مو میخاید حکیم ه هر دو از تحقیق حال آکه نیند از احمق
باور ایت نثر حضرت مصطفی علیه من الصلوة ما اصفی بیورمشدرکه اخاف علی ١٠
ثلاثا حیف الائمة وایمان بالنجوم وتکذیب بالقدر رفتا وابی تاتارخانیه ده بیورمشدر
که رجل اراد ان یتعلم النجوم قالوا ان کان یتعلم مقدار ما یعرف به مواقیت الصلوة
والقبلة لا بأس به وما سوی ذلک حرام بیت وصف رخسار خورشید زخفاش
مپرس ه که درین آینه صاحب نظران حیرانند نثر اکر احکام حکمیه اعتماد واقوال منجمه
اعتقاد اولنسه ایدی احوال غیریه موقوف شهود اولمزدی وکفتار اهل نجوم بو خصوصده ١٥

مردود اولمزدیی کلا انهم عن ربهم یومئذ لمحجوبون هرکم بونلره متابعت ایله
جابر و هایم در و هرکم بو طایفه یه متابعت ایلر خاسر وناد م در طاق و رواق کردون
بدهر بو قلمون احاطه فکرتدن بیرون و دایره حیرتدن افزوندر بیت نه بیچ عقل
اشکال دوراو واقف نه هیچ دیده بر اسرار حکم او بینا مصرع کرکس نکشود و نکشاید بحکمت
این معمارا نثر حیف شول عمر کران مایه یه وعقل فلک پایه یه که تقلید اقلیدس و مجسطی ایلیوب ٥
ممثل و مایلک و محمول و حاملک فکرنده مرور اندی و متمم و حاوینک و متمم محوینک ذ
کرنده عبور ایلدی بیت مکن عمر ضایع بافسوس و حیف که مهلت عزیز است والوقت سیف
نثر مثلا کواکب سبعه سیاره نک عموما فلک تدویری یا عطاردک خصوصا ملک
مدیری کاوارش یاد کلمش فلک آفتابه خارج المرکز اسم ویردکلرنه فلک زهره دن
و مریخ و مشتری و زحله حامل دیمشلر یا دیمشلر و جمیع افلاکه ممثل تسمیه اندکلرنه ١٠
فلک قمرده مایل دمشلر یا دیمشلرنه یی مفیددر علی الخصوص بو طایفه نک اغلب
کفتاری ظنون و اوهامدر و اکثر جوابه لا فتخاری بر برنه مخالف و ناتمامدر مثلا
فلک ثوابت بطلیموس بهلوس یانده سنه شمسیه حسابنجه اوتوز التی بیک ییلده بر
دور ایدر و نصیر طوسی یانده یکرمی بش بیک دخی الیکوز بر دور ایدر و محی
الدین مغربی یاننده اوچ بیک دخی یوز التمش یدی ییلده بر دور ایدر تمام ایدر ١٥

بیت ای دوست مکن کوشش باحکام نجوم ع پابسته مشو چو صید در دام نجوم نثر
الحق نه حضرت افلاکه تعیین لری واردر نه وضع مرکز خاکه تعیین لری واردر بیت
حیرت آن شقف بلند و ساحه بسیار نقش ع زین معما هیچ دانا درجهان آکاه نیست نثر
اذا السماء انفطرت نصی و اذا النجوم انتثرت حکمی تبدیل ایدوب افلاکه خرق و
التیامی و نجوم کرد انفصالی قابل دکلدر دیدیلر لیا کلون من اموال الناس بالباطل و ٥
یصدون عن سبیل الله بیت درکارخانه که ره عقل و فکر نیست ع فهم ضعیف رای فضولی
چرا کند نثر باقی علوم ریاضیه نک احوالی و فنون حدسیه نک تمامی دخی بو یوزدن
ملاحظه اولنه و شونلرکه خدرسین علوم درکا سیر اعتبارات و رسمیه کرفتار
اضافات اسمیه در اسایش جان و دله و ارایش آب و کله فهم ایدرلر و غرور تبیی
دندر رو رفعتی منصب جاهل و قباو کلاه اهل ملاحظه قلورلر بیت قدر مجموعه کل مرغ ١٠
سحر داند و بس ع که نه هرکو ورقی خواند معانی دانست نثر اکثر نظرلری محال معدومک
وجودنه احتماله و خیاله موهومک امکان و وقوعنه فرض محالله مدعای خصمک
سندین رد و ادله قومک مستندین سد ایدوب اهل عرفانه ایرادمنا قضه و اصحاب
ایقانه القاء معارضه ایلیوب ترهات و مهملات سویلمکدر شعر الا فقها
هذا العصر طرا ع اضاعوا العلم و اشتغلوا بلم لم ع اذا لاقیتهم لم تلق منهم ١٥

خصمک

سوی خرقین لمرلم لا انسلم نثر النقد بوندرک مناقب ومساوی مجالسک ثانی ده
ذکر اولنمقدر التکرار احمل بلا فایده پس تطویل کلامله ناسی تصدیع مقبول وتحریر مرامله
مراد ووقرطاسی تضییع معقول دکلدر فنی التطویل الطایل ولها شارت تکفی الی
العاقل بیت ذره دن خورشید تابان اکلنور قطره دن دریای عمان اکلنور نثر
٥ والنلر روزکار مزده خواجه لر در وتجارت وغنا کتابلرین دیباجه لردر هر بیری بنده
دینار ودرم در صنمکوز که خواجگان احسان وکرم در احسن کما احسن الله الیک نکته
سندن غافللردر اللهم اعط لکل منفق خلفا ولکل ممسکا تلفا قضیه سنه
جاهللر در مالک خزاینی وصاحب دفاینی اولدق دیو بیهن کوکه صنعم لر بیت
بلعل وزر خود ازجای لنکرین پیش آر که کوه را صدا زین سنک پاره درکمر است نثر
١٠ همین روز وشب اشلری دنیا مالنی جمع ایدوب کنز لمکدر ان الله لا یحب المسرفین ولا
تبسطها کل البسط فتقعد ملوما محسورا آیت لرین پیشوا ایدنورلر بیت
ای بسا امساک کز انفاق به مال حق را جز با مرحق مده نثر اشارت لرینی فهمدا
قلبلری حب دنیا کوکل لرینی مغلوب وفکر وفراستلرینی مسلوب ایلمشدر و الذین
یکنزون الذهب والفضة ولا ینفقونها فی سبیل الله فبشرهم بعذاب الیم یوم
١٥ یوم یحمی علیها فی نار جهنم فتکوی بها جباههم وجنوبهم وظهورهم هذا ما کنزتم

لانفسکم فذوقوا ما کنتم تکنزون آیتنک تهدیدین خشیت ایتمزلر من ترک صفرا و بیضا
کوی بها حرینتک تشدیدین دهشت ایلمزلر راه محنتلره حال خسته دن یوزطوتوب ولوم
برلنکجین اورسک استرکاهل وخرمهمل کبی هر برسی حمولدر وقت انفاق وایثارده اللرندن
یانللرنه بیک بولیلق یولدر بیت احوال کنج قارون کایام داد بر باد با خواجه باز
٥ کوئید تا زر نهان ندارد نثر وبو طایفه دن بعضی یوزده و محنتله وبیک پشیمانی ده
حسرتیله اوقاف وخیرات ورباط وخانات که یاپرلر دنیایه مزید رغبتلرندندر و مال
لرینه ارتباط ومحبتلرندندر علاقه سی بزدن منقطع اولمسون دیرلر مفارقتی
فکرندن نه ایده چکلرینی بلیوب بر زمانه غصه لر ایدرلر بیت چه دوزخ وچه بهشت
چه آدمی چه پری به مذهب همه کفرست طریقت امساک نثر حضوری مال دنیا ایله
١٠ وسرور وفکر وسودا ایله ملاحظه ایدرلر بیت ای که معنی داری از زر نیک هرکز
مباش نثر اخوت کبریت احمر بر زطین اصوات نثر والحاصل حال وخالی در دو
محنتله تحصیل ایدرلر غم وحسرتله قویوب کیدرلر الحق اول باطللرک حقنده بو خطاب
مستطاب بیان حسب حالدر کانی قل لو انتم تملکون خزاین رحمة ربی اذا لامسکتم
خشیة الانفاق بیت دل درجهان مبند که یاریست بی وفا جامیست بی شراب
١٥ سرابیست بی صفا نوش نش مجیش کزهر افاعیست درعقب زخمش مخور کرنج

خماریت درتفاخر نقش کرم محبوب که الدار وقد خلت مع تمام هنر مپرس که الرفیق قد عفا نثر
اول ملوث نهاد و ناپاک اعتقادلرنک تنجیسات طباعی بیاننده تجنیسات پاکیزه برله
بو بیت دلپذیر خوش دوشمشدر بیت کرم بباغ ارم کرم بود و کرم بخورد دخ
بکوش هر که بکیتم کرم بکنت کرم نثر سایر عوام کالهوامی و ناس چون نسناس خودیاد
ایتمک اولمز که خباثت ذات و نجاست صفاتله هر بری مشهور جهان و منفور انس و جان ٥
اولمشدر تلوثلری بر مرتبه‌ده در که سیل انهار و میاه بحار ایله پاک اولمق میسر و طهارت
بولمق متصور دکلدر روایح منتنه شیم ذمیمه‌سندن جوف چرخ برین مملودر و زیر آب
جان ستان خدع نمیمه‌سندن کاسهٔ صحن زمین طپطلودر ارقم کبی ظاهرلری لطف و
لینت اوزره و باطنلری لسع و خبث و طینت اوزره هر بری نیک و وفاق نفاق و
رفاقی شقاق و ثاقتی بی وثوق و ضعوتی بر عقوقدر شعر عفت الدار بعد عافیة ١٠
فاسئلوا حالها عن الاطلال نثر نعم قال من قال رحمه الله الملک المتعال فی هذا زمان قد
تعرضت فیه سلالیم الاسلام ووهنت ایمان الایمان وخمدت ملة الملة وتکدرت
شریعة الشریعة واشتبهت طرق الطریقة وانقطعت ارحام الرحمة وضعفت
سواعد المساعدة وانحسمت مواد المودة وتطایرت شرارت الشر وطلع
فجر الفجور وغاب شفق الشفقة الی آخره القصه بو جمله‌دن صکره شول رسوم ١٥

سلطنت که شیطنت در و اول قوانین امارت که باعمارت در جمیع قبایل وحوش و طیور
و طوایف مار و مور و فرق دد و دام و زمرهٔ هوام و سوام مابیننده بر وجه کمال
نظام و انتظام و قیام و قوام اوزره جاری در که ذریات آدم ایچنده اول رسملر رعایت
رعیت و حمایت و حمیت میسر دکلدر و اولاد انسان اراسنده اول یوزدن شفقت و
٥ مرحمت و عنایت بو همت صورت بغلمق متصور دکلدر اکر انصاف له نظر اولنه زنبور نحل
حالی شمایلی ایچون کافیدر که اول که ضعیف الترکیب ایکن بو شاهی و آیین پادشاهی
نه زیبا ترتیب ونه رسم مواسا و ترحیب اوزره عاملدر معدلت کوسترلکده و رعیت
پرورلکده تحت حکومتنده اولنلره الطاف و اعطافی بخششامل و کاملدر الحق انک
عدل و دادی و رعایاسنک اتباع و انقیادی زاید الوصفدر اکر سقالری در و کر
١٠ جلاب دارلریدر و کر سرهنکلری و کر بوابلریدر روز و شب جمله‌سی عملده بی جدل
و خدمتده ساعی و بی بدل در غایت ما فی الباب بنی آدمک اول امورده تمام شعورلری
و احواله کامل وقوفی اولدیغی بو سببدندر که حضرت سلیمان نبی علیه الصلوة والسلام
و علی نبینا افضل الرسل الکرام وادی نملدن مرور ایدرکن و جنود مجندله سیله
عبور ایدرکن سپهسالار رموز اولن سپاه و رعیتنه کمال مرحمت و مزید شفقتدن حمایت
١٥ کوستروب ایدی که یا ایها النمل ادخلوا مساکنکم لا یحطمنکم سلیمان و جنوده و هم

لا يشعرون خلقت آدمدن بلكه ابتداى عالمدن الى يومنا هذا حيواناتك سريرت
شهريارى برقرار و سيرت سپهسالارى استوار در نه آيين لرنده فتنه و خلل و نه قانون
لرنده خدع و علل نه شرعت لرنده بدعت و نه بيعت لرنده ضيعت وار بيت عن غير العلم
چنين را احوال را عنوان كجيست هم نبى نبوت ميتوانم گفتنش نى ساحرى نظم بو قدر وار
در كه سلاطين انسان كبى انا ملوك الارض شرقا و غربا و يأخذون كل سفينة غصبا ذيو ب ٥
ظلم و عدوانله و حيف و طغيانله افتخار اتمزلر و اولكه احوال منجم و طبيب دن اولدخى حيوانات
ايجنده غايتده غريب و نهايتده عجيب در زيرا منجمدن حكم معقول و مشروع و قول
مقبول و مطبوع ساعات ليل و نهار و اوقات روزگارده و قوفدر و ساير احكا منك
اكثرى خود فشار و باقى اقوالنك اغلبى خود بى اعتبار در شكل يو قدر كه بو خصوصده
خود خروس دن اعلم و بو بابده اندن مسلم كمسنه اولمز نه اصطرلاب و نه ذات الكرسى ١٠
و نه ربع دايره و نه آلت ترس و روز روشن و نه شب تار ليل و نهار عالم الاوقات و الساعات
و مؤذن الطاعات و الجماعات در بو اجلدن سيد الانام عليه السلام بيورمشلردر
ثلثة اصوات يحبها الله تعالى صوت الديك و صوت الذى يقرأ القرآن و صوت
المستغفرين بالاسحار بيت باكلدى چون خروس و قتيله هم تلدى حق آفرين
يا كه ياقوتى نظم و اول طبابت كه معرفت داروى صحت در و مباشرت داروى علتدر ١٥

اولدخى قانون شفا و اتفاق اطبا و البا ده خوجبنجه حيوانات حقنده مسلم در زيرا
راس كل دوا احتماء در يعنى تقليل اكل و شرب طعام و مادر نتكم شيخ نظامى بيورر بيت
زكم خوردن كسى را تب نگيرد هم زير خوردن بروز صد بميرد نظم و حكما ديمشلردر كه المجوعة
راس العلاج و التخمة مادة الخراج اكثر امراض و اغلب اعراض و غلبه اخلاط طبيعت
اختلاط و افراطندن و عدم احتماء و احتياطندن اولور كه طوايف بنى آدم اكا ٥
مبتلادر و اول سببدن هر زماند تن لرى هدف سهام امراض و بلادر بيت سالها
خواستى كردى هم عمرها برجه خواستى كه خوردى ها جيلت آخر ازان ذخيره تو هم جز دل تار و نفس
تيره تو هم دوسه روزى لجبت بر بندان كير ن راه مردان ارجمندان كير هم بهر نايى كلوى و طبل
شكم هم چند باشى بجنك غصه در زم هم ناى حالى به است و طبل تهى هم چند در ناى و طبل لقمه
نهى هم تا تو اين ناى را نسازى تنك هم نشوى در جهان بلند آهنك هم تا بر اين طبل تازه باشد پوست ١٠
بر رسد صيت تو بدشمن و دوست هم بيش ازان كت اجل نكيرد پاى هم بزنى طبل ازين سپنج سراى
شو علم در فنا و فتوح قدم هم نه بملك قدم بطبل و علم نظم قبايل حيوان بو معانى تمام
مشاهد ايدوب و هر زمانده اكل و شرب خصوصنده مجاهده ايدوب و طعامدن
سد دمعه قانعلر در فلابد زحمت اسقام جسمانيدن و محنت و آلام طبيعت هيولانيدن
اكثر اوقات برى اولوب طبيب و علاجه از محتاج در حكيم عراقى ايتدى بيانكده خطا ١٥

ایلدکن وحق صریح مخالف سویلدکن اکثر حیوانات واحتمایله موصوف وصبر علی الطعام
ومایله معروف اولیدیلر حق جل وعلا طایفهٔ انساندن کثرت اکل وشرابله کرفتار
اولنلری ذریات آدمدن شر وحرص خوار وزار اولنلری حقنده یأکلون کما تأکل
الانعام بیوروب انساندن اول طایفهٔ حیوانه نسبت ایتمزدی وکثرت اکل وشربده
بکرتمزدی کشف ایتدی آیت کریمهٔ اولکه منصوصدر حیوان مخصوص ذکر اول
قبیلهٔ انعامدر نه عام در انعامک دخی بوحالله ابتلاسی وعدم احتماسی
تکلیف شاقه کزمحنتندندر وتحمیلات مالا طاقه کزشدتندندرکه هر زمانده
قهر وکزدن ناتوانلردر وهر مکاندن ضرب وطعنکزدن خسته جانلردر فلا
بارکرانلری وکزنه طاقت حمل بی کرانلری وکزنه استطاعت ایچون وفرت علفله
استظهار وکثرت اکلهٔ استظهار ایلیوب تحصیل قدرت وتکمیل قوت ایدرلر ۱۰

بیت وقت ضرورت چو نماند کریز دست بکیرد سر شمشیر تیز حکیم ایندی
کم طایفهٔ حیواناتدن کم اول اهل پرهیز درغایتده نادر وعزیز در اکثرینک طعام ایچون
حرصی واداما ایچون جانه جبری غدالرنه اللری ایرمدوکندن در وفرصت
ال ویرمدوکندندر رجوع الکلبه ومرض کرکس وشرهٔ دبه نه دیرسن بو
وقت شول قدریس لرکم ذکر بیزه مجال ونه سینه احتمال **بیت** هر ندانی کهتر ۱۵

حرص آوردی بانکه کرکی دان که او مردم خوراست **نثر** کشف ایتدی کلیا حیوانات
ایچنده اهل اهتمام اکثر من ان یحصل ویعد د الحصباء والحصا در تمتع متوافر
والطعمهٔ متکاثره مالک اولوب لقمه ایله قناعت وصبر مجاعت ایلین بر نهایت
بوقدر واکر بوطایفهٔ بی شماروک ایچنده **نظم** صوفیان طعمه خوار و لقمه جوی
سک دلان همچو کربه روی **نثر** برج کرفتار بطن وجعل واسیر لقمه وطعمه بولنسه ۵
دکلدر اولدخی طایفهٔ بنی آدمدن صوفی لر صفتی ومجذوبلر صورتی نتکم
مثنوی معنویده بیوردی **نظم** دید یابد صوفی اندر روزکار زان سبب صوفی
بود بسیار خوار **نثر** وقتیکم مقال جدال قیل وقال وجواب وسؤال بو مقامه ایردی
سلطان فلک خلوت خانه سنه وکوشهٔ کاشانه سنه توجه ایدوب دار شبستانه
عزیمت ودورستانه رحلت صورتینی کوستردی **نظم** آهوی شب جو زلف ۱۰
کشای صدفی شد سپهر غالیه سای **نثر** یعنی دست روزکار مشاطه کرد ار زلف
شب تاری سایه وار تار تار و عالم بوزنی تار ومار ایمکیچون شانه مشکین اوروب
سودا ایدندی **نظم** زبوی خوش که میزد باد چالاک **نثر** عبیر آمیز کشته نافه خاک
وینه حبش حبش قیرکون وفلک غون کشتی لر لرونی دریای نهاری بحر قطرانه
دوندرمک ایچون انوار آفتاب رخشان لرینه لیل ظلمت نقابدن سیه پلکنلر تعلق ۱۵

خیالی ایلدی پس هوای اصحاب جدال واضطراب ارباب قیل وقال سکون
بولوب خاکپای سلطانیه یوز اوروب برکیشی خانه لو خانه سنه عزیمت قلدی خواطر
عاشق بی دل افکار فرقت ولا یعقل کبی اول محافل انجم مثال طغلدی **بیت** انلچون
کیجه قان اغلر انجم که بردمده بو جمعیت اولوبرکم **نثر** قنادیل نور وشاعل سرور
ملک وملکلر رخشان وسرای فلکک نور افشان اولوب عالم بر یوزدن دخی ظهور
اندی صحن کردون آب کون ده کواکب ثواقب رهنمون کویا حوض ماده پاره پاره
چینی آیینه لر ویا خورد ریزه بلوری آبکینه لر ایدی **بیت** خیال نور کواکب
ظلمت شب جنانکه بر حواصل میان پر غراب نبات نعش برالکن بر درخان سپهر
چو بیضای شتر مرغ در میان نسر ایب **نثر** شکل ابروی هلالک خیالی چهره بی مثال فلک
آیینه مثال ده سیران ایدن شویله ظن ایدردی که پهلوان آسمان وخسرو دوران بر التون
کمان ویا نهاله کلدن بر نازک چوکان صوتر **بیت** تو گفتی خنگ دوران تاختن کرد
غالبا نعل زرین در بیابان مکر سیاه لرمه پاره لردرم فلکلر عاشق وغمخواره لردر
یه خود خلقی بو فلکک بر نکونک صو یوزنی یوزنه ر اوان پردر **مجلس ششم در**
مناظره طاوس صاحب جولان با حکیم هندوستان بینه جولان اوردی جون طاوس مهر
دوندی صحن عرصه میدان سپهر کل کبی اجلدی روی کاینات کلدی عالم اولدی

اولدی حرم نقش جهان یعنی آثار سحر اولوب عیان قلدی شب لعبت لری روین نهان
آجدی طاوس فلک جون پر وبال ویردی انجم دانه سین ارزن مثال صباحدن صنجاغ شاه بحر وبر
آجلوب طوندی جهانی سربسر **نثر** پس شهریار عالی مقام کنش کبی خوابکاهدن قیام ایدوب امر
ایلدیکه خیام سدره مقامی بر روضه دلاراده قوردلر که دار السلام الکاسلام ایدردی اشجار بر از
چهار وکلزار رنکا رنکا رنه نظر ایدنلر ظن ایدرلردی که طاوس جنان برج آسماندن صحن بستانه
اینوب جولان ایلر **بیت** درختان جون بتان قد بر کشیده زیکدیکره بحر نیجی سرکشیده
ریاحین برکنار جوی رسته به آب زلال دست وروی شسته **نثر** الحق زمزمه طیور نواسازان
وزمزمه مرغان بلند آوازی عقول فحولی حیران وجنان جهانی سرکردان ایدردی
بیت طوطی رنکها کلها بی خند دیده بر سر سبزیش برالکن دیده آهوی در روباه در ان مرغ عذار
نافه نکل داد ونمیقه بهار جلوه کر ازجمله کلهای شمال کل زنکین ازشاخ کیابان غزال
آب زنری شده قاقم غای طرفه بوده قاقم سنجاب سای روزن باغ از علم سرخ وزرد
پنجره ساخته بر لاجورد فاخته فریاد کنان صبحگاه فاخته کون کرده فلک را باه
فاقلدن یاسمن وکل بهم فاقه قمری وبلبل بهم **نثر** عرصه عینا فامده بنفشه مشکین خار
نرهینه وعذار یاسمین عنبر عبهر دن حذر ودم باد سحر دن وهم وحضر ایدوب جیب
النیل ایله نقطه لر قومشدی جفون لاله ده وعیون شقایق پرژاله ده غلبه دمدن

رمد وانجماد رطوبتدن بر دمشا بهه ایدوب زمردین میل ایله سرمه لر چکلمشدی کلنار
آتش شعارین قان طوتمشدی که فصاد صبا نیشتر خار له عرق الکحل دن فصد ایدردی
یاخود لعل ویاقوت ومرجانه بو تمشدی که جلاد هوا خنجر خار الماس دماره شکاف
اتمکله فصد ایلدی **بیت** مسیح ابری هوا لتغاندی آب **بیت** بو جانه ویرر خوش اول شربت ناب
نثر بکلرز کیم تن سیمینی آب دفع حرارت ایدوب پر آبله اولمشدی که حکیم روزکار و ٥
طبیب بهار کافوری شربتلر ایچورردی ویاکثرت بخاردن تحصیل دوا اتمشدی که قاطع
صفرا ودفع سودا اما ورد نقوعیله علاج ایلردی طیور سحر ومرغان شجر مجنونلر
کبی زمزمه لر ودرمست کبی دمدمه لر ایلیوب سماع اصحابنی شیفته وخرد اربابنی فر
ایدردی **بیت** فغان ز درد دل ساز و نالهٔ سحرش **بیت** که هست درد دل ساز علت ساری
اکر ز باد نه بویی شنید چون یعقوب **بیت** چرا بقهقهه خندید کبک کهساری **بیت** نوای ١٠
عاشق شنید نالهٔ چنک **بیت** که از محبت کل شد بر و هوا داری **بیت** مده بمجلس کل چنک را
مجال که کل **بیت** عروس پرده نشین است وچنک بازاری **بیت** دلست غنچه بیکبار سوسن است زبان
برایت ره ز زبان آوری بدلداری **نثر** القصه انجلر سایه سنده خیمه لر وسرا پرده لر
قوردیلر ترتیب دیوان سلطانی بر آیین رسوم صاحب قرانی بر نیب کوردیلر
یعنی شهریار فلک الشمایل وجهاندار ملک خصایل هزاران کر وفر وشوکت وصولت ١٥

ایلردي

سیمین

وعزت وقدر ودولت وعظمت برله معدلت داد سریرنه کچوب کون کبی کرد ونه شرف ویردی
وعلما وسادات واصحاب فضل وسعادات دیوان خاقانیه جمع اولب کفت وکوی خاص
وعام وهای وهوی دد ودامک غلغله سی زمین دن آسمانه ایردی بماندم قانون قدیم
اشارت شهریار کریم موجبنجه کیر وسرهنکان خوش آهنک وخادیکران اهل فرهنک یر یرنده
اندیلر که انس وجاندن وقبایل حیواندن هر ملک که خصومت ودعواسی وار در سویلسون ٥
وحکومت وشکواسی وار در عرض ایلسون که الیوم تجزون بما کنتم تعملون مکر کم طاوس
صاحب ناموس مانند جاسوس بو آوازه دخام نفوسکی چکنمه آوازین نهان اتمشدی بلکه مرد
صاحب کابوس کبی تحت کیکاوسه متمر بر درخت سایه دارک التنده زار ومایوس یاتمشدی
بماندم مثال خروس مالوکی جان پر افسوسله باشینی قالدروب فانوس خیال کبی کندوسینی
کوستردی سبوح قدوس رب الارواح والناس دیوب ققنوس وار نغمه لر وناقوس ١٠
کردار زمزمه لر ومرغ مانوس صوت دمدمه لر قلدی خرامان خرامان خوش بال ویال
پر وبالله فرخنده جمال وهزاران رنک وال فلک اشکالله وصورت آیینه تمثالله دیوان
خاقانیه وحضور جهان بانیه جولان ایلدی **بیت** چون عروسان جلوه کردن ساز
کرد **بیت** بر او جلوهٔ آغاز کرد **نثر** پادشاه ایندی بو حرین صو دغای وظرنیف
آرای که نقوش دیبای زیباسی رشک نکارستان وعزت بوستان خلد برین در ١٥

[illegible]

کتاب

بیخ خرّم دیارده اولشدر و بوادایه مصلحته کلشدر بیت خوش وضعی زیبا جنبشی
وار نه پرنقش وقبای دلکشی وار نظم آصق منصف زمین خدمته بوسه ویرب باغی
معدلته باش اوروب ایتدی بو مرغ پیکر وملک سیما وهمایون فر وفرشته منظر وفلک
محضر شهریار کوه قاف حضرت سیمرغ گردون مطاوفه رسالته واقتباس انوار مهر عدالته
کلشدر قائد طیورکم آزاردن الندن وکالت نامه سی وطوایف بنی آدملر عجب وهنکامه سی
واردر طاوس اشتدی که کندونک احوالنی تعریف وملالتنی توصیف ایدرلر همانده دعا
جوب ومدح وثنا گوهرلرینی ساچوب بلند آوازله سرآغاز ایدوب ایتدی مثنوی
منت الکم شهر بنزیله هر شجر نظم طاوس باغ خلد مثال اولدی جلوه کر نظم رویی زمینی
زینت ایدوب مانی بهار کاووسه دوندی نقش ونکاریله باغلر کللره شاخ کل ده
طاوس بکی دیوب جولان اوروب چمنده ویر صحن باغه فر جولان ایدوب مجال
کلستانه دور ایدر طاوس ایله کاولدی بودم سنبه بال وپر شاه جهانکه خیمه کلرنکی
قفنه طاوس باغ عدنه یترلاله وش جکر طاوس واردون کون ایدوب جلوه دونتی
دوران ایچنده شاه اولدوند کچه ماه وخور نظم بو بنده کمتر احقر ولکنه کمتر بر بولک
شکسته بال وخسته حال مغتراب وخاکی منغمر ایلمش ومنغص عیش ونوش طربناکی
منغر ایلمش مرغان پرجلال وطایران بی مجال طرفندن شکایته ودرد مافی البال

لرندن حکایته کلدم دیدیلر که ذریات بنی آدم بین طوایف اهل عالم که عنوان حالتری
ظلوم وجهول درد و کار و بار بر وبالتری غفلت وذهولدر هر زمانده بو بیچاره لری و
غمله آواره لری کندو کارنده ودار ودیارنده فارغ البال واسوده حال ایکن کاه کمین
پنهان اولوب وکاه کمانلرله عزم میدان ایدوب قصد جان وغارت خان ومان ایلرلر
بروجه له خودکام لعنله غرورلری وخون آشام لقله سرورلری واردر که فلک کلکه و تیر غمزه سککل
دیعن لر کاه کوه لرده وکاه صحرالرده ضربت سهام وضربت صمصام ایله آهوان خشکین نافل
جکرلرین خون ایدرلر وکاه وادیلرده ودریالرده شیر ونهنک اژدها مصاف خوار و زبون
ایلرلر مثنوی براهلینک کوکه چقدی اینینی بو غمدن پیر وکوک ایلر حنینی نظم حیله و افسونله
سیاحان هوایی رام ایدر و پنجه وافیونله سباحان دریایی دام ایدرلر اکر قعر خاکده
لوح واکر اوج سمایه خروج ایلسه وز اللرندن خلاص مجال وبلالرندن نجاته احتمال یوقدر
بربچه من درد و محنتله دست آویز اطفال وبربچه من وهم حیرتله بحر پای بردار ذال
اولمشدر بکمزی اسیر حبس قفص وبعضمزی ملعبه هوا وهوس اتمشلردر نظم
آسمان مهر نداردو رنکی در دور او نظم خارکش بودی کل نازک مزاج نازنین نظم کر جهان
پاکیزه کوهر بودی وجوهر شناس نظم خودنکردی ریسمان درکردن درتیمن نظم طایوی الحق
انسانک کبر وغروری وفساد وشروری بومرتبه واردر که بتر وبلنکی رور حیدانه

هدهد

حبابه المزلر وهماي چرخ آهنك وقت پرانلرنده ذبابه صيمزلر خون روا قانغرندن لعل
بدخشان ويا قوت رخشان كبي دم لر وصغالر سورر لر وزبان حال كبي فاشق فا
قانغزه وقطره قطره اشك خون افشانغرنده اشلر برر لكي قانغز يانلرنڭ عسلدن احلي
داشيغي ولبندن اعلا اوصيغي در بيت اين كودكان مزاج چه مذهب كرفته اند كش خون
حلال تر از شير مادر است نثر چلمركه كاسه كاسه قانغز ين لعل مذابه ودانه دانه اشك ٥
روانغرين در خوش آبه صيرلر بيت كر بخون غلطم چه باك اوراكه طفل خورد سال رقص
داند اضطراب مرغ بسمل كرده را نثر معلوم ايدنسوزكه بو قدر تعدي اتمكندن متصدي
لردر وبو دكلو تحري قلمغنه ايله متادبلر دراكر فضيلت وافضليت دعواسين
لازمدركه ديوان سلطانينده وايوان خاقانينده علماي سادات واصحاب
وسعادت محضرنده عقلي ونقلي براهين ايله اثبات ايله لرتاكم بزدخي جان ودلدن ١٠
منقاد اولوب اعتراض وشبهه دن آزاد اولاوز وفضيلت ومزيت لرنه اعتبار
واعتقاد ايدوب قطع نزاع وعناد ايليه وز والحاصل طاوس صاحب جولان حكايت
شكايتن مولوي لركبي دونه دونه تقرير ايليوب وقصه بر غصه سين ناي دم كش كبي
اكليو اكليو سويليوب اتفاقا حكيم هندوستان اول بستانده بر درخت سايه دار التنده
اوتروب بو مجلسه نظاره قلوردي وطاوس لر شهرنده چوق زمان ساكن اولمغين ١٥

زبان لرين بلوردين بهين ايلروكلوب اوج بيانه بيك سوز وسازله پرواز واول اعدا
جوابنه آغاز ايليوب ايدي نظم حمد اول خدايه كم شب ظلمت نهاددن صبح منور
كتوروب قلدي پرضيا كوستر مكه نقوش جهاني كونك يوزين دوراينجه قلدي آيينه
كبي جهان نما ايدوب مدار چرخ محيط سواد شب شمع نجوم ديله صفق ويردي روشنا
نور محمد ايله اچوب كفر ظلمتن ايوان ديني ايلدي كون كبي پرضيا قلدي سواد اعظم ٥
قرآني بحر نور طالب كهر حقيق ايچون هر برآشنا شاه جهان كه تخت عدالتده روز وشب
انصاف ولطف ومسندنه ايلر اتكا يازسون طراز خلعت قدرينه حلله دست زمانه دام لك
العز والبقا نثر معلوم ايدنه سوزكه بو مرغ خانه تلخ كوي وترش روي وبد سرشت وتند
خوي نه ديمكل استر بال شكسته وحال خسته برله انسان فلك پرواز ايله هم آشيانه وبشر
ملك اعجاز له هم خانه اولمق هواسنده مي اوجر وبو زاغ پيشه خود فروش وحرقه ١٠
پوش نيرنك رنك وبويله خودنمائي وافسون كفت وكويله بي نوا اولوب طايران سدره
نشين ايله هم پرواز وساكنان بهشت برين ايله انباز وهم آواز اولمق سوداسنده مي قوپوب
كوجرا خصورت حالنده دقت اولنسه قباحت ياي زشتي روش دانشده خيره بنر لكيم
برهان يتر ونقش بي نما آنده تأمل قلنسه وقاحت شكل بدسرشتي جنبش بينشده بي
خبر لكنه نشان يتر اكر حكم فضل وشرف انساني وذريات آدمك لطف واحساني ١٥

احاطۀ افهامدن فزون ودایرۀ اوهامدن بیرون دراکماینۀ طلعت آفتاب کبی
زرخشان وجهۀ ماهتاب کبی نورافشان در **بیت** زوصف ناتمام ما جمال یار مستغنی
برنک وبوی وخال وخط چه حاجت روی زیبارا **نثر** نه تقریر وبیانه ونه تحریر وبرهانه
محتاجدر **بیت مصرع** ظهوریرت در دغایت خفاسی **نثر** طاوس ایدی عجب حال وطرفه احوالدر
خیالدر فمال هؤلاء القوم لا یکادون یفقهون حدیثا مجادلی درکه عجبکن ذن عجوزلی ٥
کبی بو علکی چینیو چینیو جورتدکونز ومحقق لردرکه کوذن لکوکدن کودکلر کبی
بو درخت چند چند قورتدوکوز کمال عرفانکوز طعن نقصان صورت ونباهت
دلیل وبرهانکوز دعوای ضرورت وبداهت فارس میدان وشهسوار دوران کبی چوگان سخن
دوه زکات کبی برکلام بی ثباتی برزمانه بشدن طتوب بنه اشک اپاغنی کلکل
استرسز حقا بو مراحل لاوهنا زلکی قطعنه کرفتار آب وکل اولوب خردن فرو مانده ١٠
ترسز بالغریق یتشبث بکل حشیش الحق طریق استکباری وآیین افتخاری خوش
اوکرنمش سز بلمز سز که ان الله لا یحب من کان مختالا فخورا درنه حرمت مجلس خسروی ونه
ادب مناظره مولوی بلورسز **بیت** ادبو النفس ایها الاصحاب **مصرع** طرق الحق کلها آداب
مایۀ دولت ابد ادبست **مصرع** پایۀ رفعت خرد ادبست **مصرع** جز ادب نیست در دل ابدال
جز ادب نیست ذاب اهل کمال **نثر** اکر اسبات مدعاکوزه خوش بیانکوز وتقریر دعوا کوزه ١٥

دلکش

دلکش برهانکز وارسه فیها والا اعلا ارباب مناظرات واصحاب محاضرات
یانلرینه کوندکی روشن وعلی وجه الیقین مبرهن درکه محل تراعده دعوای بداهت
غیر مسموعدر وموقع خلافده عرض نباهت نامطبوعدر کمرد اولدرکه مور ضعیف وزنبور
نحیف مردانه نظر ایله کندونک عیوبنه ناظر اولوب خلقک عیوبندن فکر ایله **بیت**
قیلسونی کوکه تا از عین معنی بنکرد **مصرع** تاج معجونها درین دیر بنه دیر اغبراست **نثر** ٥
خصوصا کاه اولورکه بر پشۀ ضعیف قهرمان اولور وکاه دوشرکه بر مورچه نحیف بهادر
سلیمان اولور **بیت** پایۀ موم برتناییب خورشید شود **مصرع** ریزۀ خاک سبه زیور اجفان کردد
تیر باران که از قوس قزح یافت کشاد **مصرع** در دل جعبۀ طلبش همه پیکان کردد **نثر**
حکیم ایتمیش اولدرکه وکم فی الزوایا من الخبایا معناسندن دایما تعمق ایدوب خط
خطادن حذر ایلیه وهر کلیمۀ برکلیم وهر ژنده ده برزنده فکر ایلیه که دیمشلردر که ١٠
من جند فی دریس کاسید فی عریس **بیت** هر بیشه کمان مبر که خالیست **مصرع** شاید که پلنک
خفته باشد **نثر** حکیم ایندی بنی آدم اورتاسنده مجرد شمول عادات سادات وسادات
عادات رجحان انسانه برهان یتمز که فهم وادراک وآیین لطف پاک برله معاملات شریفی
ومجاملات منیفی منطوی در انواع رموز واشاراتی واصناف بشارات واعتباراتی
محتوی در **بیت** این شرح بی نهایت کز حسن یار کفتند **مصرع** حرفیست کز هزاران اندر عبارت آمد ١٥

عذر

نثر طاوس ایتدیب عذرکی کناهلکدن و دلیلکی انتباهلکدن زیاده درحاشاکه علم وحکمتدن
ودلیل وحجتدن دم اورنلر طامات وخرافات وشطحیات ومزخرفات قبیلندن
مالا یعنی کلماتله وافعال عبثیاتله احتجاج ایده حکیم اولنه بوندن زیاده عیب فضیح و
نقصان قبیح اولمز که مقام حکمتده راسخ القدم وذروه معرفتده کالعلم ایکن رسوم وعادات
واضافات واعتباراتله دعوای تفضل ایلیه واحکام سیرتی واحوال سریرتی قیوب ٥
اطوار صورتدن واوضاع ضرورتدن سویلیه اکر رسوم وعاداتک میزان تحقیقده ذره
مقدار انجه وزن وقدری اولسه ایدی خواجه کاینات ودیباچه مکونات علیه التحیات
بعثت لرفع الرسوم والعادات بیورمزدی بو سببدندر که اجله مشایخ واعظم
صوفیه ذوی الاکرام العباده ترک العادت دیمشدر وصاحب نثر هر علیه الرحمه یازارکه
طاعات رسمی بضاعت مزجات است ترک عادات دلیل سعادات است ونجات بیت ١٠
غلام همت آنم که زیر چرخ کبود ز هر چه رنک تعلق پذیرد آزاد است نثر مع هذا اول ایکی
وفاو قانون صفاکه وحوش وطیور وانواع مار ومور اورتاسنده در هیچ بریره سیر وقبیر مجلس
آخرده متصور دکلدر بر محفلکه جماعت طیور با الحضور والحبور اولم یروا الی الطیر
مسخرات فی جو السماء مثل النجم زمزمه کنان هواده صف بغلیه لر وطایفه انعام
وقبیله هوام وسوام مسرور وشادکام کوه وصحراده جمعیت ایلیه لر سرور وبهجتدن ١٥

دعوای تفضل ... (margin)

وحوش (margin)

175

زیاده

وحبور فرخنده ایله قدریه حاصل ایدر نه الله تعالی دن اثر ونه شقاو شقاقدن خبر
الفصر کل حزب بما لدیهم فرحون حکیم ایدیب ای کوته نظر بنی آدملر جودت حسن معرفت
آمیزنه ودقت نظر باتمیزنه نه دیوسن دوربینلکله نظیری وسیر وسلوکنده کمال تدبیری قدر
حسن روشلری ولطف ووزن شلری بر مرتبه ده در که هیچ کمسنه انلر کبی داده ایه سنه دور ایله من
وسلوک اندوکلری مسالکی بر مهالکه کیده مز طاوس ایتدیکی نه خطا ایلدکز وبی فکر وروئیت ٥
سویلدکز ولا تصف السنتهم الکذب ان لهم الحسنی طریقنه ذهاب اندکز فزین
لهم الشیطان اعمالهم سبیلنه کتدوکز زیرا که عالمده حیوانات کبی ناقد بصیر اولمز
بصیر ودقت نظرده انلر نظیر اولمز مثلا بین البهایم شتر هایم طول قامت ودرازی
کردن وضخامت سر وجسامت بدن برله شب تیره ده دلده وراه ناهموار آب وکلده بی خطا
وخطا وخلل نه رسم سیر وسلوک بی بدل ایلر که شب چراغ دیده سی ستاره درخشنده کبی ١٠
کیجه لر روشن نکاه ومرشد راه در بیت ز دقت نظر انور رشن ستاره خجل ز سرعت روش
خوش ترش سپهر معطول نثر وجوهر طینت فرسده خاصیتلر قویمشدر که بنی آدمدن هیچ کمسنه
اول تیسیر واول رسم فضیلت متصور دکلدر بر کره اندوکی راهی مرور روزکار لیل ونهاردن
دفعه ثانیه ده بی ریب واشتباه دقایق مراسمین ورقایق معالمین یقینا معلوم ایدنوب
وقت رحیل بی دلیل اتامل علم سوار کاتب کبی خط منظردن طاشه قدم باصمز ١٥

کمسنه (margin)

بيت چون بتندي بپرود در زير نعل پاي او مصرع كوه باغ و بلغ راه و راه صحرا ايلشود

نثر كاه اولوركه مرتبۀ فهمندن برمنزل مخوفده تعرض وعدو وهمندن صاحبي مست

خوابكن دشت و پاي برلدق تراب ايدوب قرع باب قلوب بيدار ايدر و هزار كونه

درد مند بر شب سياه و بر بيشه زار پر اشتباه ايچنده دوغرسه لر بينه سحرگاه هيچ برينه

بر سند اشتباه ايلمز بودخي غايتده اغرب و عجيب دن عجبدر كه برر بره نوزاد و بي فر

نه دليل و رهبر و نه مرشد خبر بر شير مادرندن غيري سن قبول اتمز بيت بتيز فهمي

ايشان نمي رسد هر كز مصرع اگر كنند خردها به يكدكر ياري نثر كذلك قبايل طيورك دخي

اكثري جو هوادن و جوف سمادن يرلرينه اولان لقمه و دانه بلكه زير زمينده اولان

چشمه روانه كوروب نزول ايلر حدت نظرلري و دقت بصرلري و دوربين لك

باشنده اولان هنرلري كيمك شكي و ريني و رادر حكيم ايتدي بيت نه حاجت مسموعيلك

روشن دروغي مصرع چراغ كذب اولمز خود فروغي نثر اكر انلر دانه زير زميني

خبايايي كمين اولسه لر ايدي بر اوج خاك ايچنده كه دام پنهاني كوروب طوتلمز لر

ايدي و بويله دانا و زيرك كچر كن و بو جزوي بندلره اوتلمزلردي بيت

ما بدان نجويي را كه كويد راز چرخ مصرع اهل عيند اند باز نش در خانه مرد ديكراست نثر

١٥ طاوس ايتدي مكر سن اسرار قضادن غافل و احكام قدر تدن جاهل سن بلمزمي

قدردن

176

كه اذا جاء القضاء عمي البصر حكم تموز و حديث معتبر در بر تجنكم حضرت آفريدكار داور

حكيم قهار بر مهمي عالمده اجرا اتمك دليه اهل بصيرتك ديده سني غشاوۀ غفلتله پرده دار

ايلر بيت بوقت نفاذ قضا و قدر مصرع همه زيركان كور كردند وكر نثر وجبار فاعل مختار

داور جليل و جبار بو امري جهانده اظهار ايلمك استيه قوم خبرتك عقلي علته خطيله

٥ سقيم و افكار ايدر بيت هر آنكس كه دست قضا بر فروخت مصرع همه فكر و تدبيرها را بسوخت

نثر پس اول زمانده نه اصحاب فكر و عرفانك رأي تدبيري صورت پذير اولور و نه ارباب

مكر و دستانك حيله و تزويرينه تأثير قلور بيت چون قضا آيد خرد كردد سقيم مصرع بر قباي

كار و رد كردد عقيم نثر همان سنككله قصه مثنوي معنوي مولويده ايراد اولنان حكايت

زاغ و هدهد در و اندر سطر اولنان ترتيبله ديوان سلطانيده تقرير لابد در اصل

١٠ قصه بودر كه حضور موفور السرور سليمان نبي ده عليه الصلوة والسلام قبايل وحوش و اصناف

وطيور ده وطوايف مار و مورده بر كون جمع اولوب هر برينه نوبتيجه كمال لطف و ادب و مزيد

شور و شغب بركلكز و هنرلرين و ذاتلرنده كي كهنرلرين عرض قلمغده يكي زبان و يكي

سمع اولمشلردي ديوان سليماني و محكمه حكم راني و زمزمه مرغان و دمدمه انس

جانده طوبلمشيدي چون نوبت هدهده ايردي سر آغاز دعاي نبوتله و نيازو مسكنت و

١٥ عبوديت ايله زمين خدمته بوسه ويردي و كندونك هنرندن و حدت نظرندن

يبر بوزند

خبايايي

خبر ویروب ایتدی بیت بنکرم از اوج با چشم یقین ✱ می بینم آب در قعر زمین
تا بکجایست وچه عمقست وچه رنکی ✱ از چه چیزی چون شد زخاک و یا زسنک ✱ ای سلیمان بهر لشکرکاه را
در سفر سقا شوم من راه را ✱ نظم وفتیکم زاغ حسود سیه روی وبدکوی اندر حاضر ایدی
هدهد دوربین وپر حجت وجوی کلفتارنده تکذیب واسناد لاف وکزاف ودروغ
تعییب ایدوب بیت کر مر اورا این نظر بودی مدام ✱ چون ندیدی زیر مشت
خاک دام ✱ چون کرفتار آمدی در دام او ✱ چون قفص اندر شدی ناکام او ✱ نظم پس هدهد
تاجدار حضرت سلیمانه خطاب ایدوب وزاغ ناکاهه جواب صواب ویروب ایتدی
بیت زاغ کو حکم قضا را منکرست ✱ کر هزاران عقل دارد کافرست ✱ من بحکم به بینم
دام را اندر هوا ✱ کر نپوشد چشم عقلم را قضا ✱ چون قضا آید شود دانش بخواب
مه سیه کردد بکیرد آفتاب ✱ نظم وَلَا یَأْمَنُ مَکْرَ اللّٰهِ اِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ آخر قصه آدم و
حوای الجنة مأوی سنک سؤالکه تمام رد وبنم جوابمه محکم سند در آدم که ملائکه
مسجودی وجمیع طوائفک محسودی ایکن عزت یا آدم اسکن انت وزوجک
الجنة ایله محترم ونعمت وکلا منها رغدا حیث شئتما ایله مغتنم ایکن لا تقربا
هذه الشجرة فتکونا من الظالمین نهیندن اغراء شیطانی ایله مغرور واغواء نفسانی
ایله ممکور اولوب فازلهما الشیطان عنها فاخرجهما مما کانا فیه سی حکم

اهبطوا ایله اول کلشن صفادن بو کلخن جفایه واول معز بالادن بو منزل بلایه هبوط ایلدی
بیت من ملک بودم وفردوس برین جایم بود ✱ آدم آورد درین دیر خراب آبادم ✱ نظم
حکیم ایتدی عجب قصه انبیادر ایلدک وفراموش کاولمش برهمم یاد ایلدک یعنی شرف انسانه
وحجتمه اجمعت جنت وحور وغلمانله عزت کفایت ایدر ان الله یدخل الذین امنوا
وعملوا الصالحات جنات تجری من تحتها الانهار کی اول دار الخلود انلر بناز ونعیم وروح
وراحت وتسنیم ایله مخلد در وباقی حیوانات بو شرفدن محروم ابد وبو اکرامدن مغبون
سرمد در بیت فردا شراب کوثر وحور از برای ماست ✱ امروز نیز ساقی مهروی وجام می
نظم طاوس ایتدی الکسوک سویلدک وحدیث مقاتله رضی الله عنه مخالفت ایلدک
که دیمشدر که عشرت من الحیوانات یدخل الجنة ناقة صالح وعجل ابراهیم وکبش
اسماعیل وبقر موسی وحوت یونس وحمار عزیر ونملة سلیمان وهدهد بلقیس وکلب
اصحاب کهف وثابراق محمد علیه السلام واصحاب تفسیر بازشدر که وحوش و
طیوردن لقاسی مایه سرور وتماشاسی ماده فرحت وحبور اولنلر جنته دخول
ایدرلر نتکم انساندن دخی انلرکه طینتی خباثت وکفر ونفاق ونجاست شقاوت
شعاقله مخمردر دل وجاندن وتنعم حور وغلماندن محروملردر کذلک حال حیوانات
دخی کمی نعم جنانله مسرور وکمی بعد وحرمانله مهجوردر فمنهم من امن ومنهم من کفر

بلکه حیوانلردن کرفتار نار جحیم وعلی الخلود مبتلای عذاب الیم بوقدر وان منکم
الا واردها نص خطابدر وجهنمده مخلد اولمق حیوانلره دکل اندوکی بی ارتیاب بدر
بیت فردا عصات را که بدوزخ در آورند ظاهر شود فضیلت حیوان برآدمی نثر حکیم ایتدی
رجحان انسان همان بو بیانه منحصر دکلدر وبنی آدم حیوانات کبی اخلاق حمیده واوصاف
پسندیده ایله موصوف اولمقدن قاصر دکلدر مثلا جلادت وسخاوت وشجاعت و
قناعت وتسلیم وتوکل وصبر وتحمل خلق وخصال وانس ودلال لطف ومروت وبذل و
فتوت یونلرک امثالی انواع مکرمت واصناف موهبت واقسام همت که بنی آدمه
واردر عالملر کملدر واردر مصرع قیتی برهنی عد ایلدی بو فضایلک نثر طاوس ایلدیکه
ای خیر وبی حد بودیلکل صفت مرضیه واخلاق سنیه حیوانلرده لا یحصی ولا یعددر
اکر جلادت وشجاعتدر شیر وپلنک واژدر ونهنک ویرلمشدر که هر بیری کم بضاعت در بیشه بو
قناعتله دایم دلاوران جهانی وبهادران میدانی جرأتلرله انلره نسبت ایدر فلان مرد شیر دل
وصفدر پلنک آهنک ودلیر شیر آیین ودلاور نهنک کین وشجاع اژدرها جنک دردیرلر
خصوصا مهتر عالم وبهتر بنی آدم علیه الصلوة والسلام بیورمشدر که کل شجاع احمق
اشغال مصرع هرکه جنک آرد بجون خویش بازی میکند نثر واولکه بذل وسخادر حضرت حق
تعالیدن خروس بر خروش عطاردکه بر دانه بولسه جماعتنی دعوت ایدر والله ایثار

عرصات را

ایلیوب اظهار فتوت ایدر مع هذا زمانمزده اولان اصحاب کرم وارباب نعم کبی بونلرک
فکرنده نه خیال منت ونه خاطرنده احتمال خفت وار بیت خواجه را نبود غنودن از خیال
باغ وزاغ را خواب ناید بر کرانه خار وخسی در بسترست نثر ان الانسان لربه لکنود وانه
علی ذلک لشهید وانه لحب الخیر لشدید الحق بو نصوص انسانک حرص وطمعنه شاهد
سدیددر واولکه قناعت وتوکلدر وصبر وتحملدر اولدخی اکثر حیوانلرک صفت لازمه‌سی
وخصلت دایمه‌سیدر که قوت لا یموته قانع لردر وانواع نعمه غیر طامع لردر انلرکم ذکری بنجشدر
انصاف ایدجک صبر وتحملده اشتر واستر وبارکیر وخر همکسه برابر اولمز اکر
فضیلت آدمی وشرف انسانی بو خصایل وشمایل برله ایسه انعامک انسان اوزرنه
مزیتنده وهوام وسوام که بنی آدم اوستنه فوقیتنده شبهه قالمز بو سببدن عرفا ودوران
وظرفای جهان دیمشلردر بیت آدمی در عالم خاکی نمی آید بدست آدمی از نو بباید ساخت
وز نو عالمی نثر بلی هر نامه که فوق جامه که خامه مشکین عمامه ایله برقم درجون شیرازه
مهر ووفا ایله مشحون اولمیه غارت هوادن امین اولمز وهر جامه خلعت علامه که علم لطافت
برله معلم درجون طراز صدق وصفا ایله مطرز اولمیه لایق قوم کریم اولمز وقتیکم
قیل وقال جدال ومقال سوال وجواب بو مقامه ایردی یعنی طاوس شیرین بیان طوطی
شکر دهان کبی حکیم هندوستانه اغزی دادینی ویردی حکیم هند کلامنه وجوابنه

بنجشدر

سواحل

مضطر ودرمانده اولدی خجالتندن وقصور ومقالتندن شب کبی چهره‌سی سیاه
وبی فر وماه کرفته کبی خاطری متغیر اولدی آفتاب عالمتاب شرم وحیادن ینه کحلی
نقاب اورندی وروی زمین وآسمان بو حجابدن چادر ظلمته بوروندی پس اول جمعیت
وخصومت ومجلس حکومت سپاه منکسر البال وخیال منتشر الاحوال کبی سر جیب طاغلدی قلدی
قبایل انسان مغموم وپریشان وطوایف حیوان شاد وخندان مقالمه ومعامله عزیمت ٥
القصه اول کیجه صباحه دکن قبایل بنی آدم بی حضور وطوایف حیوانات پر سرور اولوب
کواکب ثواقب کبی بر لحظه کوزلرین یومه‌دیلر مؤلفه شادلقدن بو کیجه اویخوده وارمادی
کوزم بیت کم سحر اول یوزی کون اینی قمر کلک کرک بیت شوقله مردم چشم ینه دی جهرلرین
مگر کرد رهی نوردیده کلمک کرک نثر والحاصل کی بر امید وکی بر بیم وکمنک بین الخوف
والرجاده ایدی دو نیم منتظر صباح ومترقب صلح وصلاح اولوب اول مرده دللر کیجه‌یی دیرلی چهار ١٠
دیلر مؤلفه دلی عرض اولمسونی یاهیا بیت که دوستم چرخ ای دم برقرار [illegible] مجلس هشتم
در مناظره همای همایون لقا با حکیم خطا آچدی چون پرواز ایچون شهباز خور
پرّنی بهام خشتنندن کونه قویرق قصدی طاوس سمانک نوردن بر میل دکدی قافه
ذوالتوین چرخ بیت قلدی وضع اول میله برآیینه کیتی نما بیت یعنی میل سیم کحل زرقینو
آچدی سحر بیت عالمک عینن عیان شب کوقلمش دی عما بیت چشمه خورشیددن عالم اولوب فیضین علم ١٥

حاصل ایتدی بیرو کوک جنت صفت نشو ونما بیت بحر صلدی سیمدن یلکن طقوب زرّ ورقین
پرتوندن کان نور اولدی سراسر صحن ما نثر مکر ترک کردون کرکی هامون در رخشنده نجوم
بر مجوله مانند کوسغند مستمند صحرا استاده تار ومار ایتدی یا شهباز عنقا پرواز درکه
اختر جوقنه شوق وذوقله طوقنوب اوج هواده بر بر شکار ایتدی الحق مهر جهانکیر
اژدر شیر دلیر کبی بر اژدر آتش تأثیردر که روز نبرده رخش عالم نورده وانجم کرد شیر در ٥
یا آفتاب عالمتاب نژاد مانند غزاله نو زاد یعنی طفل یکساله خرّم نهاد کبی پستان
مادر تباشیردن دهانی پر شیردر نظم شب کهل شه چو برد دم کهل بیت آیینه سواد قیر
باشیره بیت سرحان سحر قضیب دنبالهٔ بیت در قوسهٔ چرخ راند چون تیر نثر پس شهریار عادل سلطانی
جمعیت موالی وافاضل ودعوت حماة وقضاة صاحب فضایل ایدوب دیوانی
ومجلس انوشروانی بیوروب بر صحرای ملساده که لا عوج فیها ولا امتا نه زمان کبی طولنه ١٠
نهایت ونه آسمان کبی عرضنه غایت واردر بیت عرضه‌سی روز قیامتدن اوزون بیت
طول وعرضی روز محشردن فزون نثر بر درخت سلسه قیام وطوبی خرامک سایه‌سنده
که حلهٔ چوبهر اخضر مجوهرله زمین وآسمانه سر چکمشدی وبرک نوای جان پرورله حور
جنانه ورضوان وغلمانه نعمت سفره‌لرین یایمشدی مؤلفه خاکدن چکلمش فلک اوجینه
سلسله وار اچکش ملک ملکنده بر بیت بر ایاغ اوستنده عتقاوش اویور بیت بر برش جا ١٥

سدره

مطلب [illegible]

كرده مجنون وش طيور نر خيمهٔ كيماني قوردیلر و سرير سليماني اوردیلر سلطان عالی
يمن واقبال و سرفراز اجلال كه محبوب مسند عزت و تخت سلطنت قدر ورفعت و برين
قبايل مار و مور و طوايف هوام و سوام و فرقهٔ دانه ودام صلا انتردي و جماعت بني آدم
طرفنه توجه تام واقبال ايله اهتمام كوستروب اينديني بونجه كونلر دركه اصحاب قواعك نفير
يعني طايفهٔ بهايمك زفيريه وطيورك حضورك فريادن و مار و مور يه نفورك شكايت
بي دادن عيوق اردي غوغاي بي غايه و نهايت ايله من الفلق الي الغسق و وحشت و

بيت

كفت وكوي ودهشت هاي وهويله عرض حال پر ملال لريله بزه عظيم صداع ويردي
اولسه فرضا سنك و آهندن وجودم قلعه سي بو حوادث طويلردن احتمال امري محال
مع هذا مواد حجج وبراهين دن وطرق و صول و قوانين دن هر نكم حق تحرير اندوكوز صورت
بين ايراولوب خصمي الزام اتمادي ومحادثه ومباحثه ومجادله ومناقشه حدّدن تجاوز
ايليوب سيزدن معقول ومنقول بر حجت صادر اولوب انلري رام اتمدي كار مصلحت
وامور سلطنت واحكام مملكت و احوال رعيت همين بو دكلدر قريب دركه مصالح دولته
اختلال ايره وطبايع قوم وملته كلال وملال كله بوكون مجلس آخر وما هو الحق كون
كبي ظاهر اولمق كركدر هذا يوم الفصل جمعناكم والاولين اكر برهان قاطعلر كوزدليل
ساطعلر كوزوريه اظهار ايلكوز والا حيواناتك مظلوميتنه اعتراف واقرار ايلكز

زفيرين

علاليالي بي

حزدن

بيت چندانكه بر كنار جو بركار ميروي ۞ دوران چو نقطه ره بميانت همي برد نثر القصه
بحر محلسلر دركه آتش سوزان ايچنده آب زلال جان بخش وصافي استر سز وزير آب حمامي
حيات خوشكوار وشاني ظن ايدرسز هوايي هاوننده دوكلوروآبي غربالده حفظ اولور خيال
ايدرسز آتش سوزان پنبهٔ خشك ايچنده پنهان اولمز وخاك وخاكستر قايم مقام سيم وزر اولمز

بيت اسم اعظم بكند كار خود اي دل خوش باش ۞ كه بتزوير و حيل ديو سليمان نشود نثر

بو اثناده ناكاه بر هماي همايون فال وفرخنده بال ومبارك جمال اوج هوادن نور نازل كبي
سمادن اينوب اول درخت سايه دارك واول دوحهٔ پر برك وبارك اوزرينه قوندي همان دم
شهريار معدلت شعارك وجهاندار مكرمت دثارك نظر شريفي اكا دوقنديني آصق نصفت نصابدن
يكانظر قلوب اينديني بو مرغ خوش لقا وملك سيما كه بيكرين مسرت فزا ومنظرين دلكشادر
شهر سيميني فروغ صبح منور يا خود نور حضور دركه وزير دخي بعد از دعاي شاهي و ثناي مكرر
پادشاهي اينديني بو طاير سعادت كستر دركه حاليا عقاب عالي جناب سيادت نصابدن
خبر ويردركه روز وشب بونك عزلت وقناعت سرمايه سي درو دولت وسعادت همسايه سيدر
كردون كبي فلك آشيانه رو عنقاي قاف كبي لامكان در اكرچه كم جثه ده نحيف ونحيل بنيه ده
ضعيفدر اما قوتنه ارجمند و همتنه بلند در سايه سي شرف بخش تعالي سلطان ودولت فزايي اديان
درتكم شعراي دوران وفضلاي جهان انوك وصفنده ديمشلر بيت دولت واز

سایهٔ آن مرغ همایون بطلبیم ورنه بازاغ و زغن دولت شهپر نبود نثر بو سپهبدنده
که سروران تاجور و سرداران ملک و کشور انوک پر و بالنی و دم شرف اقبالنی زین افسر ایدر
لر بیت هر جا که بود گشاده خوانی اوقاتم ازو با ستخوانی هر دم بامید صید اقبال
در اوج فلک زند پر و بال نثر هما ایشتدی که کندونک صورت حالندن و سیرت و خصالندن
قیل و قال اولنور پس حمد خالق بیچون و دعای شهریار ربع مسکون ایله سر اغاز
سخن اوجنه پرواز ایدوب بو سر آغازی ایلدی مثنوی ثنا شو خالقه کم قلدی بی
قلم صنع زمینه بو نجه نقوشیله فرش بوقلمون کتاب چرخ یازوب مهر و ماهی لوحه
مثال محیط صفحه سی عکسندن اولدی انکیلون صفات صیغه سینی مصدر ایدن افعال
جو طغری مطلع آسماندن اورکن فیکون کمال قدرتنی سر ایچون بو کون بتدر
نقوش صورت انجم سپهر آینه گون سراسر اتمکه اسرار عالمی پیدا قلوب عناصری
ترکیب دوردی بر معجون شه جهان که شرف بخش در وجود یله همیشه افسر دارا و
بخت افریدون اولا جهانده عدالتله شاه هفت اقلیم زمین قرار ایدوبن دوکنجه
نه گردون نثر وقتیکم همای نامدار ثنای شاهی و دعای پادشاهی دفترین اوقودی
همانده اغزندن بر گوهر تابدار و آبدار چقاروب ملک داد بخش نظرینه قودی ملک
نظر ایدوب گوردیکه بر گوهر تابنده منظر و رخشنده محضر که مهر زهره آنوک

پر توجهان افروزندن شکسته و سنگ لعل برشهر اول جوهرک شعلهٔ آسمان سوزندن
خسته و دم بسته در مثنوی رخندن نور اولور صبحک خیالی کونک مهری غمندن زوالی
نثر قرا لوکیجه لرده چراغ روشن نهادکبی هادی السبیل و حنوز کیندزلرده روشنالی
خاور کبی نوری قدر ذاتنه دلیل و اشبو لعبتین سفید و سیاه یعنی مهر جهر و ماه طاس
فلکده غلطان و کاسه ملک ملکده سرگردان اولدقدن برو مثل و همتاسی کورلمش دکلدر
ملک نامور اول گوهری بویله درخشان گوریجک همای تاجوردن سوال ایلدی که اشبو
برجلک نجم ازهری و نه درجک دری انوریدر که فلکده انجم و عمانده و هند و بدخشانده دکمه
برکانده بولنمز الحق نور و ضیاسی و حسن و بهاسی نه آفتاب جهانتابه [illegible] پرصفاده و نه ماهتاب
واردر دار خوشابده بو کا نسبت گوهر شب چراغ جزع یمانیدر شاهان ذوی الافتخار
گوهر کلاه و اختر اقتران کبی بازو بند جاه اولمغه براز مثنوی بو گوهر قرة العین جهانک در
چراغ روشناسی بحر و کانک جمالندن منور روشی عالم ضیاسندن مجلا قلب آدم
نثر والحاصل بو گوهر جهان افروز سکانه سلسله واسطه سید حمایل اولمغه در دیو صدور
همای نامدار تاجور درج دهانندن گهر پاش اولوب ایتدی ای شهریار بختیار
سن خسرو تاجدار که شاهوار گوشه کلاه آسمان مدارک قرار ایتمکه مهر پرانور کبی سرفراز
اولمشدر جواهر زواهر بحر و کان خاک پایکه نثار و رهگذارکه غبار اولمغله افتخار ایدر

در هکذار که

ويوكوهر نوادركه راه شهرياره خاكسار در وعيار كوهر باركه نسبت بي مقدار در روزكار
بي شمار ايدي كه پادشاه ديار عز عقاب نامداركي خزانهٔ حوصله سنله مخزون ومعدن
معدله سنده مكنون ايدي حاليا نشان محبت ايچون روشنالق وغبار مثال سعادت نثاركله
آشنالق قصدين ايدوب بن بنهٔ بي مقدار وذرهٔ خاكسار له باب شرف مآب سلطاني
٥ وسترهٔ سيادت اياب خاقانيه نيتم كتدروب ايتديكه بيت تا منتظم است اهل جهان باد مشرف
ذات توكه او واسطهٔ سلك ونظام است نثر حضرت شهرياركي وجناب شاه معدلت شعاركي
حضور پر حبورنده ومجلس موفور السرورنده طايفهٔ بني آدمك ملزميتي وعدم وجح وبراهنلك
محكميتي كونلر دركي آفتاب كبي ظاهر وماهتاب كبي بلمرا ولمشدر بتخصيص
مزيننده وامور فضيلتنده لاف وكذاف وحيوف واعتافلده عوي بي معني ايدوب
١٠ كچنودلر امتيش پر وبال ماكيانله طاوس وار جولان وشهباز كردار پرواز اوج آسمان ايله
وزصانورلرشي بونلر شول قلاب اصحاب كيميايه وقلاش ارباب سيميايه بكزرلركه
اثبات هنر واظهار كهر ايتمكله استيوب بين الخلايق ملامت وخجالت وغرامت
حاصل ايدرلر مثنوي شول اهل كيمياكه اوزين ظاهر ايلدي نظم بلمزلكيله آلتون آدين
باقر ايلدي نثر هركلكه بي حيالك ايدوب قلدي پرده چاك نظم قدريني كوكه اير شكن
١٥ قلدي زير خاك نثر القصه دار قوتي بازويه كتوروب دست آويزلرين كوسترديلر

وهمين

وهمين ضرب مثله حرفمزه الكثرت قوه معدن غيري جاهلري قالمدي ومتاع لريني
ترازويه آوروب هر نقدر كه كندولرين سنكين طوترلر بر حبه نسنه يه قادر اولميوب
همان خفتلرين اظهار اتديلر نه برهان ايراد اتديلركه معقول اوله نه بر طريق طوتديلر
كه مقبول اوله مثنوي قوري نحو جدلدن اوكرلمز ايمي نظم اولورمي قاتي طاش
٥ دومكله يصيق نثر ضمير ضمايركشاي خاقانيه وخاطر حواطر عطاي صاحب قرانيه كه مغترس
ومدبر بو در سراسر حاللري معلوم وجميع قيل وقاللري مفهوم اولدي بهمين قصه
پر غصه مزكي وحكايت پر شكايتمزك فصل وحكومتي وقطع وخصومتي حكم شهريار
عدالت آيينه وتعيين پادشاه دنيا ودينه موقوفدر ملك حكيم خراسان واول عليم
بر هر اساس باشن مراقبه جيبنه وپاسين مجانبه ذيلنه چكوب تفكر دريا سنه
١٠ طالمشدي وحيوانلك بورسم هجوم واقداعنه حيران قلمشدي باشين قلدروب آداب
مناظره واطوار محاورهٔ بر له في الحال كفتار كلوب ايتديكه مثنوي منت اول پادشاه
عالمه كم نظم خادم قصر صنعي درم وخور نثر بولمق ايچون سكون سفينهٔ خاك نظم طاغلر
قلدي آهنين لنكر نثر خلقه دون كون هدايت اتمكيچون نظم دينه اندي بني لري سرور
احمدي جملدن اوروندليوب نثر ايلدي كاينانه سر دفتر نظم اولدي دوركلي سرور روشن
١٥ دين يزدان وشرع پيغمبر نثر دايرا اولدقچه خاك نه كردون نظم انور وردكچه دهر هفت اختر

بوله دایم شرف وجود دکله تخت جمشید وافسر قیصر نثر بو مرغ زیرک کم سایه سی مبارک
ولقاسی متبرک در بلمش اولسون که حق سبحانه وتعالی ذریات آدمه فیض اقدسندن
برر جهله استمداد ونور مقدسندن نهادلرینه بر رسمه استعداد قومشدر که هر بری
آیینه وار انعکاس انوار ذاته وارتسام آثار صفاته قابل اولمشدر هر بار کیفیت
احکامی فاعلیت الخوارجه قوتدن فعله کتوررسه لر مظهر اخلاص الهی ومصدر ازدواج
نامتناهی اولورلر توفیق عنایت ربانی وتحقیق موهبت یزدانی واسطه سیله افراد
کائنات وآحاد ممکنات ایچنده قدر جالی ومنصب عالی بولورلر جناب صمدندن
اول جواد مطلقدن فتوحات کلی ومواهب جملی تحصیل ایدوب دیده لری مفتوح
وسینه لری مشروح اولورلر پس نفس ظلمانی وادیلرندن کچلور وقلبک نورانی
صحرالرین آچلور که نه اکه حد وار در نه پایان بیت چرخ وفلک انچه بود درخشش
وانچه بود نام نهد عالمش نظم در صفت دل ایزد دل کم است آن هم چون قطره ودل قلزم است
نثر نتکم حدیث قدسیده وارد در لا یسعنی ارضی ولا سمائی ولکن یسعنی قلب
عبد المؤمن جوله مرغ روحانیلری قیود وصورتدن وقفص ناسوتدن اطلاق
حاصل ایلیوب عالم معنیده جولانکاه ملکوته وبرج لاهوته پرواز قیلورلر
کانوک بیاننده عبارات حیران واشارات سرکردان در بیت بحر یکی وموج هزاران

هزاران بیت روی یکی وآیینه ها بی شمار نظم سایه ظلمت زمیان رفته دور سایه وظلمت همکی کشته
نور ما جلوه یکی بود ولی هیچ بنی ما دعوی مائی وتوئی هیچ بنی نثر یعنی النهایت
رجوع الی البدایة مقتضاسنجه بو محنتکاه غربتدن کذر ایدرلر واول نزهتکاه عشرته
الی ماشاء الله سیر وسفر ایدرلر که اول سیر اندن زبان قاصر واول میداندن بیان
خاسر در مثنوی بن نیجه وجهیله ایدم انی شرح کیم اینی کی منقبت جانی شرح
لاجرم اول مقامده که خمخانه توحیددن درد کشلک وکاسه پیمانه چشلک قیلورلر
کهی جرعه اولورلر که قطره [illegible] کاه بحر اولورلر که ذره [illegible] کاه محو اولورلر کاه پیدا کاه مست
اولورلر کاه شیدا نثر والحاصل چون طینت آدم صلی الله علیه وسلم خمرت طینة
آدم بیدی اربعین صباحا حکمنجه ترتیب وتربیت بولدی ونهر حکمتدن [illegible] معرفتدن
صوارلوب شاداب وسرسبز اولدی بیت سیر وجودکش بلطافت رسید دورکش بکمالش
بخلافت رسید بیت کشور اسمای الهی کرفت بیت مملکت نامتناهی کرفت نثر صد هزار
رطب بر بر ودنوا وثمره بر موهبه ذوق وصفائی روح افزای انوک نهاد دروشن
انقیادندن وطینت پاک اعتقادندن علم کبی باشن قلدردی بهر طاوسان صحن
وطایران ملاء اعلاده بو قدر شرف بنی آدمله کوروب هر بقدر که خاکه باشن اندرر
وصنقار نقار کرد ازله زمینه کشته زاری [illegible] اول [illegible]

كيرمديو واول كنج نهانى كه بنى آدمه ويلمشدى ال ويرمديو **بيت** صبا زحال دل
دل تنك ما چو شرح دهد **ع** كه نشكفد ورقهاى غنچه تو برتوست **نظم** نه هر كه بال وپر دارد
كند بر آسمان پرواز **ه** بسا سر باز چون جعفر بود بى بال وپر طيار **نثر** الحق ذريات آدم
اولنوب عطا واحسان ومخلوقاتدن كاينا ما كان كمسيه اولمشدر وبو رسم قدر و رتبتى
ودعز وموهبتى بر مخلوقه بولمشدر رحله مواهبتدن برى صنف علمدر كه بدو فطرت
عالمدن واول خلقت آدمدن معتدم كه مصباح روح انسانى بر كوكب درى كبى زجاج
صافى ايچنده دخان كدورت جسمانيت ونقصانيدن كه ظلمات بعضها فوق
بعض اندن عبارتدر خالص اولوب روحانيتنه اثارت كامل كلوب كه نور
على نور الا اشارتدر مانند آفتاب شرق نقاب مضى وبرتاب اولمشدر **بيت**
آينه شد كه جمله بروچشم كس **ع** چون نظر انداخت خدا ديد وبس **نثر** چراغ اول عالمك
ديهمان اولدمده افراد موجودات ايچنده كوى سبقنى چوكان عنايت ازلى ايله
قاپوب هل يستوى الذين يعلمون والذين لا يعلمون تشريفاتيله مشرف اولوب اصناف
بهايم وانعام واصحاب انزو دايم بلكه قافه خلايق ذوى الاكرام اوزرنه تفضيل و
تكميل حاصل اولمشدر **بيت** ساخت دلش مخزن اسرار حق **مصرع** كرد رخش مطلع انوار حق
نثر والحاصل بو طايفه شريفه بر مقدار كه بحيثيت ظاهر علايق جسمانيه وعوايق
ايتره

چون
ودام
حاصل

بشريت برله مقيد كورنورلر بحسب باطن بينه مطلق العنان كلستان لاهوتى سيران
وبوستان ملكوتده طيران ايدرلر نتكيم اول كلزارك بلبللرى ديمشدر **بيت** ازدر
اين خاكدان كربه پرد مرغ ما **ع** باز نشيمن كند بر در آن كلستان **ع** چون به پرد از جهان
سل به بود جاى او **ع** تكيه كه باز ما كنكره عرش دان **مع** سايه دولت فكند بر عالمهم
كر بكند مرغ ما بال وپرى در جهان **ع** عالم علوى بود جلوه كه مرغ ما **ع** آبخور او بود
كلشن باغ جنان **نثر** همانا ايدى چون فضيلت بابنى دست علمله آچدر كوبنى آدمك
افضليتى حقنده بلاغت برمنه موقف كوهرين ساچدكى اولا بنه بيان ايلم
علمندر كه انك مخصوصيتى انسانه ندر حكم ايدرى العلم ما يتميز به المعلوم تميزا
تاما لا يحتمل النقيض مما ايدى اكرما به الافتخار كوز وسبب اعتزاز كز اولن بو علم كور
ايسه طوايف حيواناتدن بو نكله متصف اولمز بر حيوان وبو فضيلتى تحصيل اتماش
برجان بو قدر كه تارى كلدن وخارى كلدن وآبى كلدن وجز وين كلدن فرق
اتيه وتميز ايليه حكيم ايدرى علم بر فروعك اصولى وفروعى واردر اصولك عالم
وفروعك ملكى صورتى شرعى واردر انك نصيب علم آدم الاسماء مقتضا سنجه
وعلمناه من لدنا علما مقتضا سنجه اصول دونه زر به فروعدن كه اول زمانده آفتاب
عالمتاب كبى خالى دكلدر طلوعدن نتكيم وصفنده عالمك ديمشلردر **نظم** العلم

أَنْفَعُ فِي الفَانِي وَفِي البَاقِي ؏ وَأَنْقَلُ أَشْرَفُ مَعْجُونٍ وَتِرْيَاقٍ ؏ فَالجَهْلُ دَائِم
وَبِيءٌ مُهْلِكٌ سَمِيعٌ ؏ وَالعِلْمُ أَصْبَحَ فِيهِ دَقِيقَةُ التِّرْيَاقِ ؏ اما علم معاد ديرلر
كه مدار سعادات معنويه وسبب سيادات اخرويه در وساير حيواناتك نصيب اقسام
فروعدن در نه اصولدن كه اول عاريدر مراتب عليه يه ومبادي جليه يه
وصولدن اما علم معاش ديرلر كه معيار معاملات صوريه وسرمايهٔ مجاملات ٥
ضروريه در اول علم كه اوصول دينلدر شهپر افلاكيانلدر وبو علم كه فرع دينلدر پر وبال
ملكيان در علم معيشت برتر در علم آخرت روشن شعل در وعلم انسان دريا
محيط در علم حيوان اندن بر جدول قاين التراب واين السماء علم آخرت دخي
بر نيچه قسم اوزره در ذكري براسم اوزره در جمله سندن برسي علم دين
معرفت شرع مبين در كه اندي حزب حيواناتك دخي اول بحردن شربي ولر ١٠ واردر
وكروه وحوش وطيورك اول يوزدن شكوهي واردر كل امة تدعي الى
كتابها بو خصوصه ناطق در واشبو عمومه شاهد صادق در نتكم سيزول انبياكوز
دخي تحيتلا انبيا ملر واوليا كوز كشف والهامله اظهار شرع وسنت واجراء احكام
دين وملت ايلدكلر كبي بزدن دخي هر طايفه‌نك امام وپيشواسي ومرشدي معتمدي واردر
قوش قولاغوز سز اوچماز دير لر مثل در جوسيدن عمل لري بي خلل در ١٥

بحردن

پس آنلر سير تميز وقانون سرير تميز بابنده يا الوحي والالهام تنفيذ احكام وتعليم اعلام
ايلر اول جمله‌دن برى زنبور شهد صافي در واوحينا الى النحل بو مدعايه شاهد كافي در
اكر علم شريعتدن مراد نماز وتسبيح وعبادات صريح ايسه نظر ايليه كه حق سبحانه وتعالى
فاني قوملك حقنده كل قد علم صلوته وتسبيحه بيورمشدر پس آيت كريمه موجبنجه
احكام شرع مبين واوامر رسوم دين جمله‌دن خصوصا عموما جاريدر وبو فضيلت ومكرمت ٥
جميع حيوانه وانسانه عامه شاملدر بلكه بو بابده مزيت وفوقيت حيوانلر در
انسانلرك زيرا حيوانه شمولي زياده در بو احسانك آنوكيچون كه انسانك اغلب علومي
قبيل ظنوندر حقيقتده آنلر كبي علوم فنون جنوندر وما يتبع اكثرهم الا ظنا
ان الظن لا يغني من الحق شيئا بو مدعانك اثباتنه سبيل صريح ودليل صحيح در زيرا
ظنلك حكمي دايره علمدن خارجدر شول سببدن كه آفتاب يقين فلك المعارجدر وملك ١٠
المدارجدر مثل انوية بين كالاعمى والاصم والبصير هل يستويان مثلا افلاطن كه رونه
برزمانده طريق ظنون شبهه وشكدن خار زاردر وسنك وخشت اوهامدن ناهموار در
وپاي خرد اول راهكذارده بر افكار در ومحققلر دينلمشدر كه هر علم كه عمله مقرون اولميه
وهر اعتقاد كه طاعت وعبادتله مشحون اولميه اعتبار در وآنلر كبي علم صاحبنه
سبب ضلال واعتبار در وطلب حطام دنيا ايچون دامدر وانلر ضروري وان من ١٥

خوار وزار

العلم جهلا حكمنجه اول علمله متصف اولنلر عام در بيت نام كش عنوان نه قال الله و
نبي قال نبيست مع حاصل مضمون آن خران روز محشر است نثر بو سببدندر كه علماء
ربانيين رضوان الله عليهم اجمعين بحث العرف عدا اولنان علوملر بر نجه سن دليله
علمدن اخراج اتديلر و انلروك اصحابني ارباب ضلالت و اغوام و بال سلمه سندن ادراج
اتديلر قلم نستفد من بحثنا طول عمرنا سوا ان جمعنا فيه قيل وقال حضرت امام شافعي دن
رحمة الله عليه ربيع روايت ايدركه قچان بر شخص ايچون وصيت كتب علم اتسه كلام و صنعتلر
كتب داخل اولمز زيرا كلام علم دكلدر و امام مالك رحمة الله عليه ديمشدر كه لا يجوز و شهادت
اهل الاهواء و البدع اصحابي ايدبلر اهل هوادن مراد اهل كلام در رفيقي مذهب اوزرنه
اولورسه اولسون و امام احمد رحمة الله عليه ديمشدر كه علماء كلام زنادقه و
ابو يوسف رحمة الله عليه بيورمشدر كه من طلب العلم بالكلام تزندق پس بوندن
معلوم و بو بياندن مفهوم اولدي كه مذاهب اربعه اوزره فن كلام علم دكلمش
امام غزالي رحمة الله عليه اهل كلام حقنده بو قدر عنايت ايدوب احياء علوملر
بويله ذكر كه مبتدعلروك شبهه سن دفع ايچون و اهل هوانك نقضني منع ايچون
بو بير شهره در فن كلامدن خبردار بر شخص اولمق كفايت ايدر زيرا انلروك مذاهب
باطله سن ابطال ايلمك عقايد اسلاميه يي حمايت ايلر حاشا كه اكابر متكلمين دلايل

والتعصب صح

واهل هوانك

كلاميه ايله عقايدني تصحيح ايدلر بهان عرض لهي ويا اصول دينيدن بر اصل انوكلم
تنقيح ايدلر بهان عرض لري اول فنك تدوينندن افحام جاحدين و الزام معاندين
در بيت شبهه نا بد اهل دلرا از اعتراض جاحدين مع كم نكرده ره كه انرردست شيع انوارت
نثر و اول علم كه عنوانى حكمة موسوم در اولدي محققين سنت و جماعت يانند مذموم در
زيرا توفيق الهي سر منزل تحقيقه ايلتمز در و نه طبع عنيدني فايدلري كندرو لرين
تقيدده و تقليده غوطه شدر بيت حكمت يونانيان پيغام نفس است و هوا مع حكمت ايمانيان
فرموده پيغمبر است مع نيست جز نور نبي رهبر ترا سوي خدا مع از علي جو نوكه بوي بو علي
مستغدرست نثر اكر اول طايفه مشكات نبوتدن اقتباس انوار هدايت اتميلر
و شريعت انبياءيه جان و دلدن اقتدا و متابعت ايليلر بادية وجود بر بارلرين
هاويه طبيعي انوار ايچنده قطع ايدوب كعبه حقيقته ايره مزلر نتكم شيخ الطريقه
مرشد الحقيقه مقتداي الملة و الدين صاحب اليقين و التمكين حضرت شهاب الدين
السهروردي انعم الله تعالى سره بانواع الهدايا ديي بيورمشدر شعر و كم قلت
للقوم انتم على شفا حفرة من كتاب الشفاء مع فلما استهانوا بتوبيخها مع فرغنا الى الله حتى
كفى مع فماتوا على دين رسطاليس مع فعشنا على ملة المصطفى نثر حكيم اتيدي بر نكيم
سويلدكراست در و هر شبهه كه ايراد اندوكي بيكم وكاست در اما سيزوك علمكز

حقيقة

نتیجهٔ مقدمات وهم درو بزم علممزه فیض انوار ذی فهم درنسبتده بو چرخ برین
واول زمین درحقیقت بو نور آفتاب واول سایهٔ بی تابدر یعنی علم انسانی شول
علم یقین درکه آدم وسواس شیطانیدن آرنوب پاک وهواجس نفسانیدن خلاص اولوب
تابناک اولدقدن صکره فایض اولور که اول صحاده حکمت یونانی کسراب بقیعةٍ
یحسبه الظمآن ماء قبیلندندر نتکم دیمشلر بیت بقیاسات علم یونانی
نرسد کس بذوق ایمانی مصرع عقل خود گیرت تا بمنطق ورای مصرع ره بردبا جناب پاک خدای
کر بحکمت کسی ولی بودی مصرع شیخ سنت ابو علی بودی نثر حاشا که اول معقول علم که مقد ماتنده
ظنون واوهام الی ونتایجنده شکوک والزامک مدخل اوله اصحاب یقینی الکا
التفات ایلیه وارباب دین انده علی وجه القبول سوز سویلیه مثلا عناصر
اربعه دن مرکب بر مزاج بولنه که کیف وکمده مساوی اولوب معتدل حقیقی
اولمق ممتنع اوله یا ممکن ما فوق کرهٔ خاک اکر عناصر در وکر افلاک فی نفس الامر متحرک
اولمش یا ساکن بیت بانزهات حکمت یونان تراج کار مصرع بس نیست کتب نبی وولی
هر دو معتقد است مصرع انکه کم بارکاه قدم برسر آورد مصرع کر جان پاک بینی روی آثار مصطفی
ابت نثر بها ایتدی متوز درکه شوردریا قطرهدن معلوم ونور ذکا ذرهدن
مفهوم اولور کاه مؤثر اثرندن وحال رسول خبرندن بلنور آنالر دیمشلر که قوت لو

مصطفات

کون طوغندن بلو در بیت اکر باکی بود در تن اثر از روح بنماید مصرع وکر
صافی بود کاغذ رقم از نقش بر خوانش نثر چونکم سیزوک علمکز لدنی والهی در
ونتیجهٔ فیض نامتناهی درندر که علماء عظام وحکماء کرام کچنلرکز میل مداهنت و
تاویل مراهنت برله احکام شرع وسنتی وآیین ملک وملتی تبدیل وتغییر ایدرلر وفقرا
وزهاد کوزومشایخ وعبادکز عجب وریا وکبر ومکر وحقد وحسد وبخل ونکد برله
هر امورده تلبیس وتزویر ایدرلر بیت فرداکه پیشگاه حقیقت شود پدید مصرع شرمنده آن
رویی که عمل بر مجاز کرد نثر نتکم مناظرات سابقهده انلرک وقاحت احوالی وقباحت
افعالی ذکر اولنمشدر بیزوم طایفهمز اکر شهر بدر اکر بادیه وکر کوهیدر وکر عادی اولی
علم که پیرایهٔ سرمایه لری در وشول دانش که سرمایهٔ پیرایه لریدر تسلیم رضا وقبول قضا
اوزره اولوب روز وشب تسبیح وطاعتله روزکارلرین کچنورلر بیت زما فعلی
نیاید فتنه انکیز مصرع ولیکن از شما در صد یکی نیست نثر حکیم ایتدی شرف آدمی شول خاصیت
برله در که نفسلرین تذکیه وقلبلرین تصفیه در وروحلرینی تخلیه وسرلرین تحلیه ایدوب
لوب درونلری انوار سبحانیله مزهر واسرار یزدانی برله منور اوله الحق بو
خاصیتشان آدمیدن غیری بر مخلوقه موجوده میسر دکلدر وبو موهبت نهاد انسانه دن
غیری بر مخلوقه مقدر دکلدر حما ایتدی بیزودم دخی ما بینمزده تهذیب اخلاقله

ارشاد و تبدیل اوصافله تحصیل رشاد مقرردر حتی مشاهد اولنمشدر که حیوانات
وحشیه بر ادنی زمانده تربیت و تلقین برله نیچه اهلیت بولوب اخلاق حمیده
و اوصاف پسندیده تحصیل ایلر و سباع و ضباعک طبع آتش نهادندن سبع شداد و کافرک بنیاد
کبی محکم اولن سبعیتین صفتلری حلم و سکینته مبدل اولور و طیور پر نفورک و
حشتلری و طوایف بی حضورک دهشتلری نه وجهله الفته و موانسته تبدیل ٥
بولور و سایر هوام و سوام دخی بو معانی میسر و بو احواله متصوردر بیت
چوب حقیر را اگرش تربیت کنی ٭ جایش رود که تکیه که خسروان شود نثر حکیم ایتدی
شکل بو قدر که سیزده دخی مصاحبت انسانله و انلردن تربیت و احسانله تبدیل اخلاق
بعنایت ملک الخلاق واردر نتکم ابن یمین دیمشدر قطعه صحبت اثر خود بکند
کرم خردمند ٭ با خود در ناموس بصد رنگ در آرد نظم همسایکی جوی درین باغ که آخر ١٠
آن جوبه آنکور در نکی برارد نثر اما سیزوک تبدیل اخلاقکزک باعث انساندن خوف
و خشیتدر و رجاء امنیتدر که وهم حیوانی طبع نفسانیدن قوبر بیت کیرم که مار
جوبکندن بشکل مار نو کو زهر بهر دشمن و کو مهره بهر یار نثر بیزوم تبدیل اخلاقمز
خوف عذاب آخرتدن و همه قطیعت رحمتدن در و رجاء نعیم جنت و امید لقاء
حضرتدندر و اول خوف و رجا نتیجهٔ نور عقل و دلدر نه مقتضای ظلمت آب و کل ١٥

تحصیل

بیت از ان بدیر مغانم عزیز میدارند ٭ که آتشی که نمیرد همیشه در دل ماست نثر
حکما ایتدی امام جعفر صادق رضی الله عنه و عن اسلافه بیورمشدر که العقل اعطینا
لمهر لمعرفة العبودیة لا لمعرفة الربوبیة چونکه نتیجهٔ نور عقل علم عبودیت اوله
ندنکه بو خصوصده سیزدن بیزوم اوزرمزه فوقیت اوله اثبات ایدک که عبودیتله
بزم رسوخمز سیزدن زیاده در و کدورت عجب و ریادن صادق و ساده در بیت ٥
خاطرت کی رقم فیض پذیرد هیهات ٭ مکر از نقش فراکنده نظر ساده کنی نثر حکیم
ایتدی ای غافل حیواناتک کمال اولدر که اوصاف انسانیدن بعضی صفاتله محلا
اوله و انسانک کمالی بودر که اخلاق الهی ایله مجلا اوله مصرع آیا تو کجا و ما کجاییم
و حدیث قدسیده واردر که یا بنی آدم خلقت الاشیاء لاجلک و خلقتک لاجلی
حکما ایتدی بو خلعت کرانمایه و مرتبهٔ بلند پایه وجود ذهنی نکمیدر یوقسه وجود ١٠
عینی نکمیدر حکیم ایتدی لا یلج ملکوت السموات مالم یولد مرتین حکمنجه بو عطیهٔ
سبحانی و هدیهٔ رحمانی بعد از ولادت ثانی محضا عنایت ربانیدر یعنی اولاکی
وجود مجازی انوار وجود حقیقه مجازی اولوب اول انوارک شعشعه سندن کلیا
فنا بولدقدن صکره و محو مطلق اولدقدن صکره در بیت زلف آشفته او موجب
جمعیت ماست ٭ چون چنین است پس آشفته ترش باید کرد نثر یقسه کلخن طبیعتده بنلکه ١٥

بولدقدن

نفس اماره وجملۀ نفسانیه کرفتار دنیای غدار اولنلر ایچون دکلدر نتکم دیمشلردر
اقبل علی النفس فاستکمل فضایلها ✿ فانت بالنفس لا بالجسم انسان ✿ بل هرکم
بو بادیه یه قدم بصه کعبۀ آماله ایرمز و هرکم بو یوله خدمت کمرین قوشنه دولت و اقباله
ایرمز نظم باعنایات حق و خاصان حق ✿ کر ملک باشد سیاهستش ورق ✿ خیلی
قطاع القیافی الی الحمی ✿ کثیر ولکن الواصلون الیه قلیل دیکر بتر جام جم انکه نظر توانی
کرد ✿ که خاك میکده کحل بصر توانی کرد ✿ نوکز سرای طبیعت نمیروی بیرون ✿ کجا بکوی
حقیقت کذر توانی کرد ✿ جمال یار ندارد حجاب و پرده ولی ✿ غبار ره بنشان تا نظر
توانی کرد نثر حق الانصاف بودر که انسانه فضل و رشاد و قدر و سداد بحسب الجامعیة
والاستعداد درنه من جهة الافراد والآحاد دها اندن بو دعوایه برهان معقول و
ومنقول و شاهد عدل و مقبول کرکدر دعوای مجرد له ومثال و سند له اولماز ١٠
حکیم ایندی بو مسئله ده عقلك عقل الی و قیاسك مدخلی یوقدر زیرا مراتب تهذیب
اخلاقك بو مرتبه نهایتی در کوزدنشی اشمله لاحرقت سبحات جلاله دین
لردندر زیرا عالم حقیقتك وسعتی وکشور معنینك فسحتی شول مرتبه دکلدر
که صور محصورات عبارتله ونیز وضعی وجعل اسعار انله احاطت میسر اوله
یا وسایل دلالات مطابقی وتضمنی والتزامی ویا ترتیب مقدمات الزامی ١٥

ایله حیاطتی متصور اولا بیت نشانی میدهندت از خرابات ✿ که التوحید و اسقاط الاضافات
نثر پس ناچار بونك بیاننده و براکی مقدمه نك عرض اجمالندن و بر قاچ نکته نك ایجاز
احوالندن لابددر ویضرب الله الامثال للناس لعلهم یتفکرون الحق بان سکنت
اقتدار هر نقدر تند در بو میدانده یی دستیاری امثال و اشباه کندر دکر کوش هوشیله
سامع و شمع متعال لامع دن برلمعه یه قانع اولورسك بیانمزه حقیقت حال و حقیقت ٥
متعال عیان اوله بیت نکتۀ عارف چو از دل بر زند ✿ آفتاب از چرخ چارم سر زند
نثر بما ایندی سندن بیان شریف و بندن اصغای لطیف که مراد من حقله عملدر شر
جدل و صلاح مابین درنه خلل حکیم ایندی آکاه اولکه تهذیب اخلاق باحسن عادت
ملازمت عبادتله اولورکه انوك طریقی پرتوی توفیق و موهبت تحقیقی مواظبت
صحبت اخیار و مقارنت ترتیب ابرار در بیت چاره در دفع خوطر صحبت پیر است ١٠
پس ✿ رخنۀ یاجوج بستن خاصۀ اسکندر است نثر که وجود شریفلری کبریت احمر
وعنصر لطیفی خمر محبت اللهله مخمر در پس انلرك صحبتنه ملازمت و خدمتنه مداومت
شول حدده کرکدر که نفس طالبده نقوش آثار محبت حق ارتسام ایده و نهاد سالکده
ورق صفات ذمیمه انفصام بوله بیت دل که آیینۀ شاهیست غباری دارد ✿
از خدا میطلبم صحبت روشن رایی نثر کلام ابرار و حدیث اخیار ذکر الرفیق ثم الطریق ١٥

الدليل ثم السبيل ويا نور عقل معادله وبر نوبت سعادت مادرزادلى اولور كه
سالك اولن اول شموع روشن نهادله ظلمات طبع هيولانيه وعقبات راه نفسانيه كمال
بصيرت اوزره اولوب جادۀ استقامتدن طشره قدم بصماز بيت هر كرا طالع است
ياور وبخت م باشدش م كلاه كردون تخت نثر يا قوت نور ايمانله ومزيت كربت عوائلله
اولور كه اخلاق حسنه يه ثوابك ترتيبنه اعتقاد واخلاق ذميمه يه عقابك تعقبنه
اعتماد ايليوب خيره راغب وشردن مجتنب اولور فلابد اكتساب خيره مواظبت و اجتناب
شره مداومت اتمكله ملكات حميده حاصل وصفات ناپسنديده زايل اولور بيت
چون فلك كرده محيط جزو كل از خير وشر م هر كرا از عقل كل فيضى نصيب او فراست
نثر يا نور توحيد در سر تفريدله اولور كه تجليات جمال حق سالك كليا محو مطلق
ايدوب تمام علايق بشريتدن پاك بر آيينۀ تابناك ايلر پس فضل خدا الا عطا ايليوب
قلبنى عرش ذات وروحنى لوح صفات قلور بيت از افق مكرمت صبح سعادت
دميده م محو مجازات شد شاه حقيقت بديد ديد نثر الحق نور توحيدك وسر تفريدك
طلوعى وحضورى دخى اولمز الا وقوف قلبى برله ذكره ملازمت وقبلۀ حقيقتك
توجهنه مداومتله اولور مشايخ طريقت قدست اسرارهم جملۀ اذكاردن ذكر لا اله
الا الله اختيار ايتمشلر درنتكم حضرت محمد مصطفى صلى الله عليه بيوررشدر كه الذكر لا

بازداشتم
اله الا الله كه بو كلمه كه جامع الاذكاردر ومختار الابراردر مضمون شريفى نفى ما سوا ايله
اثبات حقدن مركبدر بركم كه سمت غفلتله وصفت طبيعتله موصوفدر رشك يوقدر
كه قلب ظلمت نهادى انتقاش نفى حق واثبات غيرله مشعوفدر پس المعالجة بالاضداد
حكمنجه بو كلمۀ جامعه الا خوب علاجدر وظلمت شوقه دن اخراج ايدوب نور توحيد
عجب م منهاجدر بيت خوش آنكه دلت ز ذكر پر نور شود م در پرتو آن نقش
تو مغمور شود م انديشه كثرت زعيان دور شود م ذاكر همه ذكر و ذكر مذكور شود
نثر ترددكلدر كه بو دريادن نور قدمدن ولجۀ مرتبه نهر كرمدن صفات ملكوت
ونعوت جبروت جدوللرى مجارى فيض سالكه جريان ايدنلر واخلاق الهى
ايله تخلق وصفات ربانى ايله تحقق بر توللرى اقمار قلوب سالكه لمعان ايدنلر
افمن شرح الله صدره للاسلام فهو على نور من ربه بدالك بدر طالع عنك احتنامه
ولاح صباح كنت انت ظلامه م پس وجود سالك نهرا يكن بحر بى پايان وبدر كن
مهر تابان اولور مراتب كمال انسانيه بو نزدن اعلى مرتبه ومنازل خصال آدميه بو ندن
اجلى منزل اولمز وبو منزلتك نهايت كمالى وغايت جمال وجلالى رسول رب العالمين
شارع شرع مبين خواجۀ دنيا ودين حضرت محمد الامينه مخصوصدر صلى الله عليه وسلم
كه بو مقامك ذروه سنده نه نبى شريكدر الا نه ولى نه ابو بكر شريك اوله بيلور نه على

امّا جو عمر نوش لري نيجه نهايت و مدهوش لري نيه غايت بو قدر بس علىٰ نفسه فليبك
مَنْ ضَاعَ عُمْرُهُ وَلَيْسَ لَهُ فِيهَا نَصِيبٌ وَلَا سَهْمٌ رباعي افسوس كه وقت كار از دست برفت
اسباب وصال يار از دست برفت ع در عوض يك دولت نا پاينده صد دولت پايدار
از دست برفت تمّ والحاصل بو مرتبه ده اول نسنه كه عاشقه مانع وصال اولور عارفه
آيينهٔ جمال اولور زيرا قبلهٔ عارف اسرار تقابل اسما و صفاته و انوار توحيد ذاته كنجينه ٥
نور وحدتدن ديلٔ جاني منوّر و سبل كثرتدن چشم جهاني تمام مطهّر اولوب احول
كبي رويهٔ اثنينيتدن خلاص كلّي بولور الله نور السّمٰوات والارض اشارتي نه يوز
دن دركاه معلوم اولور و نحن اقرب اليه من حبل الوريد بشارتي نه جهتدن تمام
مفهوم اولور كلّ شيء هالك الا وجهه كعبه سنه داخل اولور و لله المشرق والمغرب فاينما
تولّوا فثمّ وجه الله نكته سيله عامل اولور بيت هر كه اندر نقاب جاويد است مثل ١٠
او بچو بوم و خورشيد است تمّ زيرا بو حالكه يثبّت الّذين آمنوا بالقول الثّابت متقضاسنجه
غايت و بو رسالكه ذلك بانّ الله هو الحقّ وانّ ما يدعون من دونه الباطل مقتضاسنجه
هدايت اوله ذات بي نهايت حقّي صفت صمديتله الكلر و آثار حقايق ذو الجلال والاكرام
كمالي بلور هر باركه غيب هويّت يوزدن نظر ايله جمله بطون جلالي بر كورور هو الله ٥
الواحد القهّار لا تدركه الابصار و هو يدرك الابصار و هو اللطيف الخبير سبحان ١٥

من لا يعلم ما هو الّا هو معرّبان ملائ اعلانك دخي كمزوكي عاجز و قرو مانده اولدوغنه
واقف اولوب جميع اجزا اسيله خلاو ملاده فرياد ايلر كه سبحان ربّك ربّ العزّة عمّا
يصفون و شول وقت كه مظاهر موجوداته تنزّلات اسماء متقابله مراتبدن تنزّلدن نظر ايله
حضرات تجلّي و تنزّلات بدلي انوار يله جمله ظهور و اكرام مشاهد ايلر سبحان من ظهر
في بطونه و بطن في ظهوره پس نكته ٔ وجوه يومئذ ناضرة الي ربّها ناظرة مبين ٥
اولور و سرّ رأيت ربّي في احسن صورة معين اولور نظم اندر دو جهان هيچ
كل و سنبلي نيست م كز بوي وصال تو در و رنكي نيست تمّ وله الكبرياء في السّمٰوات
والارض و هو العزيز الحكيم لا جرم الّا هو الظاهر والباطن جمعيتي و بر لوب ما رأيت
شيأ الّا و رأيت الله فيه و لا يتنده تحصيل عملكي ايلر پس آنوك ذات شريفي مجمع
جميع محامد و مآثر و عنصر لطيفي منبع جمله فوايد و منافع اولور بيت تلقين و درس اهل ١٠
نظركي اشارت است م كردم اشارتي و مكرّر نميكنم ذكر جايي كه نشان بي نشانست
لخاك انكشت خيال در دهانست انجا تمّ همايي همّتي هر كره مذبله شهوت و هوايه
نزول ايلمز و عنقاي عزيمتي قطعا جيفهٔ دنيايه قونمز چونكم انوار الهي برله حقايق
اشيايه كماهي واقف اولور و استار حجبي روئ اكوانده كاشف اولور لا جرم اندن
بردخي حيل ملاهي و قصد دواهي كلمز نه سراب عشوهٔ دنيا يله مغرور و نه شراب ١٥

ناضرة

نشوه هوا ایله جمکور اولور خاتمت احوال تلوّثِ غرامتدن مصون وعاقبت افعالی
واعمالی تحرّثِ ملامتدن مأمون اولوب تمتّعات حسّیه دامندن نجات وشهوات
بهیمیه الامتدن خلاص بولور نه آمال حسیه و نه احوال نفسیه الکاراه زندکی ایله بلور
بلکه خارج از اختلاف روز و شب است ﷺ وقت را کاه این وکه آن نیز بیان ایتدیکی وجهله حکم
بو تحقیقده دلایل عقلی غیر قایمدر البته براهین نقل دن لازمدر حکم ایتدیا درویش
ربانی بو بیانک برهانیدر که حضرت رسالتدن علیه السلام اسناد صحیح واثبات صریح ایله
ثابتدر که لا یزال العبد ان یتقرب الی احبه فاذا احببته کنت سمعه و
بصره ویده ولسانه فبی یسمع وبی یبصر وبی ینطق وبی یبطش وقتیکم بو قربک
جلالتی عارفه لقایی سایه ایله آفتاب ما تری فی خلق الرحمن من تفاوت
آنوک نظرندن غایب اولمز فلابد مُفیق زماندن و تنکنای مکاندن خلاص ١٠
کلی بولوب لیس عند ربک صباح ولا مساء سرّی ایله سرّ لنور وکندو وجودنی
آنده مستهلک کوردی معا ایتدیکی قران حکیم کریم و فرقان عظیمده دخی بو معنایه
اشارت واردر حکیم ایتدی وما رمیت اذ رمیت ولکن الله رمی بو قضیه نک
حقیقتنه ناطق وحقیقته شاهد صادقدر معا ایتدیکی الآن حصحص الحق اما بو
قدر واردر که بیانک سباقی سیاقنه موافق وکلامک بداتی نهایتنه مطابق ١٥
سبقی

دوشمدی زیرا بو حالت و منزلتی و بو مقام و مرتبتی ولادت ثانیه دن صکره یعنی
فنای وجود مجازیدن صکره دردیکک و بو منزلت طور اعلا و نور فهمدن بالا
دردیکک معلوم اولدیکه علم که نور عقلدن مستفاد اوله اول مقامده معزول ایمش
بو اجلدن دلایل عقلی اول یرده مردود و مدخول ایمش سن خود شرف انسانی ابتدا
علمله اثبات ایتدوک و تمییز آدمی برله تفضل لرنه ایراد بیّنات ایتدک بین الکلامین ٥
مخالفت و معارضت کورندی حکیم ایتدی حفظت الشی وغابت عنک اشیاء
مقدما سکا علم تقسیم ایدوب دیدم که علمک اصولی وفروعی وغروبی وطلوعی
واردر بر نسنه کم فیض نور عقله موقوفدر قسم فروع بیدر فروعدن معدوددر الرحکم عقله
حکم الاصول یسری فی الفروع مقرردر واما اول علم که بعد الفنا فی المقام البقا
تعلیم حذیله وجام جهان نمای وعلمناه من لدنا علما برله درصبح صادق مثال اول ١٠
نور ذو الجمال والجلال دلیل رجحان وفوقیته برهاندر بو مقامده علمدن مراد اول
علمدر که اساس قواعد دین وبنیاد مبانی یقین در ﷺ این همه علم جسم مختصر است
علم رفتن براه حق دکر است ﷺ تر اینست درخوبی که هر کس آن نمیداند ﷺ خفی کل ورق در
دارد که جز بلبل نمیداند نه نیمخواند ﷺ وقتیکم حکیم خراسان شرف انسانی بو یوزدن بیان ایلدی
وتکریم بنی آدمی بو روشن تقریر له عیان ایلدی قبایل وحوش وطیوردن وطوایف ١٥

ایمش

في مقام البقا

[illegible]

مُفیق

مارومور دن انده حاضر اولنلر و بو ماجرایه سامع و ناظر اولنلر سر جمله حکیم خراسانک اعتراف
اوکنه بیره یوزلر سوردلر و بني آدمک فضلنه اعتراف و دریای اعتذاردن ا
ایدوب شهریارک ایاغنه باشلر اوردلر و سراسر اغز بر ایدوب الحمد لله علی فضله
وانعامه قد قعد الحق في مقامه دیدلر القصه نسایم سلوت و روایح راحت تنسیم
ایدوب و تباشیر صدق و صفا و خناشیر مهر و وفا تبسم قلوب زنک و غم و دهشت
و غبار وحشت کوکل آیینه سندن سلندی و اکی جانبدن طبیب خاطر جانلره قبول
دل و جانله عذرلر و تسلیلر قلندی بیت ماه فلک از محاق بیرون شد روز نکار جهان
همایون شد اختر سعد بخت کرد طلوع طالع روزگار میمون شد بخت دولت
ز لهو کشت قریر دیده ملکت ز عیش کلکون شد خرمي هم عنان عیش کشت ذرتی غم
رکاب قارون شد یوسف از قوجه رهائي یافت یونس از بطن حوت بیرون شد
نثر پس شهریار عادل و آصف نصفت شمایل و شیخ الاسلام فاضل و قاضي القضاة
مرضي الخصایل و سایر اکابر و افاضل حکیم خراسانه تحسین و اول بیان بر برهانه آفرین
ایدیلر همانده شهریار عدالت شعار امر ایلدیکه بو قصه بر غصه من الابتداء
إلي الانتهاء دلایل معقوله و براهین منقوله سیله قاضي القضاة ثبت سجل و دفتر
و رسائل ایلدي و شیخ الاسلام انوک اوزرنه امضاي فتوي اجاي اقوي تبیین

اوردي و دبیر دیوان سلطاني و منشيء محکمه خاقاني انواع بلاغت و اصناف
براعتله علي الطريق بالانشا منشور نامه یازدي و صاحب دیوان عالي ذیل نامه یه کتاب تاریخي
کتاب باب ارشاد دربیان اعدادایچون تحریرا في اوایل محرم الحرام من شهور سنه
اربع و ثلاثین و تسعمیه تسطیرین ابتدء و خاتمه سنه بمقام السلطنیة بروسه
المحمیه تحریرین ایلدي میزان دفتر شاهنشاهي اولنلر ظهرینه مهر قبول اوروب مختوم
ختامه مشک صورتین عرضه قلدیلر و زبر عطار دفطنت کنشکي ذوحلله بیر نامه یی
برات شاهیه و عنوان حکم پادشاهیه نشان همایون صاحب قراني انفذه الله تعالی
في الربع المسکون مادامت السموات والارض و توقیع رفیع جهانبانی لازال امطار
في امطار الاقطار و الاقطار الامطار الي یوم یبعثون چکوب حکیم خراسانک النه
ویردیلر نا کم من بعد هیچ احد کائنا من کان من افراد الحیوان بوجه من الوجوه
و نوع من الانواع في البلاد و الاصقاع دخل و تعرض اتمیه بیت شکر خدا را که
بعون ازل شد بصفا جنک و خصومت بدل منهي اقبال در این کهنه دیر غلغله
انداخت که الصلح خیر انکه زدي دم ز شقا و شقاق مي سپرد راه وفاء و وفاق
این همه خاصیت عدالت و داد وین همه فرزند از آن عدل زاد معدلت شه اکر انیان بود
فتح ممالک همه آسان بود نثر فلا بد اوله جمع کثیر و جم غفیر یکدیکل روشن اولوب

حضرت سلطانه وجملهٔ ارکانه وعلمای دورانه عبودیت دعالرین وحضرت اسنتکاف
ثنالرین ایلیوب اعتذارله اعتفاق طلبن قلدیلر وخرّم خاطر وفارغ البال ومسرور
ومنتظم الاحوال مقام لومعاهٔ عزیمت ایدوب طاعلدیلر والله اعلم بالصواب والیه
المرجع والمآب الحمد لله والمنّة بو مقالهٔ دلپذیر ورسالهٔ لانظیر حسن ترتیب ونظامله
مرقوم ولطف ختام اختتامله مختوم اولدی بیت قلم لر صندلی دفترلر ذوالاذین
دوات اغزینه خشکین مهر اورلدی یوزین دورب قرا ایازولونامه قان اغلادی
للدن جشم خامه یوز آقلیغیله اول چقدی کتابه بوکیک پردن ایدیر اولدی نظاره
نثر اگر حکیم امعان نظر اولنسه مصنفک نامهٔ اعمالی کبی تسوید عبارات سقیم ایله
روسیاه در ومؤلفک جریدهٔ امالی کبی تمهید استعارات عقیمه ایله پرتباه در بیت
بجست مرغ ز دست وبرفت تیر از شست چه سود اگر تو کنون تیت دولت خواهی ١٠
نثر اما وسعت اخلاق اصحاب کرمدن متوقع وفسحت ارباب شیمدن متمنع
در که عیوبنی ذیل عفو ایله مستور وصاحبنی ذکر خیر ایله مسرور ایده لر وسقطاتنه
ناظر اولوب اعتراض ایلمیه لر وهفواتنه باثوب اغماض اغمیه لر وقلم احسانله
نقصانی اصلاحدن اغماض قلمیه لر شکل بوقدر که اگر عین رضای عرفانله ملحوظ
اوله مدت مدید وعهد بعید بو جریدهٔ پرکهنه وکوبک نسخه سی تحزنیات روزلرلد ١٥

روزکاردن محفوظ اوله وتردّد دکلدر که اگر لطف التفات قوم احساندن
مطروح اولیه مرور لیل ونهار وعبور اعصار ایله بو مختصرک خوب رویک چهره سی
حرف کبیرلر وکل ناخن انکشت دخلیدن مجروح اولیه غرضم پس بو نقش دلکشدن
بودر در خاطر شوشده نقل ایدیجک بو دار حیرتدن الی یوبیجق قیود صورتدن
٥ بوکدزکاه ده نشانه اوله بر دعا اتمکه بهانه اوله نظم یوقسه بو خامه کبی شکسته زبان
ولال ونامه کبی خسته جان وسیه حال نه ذرهٔ خاکسار ونه غبار بی مقدار در که مجالس
اهالی روزکارده ومحافل افاضل ملک ودیارده که هر بری مهر سپهر فضایل وبدر
شمایلدر عرض کهر ودعوای هنر قصدین ایله نظم خواجه نیجه خواجه لر لق لاف
اودر جون ای الکدر الله کهرمایه سی وکیسهٔ دلاک پر زر اولدی طوت
١٠ برای درهم دراندا وایه سی اول حلیه دن نیجه فخر ایلر کم عاریت ویرمشدر
بهایه سی خضر صفا بو بنده اصغر وکینهٔ اکثر بو نیجه زماندر که قصور حال وقالنه
معترف ونجه اعتذار واستعفاده معترف اولور خاطر کافه ظرفاده مرکوز
ومضمر ودل وجان دفاترنده محروز ومدغم اتمشدر که دهان نظم وانشاده یعنی
اسرار عیوبنی افشا یه اختتام اوره لکن الامر بید الله انه یفعل ما یرید
١٥ یعدر بیت من جهد همی کنم قضا میکوید بیرون ز کفایت تو نودا کارها سقط

بهانه یی فعالمش
جلنس ترجمه
شوکم
حضر

امید درکه الامور مرهونة باوقاتها حکمنجه من بعد **نثر** کسوب سوزدن زبانم
خامه کردار [illegible] دورم رویم جهانده نامه کردار **نثر** وجناب شیخ سنائی کبی بر
زمانده بو بیت دلپذیری وردزبان ایلیم **بیت** بازکشتم زانچه کفتم زانکه نیست
در سخن معنی ودر معنی سخن **نثر** بلی هرچنکه استیلاء محبت حق واستعلاء معرفت
جمال مطلق ظهور ایله منهدم قواعد فهم وسبب نقض معاقد وهم اولور که استغفیث
بالحدق عن القدح نتکم مناظره اخیرده بو معنی بیان اولنمشدر حکم
الضرورات تبیح المحظورات مقتضاسنجه بیوم من یزید مناظره‌ده یعنی
اثنای محاورده دلالت ناطقه بعضی عوانی معانینک چهره سندن پرده
کشالک برله سخن فروشلک ایلیه که اول قدر جزوی برله مأمول درکه بو حقیر
ناکزیر نقض پیمان برله مسئول اولمیه والذین ینقضون عهد الله من بعد
میثاقه ویقطعون ما امر الله به ان یوصل ویفسدون فی الارض اولئک هم
الخاسرون زمره سندن داخل ومدخول اولمیه که عند الشرع شیء یسیر و
امر حقیر معفو در **بیت** بو پوشش دامن عفوه بذلت من همت [illegible] کو آب روی تربیت
ویتق قدر نرود [illegible] علی الخصوص دعای پادشاه اسلام وجمال الانامله وثنای صاحب
قران کیتی ستانلده ومدح شهریار آفاق الاستحا قلدر زبانم اورلکی وسخن

کسترلک ایلمک هل ترزقون وتنصرون الا بضعفائکم ولا یزید القدر الا الدعاء
حدیثی موجبنجه کافه برایانک وعامه رعایانک اوزرینه فرض عین وعین فرض در وبو زمانده
واجب الاداء دین وفرض در واید الله تعالی سلطنته بالعدل والاحسان واید الله
دولته الی آخر الزمان **بیت** روزکارش همه خوش باد که در دولت او روزکار و سر وکار همه
خوش میکذرد **نثر** وعلی وجه الیقین معلوم در که بند پیوند عقد عهد وعزم حزم
فضولندن وبیانک مدخولندن فراغته درنه ترک طاعت وعبادت الحق مناقب و
مآثر سلطانیه ومحامد وفضایل صاحب قرانیه که مهدی آخر الزمان وعاصم حوزه
اهل اسلام وایمان وقاصم اصلاب بغی وطغیان وباسط امن وامان وفایض انوار
عدل واحسان ومالک ممالک دوران وقهرمان کون ومکان وواسطه عقد نظام جهان
ورابطه عقد زمین وآسمان در **بیت** شاهی که رود زاحسان از دست کوهر افشان
باشد دفاین کان نجشد خزاین یم **نثر** جیران صبا زعرمش حزم جهان زبر مش
کمتر غلام رزمش اسفندیار ورستم **نثر** وباقی مبانی عز وتمکین وخلاصه ایجاد
وتکوین وفخر سلاطین اولین وآخرین وذخر ممالک دنیا ودین وخلاصه الماء
والطین وخلیفه رب العالمین وبنده کزین جهان آفرین وملاذ الملهوفین والمساکین
نظم از حوادث خلق را درکاه او سد سدید تا وز وقایع ملک را فرمان او حصن حصین

ازره تعظیم و رفعت پادشاهلش ربی ۷ و زیبی احسان و منت تاجدارانش زمین
نشر به نور مبالغه اولنسه و تطویل و اطناب قلنسه فللکرام من التطویل تصدیع
قضیه سیله اعتراض کلمز فلکثرة التکرار تشییع شنیع مقدمه سیله انتقاض اولمز حضرت
حقدن و جناب جواد مطلقدن مسئول جمیع عالمیان و مأمول جمله اهل جهان اولدر
که بو شهریار هفت اقلیمک بر زمانده آرای عالم آراسنه که مهر نور افزای ایام دین و ٥
دولت و ماه ظلمت زدای لیالی کفر و ضلالتدر وهو الذی جعلکم خلایف
فی الارض ورفع بعضکم فوق بعض درجات لیبلوکم فیما آتیکم ابتلا سندن
کماله انتباه بی اشتباه عطا ایلیوب ان الله یأمر بالعدل والاحسان وایتاء ذی
القربی وینهی عن الفحشاء والمنکر والبغی یعظکم لعلکم تذکرون ان الله
یأمرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها واذا حکمتم بین الناس ان تحکموا بالعدل ١٠
آیاتنک بیناتی دلیله عامل اولمقدن و عدل و احسان عالمینه شامل اولمقدن خالی
اولمیه که عدل ساعة کفارت سنة حکمنجه سبب اکمل عمارت ولایت صوری
و معنوی و علت امارات مملکت دنیوی و اخرویدر و متوقع زمره اخیار و
اتقیا و متضرع فرقه ابرار و اصفیا اولدر که بو جهاندار واجب التعظیمک بر
آینه ضمیر ضمایر کشاسنه که مفسر سر جهانیان و مدبر امر زمان و زمانیاندر و تخلقکم ١٥

رعیتی

فی الارض فینظر کیف تعملون ایما سندن دوام یقظان بی کسلان احسان ایدوب
ایما السلطان کان قصده ان یغنی الفقیر ویؤمن الخایف ویزرع الارض ویعمر
والخراب کان مع ابی بکر و عمر فی الجنة وهل جزاء الاحسان الا الاحسان اشارتنک
بشارتی برله بو موهبت جلیله و نعمت جزیله نک مقابله سنده شکر فراوان و سپاس بی پایان
مبذول قله که و لئن شکرتم لازیدنکم موجبنجه جلب المزید و ربط عتید ایله ممکن بیت ٥
رعیت پرور اولسه شاه عادل / اکا عالمده بولنمز معادل / اولور دنیاده و عقباده سلطان
اودر ظل خدا و نور یزدان / علی الخصوص زمن فتن و طغیانده شهریارلک ایدوب
و دامن آخر الزمانده تاجدارلق ایلیوب ناصر دین و شرع مبینه معین اولمق درد و محن
رعایا و محارست برایا قلمقده قدر و مثوباته نهایت و فضل و درجاته غایت یوقدر
بو مقوله سلاطین فی یوم الدین انبیا ایله محشور و جمال با کمال که اول کونده بدر منیر ١٠
کبی پر نور اولدوغنده احادیث نبی مختارده اشارت و اخبار اخیارده بشارت
بی حد و لا یحصی در زیرا زمانمز بر زماندر که انده جیب و گریبان عصمت پرده مینا
کبی چاک و آب روی شریعت چشمه صفا کبی خاک اولمشدر مکر و خدع و حیله و بدع
تلبیس و تزویر و تدلیس و تغییر و شور و شر و زور و دروغ و غدر عالی طوتمشدر قلوب
آدمیاندن رحمت و مروت و نفوس عالمیاندن شفقت و فتوت کتورلمشدر ١٤

الخراب

فقط

تزویر

جوامع وصوامع اصحاب ريا ايله مملو محافل ومنازل ارباب زنا ايله طلو كوچه لر فسادن
خاوي وكوشه لر فجوره ملجا اولوا الانساب فقير وذليل وذوي الاحسان حقير وعليل
نه كبيره كبيرلردن اوتر وحرمت نه صغيره صغيرلردن اوتر ومرحمت ظهر الفساد في
البر والبحر بما كسبت ايدي الناس وليذيقهم بعض الذي عملوا لعلهم يرجعون
علما وامرا ايله امر معروف ونهي منكرده مماسحه ومسامحه ايدر اولديلر امرا علما ايله مصالح
دنيا ودينده مشايخه ومكافحه ايدر اولديلر اصحاب تقوى من كان له العزلة فا
العزلة ديوب عزلت واختفايه قرار ايتديلر ارباب فتوى من صمت نجا ديوب رضاى
سكوت وانزوا اختيار ايتديلر كمال وهنر كهرلري تاج سر ايكن خاك در اولديلر سبب
قدر و عزت عالمده همين سيم وزر اولدي تم نم بعون الله

قصيدهٔ لامعي چلبي

بلمزم آخر نه قلدي روزكار پر عبر شمدي يوق عالمده ظاهر بو فضايلدن اثر
مقتداي دين اولنلر اختيار ايدوب عمول مرشد عالم كچر هر رهنماي شر وشر
طوتدلر دهري ايدوب دجاللر پر خروج مهدي آخر زمان اولمزسه بردم جلوه گر
وار اميدم كم شياطيندن جهاني پاك ايده حضرت سلطان سليمان شهريار بحر وبر
فضل انساني بو كون چون لامعي قلدي بيان شيخ دورانم ديو لاف اورمسون هر بي هنر
احسانى

استقامت في الشرع در بس نشان هر بولك اهل رهبانيت اولمز دينه هركز راه بر
صورت آدميلرين معمور ايلمك آسان اولور ليك مشكلدر كه جاني ملكي اوله زير وزبر
دانهٔ تسبيحدن حاصل نه در چونكم سكا دام تزوير حيل در خرقهٔ وتاج وكمر
قطب دوران اولمز هر سفله ايدب طواف نيجه رهبر كندو يولين كورمز اولي بي بصر
مرد ميدان رستم دستان نيم ديرلاف اورر قحبهٔ دنيا اسيري هر زبون وزال وزر
اژدها كبي يوز بولسه يتون دنيايي وه كه دستانيله هر روبه كچينور شير نر
چونكه ميراث نبوتدن الايو قدر نصيب نيجه فرزندم نبيتم ديبه بيلور هر دير
پاي بند احمقاندر موي مفتول سري اسپ تازي اولمز افسار وزنجير يله خر
خسرو روشن ضميرك كون كبي آيينه در عرض احوال جهان حاجت دكلدر اولقدر
سونيز بردمله آب تيغ خونبار كلهب طوتسه دهري طاغلر اشرار مانند شرر
شول سليمان زمان سن كيم خلافت خاتمين دست قدرت طاقدي پرماغوكه اي عالي كهر
شهريار ملك عثمان سن كه حق ويردي سكا رتبت بو بكر وعزم حيدر وعدل عمر
عقل لقمان دولت آصف بخت هدهد انس وجان فرمانبرك اولسه روادر سر بسر
سلطنت بلقيس دربانو سراي عزتك روز وشب طلي پرستارك اولورسه ماه وخور
باد نصرت رهبرك دهر يكا عزم ايليسك رايتك اقبال ودولت لشكرك فتح وظفر

زینت دیوانکک چرخ ایدر شمس و قمر

درکه قدرکده بیک تیمور بر مور حقیر ۞ خاک راه اولمق دلر خدمتده بغلانوب کمر

نطق جان بخشک طوتر سرچشمهٔ آب حیات ۞ طبع فیاضک صیر دریای عمانی ثمر

خلق خشکینک اشیدوب نافهٔ تر کل اولدی ۞ دست دریا بخشک کوروب بر کهر ریز اولدی تر

جان دشمن باد قهرکدن یانوب اولور رماد ۞ اول کباب خشکدن بونار سوزان در مکر

عزم رزم اندکجه شاها صفدران لشکرک ۞ چرخ مغفر عرض ایدر خورشید تیغ و دم سپر

جزم بزم اندوکجه دون کون بندکان درکهک ۞ رقص ایدر چرخ طوترمه دف صنوبر جام زر

ظل چترک عز و دولت چهرهٔ سینه خط و خال ۞ عکس تیغک فتح و نصرت روضهٔ سینه زیب و فر

دین و دولت دشمنینه باد قهرک نار خشم ۞ قدر و رفعت تشنهٔ سینه خاک پایک آبخور

شول جمالک فتحی کیم اولدی مبشر طابوکه ۞ یار شر دیرسه ملکلر بو دکل کار بشر ۱۰

شکر ایچون بو نعمتا آچدی دوایم چون دهان ۞ طوطی خامم زبانی اولدی بکسرینی شکر

بلدم اولمز بو فضایل عقدنی انکشتیله حل ۞ ایلدم جان کردنی کردون صفت سلکه کهر

یعنی مدحک درلرین نظم ایلدم بو بحرده ۞ پیر بیدر ایلرسه دوران آنی عنوان زر

چون ترتیب آدکله در عنوان وضیتی نام کل ۞ نوله عالی نامکیله اولسه نامم نام ور

دونه کنجهٔ سپهر وطرر دغنجه بیدی بیر ۞ دولت و عدلیله اول عالملر شاه بحر و بر ۱۵

(margin:) نعت ایوانکل ... [illegible]

(margin:) طابوکه بشارت

خط فرمانک اولوب طغرای منشور قضا ۞ قدرکی احکامینک اورسون هردم احضاسن قدر

۞ خیره یازسون شرینی آنک کراما کاتبین ۞

۞ کیم دعا ایله الکارسه اشبو خطک کاتبین ۞

تمت الکتاب شرح ... بعون الله الملک المنان ۞ بخط فقیر الحقیر تراب الاقدام المحتاج الی رحمة الله

الغنی ۞ بهاء الدین بن عیسی بن حاجی غیبی بن یوسف ۞ ذکی و المکرانی ...

تحریرا فی شهر رجب المرجب سنه ۹۶۹ ۞ اللهم اغفرنا ولآبائنا واجدادنا وامهاتنا

ولاستادینا ولجمیع المؤمنین والمؤمنات والمسلمین والمسلمات الاحیاء منهم والاموات

برحمتک یا ارحم الراحمین ۞ آمین

یا رب دعای خسته دلان مستجاب باد ۞ ...

(margin:) عن قریب بلاد هندستان

[illegible]

فال نامهٔ حضرت امام علي كرم الله وجهه

اكر دلرسك كم بر ايش اشليه سن ويا سفره كيده سن و بر نه نيت كم كوكلوكده وار
اول نيت بله سن اول نيتي كوكلوكه كتوره سن دافي بر اوج دانه كه نخود ويا طاش بكي
بر نه اولورسه آلوب بلاعدد براوج اولسون اوچ كره اخلاص و بر فاتحه اوقيه سن
وبيدي كره دافي صلوات كتوره سن اندن صكره اول اوجوكده اولان دانه سكز
طرح ايده سن باقي نه قلورسه نظر ايدوب كوره سن اما بو بيلديزلره نيتوك بله ايده سن
اكر بر قلورسه زهره در اول ايشوك خير و اصلا عذر اشلمك كرك كم ايو كلدي و دشمنوك
خوار اولدي اكر ايكي قلورسه مريخدر حذر ايدوب بر قاچ كون صبر اتمك كرك كركم
نحوستدر چقه خير دونه اكر اوچ قلورسه سرطاندر ايو كلدي بو نيت ترك
اتمك يكركدر كم خير كوره سن غمسز و هم صبر كورسن كم زيان اولميه اكر دورت قلورسه ١٠
زحلدر بو نيتك حاصل اولوروي بر قاچ كون صبر كوررسن اما خير لهيسر اولا اكر
بش قلورسه مشتريدر بو نيتوك بغايت ايو كلدي سنو وصول حضور الموق و
صنمق و نكم اشلرسك مراد بله سن اكر آلتي قلورسه عطارددر بغايت ايودر هيچ
فكر ايليه كم طالعوك قوتلودر و مراده ايره سن اكر يدي قلورسه قمردر بو فالك ايو
كلدي تعجيل كركدر هيچ نقصان يوقدر بغايت ايودر اكر سكز قلورسه ١٥

شمدر بو نيتوك صبر كوررسن فاين ديو قدر ترك اتسك دخي يكركدر واز
كلمك كركدر تمت

آكاه اولك كرچه بر صاحب قوليون   دربيان حل مشتريه

اول اليشي درهم مشتريه زوب ايده اندن صكره بر درهم زيبق طرح ايده اندن كون او
٥ دوكه اندن آكا ايدن خرده ايده اندن مرداو زهره حل ايده بر مقدار صو قويه و بر مقدار زنج
صكره بر چقه قويب ديبنه جوكه صويني دوكه

تم

فصل دربيان رنك   اسفيداج بانيل رنك آسماني باشد زنجار با اسفيداج چيني
رنك باشد لاجورد با نيل بنفشي باشد شنكرف با اسفيداج كولكوني باشد
١٠ زرنيخ با نيل سبز باشد اكر بسيار ريخته شود پخته اسفيداج با سياه دوخاني
شنكرف با زرنيخ نارنجي باشد سياه با زرنيخ جكري باشد زعفران با زنكار سبز باشد
نديم ضايع ايدوب طول امله نفسي   قلمدي ذره قدر دلده بو دنيا هوسي
كاروان رهٔ اقليم عدم منزلنك   طقنور اولدي دلا سمعه دايم جرسي
اضطرابي قوكل اي مرغ روان بحر ايه   [illegible] وار ايدور تن قفسي
١٥ غافل اولمه كوزك آچ ديده حق بين اولني   خوار كورمز خس و خاشاكم مورو مكسي

200

حضرت نو سعادتلو وزیده مکرم منتلو فرزندانی حضرتم عثمان افندی حضرتلرینک حضور شریفلرینه
مزید تعظیم و تکریم و لوازم حرمت ... اختتام

بر گوزل سوجک عاشقانه ایدی
بنی انجا بیله اوزدون دلکدن

دلبرسنک ایله ایجه قوتالیم
سنی ابدی بیلم

397

دیگر

شاهی بی دل و بی یار و کهنه کاه ... غم　　سن اولورسک اگر ای شاه کرم دستگیر

شاهی سبزواری راست

ای فتنه زاده نرگس شوخ تو روزگار　　من بهر محنتم دگران ... باز دار

جانا تو نازنینی و خلقی نیازمند　　چشمی به ناز جانب اهل نیاز دار

ترشد بساط صحن از گریه های ابر　　با غنچه گو که لب بشکر خنده باز دار

از نقش کائنات مبین در خیال دوست　　یعنی ز غیر دیده غیرت فراز دار

شاهی بجد و جهد چو کاری نساختی　　بنشین و تکیه بر کرم کارساز دار

بوده بیس خارت بر عبث ... جاکر